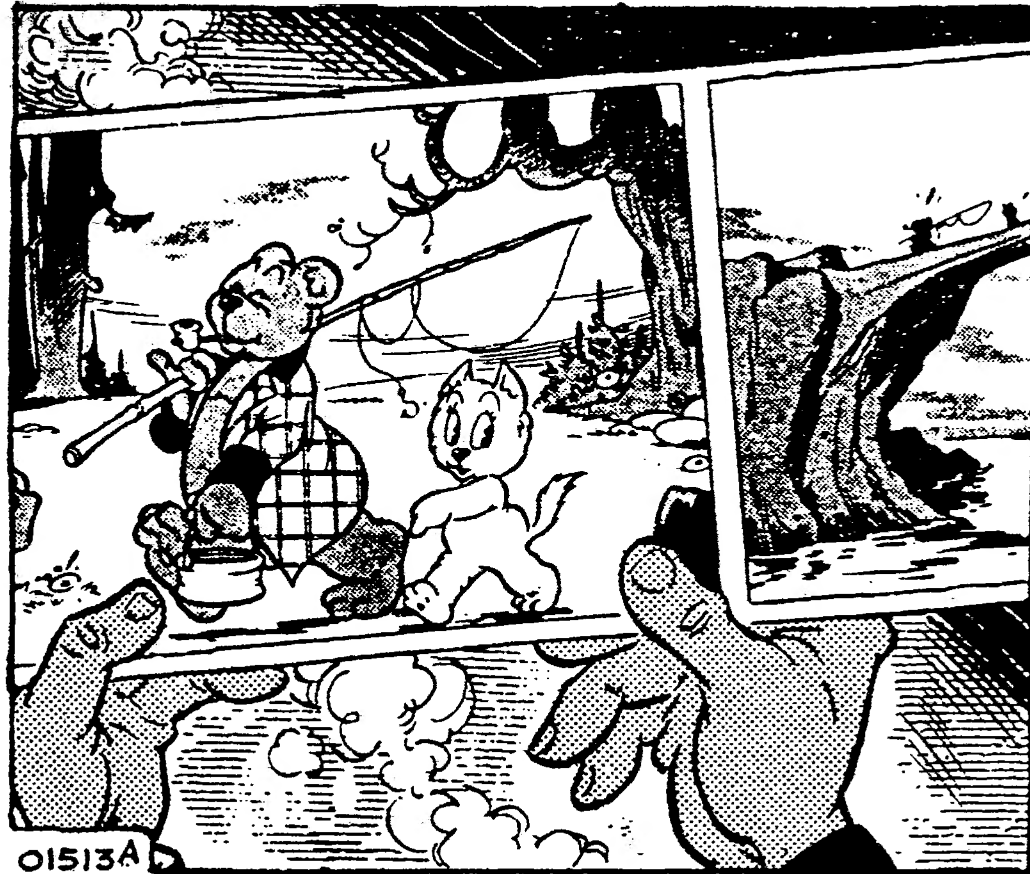
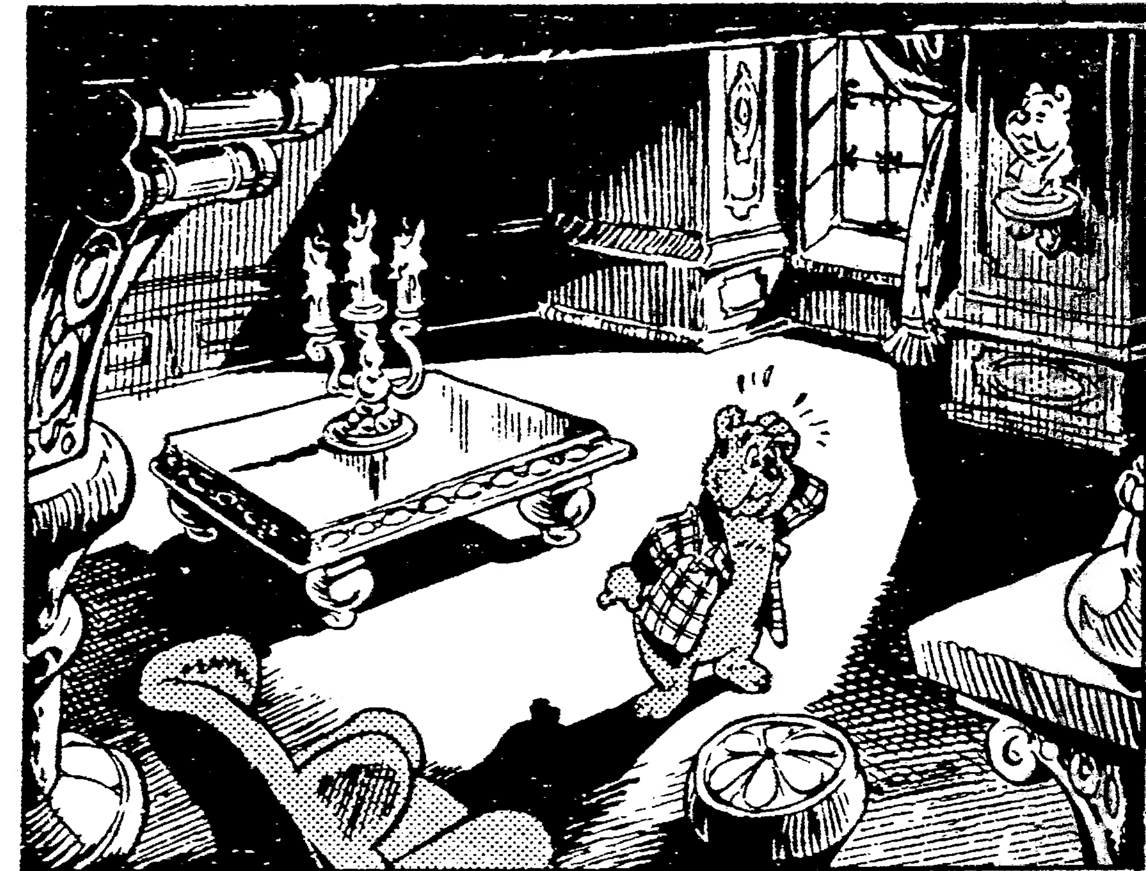
Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

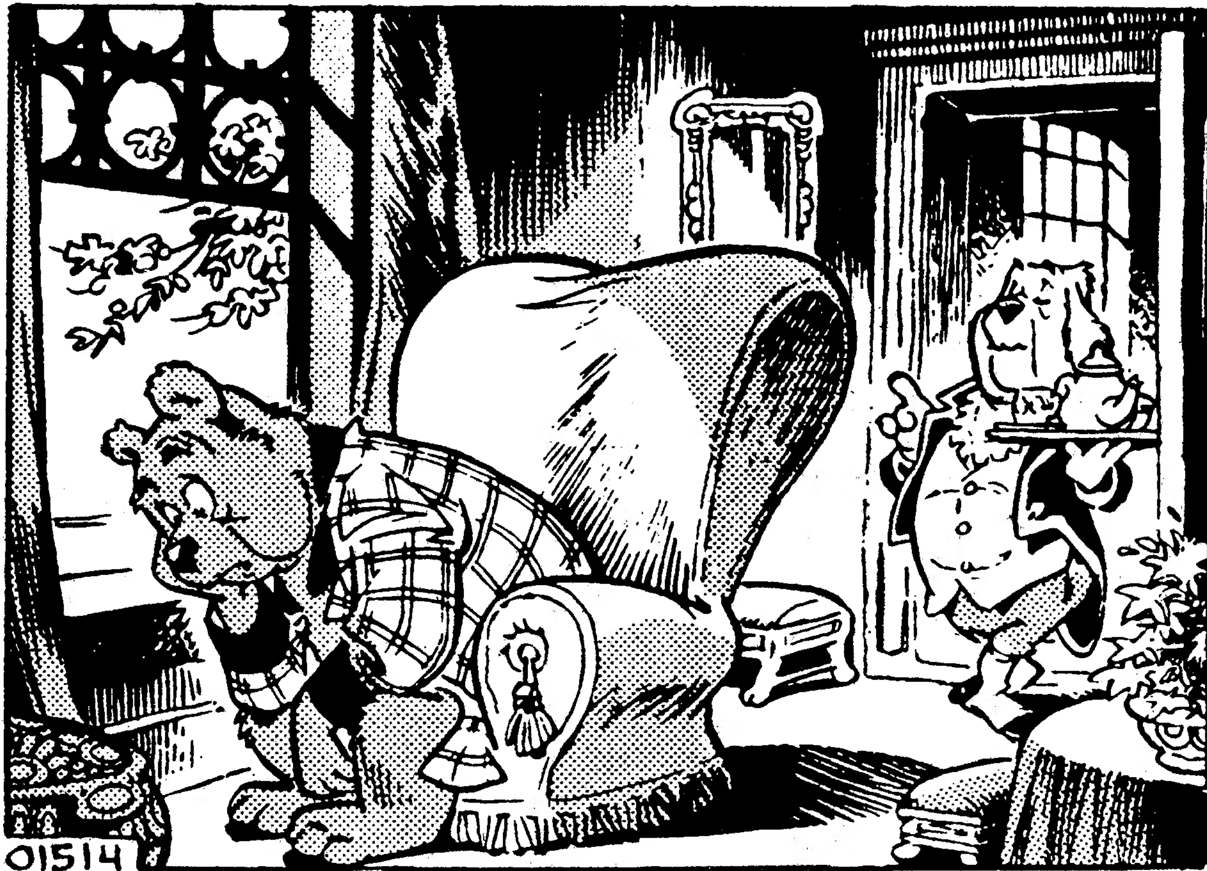
01513A. Het ophalen van oude herinneringen had heer Bommel niet zo veel goed gedaan als Joost gehoopt had. Toen hij het verhaal van de watergeest uit had, bladerde hij het lusteloos nog eens door, en bekeek de afbeeldingen met grote tegenzin.
"Kijk mij daar nu toch eens stappen," sprak hij tot zichzelf. "Alsof er geen zorg is in de wereld, die op zijn kop staat, zodat allerlei galgebrokken vrij in en uit lopen bij een eenzame heer, die niet thuis is. Ben ik dat? Die jonge windbuil? Het zou verboden moeten worden zoiets af te drukken!"

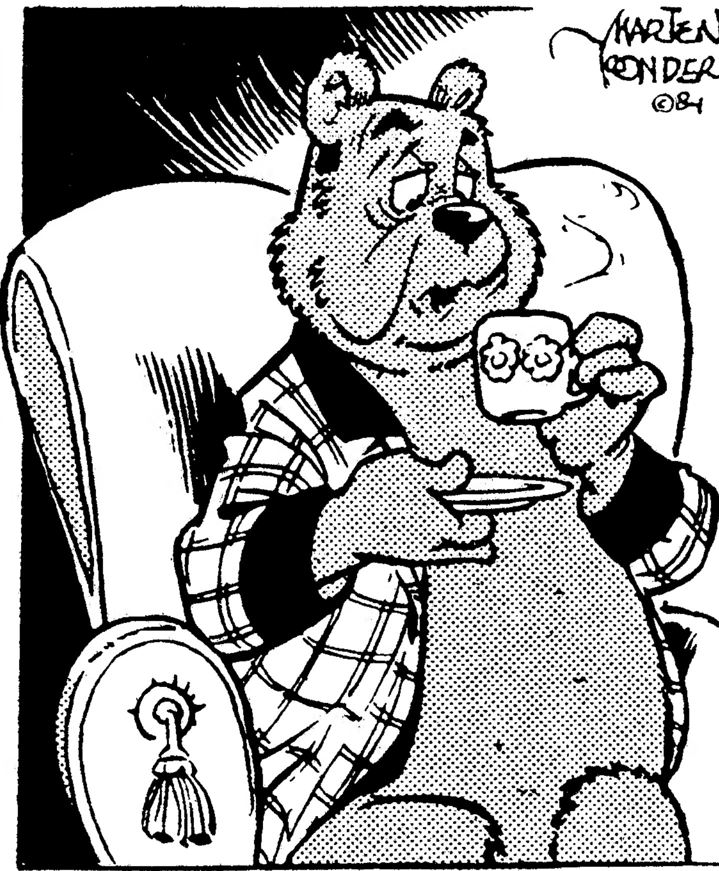
Hij wierp het papier walgend van zich af en begaf zich met zwaarmoedige tred naar de muur, die op één schilderij na nog geheel kaal was. Hij had aan verschillende kunstenaars opdracht gegeven nieuwe voorvaderlijke en eigentijdse familieportretten te maken, om Bommelstein weer in zijn oude glorie te herstellen, en het kunstwerk aan de wand was het eerste, dat gereed gekomen was. Heer Ollie bleef er geruimte tijd peinzend voor staan, terwijl gevoelens van afkeer en weemoed in zijn innerlijk om de voorrang streden. Ten slotte wendde hij zich verslagen om en keek de kamer in. De ondergaande zon wierp zijn laatste stralen door het venster zodat zwarte schaduwen het gedeeltelijke gemeubileerde vertrek vulden.
"Is dit nu de gastvrije haard, waar ik in mijn gemakkelijke stoel met een mooi glaasje een goed boek placht te lezen?" vroeg hij zich wanhopig af. "Ach, wat moet er van mij worden? Wat moet ik doen, bedoel ik?"
Hij wist het nog niet, dat hij reeds de volgende dag een besluit zou nemen met vèrstrekkende gevolgen.

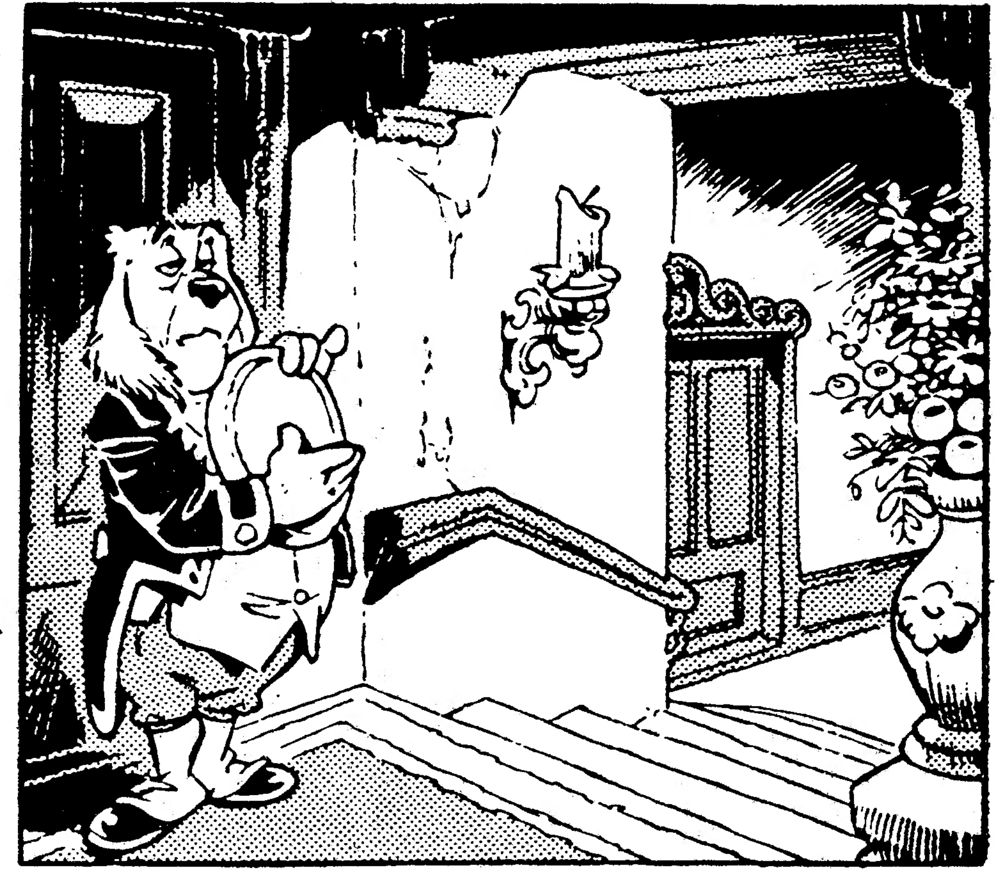
840626

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

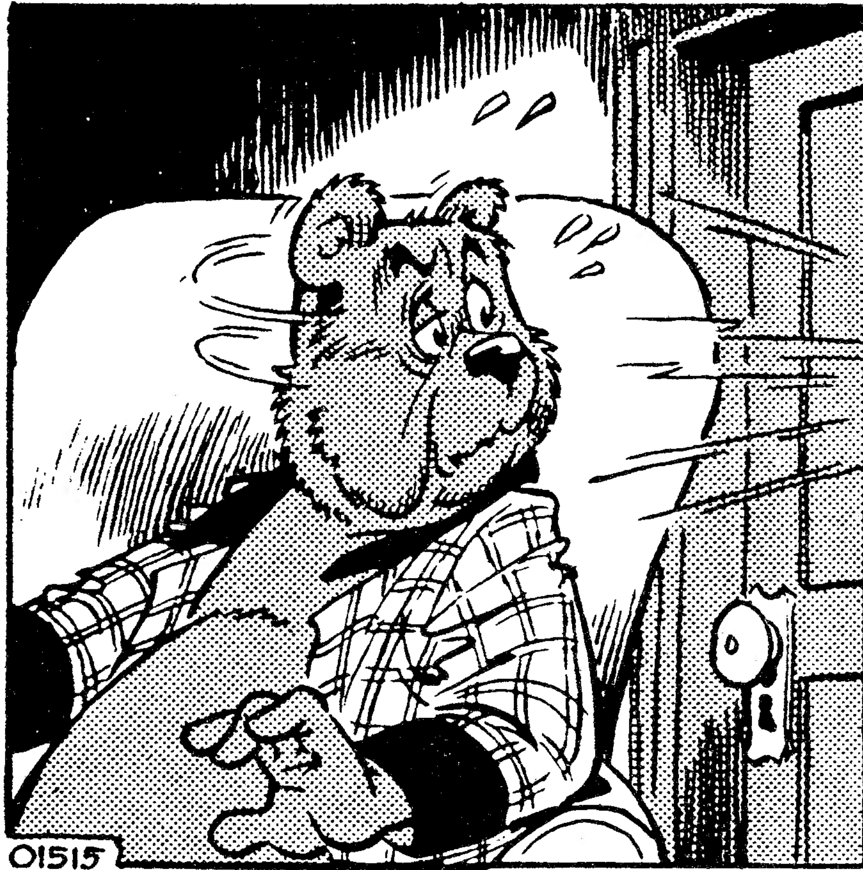
01514. Heer Bommel zat de volgende morgen tobbend voor het open venster, waarachter de lente zich ontplooide. Een zacht briesje vulde het vertrek met bloemengeuren, en het gezang van een merel overstemde de doffe zuchten van de luisteraar, zonder dat hij het hoorde.
”Schort er iets aan, heer Olivier?” vroeg de bediende Joost, die zacht rinkelend met het theegerei binnentrad.
”Veel,” mompelde heer Bommel. ”Het is vreselijk, dat men zo maar van zijn bezittingen beroofd kan worden, bedoel ik. Het ene ogenblik is men een heer van stand, en als men wakker wordt heeft men geen schoen om aan te trekken. Alles weg, zodat men zijn brood moet verdienen met vergiftigde afval, die de woede opwekt van de bevolking, waar men in stilte zoveel goeds voor gedaan heeft.”
”Maar met uw goedvinden heeft verzekering de schade gedekt,” zei de trouwe knecht. ”Zal ik de thee inschenken?”
Heer Ollie nam het kopje aan en snoof achterdochtig de geur op.
”Wat is dat?” vroeg hij ontstemd. ”Jasmijn-thee? Denk je soms, dat geld geen rol speelt? Hoe kan ik straks mijn portretten betalen als jij met geld smijt? Ga het ruilen, Joost. Gewone Tik-Tak Thee is goed genoeg.”

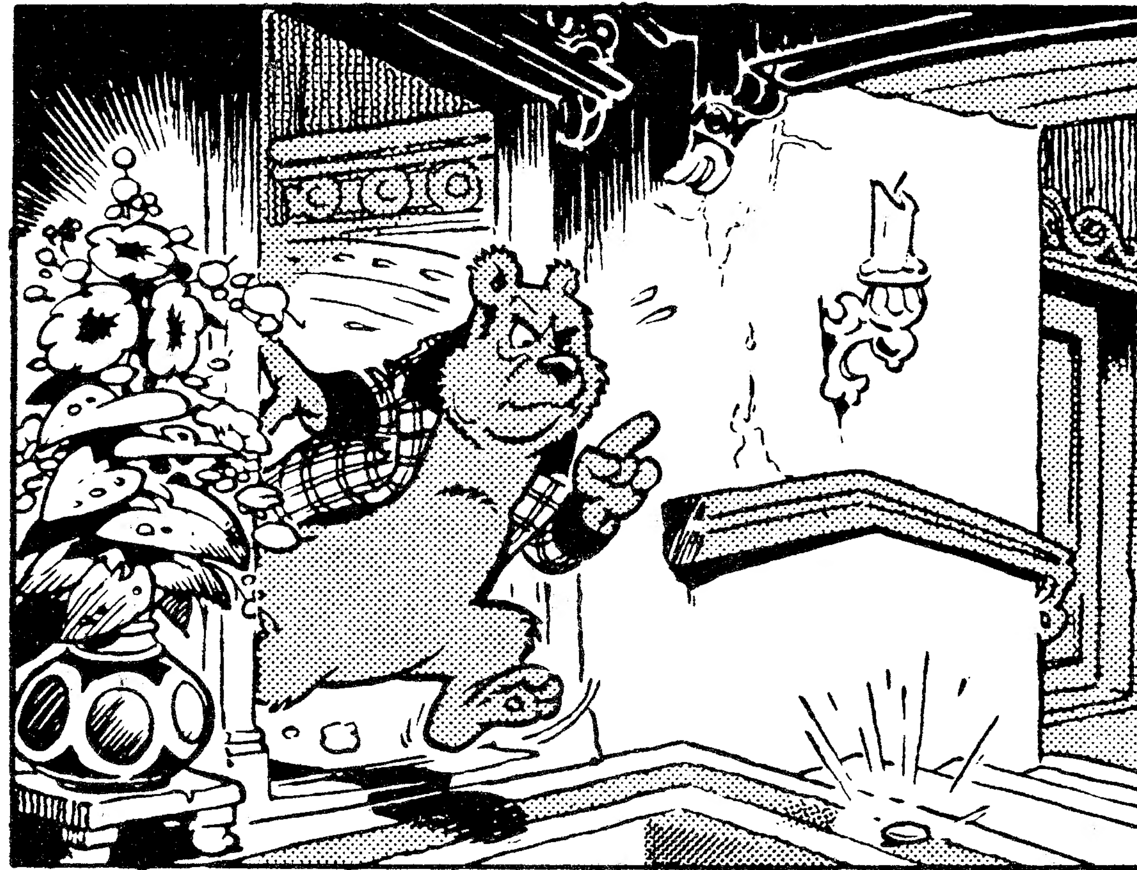
De bediende verliet zwijgend het vertrek, maar toen hij de deur achter zich gesloten had, bleef hij peinzend op de gang staan.
”De toestand is ernstig,” sprak hij stil voor zich heen. ”Heer Olivier is ingestort. En dat net voordat ik mijn salarisverhoging naar voren had willen brengen. Ik kan beter de dokter laten komen.”

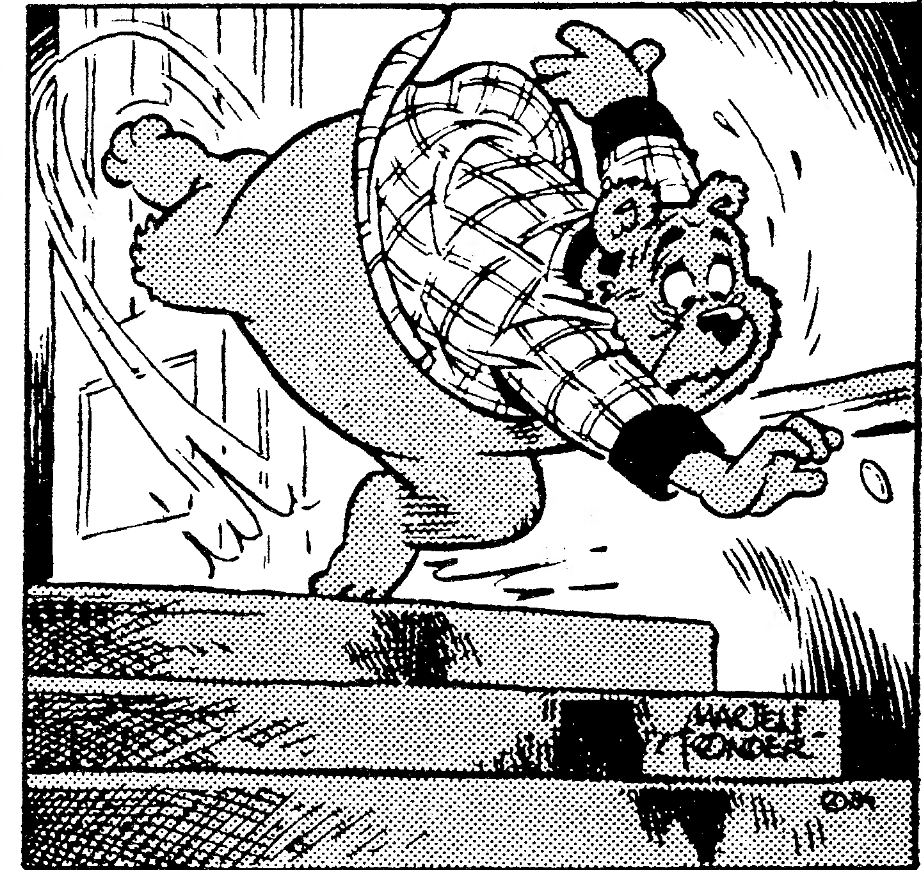
840627

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01515. ”Ik zie mijn plicht duidelijk voor me,” zei heer Bommel tot zichzelf. ”Er moet hier in huis veel veranderen. Zuinigheid en vlijt, zei mijn goede vader altijd, en daar houd ik mij aan.”

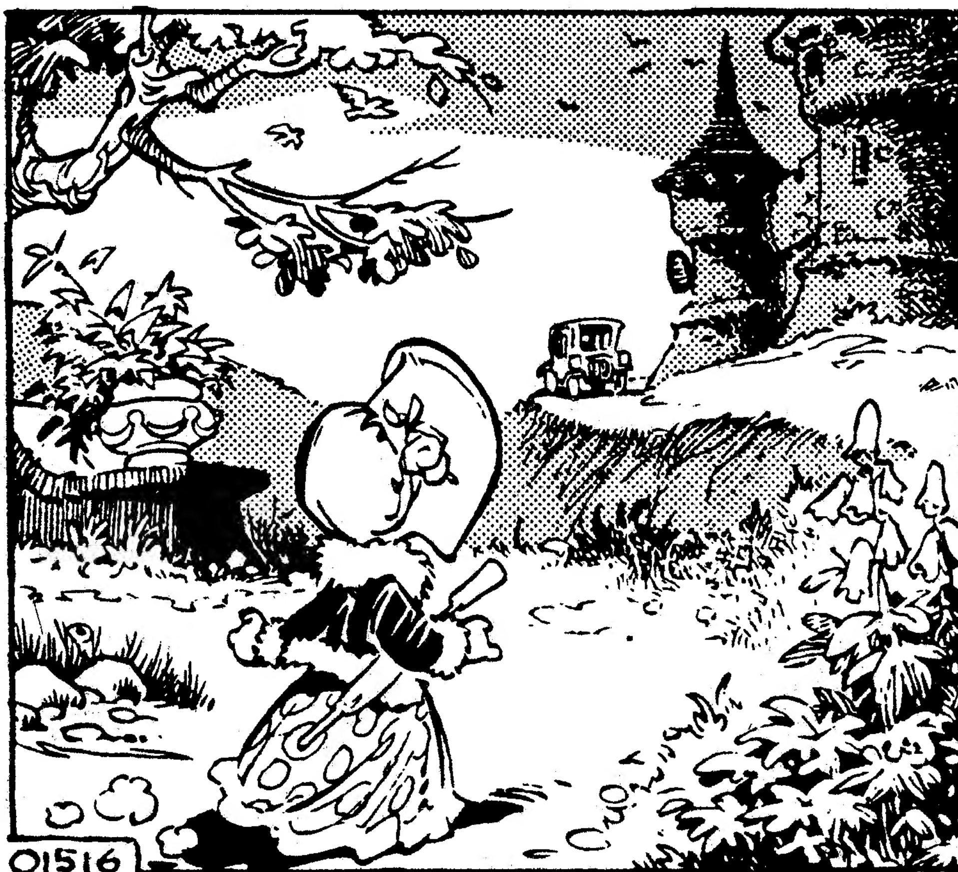
Hij dronk zijn thee op en leunde achterover om beter te kunnen nadenken. Op dat moment werd zijn aandacht echter getrokken door het zachte kiesschijf-geratel van de telefoon in de hall en de mompelende stem van Joost.

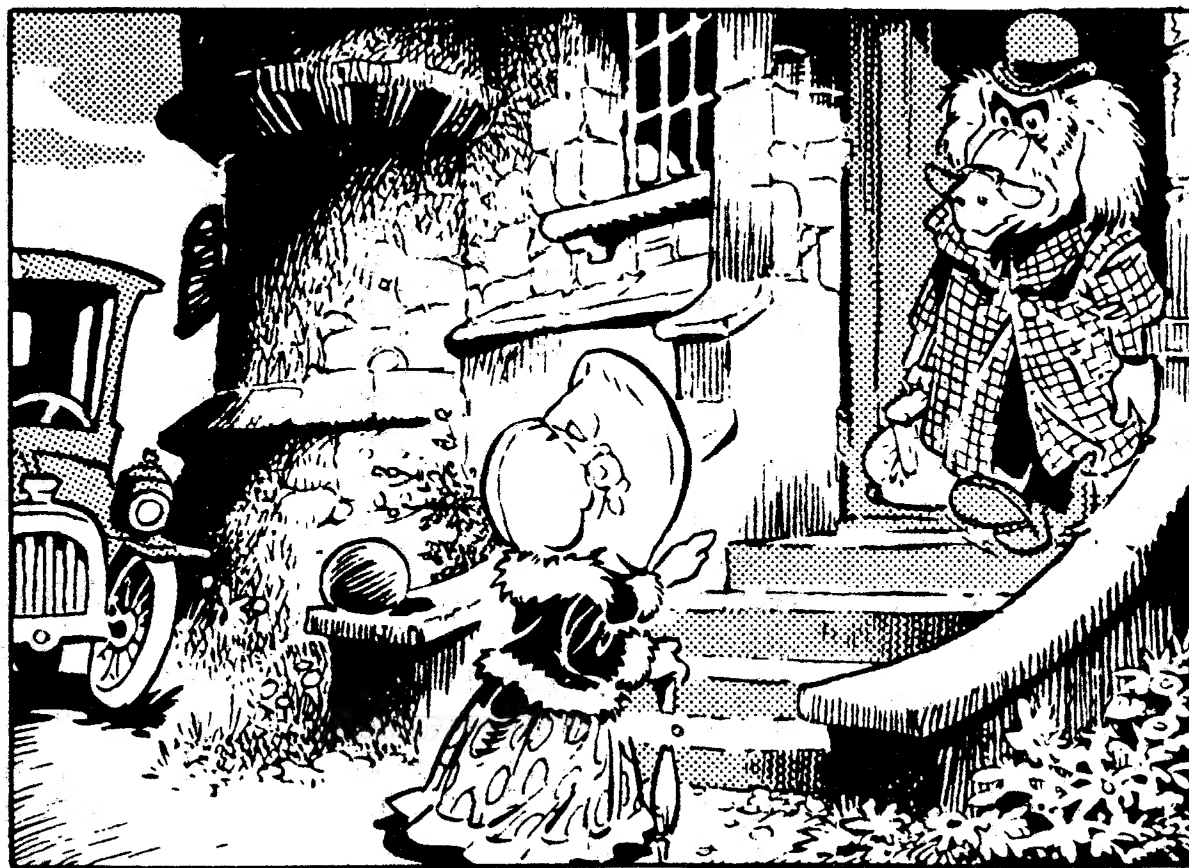
”Dat is het toppunt,” sprak hij met opkomende drift. ”Hij is aan het telefoneren! Alsof dat geen geld kost. De telefoonrekening is toch al veel te hoog. En hoe durft hij om de dokter te bellen, zonder dat ik het hem heb opgedragen? Alsof zo iemand niet peperduur is!”

Hij sprong op en snelde de deur uit om een einde aan de uitspattingen te maken. Zodoende viel zijn blik op een geldstuk, dat uit een gat in de broekzak van de bediende gevallen was. En dat maakte de maat vol. Woedend bukte hij zich om de munt op te rapen, maar omdat hij zich met grote snelheid voortbewoog, werd dit hem noodlottig. Op de bovenste trede van de trap verloor hij het evenwicht, en terwijl hij het muntstuk verloor, dook hij voorover van de treden af.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01516 — Toen juffrouw Doddel op haar middagwandeling Bommelstein passeerde, zag ze een doktersauto voor de ingang staan.

"Zou er iets zijn?" vroeg ze zich ongerust af. "Ik heb Ollie al een poosje niet gezien, en hij is altijd zo flink. Hij praat nooit over zijn kwalen of zijn moeilijkheden."

Ze liep snel de heuvel op, en kwam net voor het bordes aan, toen de geneesheer naar buiten stapte.

"Is het erg met Ollie?" vroeg ze.

"Het oude liedje," verklaarde de arts. "Vegetatieve labiliteit en pseudo-monomanische paranoia."

"Lieve deugd!" riep Doddeltje verschrikt uit. "Is dat gevaarlijk?"

"Och, zijn gewone psycho-somatosen," hernam de geneesheer geruststellend. „Maar nu is hij van de trap gevallen, zodat er blauwe plekken en een verstuikt enkeltje bij gekomen zijn."

"W-wat erg," stamelde de buurvrouw. "Zou hij er bovenop komen, denkt u? Heeft hij geen verpleegster nodig? Hij heeft alleen Joost maar. Die kan goed koken, maar er gaat zo weinig warmte van hem uit, he? Ik mag er niet aan denken, dat die arme Ollie daar nu met al zijn akeligs in dat grote huis ligt. En niemand, die hem een beetje vertroetelt of zijn kussens wat opschikt. Denkt u niet, dat het goed zou zijn als ik..."

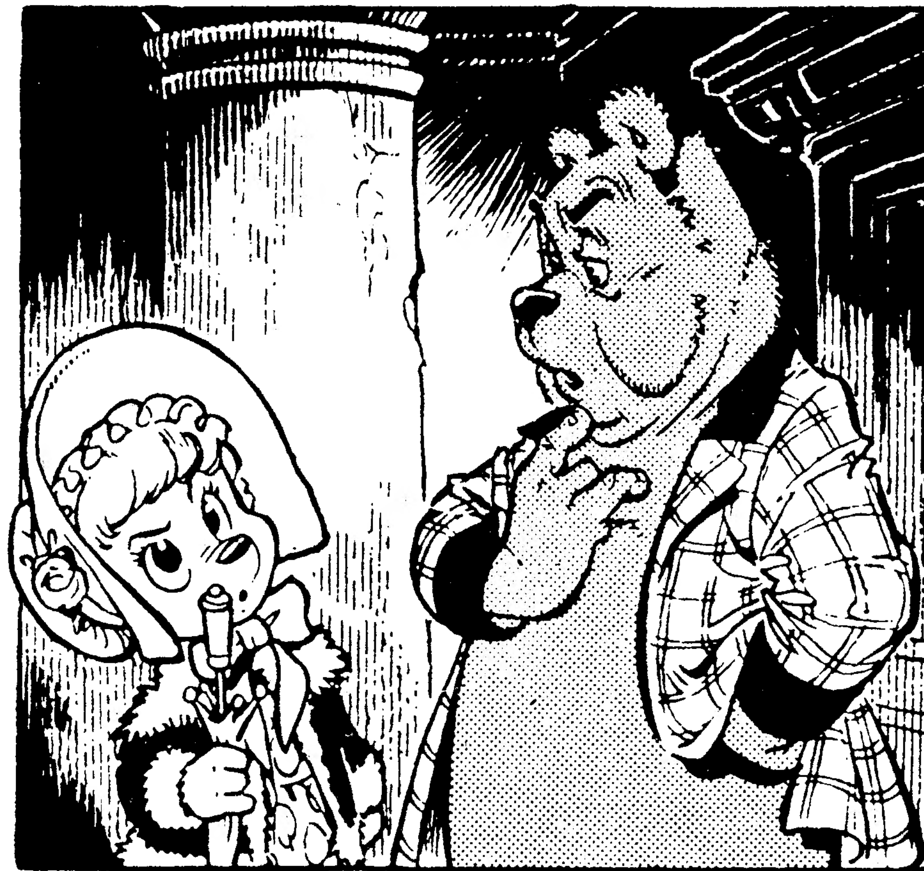
"Ja, kijk, daar kan ik niet inkomen," zei de dokter afwerend. "Op dat gebied staat de geneeskunde machteloos. Kom, ik moet eens verder. Dag mevrouw eh. . ."

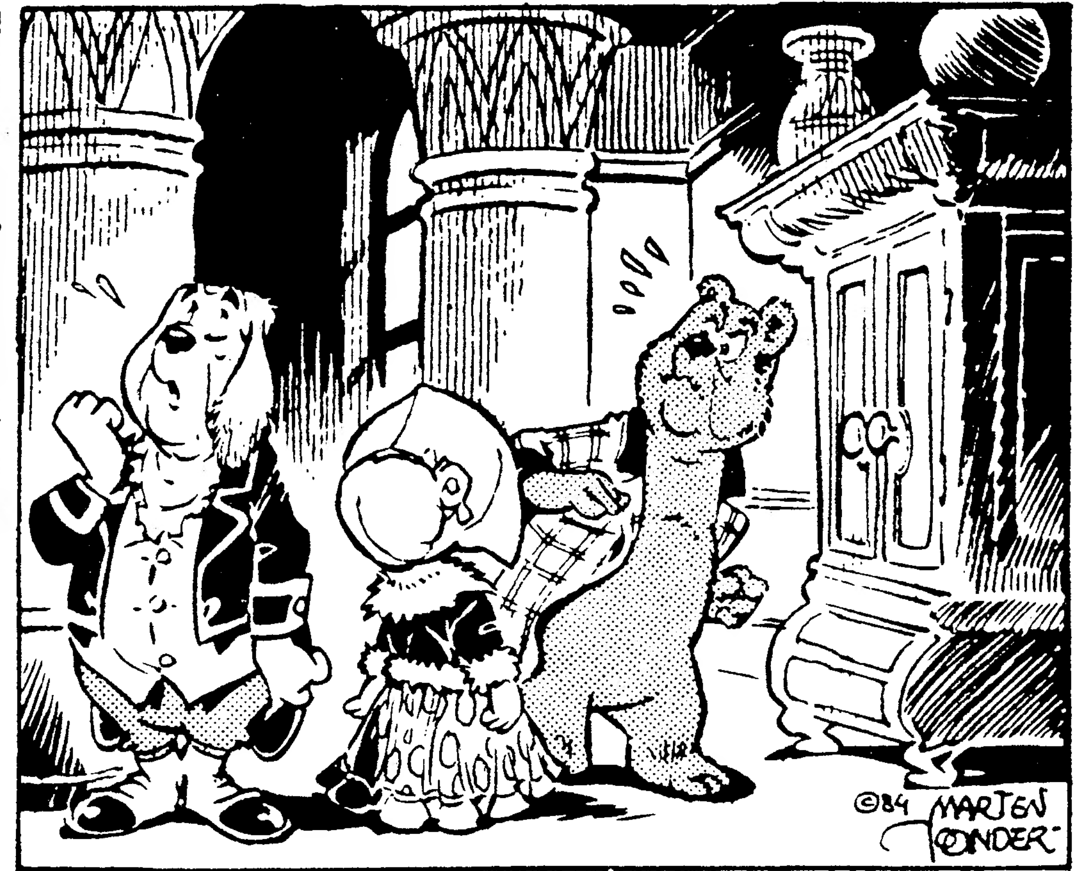
Hij tikte aan zijn hoed en begaf zich naar zijn wagentje, zodat het vrouwtje vol zorgen achterbleef.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01517 Doddeltje haastte zich de stoep op en belde aan. Tot haar vreugde zag ze heer Ollie in de hal staan, toen Joost de deur opende. Maar voordat ze iets kon zeggen, nam de bediende het woord.

,,Wilt u vooral uw voeten vegen?'' vroeg hij met zuinige mond. ,,Het boenen van de vloer kost zeep, met uw welnemen.''

Juffrouw Doddel betrok, en zonder hem een blik waardig te keuren liep ze naar heer Bommel.

,,Wat bedoelt Joost'', vroeg ze. ,,Ik dacht dat je ziek was, en daarom...''

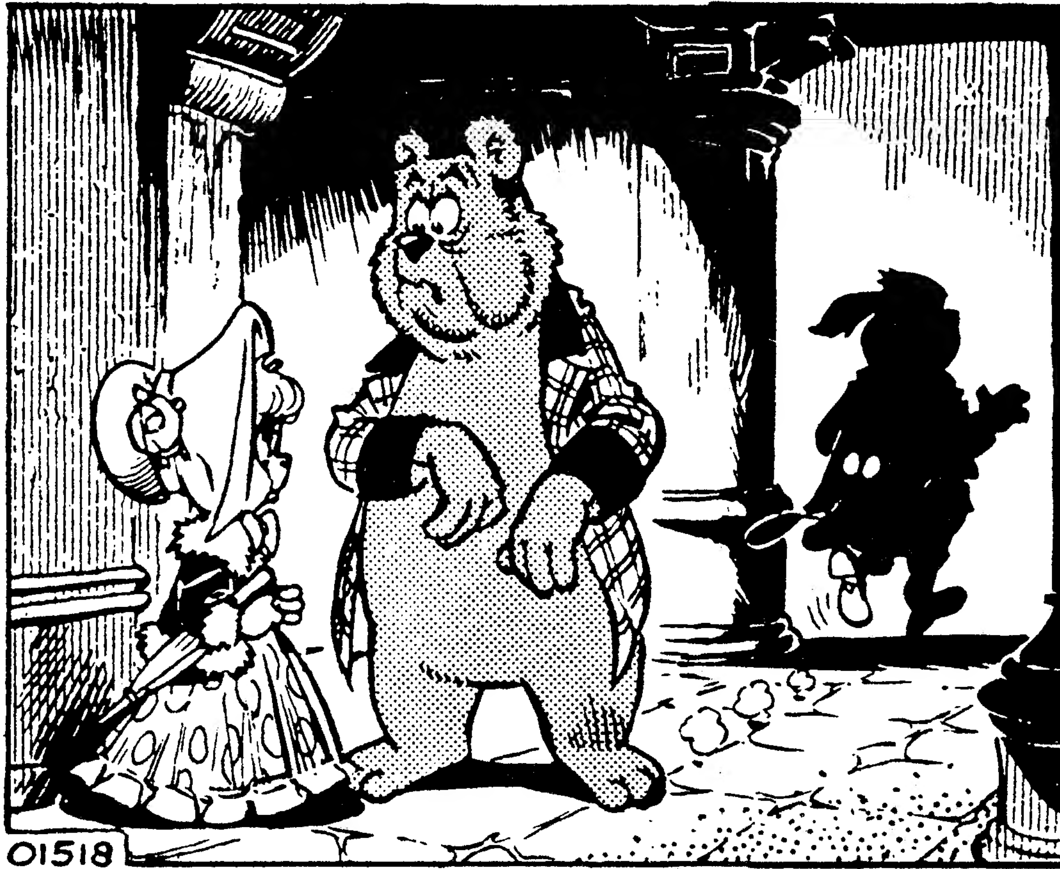
,,Ik eh... Ik ben niet ziek,'' zei heer Ollie een beetje bevangen. ,,Alleen lelijk gevallen, mevrouw. Bont en blauw bedoel ik, zodat die dokter geldverspilling was. Ik bedoel eigenlijk, dat het geld me niet op de rug groeit, zodat ik op mijn ijzeren gestel moet letten als de schurken mijn huis leeg stelen, terwijl Joost op een stoel zit. Dat is me pas goed duidelijk geworden, toen ik van de trap viel, omdat Joost hier met geld strooit.''

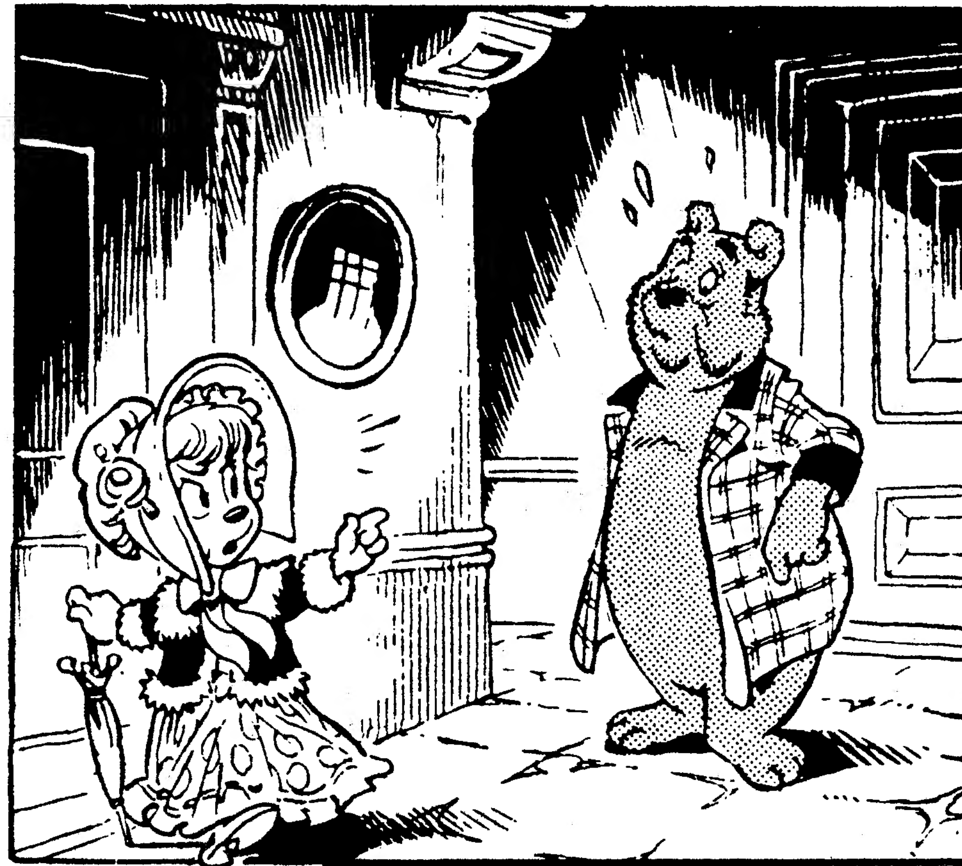
,,Excuseer,'' sprak de brave knecht. ,,Heer Olivier valt over een cent. Hij is zichzelf niet, en daarom heb ik de geneesheer ontboden.''

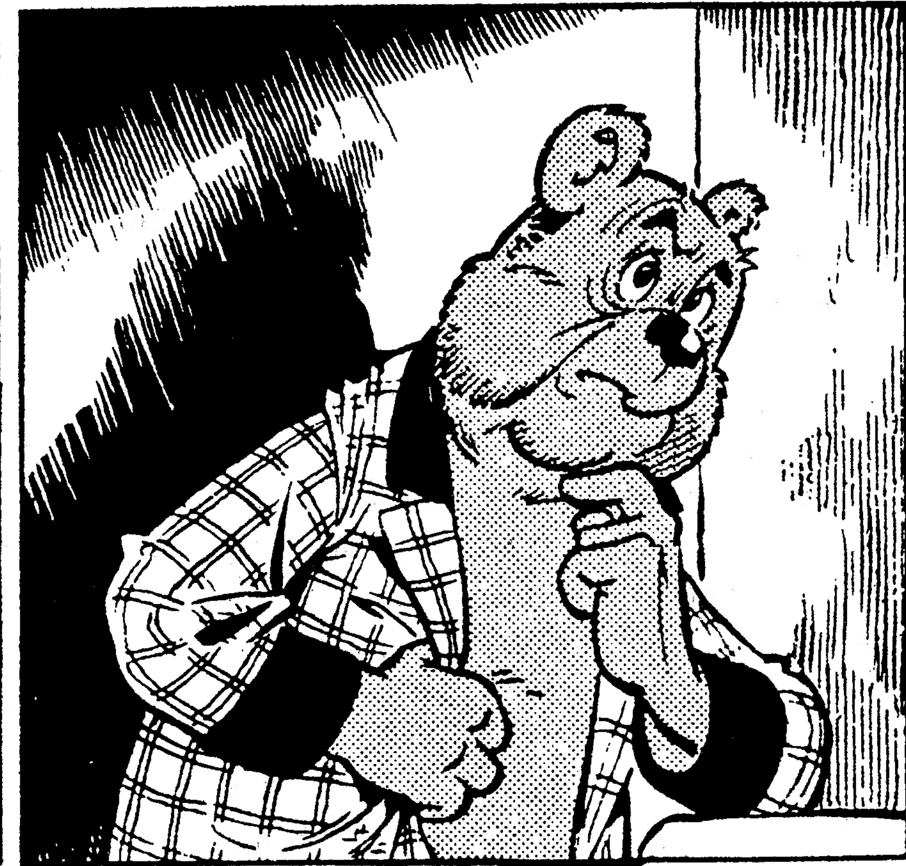
,,Oho!'' riep heer Bommel uit. ,,Door armoede gedreven heb ik mezelf pas gevonden! Ik wil niet langer boven mijn stand leven, al kan ik het ook betalen!''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01518. ''U ziet hoe de toestand is, met uw permissie,'' sprak Joost, terwijl hij zich waardig naar de keuken begaf.

''Ik begrijp het niet,'' zei juffrouw Doddel. ''Het kan je zó zijn?''

Ze wierp heer Bommel een duistere blik toe, die hem een ogenblik sprakeloos maakte. Niet lang, echter.

''Ik eh . . . Ik ben zoals ik hoor te zijn,'' zei hij. ''Ik eh . . . Kijk: een heer moet zijn laatste florijn geven, om de rest van zijn fortuin te redden, als u begrijpt wat ik bedoel. Dat bedoel ik eigelijk!''

''Ik vind je niks aardig, als je zo praat!'' riep Doddeltje uit. ''Waarom ga je niet iets nuttigs doen, als je zo om geld geeft? Ga liever aan het werk, dan zo op je geld te zitten!''

''Aan het werk?'' vroeg heer Ollie ontdaan. ''Wat bedoel je? U, bedoel ik.''

De buurvrouw draaide zich om en liep naar de deur om weg te gaan.

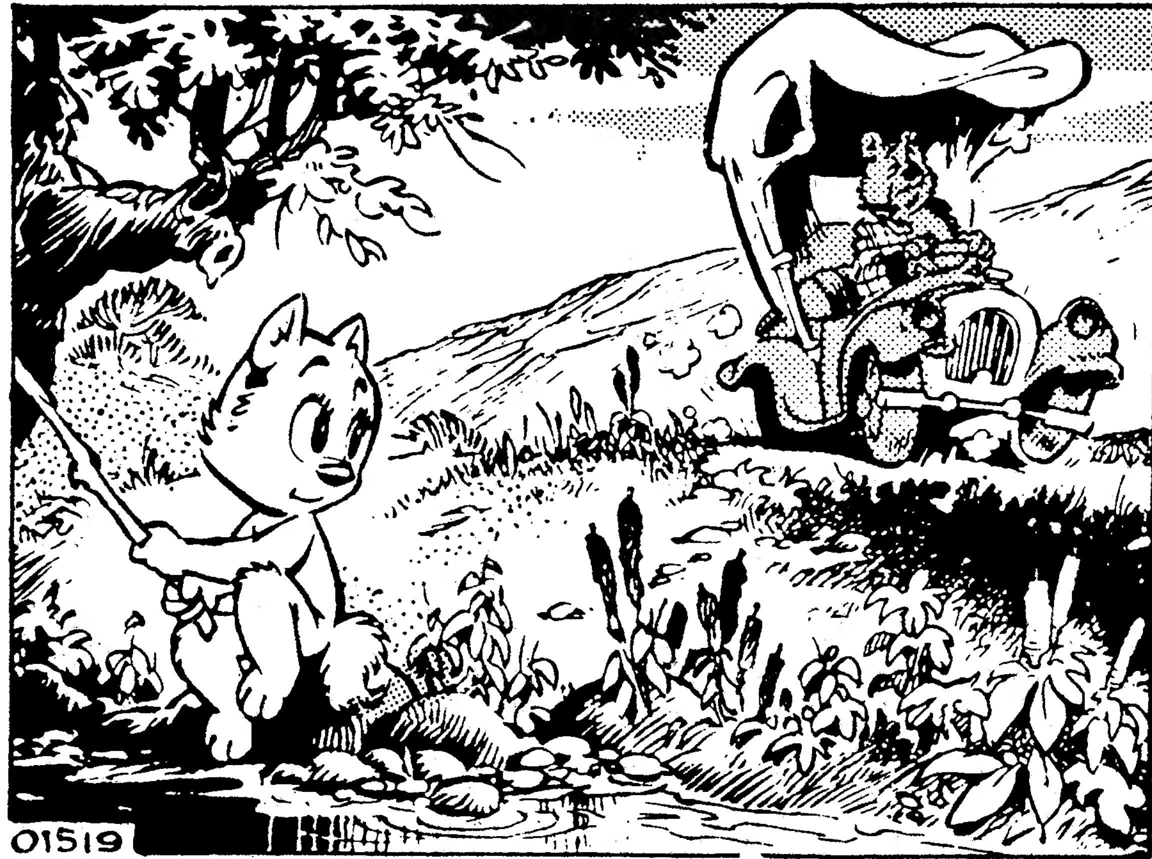
''Ik bedoel iets nuttigs doen, waar anderen ook plezier van hebben,'' zei ze over haar schouder. ''In stilte goed doen, zei je vroeger, toen je nog aardig was.''

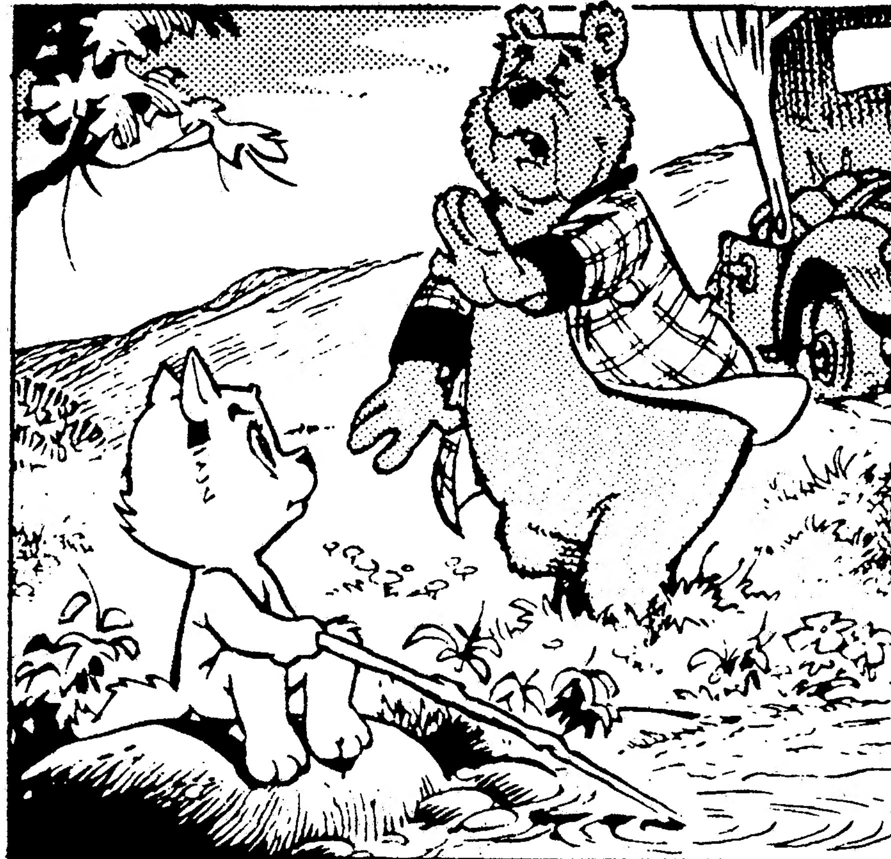
De voordeur viel met een slag achter haar dicht en heer Bommel bleef vol gedachten achter.

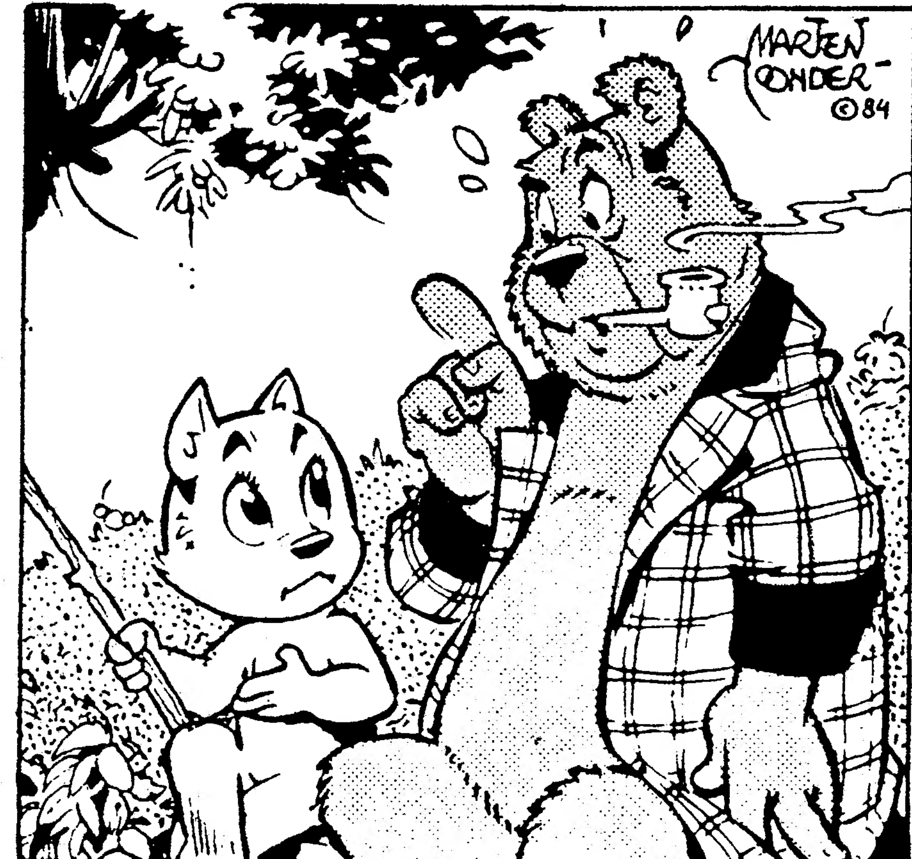
''Vroeger, toen ik nog aardig was,'' herhaalde hij bitter. ''In stilte goed doen. Alsof dat geen geld kost. Welja. Als iemand mij begrijpt, dan is het Doddeltje, dacht ik altijd. En nu dit. Het is heel vreselijk voor een heer, die alleen voor zijn berovingen staat. Maar aan de andere kant: als men aan het werk gaat kan men geld verdienen, zei mijn vader, toen hij die oliebron aanboorde. Daar had ze wel gelijk in. Als ik nu eens . . . Ik zie opeens mijn weg heel duidelijk voor me. Geld verdienen; heel gewoon!''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01519. De volgende morgen zat Tom Poes bij een riviertje te vissen. Veel te vangen was er niet, maar de zon scheen en het water kabbelde aan zijn voeten, zodat hij het recht naar zijn zin had. Aan die vreedzame stemming kwam echter een einde door het naderende geraas van een auto, en toen hij omkeek zag hij, dat het de Oude Schicht was. Het voertuig remde, zodat Tom Poes zijn hengel liet zakken om de nadering van heer Bommel af te wachten.

''Welja!'' riep die reeds van verre. ''Jij zit daar maar te zitten. Kan je niet iets nuttigs doen? Ga liever aan het werk.''

''Ik werk toch?'' vroeg Tom Poes een beetje verbaasd. ''Ik vis.''

''Onzin,'' verklaarde heer Ollie. Hij ging voorzichtig naast hem zitten en stak een pijp op.

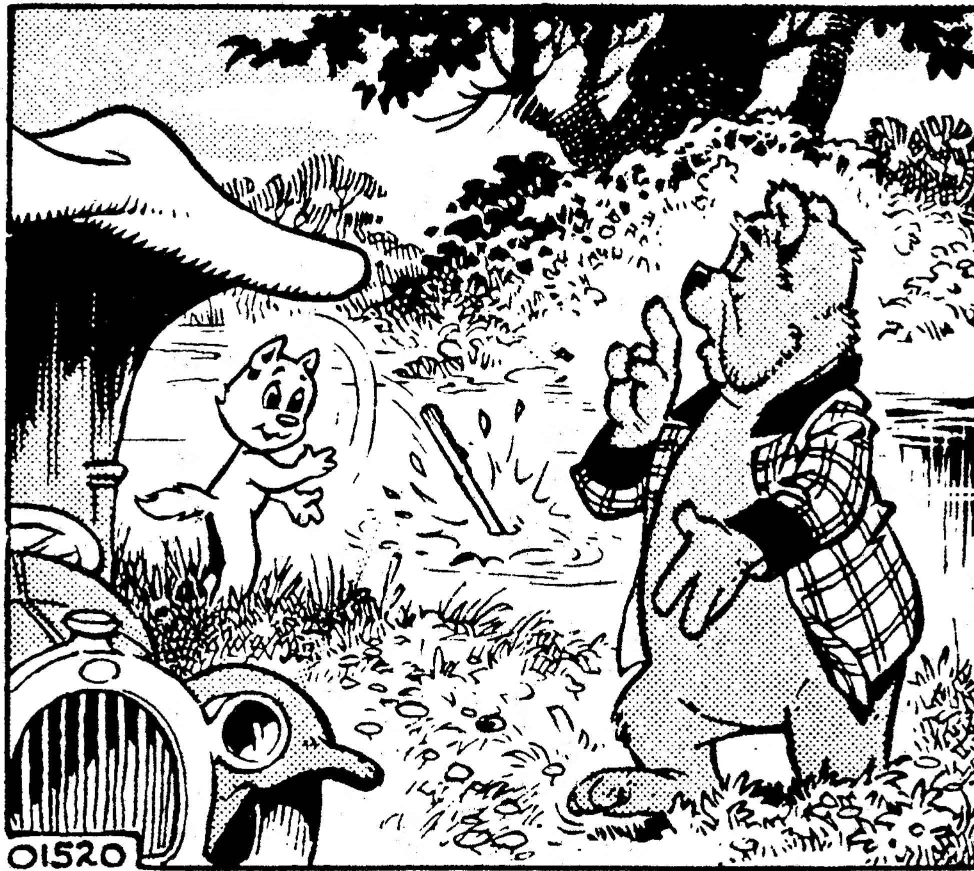
''Het is afgelopen met het nietsdoen,'' vervolgde hij. ''Na al het leed dat mij overkomen is, beginnen de lessen van mijn goede vader door te werken. Ik zie in, dat ik moet gaan aanpakken, al weet ik niet wat.''

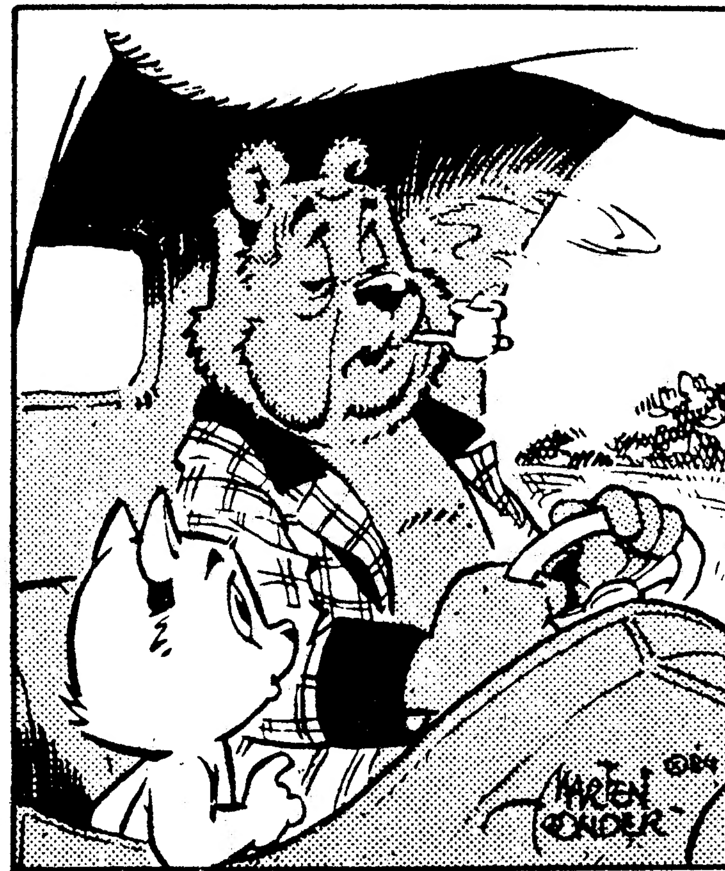
''Hm,'' zei Tom Poes, die er steeds minder van begreep. ''Dat lijkt me dan moeilijk.''

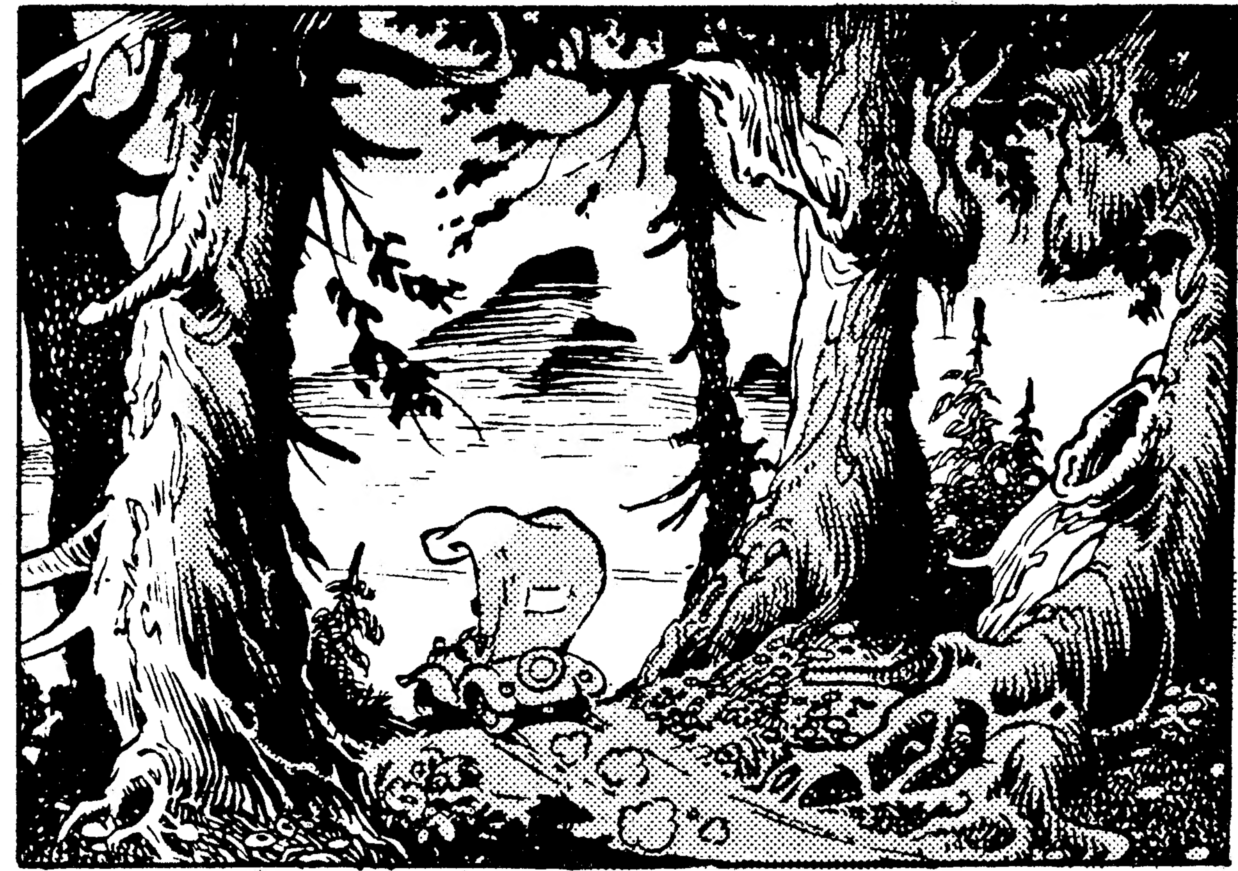
''Juist,'' gaf heer Bommel toe. ''Daarom kan jij je nuttig maken door mee te gaan, en zo nu en dan een helpende hand uit te steken. Ik denk altijd aan anderen, en daarom zou ik het vervelend vinden om alléén iets nuttigs te gaan doen, zonder dat jij er ook plezier van hebt.''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01520. Tom Poes dacht niet lang na. Het idee om iets anders te gaan doen trok hem wel aan, en daarom stond hij op en gooide zijn hengeltak in het water.

,,Welja,'' zei hij. ,,Het is lente, en ik heb wel zin in een avontuurtje.''

,,Niks avontuurtje,'' sprak heer Bommel afkeurend. ,,Het is bittere ernst, jonge vriend! De tijden zijn moeilijk en er moet gehandeld worden. Geld in het laadje, bedoel ik.''

,,Hm,'' zei Tom Poes. Hij klom in de Oude Schicht en trok het portier dicht. ,,Ik dacht, dat u al uw geld van de verzekering had teruggekregen?''

,,Juist,'' gaf zijn vriend toe terwijl hij gas gaf. ,,Maar dat zal me geen tweede keer gebeuren. Het wordt tijd, dat ik de zaken met strenge hand in het oog vat, zodat ze me niet opnieuw onder de voet lopen terwijl ik op mijn geld van de verzekering zit te wachten. Ga liever aan het werk, zei een hoogstaande dame tegen me, en daar houd ik me aan.''

Gedurende enige tijd reden ze nu zwijgend voort over de heuvels, totdat de eerste toppen van de Zwarte Bergen zichtbaar werden.

,,Werken,'' herhaalde Tom Poes toen peinzend. ,,U had het over zaken, en u zei dat er gehandeld moest worden. Bedoelt u, dat u hier zaken gaat doen?''

Die vraag verraste heer Ollie, maar toen hij even had nagedacht, verscheen er een glimlach op zijn gelaat.

,,Ik wist wel, dat ik je niet voor niks had meegenomen, jonge vriend,'' sprak hij goedkeurend. ,,Zaken doen, dat is wat mij voor de geest zweefde. Daar achter de bergen ligt de grens, en in het buitenland ligt het geld op straat, als je begrijpt wat ik bedoel.''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01521. Nu hij eenmaal wist wat hij ging doen, zette heer Bommel er vaart achter. Al gauw hobbelden ze dan ook over een nauwe bergweg, die tussen dreigende rotswanden door kronkelde.

„Ik geloof niet, dat er in het buitenland geld op straat ligt," zei Tom Poes twijfelend. „Misschien voor een erg handige zakenman. Maar u begint pas. Weet u zeker, dat u..."

„Natuurlijk weet ik het zeker!" riep heer Ollie uit. „Anders zouden we hier toch niet rijden? Zo'n autorit kost handen vol geld, want een auto slurpt benzine, en dat is heel duur!"

Hij zweeg, want op dat moment bereikten ze een open ruimte, waarvoor een waarschuwingsbord stond.

„U nadert de grens," las Tom Poes. „Papieren gereed houden."

„Papieren?" herhaalde heer Bommel remmend. „Wat voor papieren?"

„Paspoorten denk ik," legde Tom Poes uit. „Hebt u zoiets bij u? Ik niet."

Heer Ollie stapte uit en keek enigszins bevangen naar de gapende spelonk, die de toegang naar het buitenland vormde.

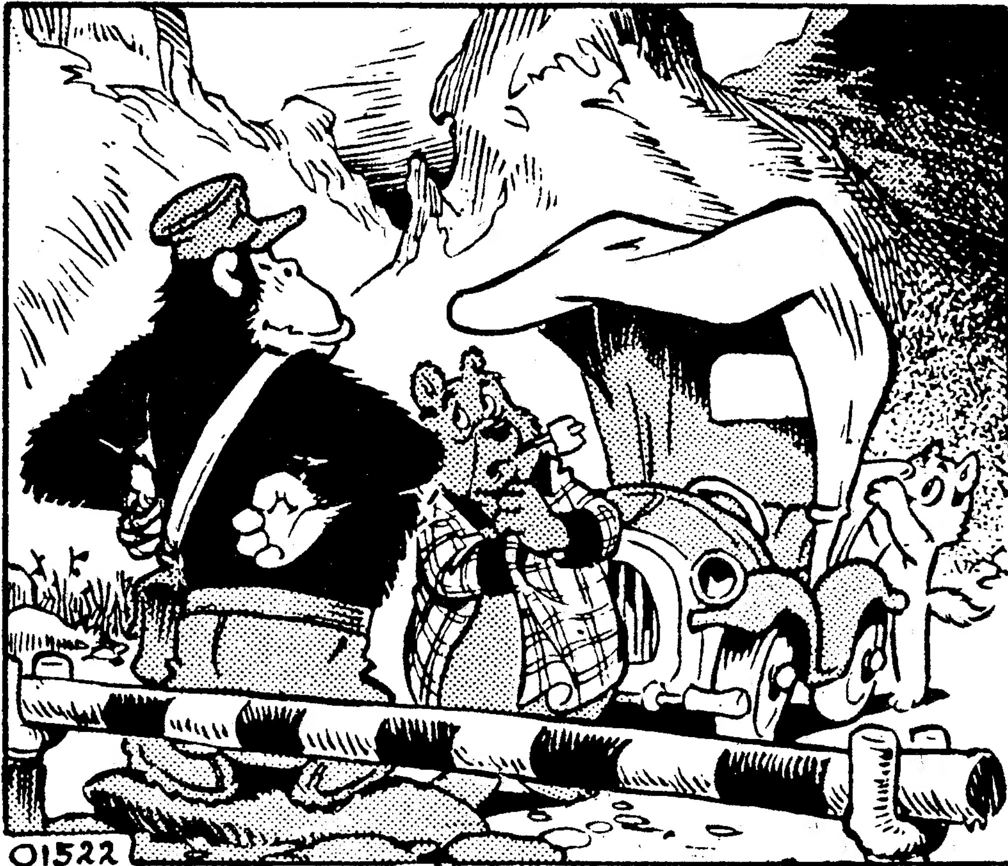
„Daar staat een huisje," zei hij. „Van een gastvrije steenhouwer, denk je ook niet? Laten we het daar gaan vragen."

Hij liep op het gebouwtje toe, maar nog voordat hij had aangeklopt, werd de deur geopend door een zwaar gebouwde figuur, die hem onvriendelijk tegemoet trad.

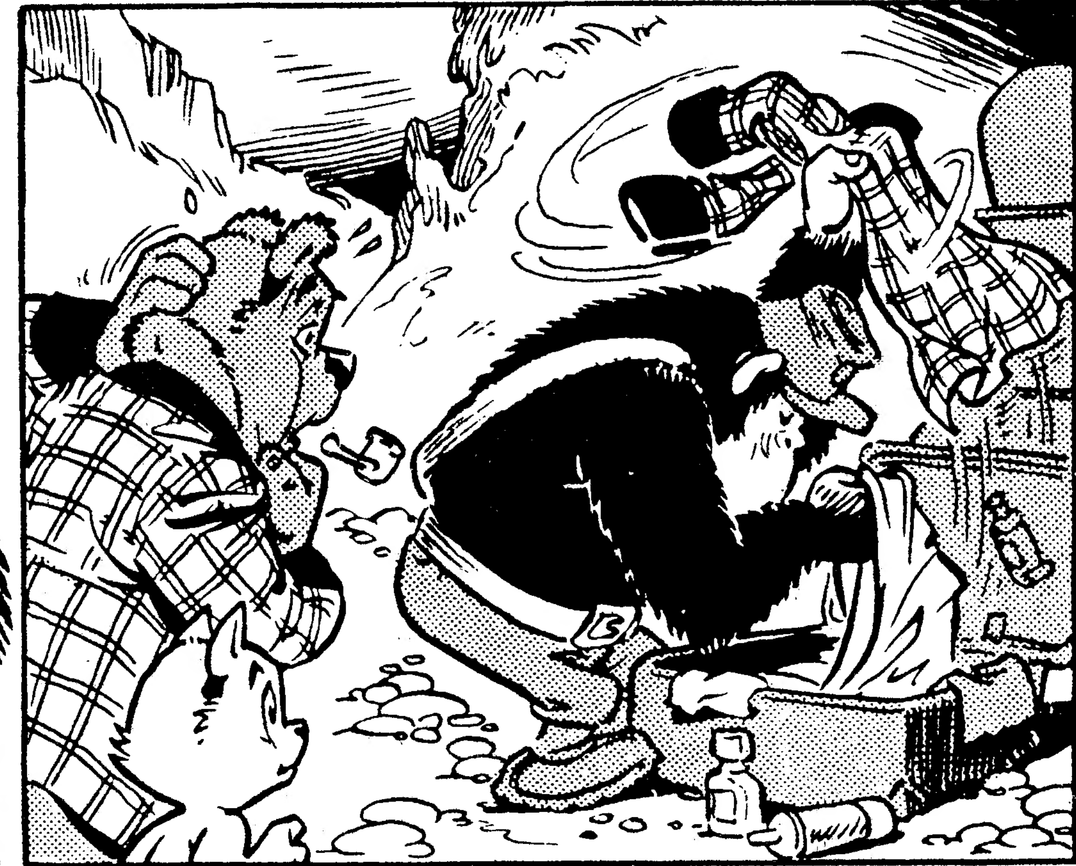
„Papieren!" snauwde deze. „Is die auto van jullie? Alles open maken!"

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

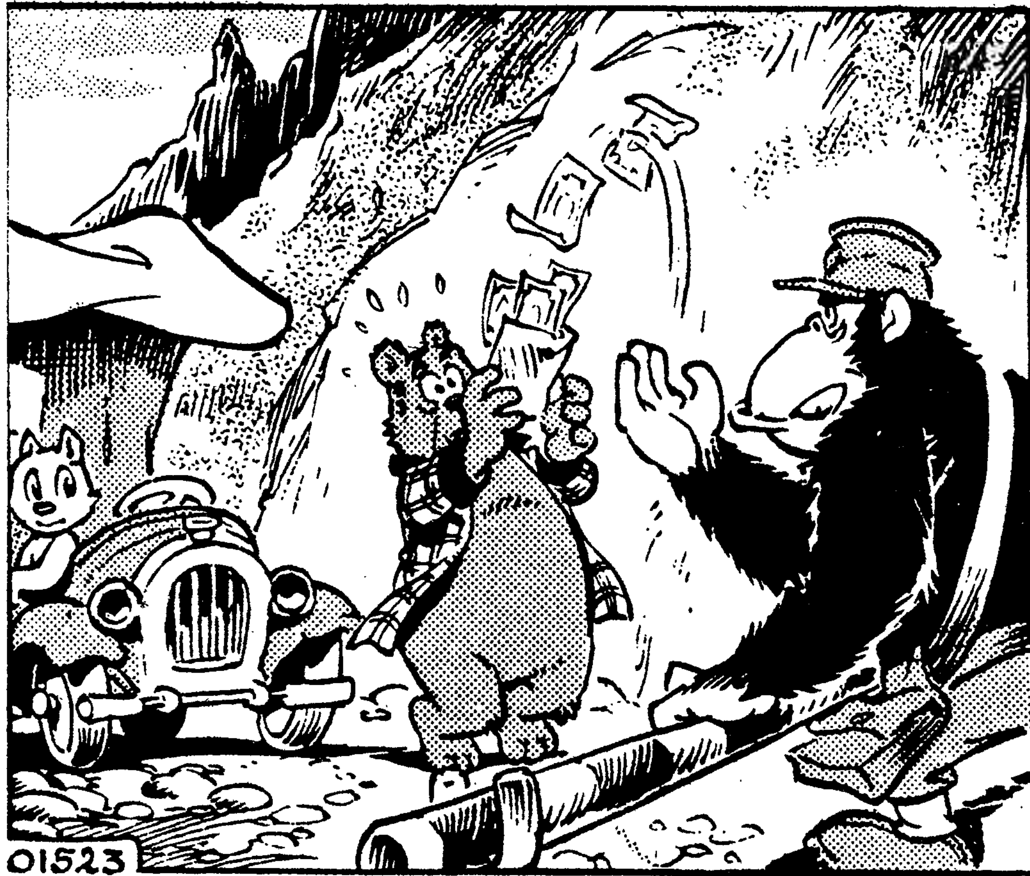

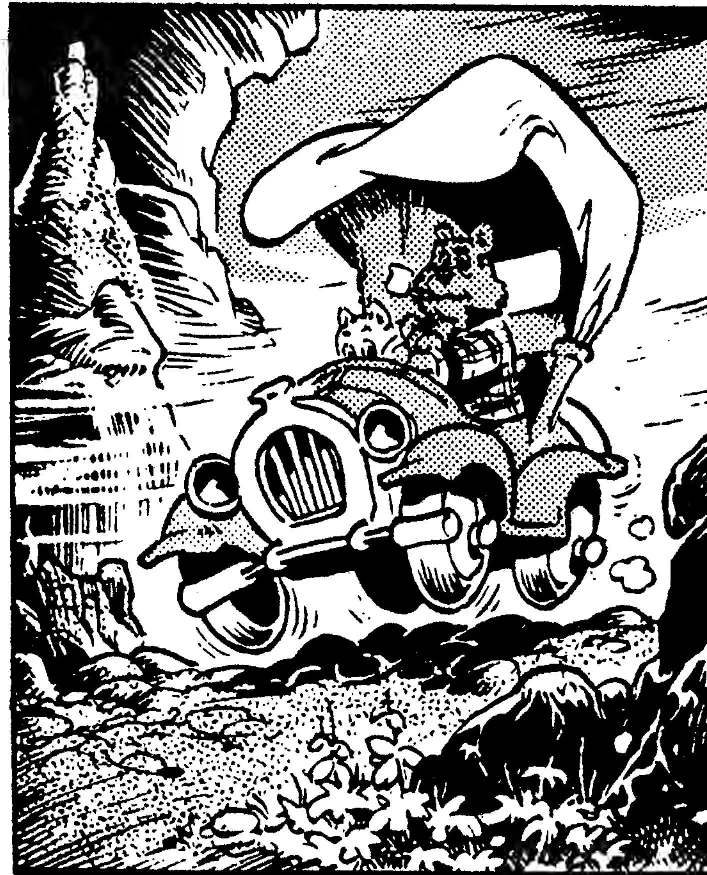

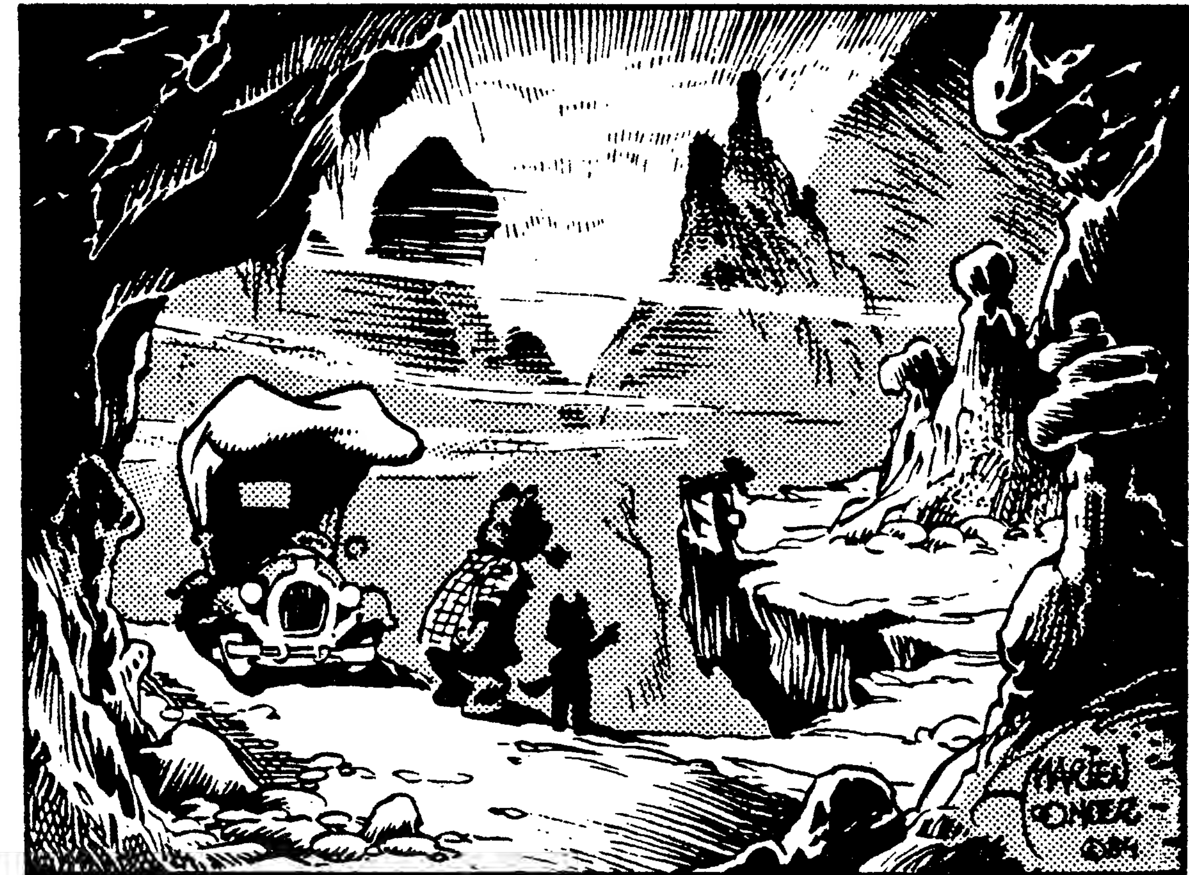
01522 ''P-papieren?'' herhaalde heer Bommel. ''O, u bedoelt papieren. Ik heb eh...''
Hij begon nerveus in zijn binnenzak te zoeken, en haalde zijn portefeuille te voorschijn.
''Ik b-ben Olivier B. Bommel,'' hernam hij. ''U weet wel. Het staat op mijn lidmaatschap van de Kleine Club. Ook een visitekaartje, ziet u wel? Ik bedoel...''
''Geen papieren dus,'' gromde de grenswachter. ''Zonder pas kom je het buitenland niet in, meneer. En dit land niet uit, trouwens. De plannen van een belangrijke uitvinding zijn gestolen, en ik heb opdrachten om te zorgen dat ze het land niet worden uitgesmokkeld. Maak je bagage maar open. Ik vertrouw geen figuren zonder papieren.''
Hij begaf zich met lompe tred naar de achterkant van heer Ollies voertuig en begon met grote ijver de koffer leeg te halen.
''Dit is heel vreselijk voor een heer,'' klaagde de eigenaar. ''Vooral als hij het land vooruit wil helpen door zaken te doen! Vol vertrouwen geef ik hem mijn papieren. Mijn geld waarop ik zuinig moet zijn, bedoel ik. En nu staat hij daar mijn verschoning te bevuilen, alsof de wasmachine geen geld kost.''
''Hm,'' zei Tom Poes. ''Ik geloof, dat we beter kunnen teruggaan. In de Zwarte Bergen zijn prettiger avonturen te beleven. En dat buitenland trekt me niet zo aan.''
''Je zeurt!'' riep heer Bommel uit. ''Er moet gehandeld worden, en daarvoor moet men de grens over, heb ik gelezen. Kijk nu toch eens, hoe die woesteling tekeer gaat.''
De douanier keek op.
''Zo'', snauwde hij. ''Dan gaan we nu het wagentje zelf es grondig onderzoeken.''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01523. Toen de Oude Schicht van onder tot boven bekeken was, trok de grenswachter zich achter de afsluitboom terug en wierp heer Ollie achteloos zijn portefeuille toe.

''Het is in orde,'' gromde hij. ''Geen papieren, maar ook geen gestolen plannen. De uitvinding komt het land niet uit, als het aan mij ligt. En zorg in het vervolg, dat je een paspoort bij je hebt, als je de grens over wilt. Je zult terug moeten.''

Heer Bommel klom verslagen in zijn wagen en even later reden ze weer over het smalle bergpad. Maar de snelheid was eruit, evenals de ondernemingsgeest van de zakenman.

''De avond begint te vallen,'' sprak hij op klagende toon. ''Binnenkort is het nacht en ik slurp maar dure benzine. Het is heel slecht voor mijn gezondheid.''

''Laten we hier ergens overnachten,'' stelde Tom Poes voor.

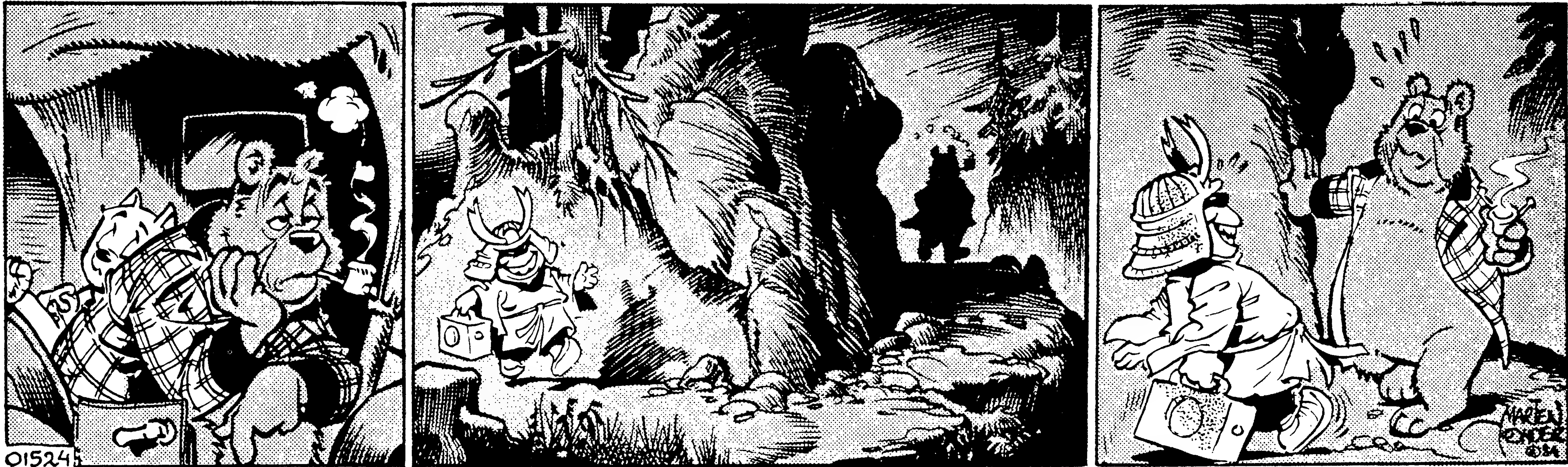
''Overnachten,'' herhaalde heer Ollie gemelijk. ''Ik zie nergens een herberg of zo iets.''

Hij staarde droefgeeestig naar de avondnevels, die door de ondergaande zon gelig belicht werden, en remde ten slotte op een plek, die door een overhangende rots tegen regen en rukwinden beschermd werd.

''Niet gek,'' zei Tom Poes uitstappend. ''We kunnen in de auto slapen, en dan zien we morgen wel verder. En kijk: dat weggetje daar leidt naar een andere grensovergang.''

Heer Bommel en de Vergelder

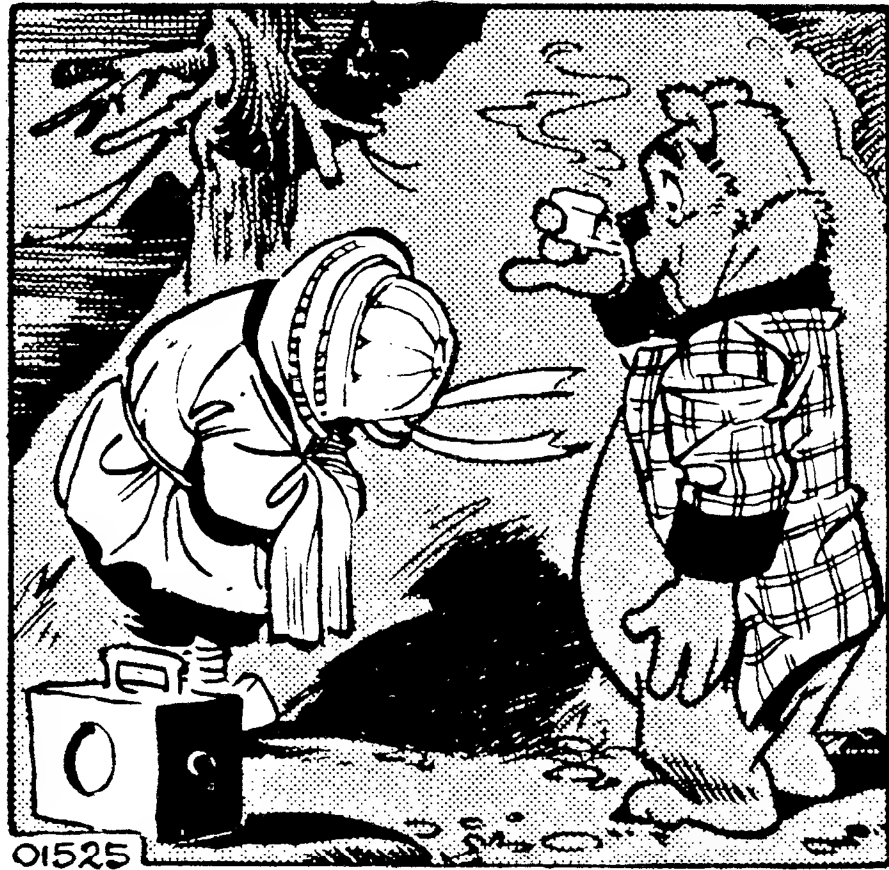
door Marten Toonder

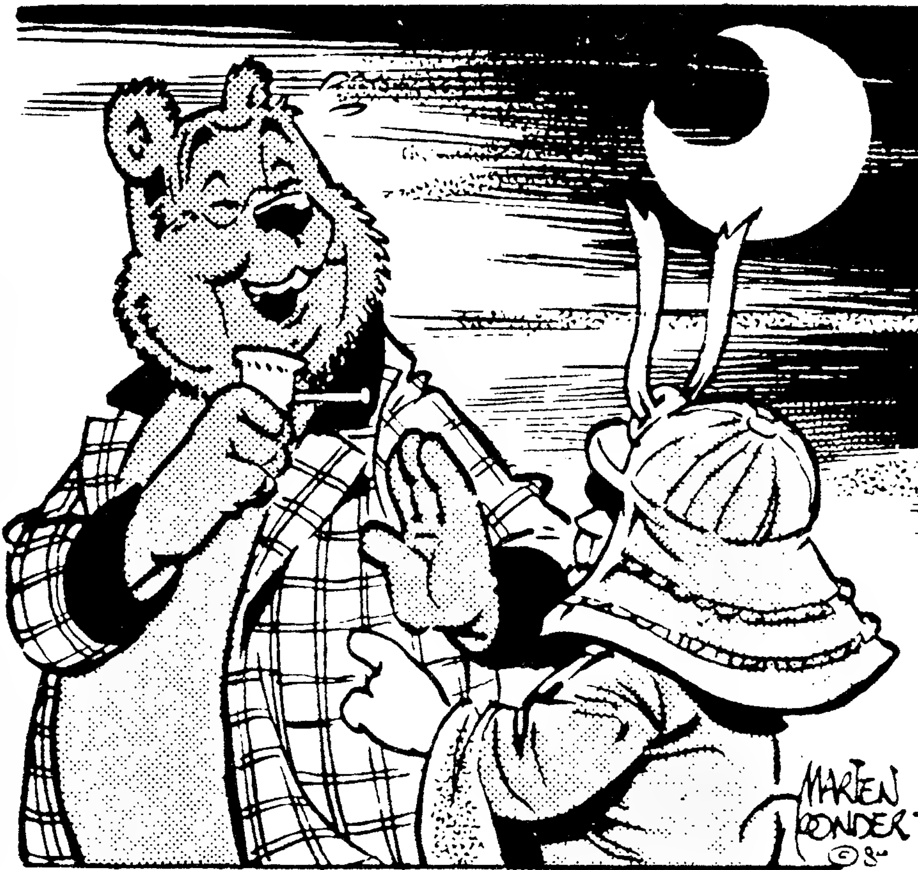

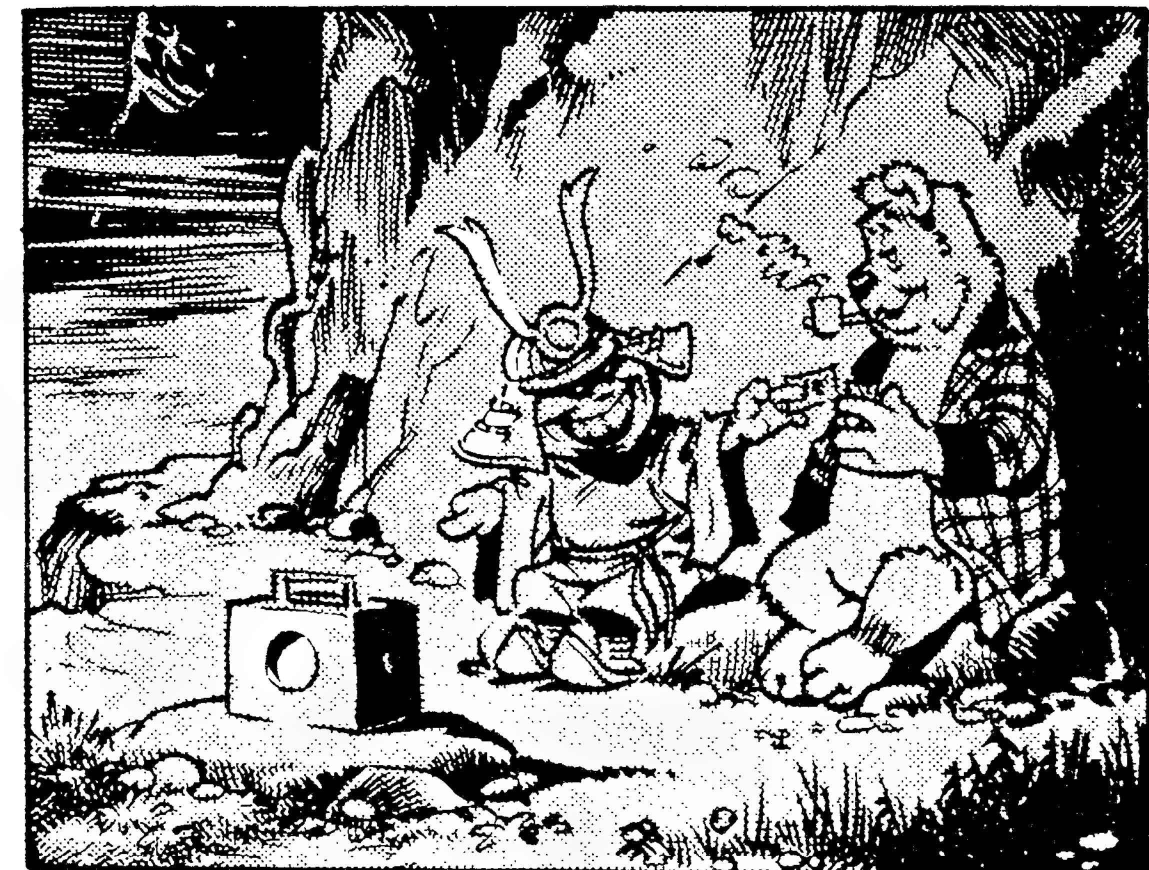
01524. Toen ze wat gegeten hadden was het donker geworden, en Tom Poes maakte het zich gemakkelijk op de bank, waar hij meteen in slaap viel. Heer Bommel stak echter nog een pijp op en ging op de treeplank zitten.
''De jeugd heeft het toch maar gemakkelijk,'' sprak hij tot zichzelf. ''Wij zakenlieden kunnen niet slapen van de zorgen. Hier zit ik nu onder de overhangende bergen zonder mijn vleugels in de handel uit te kunnen slaan, zodat de benzine me tussen de vingers door glipt alsof het niets kost.''
Hij stond op om een loopje te maken, en als vanzelf sloeg hij het pad in, dat naar de andere grensovergang voerde.
''Het leven was toch veel gemakkelijker toen geld geen rol speelde,'' mompelde hij onder het gaan. ''Maar als men armoede en ontbering gekend heeft, rijzen de afgronden van het leven vanzelf voor een heer op. Voordat ze me bedelven, moet ik aanpakken. Maar wat?''
Zo tobbende stapte hij voort door de stille nacht, en zodoende naderde hij een scherpe bocht in het bergpad. ''Misschien moet ik vertrouwen op het geluk van de Bommels,'' dacht hij. ''Dat heeft me nog nooit in de steek gelaten door mijn scherp inzicht. Misschien loop ik onverwacht tegen iets aan...''
Verder kwamen zijn overwegingen niet, want op dat moment had hij de bocht bereikt, en daar liep hij bijna tegen een wandelaar aan, die hem van de andere kant tegemoet kwam.
''Soko noke,'' sprak deze glimlachend. ''Soko noke.''
''Integendeel,'' zei heer Ollie haastig. ''Het was mijn schuld. Ik liep te denken.''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01525. De vreemdeling maakte een beleefde buiging.
''Verontschuldiging,'' sprak hij onder zijn hoed uit. ''Bent u hooggeëerde grenswachter?''
''O nee!'' riep heer Bommel uit. ''Ik ben een heer. Een heer, die zaken wil doen, maar die door de grenswachter daarin gehinderd wordt.''
De ander richtte zich op en glimlachte breed.
''Hoe veel beter,'' hernam hij. ''Achtenswaardige zakenheer is juist wat ik zoek. Zou kommervol zijn, geëerde grenswachter te ontmoeten. Hoe licht wordt men gewantrouwd door ijverige ambtenaar. Vooral als men buitenlander is, die nuttig artikel op de markt wil brengen. Tomare. Laten we gaan zitten, achtenswaardige zakenheer, dan doen we zaken. Ja?''
Zo sprekende nam hij plaats op een steen, en heer Ollie ging aangenaam verrast naast hem zitten.
''Het geluk van de Bommels,'' zei hij tot zichzelf.
De vreemdeling reikte hem blij lachend een kaartje over, en wees op zijn koffertje dat hij voor zich had neergezet.

''Hototo Gisoe is de naam, heer Bommels,'' verklaarde hij. ''Buitenlander. Zoek binnenlander die dit artikel op de markt wil brengen, onder zijn eigen eerwaarde naam, met oog op invoermoeilijkheden. Hototo Gisoe wil voorlopig onbekend blijven. Heer Bommels verkoopt dit als Bommelsartikel. Ja?''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01526 Heer Ollie boog zich belangstellend over het kistje, dat de heer Gisoe op de grond had gelegd. ''Moet ik dit gaan verkopen als een Bommelkoffertje?'', vroeg hij. ''Ik had meer het oog op iets bijzonders, als u begrijpt was ik bedoel. Er zijn al zo veel van dit soort dingen, en iedereen gebruikt plastiek-zakken en zo...''

''Is geen koffer!'', riep de vreemdeling uit. ''Is een Vergelder. Maakt alles ten gelde wat men er in doet. Kijk, als ik hier op druk...''

Hij raakte een knopje op de zijkant aan, en op hetzelfde moment sprong er een dekseltje op de bovenkant open en rees er een trechter uit het inwendige omhoog, terwijl er een gleufje in de onderkant verscheen.

Heer Bommel was zo verbaasd, dat hij zijn pijp verloor, en het rookgerei viel jammer genoeg precies in de trechter. Hij slaakte een ontstelde uitroep, maar verder kwam hij niet, want uit het geheimzinnige koffertje steeg een zacht gezoem op.

''Kostbare doorroker wordt onderzocht'', legde de heer Gisoe uit. ''Waarde wordt vastgesteld en: Hopla!''

Nauwelijks was hij uitgesproken of uit de gleuf in de zijkant sprongen enige munten naar buiten.

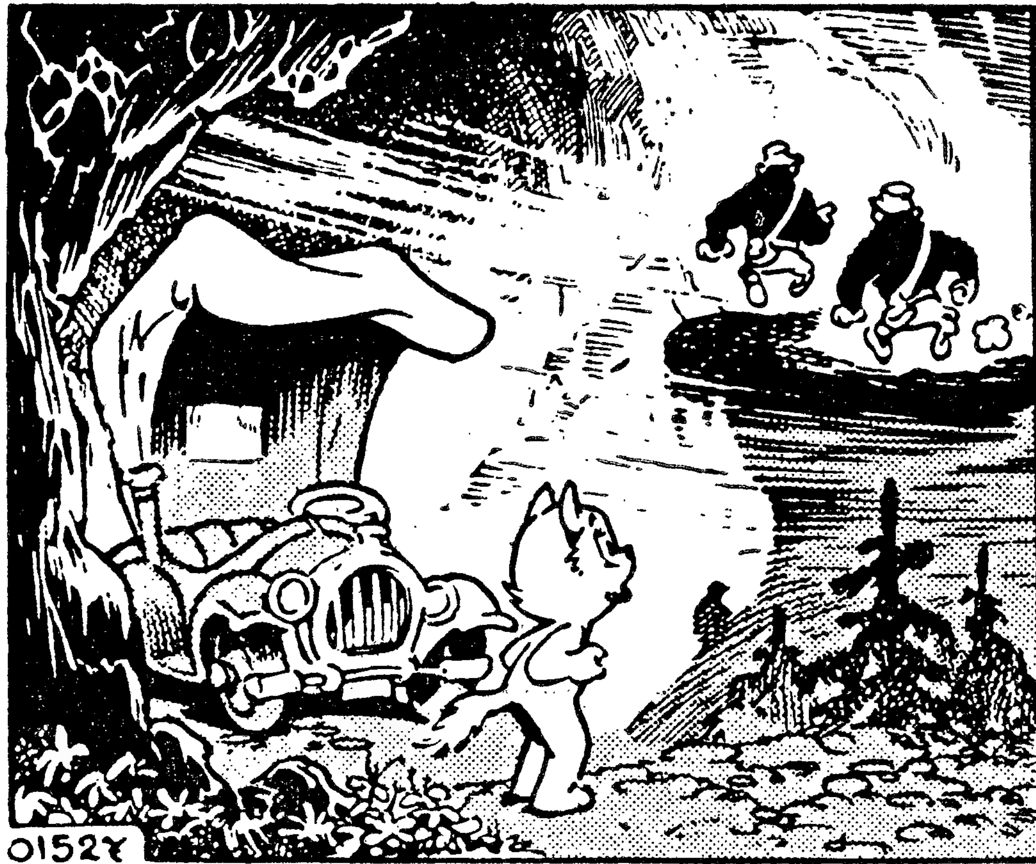
''Dat is een florijn, vijfentwintig centen'', stelde Hitoto Gisoe vast. ''Waarde van kostelijk rookgerei. Zo werkt dat, ziet u? Gooi in trechter wat u wilt, en Vergelder vergeldt. Voorstel: geef u verkooprechten en inschrijvingsrecht, en als papieren in orde zijn gaan wij verrekenen. Ja?''

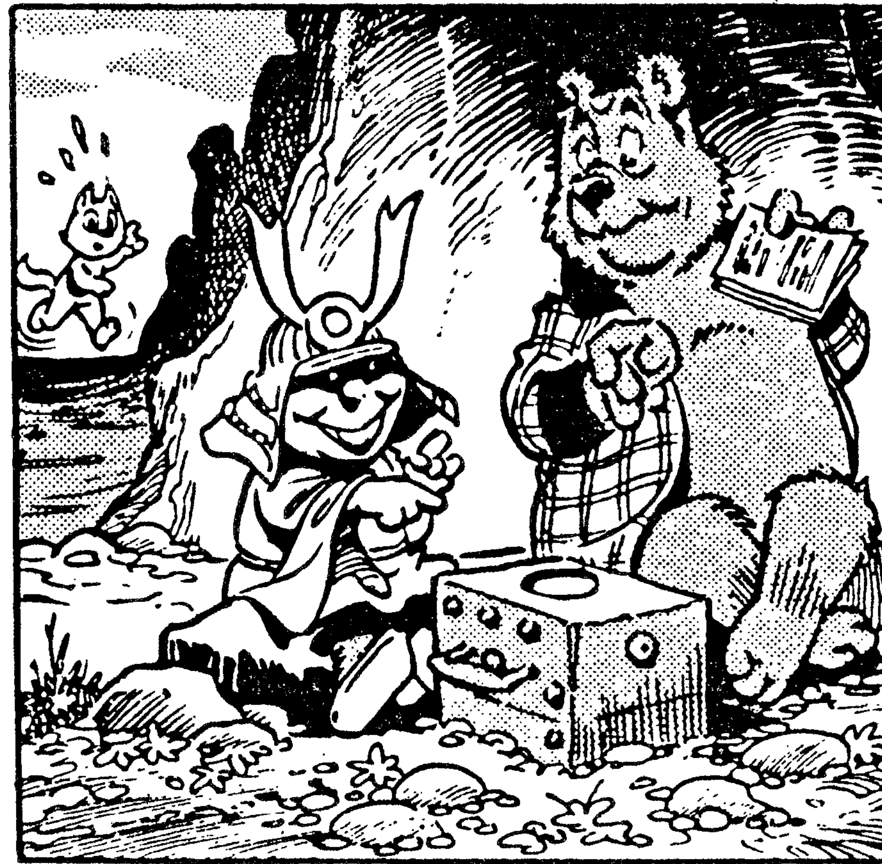
''V-vergelder v-vergeldt'', stamelde heer Ollie. ''M-maar het was een goeie p-pijp, hoor. Ik bedoel: 1,25 is niet veel''.

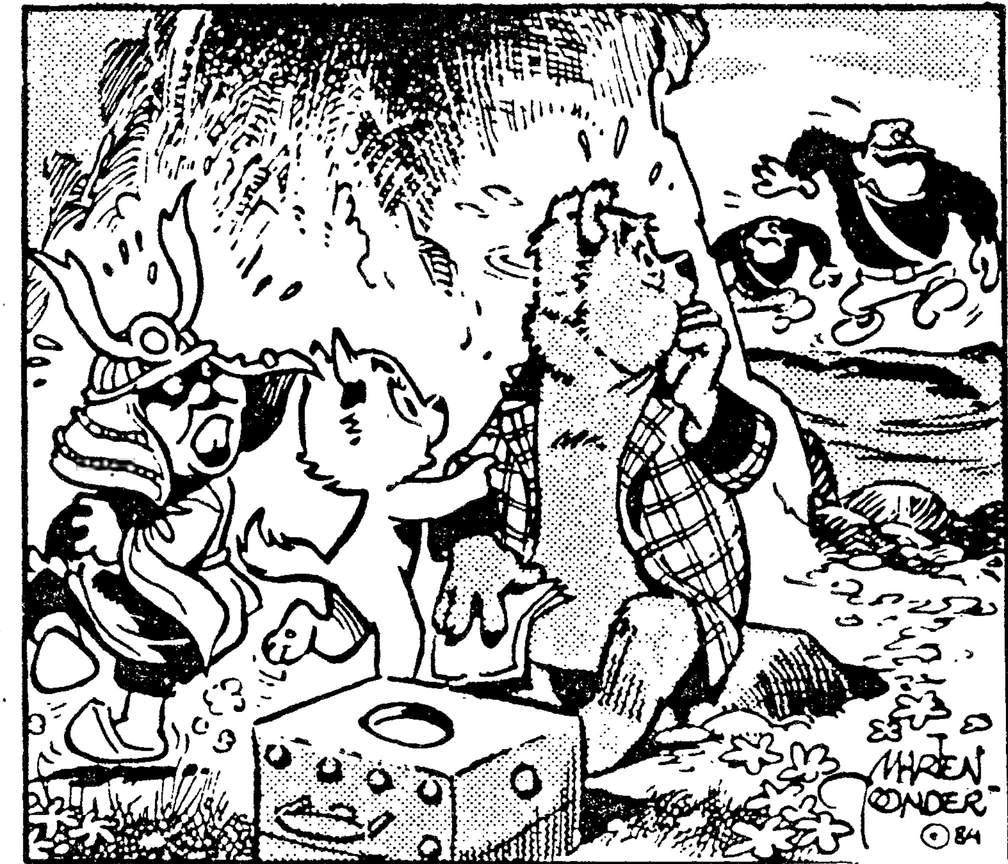
''Gebruikt en afgeschreven'', zei de ander. ''Verkoopwaarde is niet groot''.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01527 Tom Poes werd de volgende ochtend gewekt door het geluid van aldravende voetstappen, en toen hij uit de Oude Schicht sprong zag hij twee grenswachters over een zijpad rennen.

„Die ruitjesjas zit bij monitor 3!", hoorde hij een van hen roepen. „Zit te praten met een buitenlander die stiekum over de grens is gekomen..."

Het gepraat verstierf in de verte, en Tom Poes holde ongerust het pad op dat naar de grens voerde.

„Ze hebben het over heer Bommel", dacht hij. „Die is vannacht natuurlijk deze kant op gegaan".

Daar had hij gelijk in. Heer Ollie zat opgetogen naar de heer Gisoe te luisteren, die hem alles van het koffertje verteld had, en hem had laten zien hoe hij het vergroten kon. Daarop had hij enkele contracten getekend, en nadat hij een gebruiksaanwijzing gekregen had, was hij de alleenvertegenwoordiger van de Bommelvergelder voor het binnenland.

„Een mooie zaak", zei heer Bommel. „Hoe groot kan zo'n vergelder worden?"

„Zo groot als dat wat u er in wilt doen", hernam Hitoto. „Drukken op knopje K, en nog eens drukken en nog eens drukken en hij wordt groot als huis. Alles staat in gebruiksaanwijzing".

Op dat moment werden ze gestoord door Tom Poes, die rennend over het pad naderde.

„De grenswachters komen er aan!", riep die hijgend, en deze kreet was genoeg voor de het Gisoe.

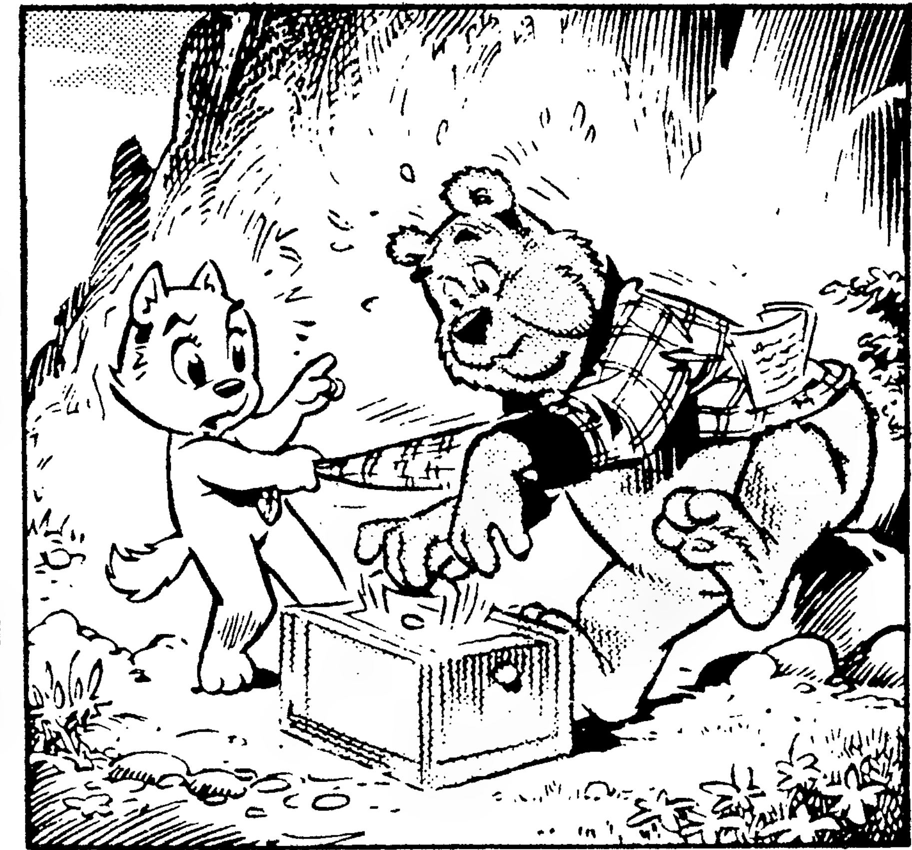
„Saraba kana!", riep hij uit, terwijl hij het op een lopen zette.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01528 De heer Gisoe verdween in de verte, achtervolgd door de beide grenswachters, die meer oog voor hem dan voor heer Bommel hadden.

,,Wie was dat?'', vroeg Tom Poes. ,,Wat hebt u daar?''

,,Dat was een achtenswaardige zakenheer'', verklaarde heer Ollie. ,,En dit is een Vergelder. Een Bommelvergelder, beter gezegd. Ik heb een contract gesloten, en nu kan ik hem in de handel brengen en veel geld verdienen. Kijk, als ik op dit knopje druk, wordt hij twee keer zo groot, en als ik dan nog eens druk wordt hij weer...''

,,Ja, ja'', onderbrak Tom Poes ongeduldig. ,,We moeten hier weg. En waar dient dat ding voor?''

,,Voor vergelden'', legde heer Bommel uit. ,,Er zitten wel duizend piepkleine piefjes in. Of een miljoen; dat weet ik niet zo goed meer. En die berekenen precies wat iets waard is; en dan komt het geld er door dit gleufje uit. Maar ze doen nog meer, hoor. Ze geven seinen af, al weet ik niet waarheen; en dat staat allemaal in deze gebruiksaanwijzing zodat ik nu zaken kan doen. Kijk, nu is hij twee keer zo groot als hij was, maar als ik nu op dit knopje druk....''

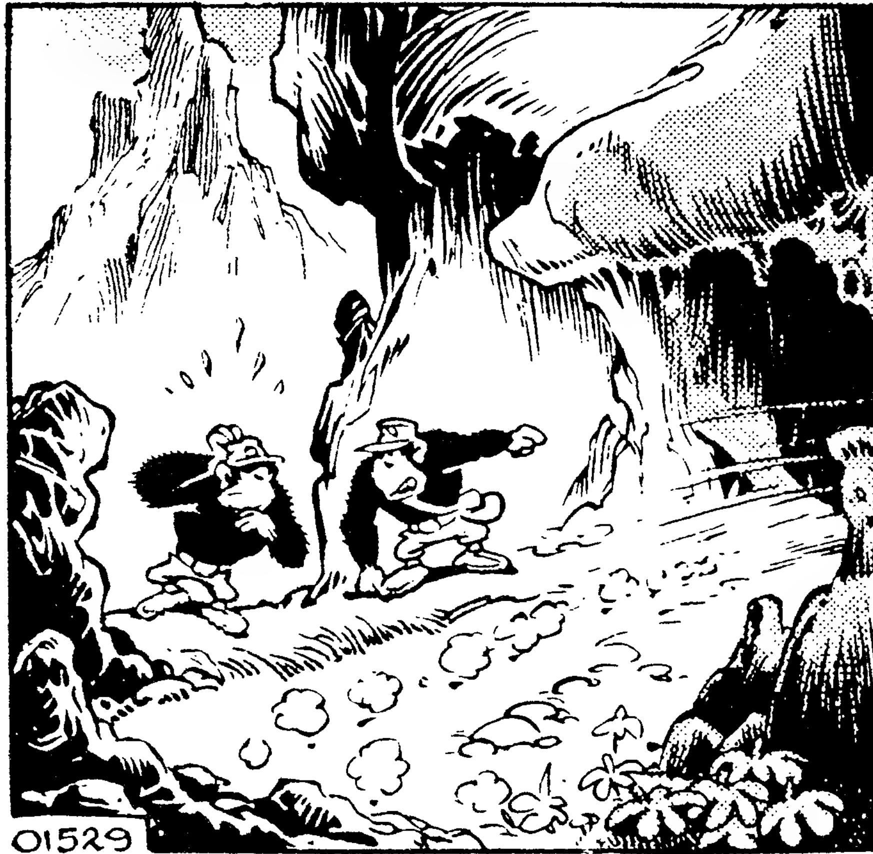
,,Vertel het later maar!'', riep Tom Poes uit. ,,We moeten maken dat we wegkomen. Want als ze die zakenheer niet te pakken krijgen, zullen ze u willen hebben. En als ze hem wèl grijpen, bent u er ook bij, want hij is clandestien over de grens gekomen, en zijn zaken zullen wel niet in orde zijn''.

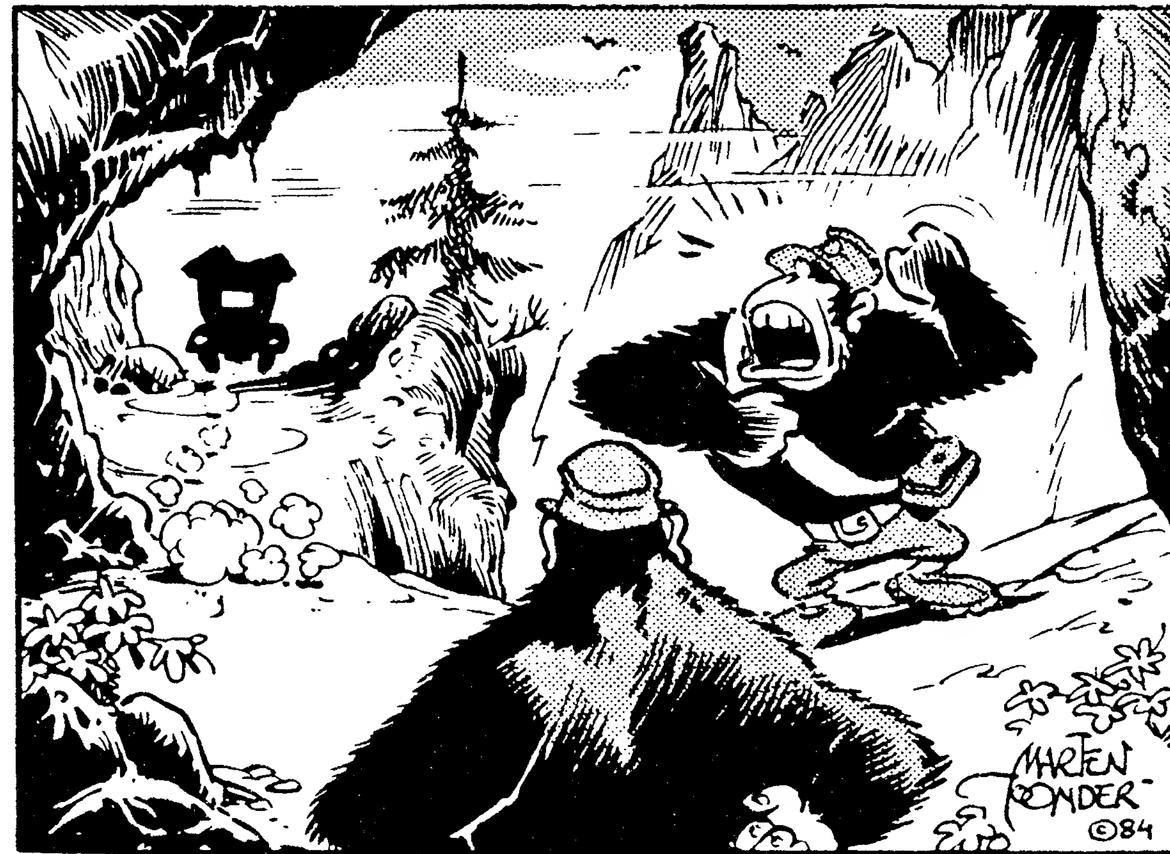
,,Ze zijn heel goed in orde'', zei heer Ollie terechtwijzend. ,,Let op: als ik op dit bovenste knopje druk, wordt de Vergelder weer gewoon een koffertje, net zoals hij er in het begin uitzag...''

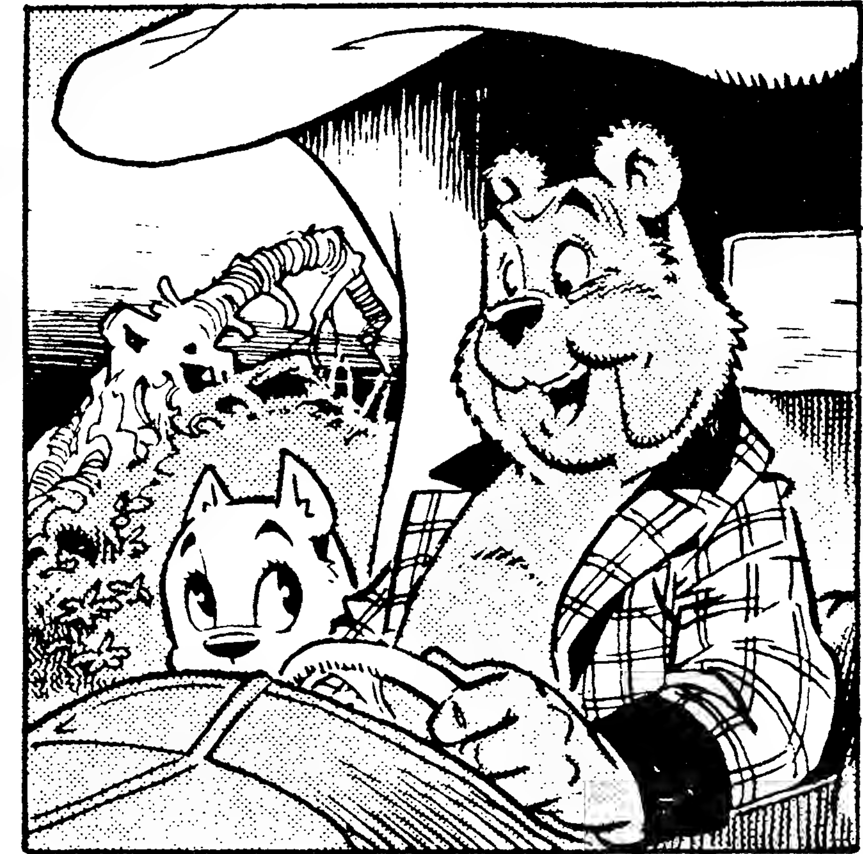
Tom Poes had echter geen geduld meer. Hij rukte heer Bommel aan een jaspand van zijn steen af, terwijl de Vergelder met een sissend geluid in elkander schoof.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01529 De heer Hitoto Gisoe was erin geslaagd de grenswachter vóór te blijven, en in de tunnel te verdwijnen die naar het buitenland leidde, zodat de beide ambtenaren het nakijken hadden. ''Ontsnapt'', zei de eerste teleurgesteld. ''Had natuurlijk geen papieren en kwam hier in het geheim zaken doen met die eh. . . Bommel heette hij, geloof ik. Zoiets stond op zijn clubkaart''.

''Het kan ook smokkel zijn'', mompelde de ander. ''In ieder geval moet ik hem nog es even spreken. En dat autootje van hem gaan we grondig onderzoeken''.

Ze waren echter te laat. Toen ze op de plek kwamen waar de Oude Schicht had overnacht, verdween het trouwe voertuig reeds in de verte. De oudste grensbewaker gaf zich over aan zijn woede, maar zijn ondergeschikte nam het kalmer op.

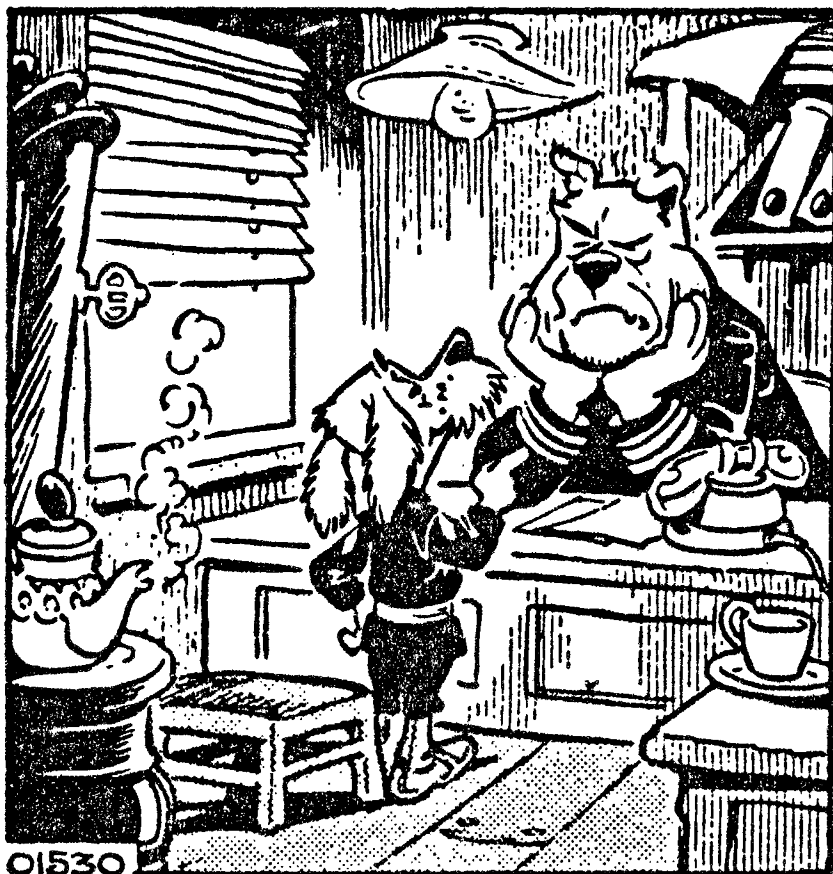
''Het geeft niet zo veel'', zie hij sussend. ''Je heb immers zijn naam en signalement, en het nummer zal je ook wel hebben opgeschreven. We zullen de politie een seintje geven''.

Heer Bommel dacht echter over andere dingen. ''Terug naar huis, na een drukke nacht vol zaken doen'', sprak hij. ''Lekker eten en dan naar bed om rustig te kunnen nadenken; en daarna ongestoord aan het werk, zodat ze in Rommeldam nog raar zullen opkijken. Vooral Doddeltje. Mevrouw Doddel, bedoel ik''.

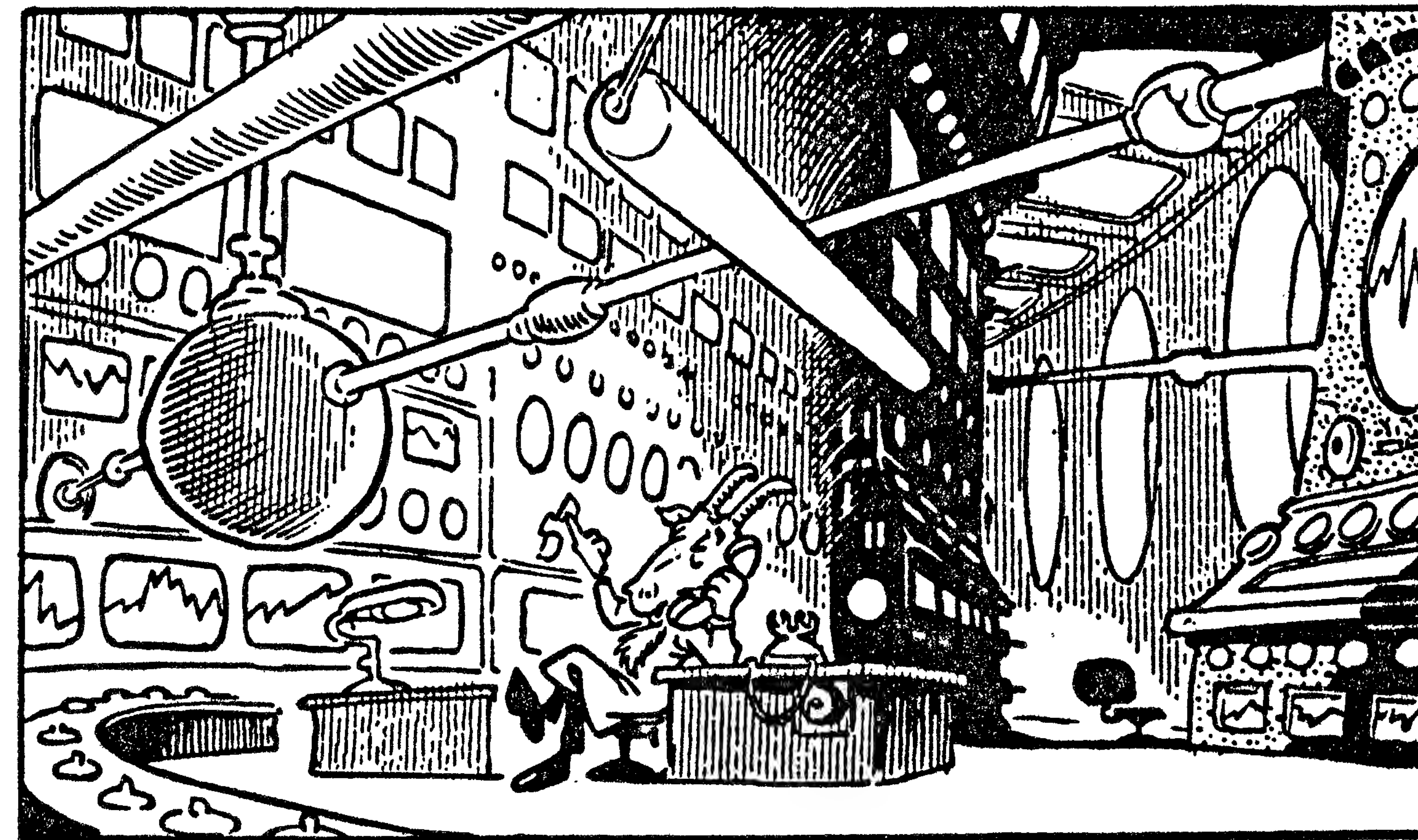
''Hmm'', zei Tom Poes. ''Als u maar geen last van de politie krijgt. Ze hebben uw nummer natuurlijk opgeschreven''.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01530 Tom Poes had gelijk: terwijl ze naar huis reden, was brigadier Snuf van het Rommeldamse politiebureau opgebeld door de grenswacht, en hij haastte zich naar commissaris Bas.

"Het nummer van de gezochte auto is een van de oudste van de stad", besloot hij zijn verslag. "En hij werd bereden door een gezet iemand in een ruitjesjas. Ik moest meteen aan Bommel denken. U ook niet?"

"Vanzelf", gaf zijn chef toe. "Altijd dezelfde. Je kunt hem beter een bezoekje gaan brengen. Rustig laten praten en scherp rondkijken, weet je wel? Let op zijn ogen, Snuf. Als die een beetje raar staan..."

Hij werd onderbroken door het rinkelen van de telefoon, en hij nam de hoorn van de haak.

"Met professor Joachim Sickbock", sprak een stem uit het apparaat. "Hebt u al nieuws over de plannen die uit het Nationale Computercentrum gestolen zijn?"

"Niet direct", zei de politiechef ontwijkend. "We volgen bereids een spoor, en eh ... Ah! De plannen, die het vorige jaar bij u ontvreemd zijn! Daarover hebben we hier een uitvoerig dossier, professor. Er wordt hard aan de zaak gewerkt".

"Dat merk ik", hernam de geleerde koel. "Hebt u mijn assistent al gevonden, die gelijk met de plannen verdwenen is? Niet? Ei, ei, dat is vreemd. Hij moet de schuldige zijn, en hij was een buitenlander".

"De grenzen worden scherp bewaakt", mompelde de commissaris. Maar daar nam Sickbock geen genoegen mee.

"Begrijpt ge dan niet dat het om een belangrijke uitvinding gaat", riep hij uit. "Grote bedragen zijn ermee gemoeid! De ICM begint ongeduldig te worden, en u weet wat dat betekent. Vragen in het parlement, en een overplaatsing naar Lutjewier voor u, inspecteur!"

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01531 Aan de Rommeldamse kant van de lijn klonk een dof gegrom, dat door diepe stilte gevolgd werd.

"We geven u een week de tijd", sprak de geleerde in het Computer-Centrum. "Daarna zal de zaak door de Geheime Dienst worden overgenomen. De president van de ICM verstaat geen scherts en zijn stemming is het kookpunt genaderd. Mijn voormalige assistent moet de dief van mijn uitvinding zijn, omdat hij gelijktijdig met de plannen verdwenen is. Hij is een vreemdeling met een buitenlands uiterlijk, dus hij moet gemakkelijk te vinden zijn. Goeden middag".

Commissaris Bas legde de hoorn op de haak en droogde zijn voorhoofd af.

"Umpf", sprak hij. "Hoorde je dat, Snuf?"

"Ja", zei de bridgadier. "Hij zei inspecteur tegen u, en hij had het over Lutjewier".

"Hij had het over die gestolen uitvinding!", riep de politiechef verhit. "Heb je al een spoor, Snuf? Huh? Heb je al wat gedaan? Huh?"

"Nee, commissaris", zei de ander. "Die vreemdeling is natuurlijk al lang over de grens. Hee! Ik vraag me af, of Bommel er soms wat mee te maken heeft".

De heer Bas stond op en schonk een kopje thee in om te kalmeren.

"Wat een onzin", gromde hij. "Wat heeft die grensmelding met de diefstal van de uitvinding te maken? Huh?"

"Ik weet het niet", mompelde de brigadier peinzend.

"Gewoon maar een gevoel".

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01532 Snuf was meteen op pad gegaan om te onderzoeken of zijn vermoedens juist waren, en al gauw kwam slot Bommelstein in het zicht.

''Ze zijn al thuis'', stelde de brigadier tevreden vast, toen hij de Oude Schicht zag staan. ''Je kan bij de politie toch maar nooit vlug genoeg zijn''.

''Nee '', gaf de chauffeur toe. ''Zeg dat wel. Ik dacht altijd, dat je smokkelaars bij de grens moest betrappen. Als meneer al thuis is, zijn we aardig te laat, dacht ik zo''.

Deze woorden ontstemden Snuf, en hij schelde dan ook krachtiger aan dan zijn gewoonte was.

''Is je baas al lang thuis?'', vroeg hij, toen Joost de deur opende. ''Heeft hij zijn smokkelwaar al opgeruimd?
Waar heeft hij het verborgen? Vooruit, geen smoesjes!''

''Excuseer'', zei de bediende uit de hoogte. ''Smokkelwaar? Heer Olivier heeft wel andere dingen aan het hoofd, nu hij zijn huis opnieuw laat inrichten. Men kan tenslotte geen familieportretten uit het buitenland smokkelen; houd u mij ten goede''.

''Aha!'', riep Snuf uit. ''Hij is dus in het buitenland geweest!''

Joost glimlachte fijntjes en schudde het hoofd.

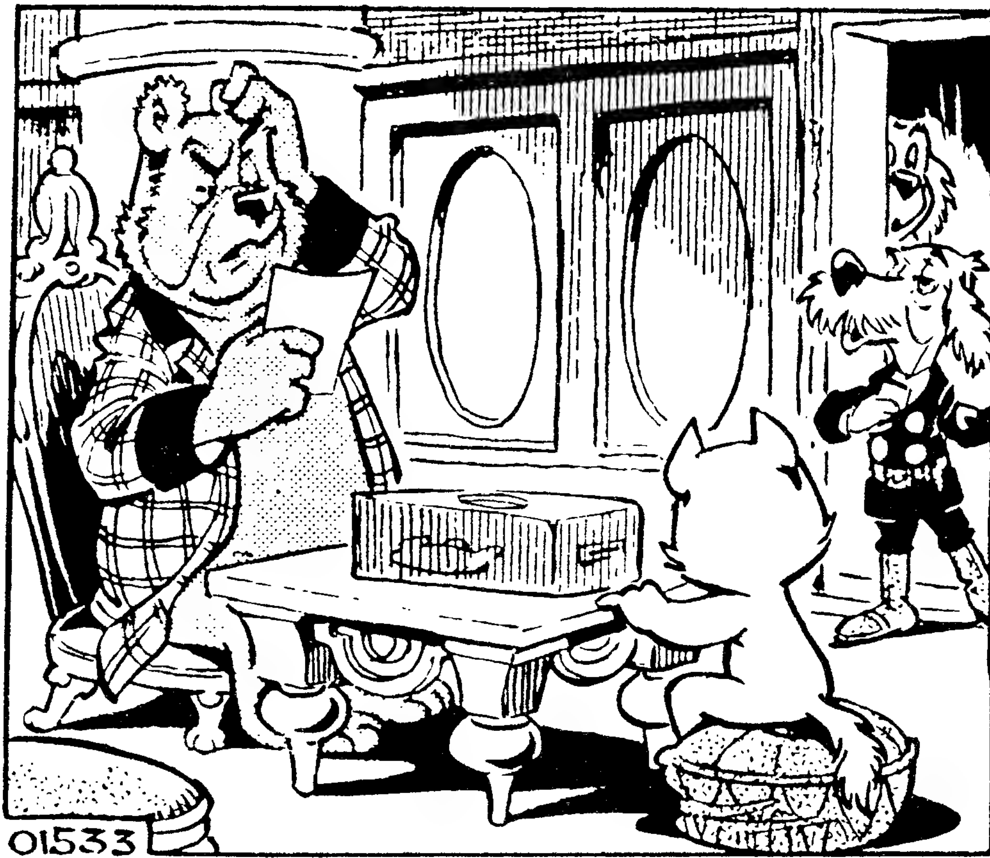
''Hij had zijn paspoort vergeten'', sprak hij. ''Zeer betreurenswaardig, met het oog op de ontspanning die hij en ik zo nodig hebben. Verplegen is geen sinecuur, met uw goedvinden''.

De brigadier gaf dat toe, maar het was te merken dat zijn medelijden slechts oppervlakkig was.

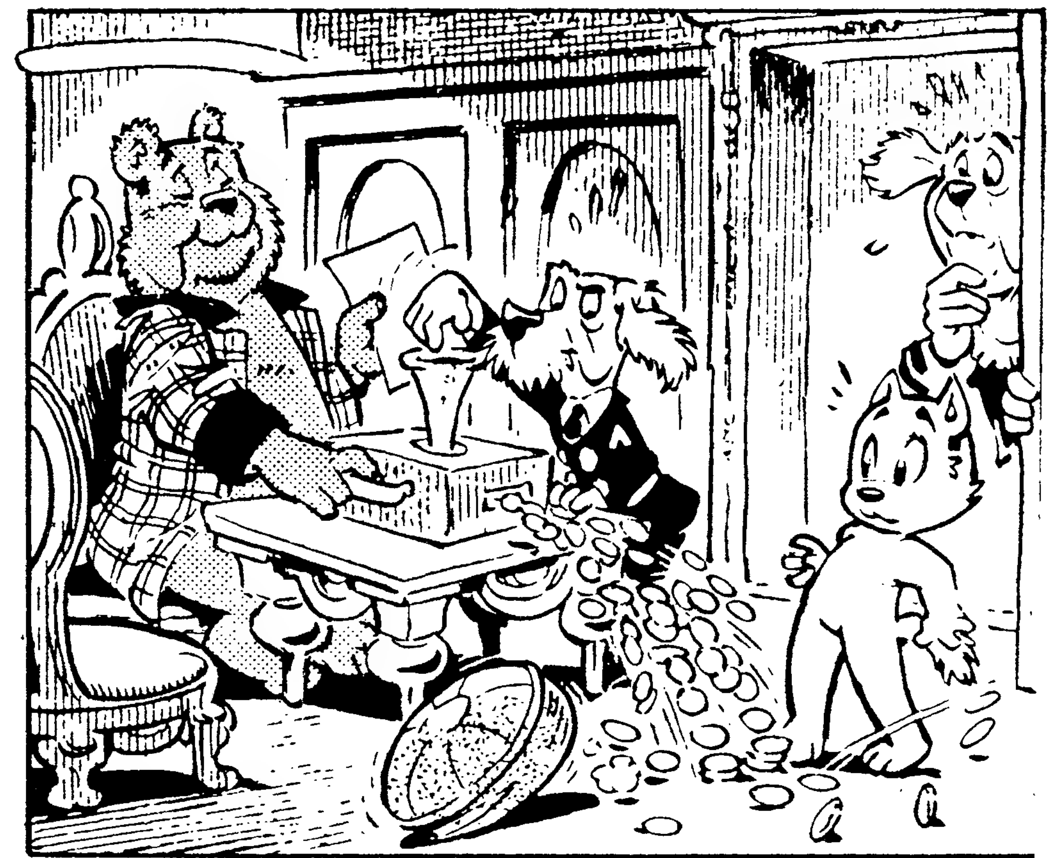
''Heeft meneer Bommel niet iets meegenomen van zijn reis?'', blafte hij. ''Iets waarop geen invoerbelasting betaald is?''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01533 Heer Bommel zat met Tom Poes in de kamer waar het vreemde koffertje op de tafel lag. Hij had de gebruiksaanwijzing uit zijn binnenzak gehaald en zat daarin te lezen, zou nu en dan een ongeduldige uitroep slakend.

”Wat betekent: Evalueren tot continue realisatie?”, vroeg hij. ”Waarom laat je me toch altijd alles alleen doen, jonge vriend?”

Tom Poes had echter meer belangstelling voor brigadier Snuf, die door Joost binnengelaten werd.

”Het is een doos”, hoorde hij de bediende zeggen. ”Vraagt u het maar aan heer Olivier zelf. Die weet meer van dat soort dingen dan ik”.

Snuf trok zijn boekje en trad op de tafel toe.

”Ik wil graag een paar vragen stellen”, sprak hij. ”Wat waren precies uw bewegingen bij de grens?”

”Druk op sleutelknop K”, prevelde heer Ollie, de daad bij het woord voegend. ”Bij de grens heb ik me trouwens niet zoveel bewogen. Gewoon een wandeling, om de zorgen tot rust te brengen. Alles kost geld, en er komt niets in, zodat ik nu zaken doe”.

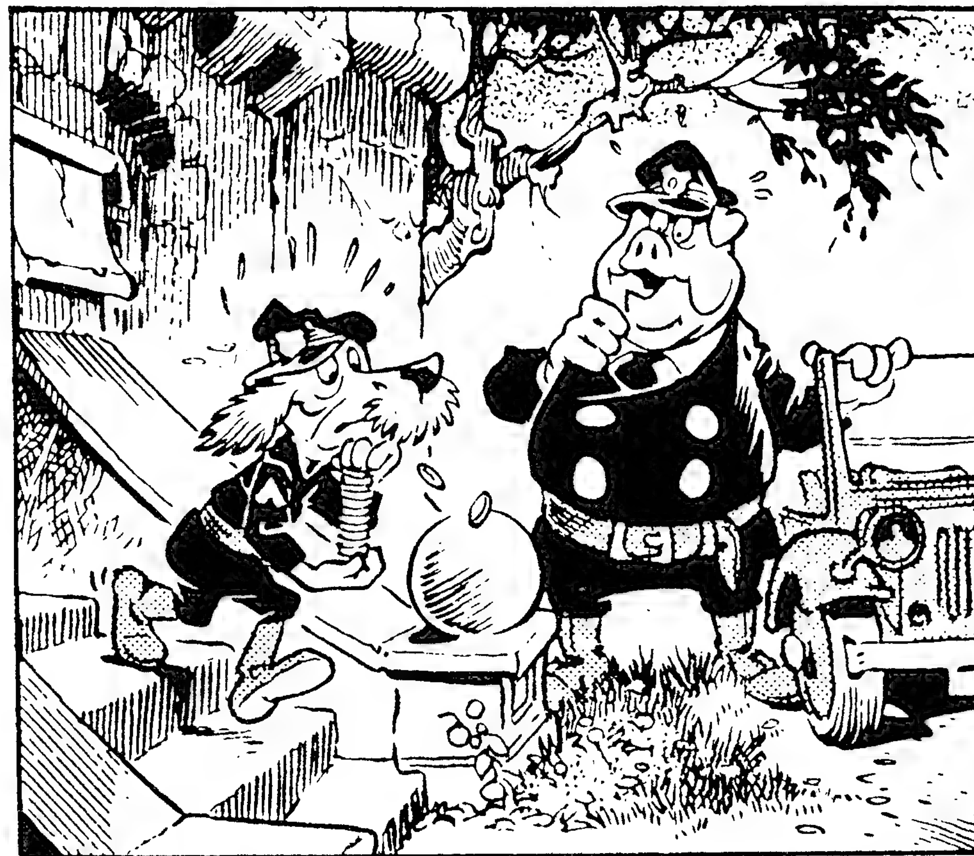
De brigadier werd ernstig belemmerd bij het opschrijven van deze verklaring omdat hij de omhoogschietende trechter tegen de kin gekregen had. Hierdoor vloog het zakboekje hem uit de hand en fladderde in de trechtermond, zoals dat met heer Bommels pijp gebeurd was.

De gevolgen bleven niet uit: uit de gleuf in de zijkant spoot een brede straal munten de kamer binnen.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01534 Toen hij van zijn verbazing bekomen was, begon Tom Poes het geld te tellen dat uit het vreemde koffertje gevallen was.

,,Papierwaarde vijf cent'', las hij op een plastic rondje. ,,Bekeuringen 975 florijnen''.

,,Dat is sterk'', sprak de brigadier. ,,Hoe bestaat het? Hoe komt u aan dit toestel, meneer Bommel? Mag ik de inklaring even zien?''

,,Inklaring?'', herhaalde heer Ollie. ,,Wat bedoelt u? Dit is een cadeautje van een hoogstaande zakenheer, met wie ik allerprettigst heb zitten praten. Geef heer Snuf zijn bekeuringsgeld maar, jonge vriend. Of wacht even! Houd er 75 florijnen van in, voor het gebruik van de Vergelder. Zaken zijn zaken!''

Zo daalde Snuf even later de stoeptreden af met een stapel munten in zijn handen.

,,Niet gering!'', riep de chauffeur uit, die buiten op hem wachtte. ,,heb je de hand op smokkelwaar weten te leggen?''

,,Nee'', zei de brigadier. ,,Alleen op de boetes van bonnen, en dit is de eerste keer dat ik bekeuringsgeld heb gezien. Maar verder bevalt het me niet, Schenkel. D'r ligt een aangifte over een gestolen uitvinding, en hier staat een deksels raar soort kistje, waar geld uit komt. Ergens voel ik nattigheid''.

Hij klom voldaan in de jeep, en even later klonk het geraas van het wegrijdende voertuig in de kamer door.

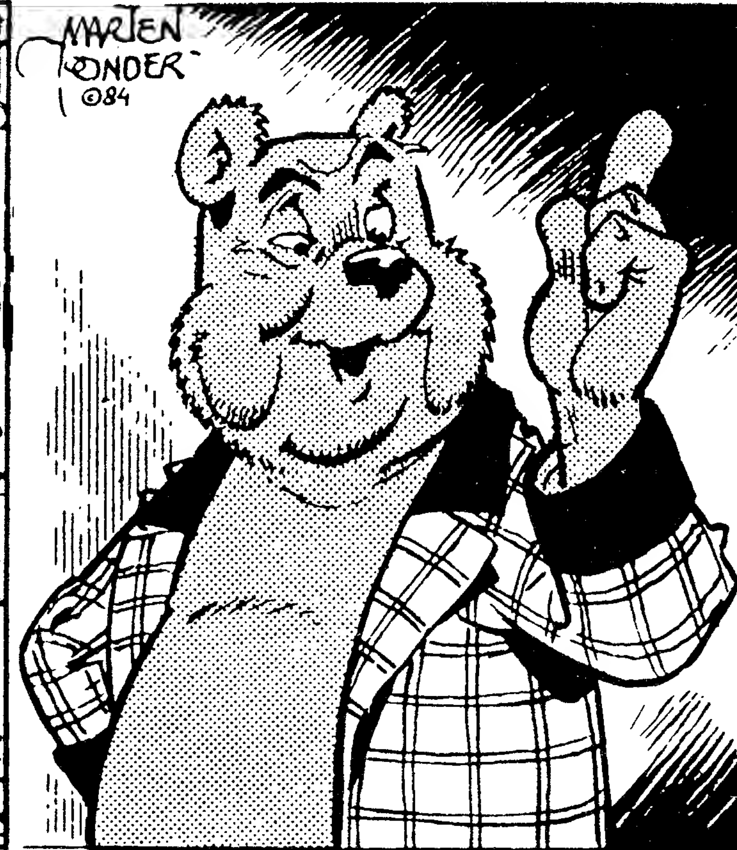
,,Zie je nu, dat ik zaken kan doen?'', vroeg heer Bommel tevreden.

,,Hm'', zei Tom Poes. ,,Zijn die 75 florijnen zaken? Ik zou eerst wel eens willen weten waar dat geld vandaan kwam. Is het echt geld? Of drukt die machine het?''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01535 ''De jeugd is tegenwoordig altijd zuur'', stelde heer Bommel fronsend vast. ''Daar weet ik alles van, want het staat in de krant. De lummels denken dat geld uit de lucht komt vallen, terwijl ze niet begrijpen dat achter elke cent een heer staat, die hard moet werken om het bij elkaar te brengen, zodat hij van de zorgen niet kan slapen''.

''O'', zei Tom Poes. ''Met die doos valt het harde werken anders best mee. En wat voor zaken kan je met dat ding doen? Het geeft alleen maar de waarde aan''.

''Niet waar!'', riep heer Ollie verhit. ''Het geeft geld; dat heb je toch zelf gezien? Iedereen zal een Vergelder willen kopen! Men wordt er immers slapend rijk door als men slim is''.

Hij zweeg even, maar toen hij de ongelovige blik van Tom Poes bleef zien, verscheen er een sluw lichtje in zijn rechteroog.

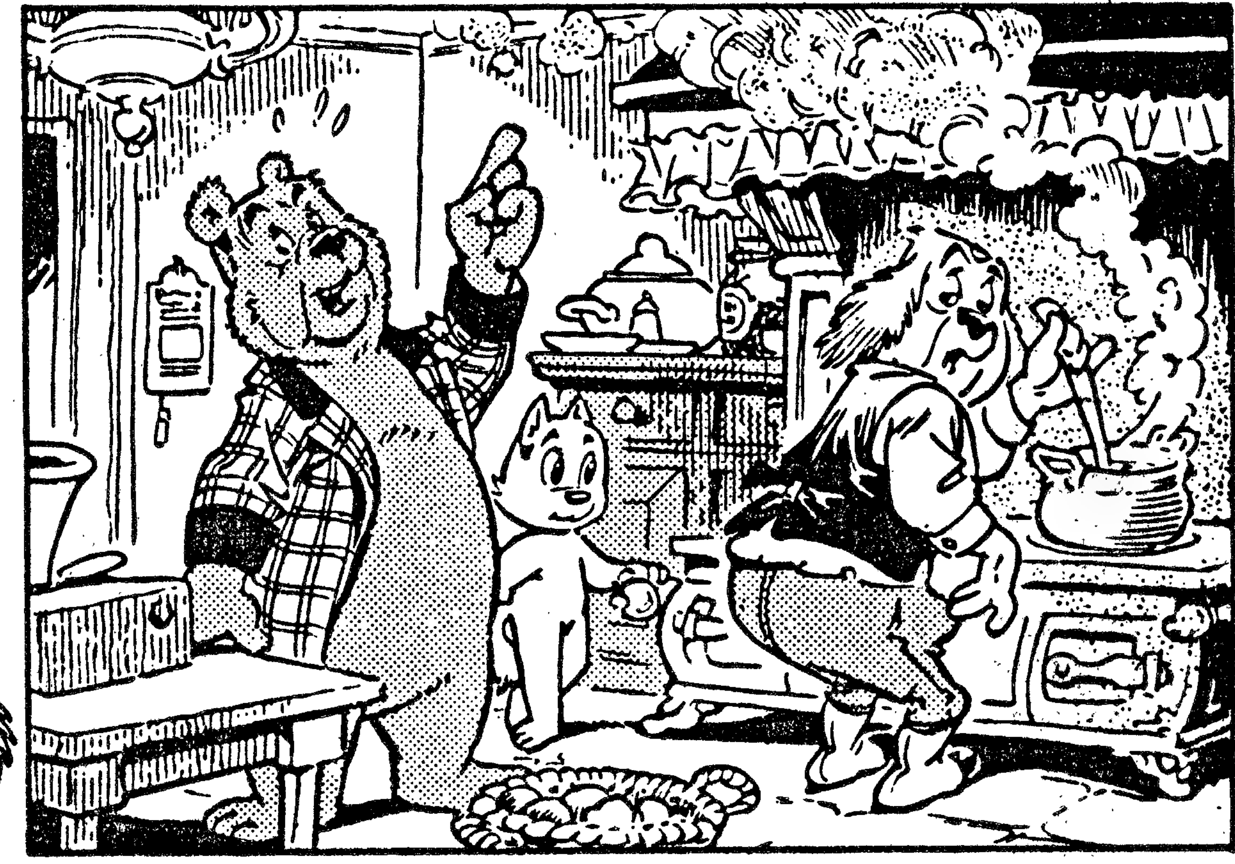
''Ik zal het je tonen'', hernam hij. ''Heel eenvoudig. Kom maar mee naar de keuken''. Tom Poes gehoorzaamde, en even later stoorden ze Joost, die bezig was aardappelen te schillen. ''Kijk'', sprak heer Bommel onderwijzend, terwijl hij het toestel op een tafeltje zette. ''Dit zijn aardappelen. Wat een moeite wordt er gedaan om die dingen te verkopen! Wat een vervoer, met boeren en wagens en markten, bedoel ik. Terwijl je het geld zó binnenkrijgt, als je dit toestel gebruikt''.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01536 — Heer Bommel nam Joost de aardappel af, die hij aan het schillen was, en hield de knol boven de trechter van de Vergelder. "Houdt u mij ten goede", zei de bediende betrekkend. Hij legde zijn mesje weg en stond op, maar heer Ollie had geen aandacht voor hem.

"Zoals ik al zei", vervolgde hij, "dit is een geschilde aardappel. Ik druk op knop a, want dat staat in mijn handleiding, laat hem vallen, en dan: hoepla." Er klonk een zacht gezoem uit het koffertje, en Tom Poes die scherp op de gleuf lette, zag er een klein muntstuk uit vallen.

"Een cent", zei hij. Enkele ogenblikken heerste er een stilte in de keuken, die nog drukkender werd door de oliewalmen, die van het fornuis opstegen.

"S-schandelijk", stamelde heer Bommel tenslotte. "Als dat de waarde is van dit kostelijk voedsel... Treurig, bedoel ik. Een cent! Na al de moeite met boerenmarkten en rooien en sjouwen; en dan praat ik nog niet eens over het schillen van Joost. Alsof dat geen geld kost!"

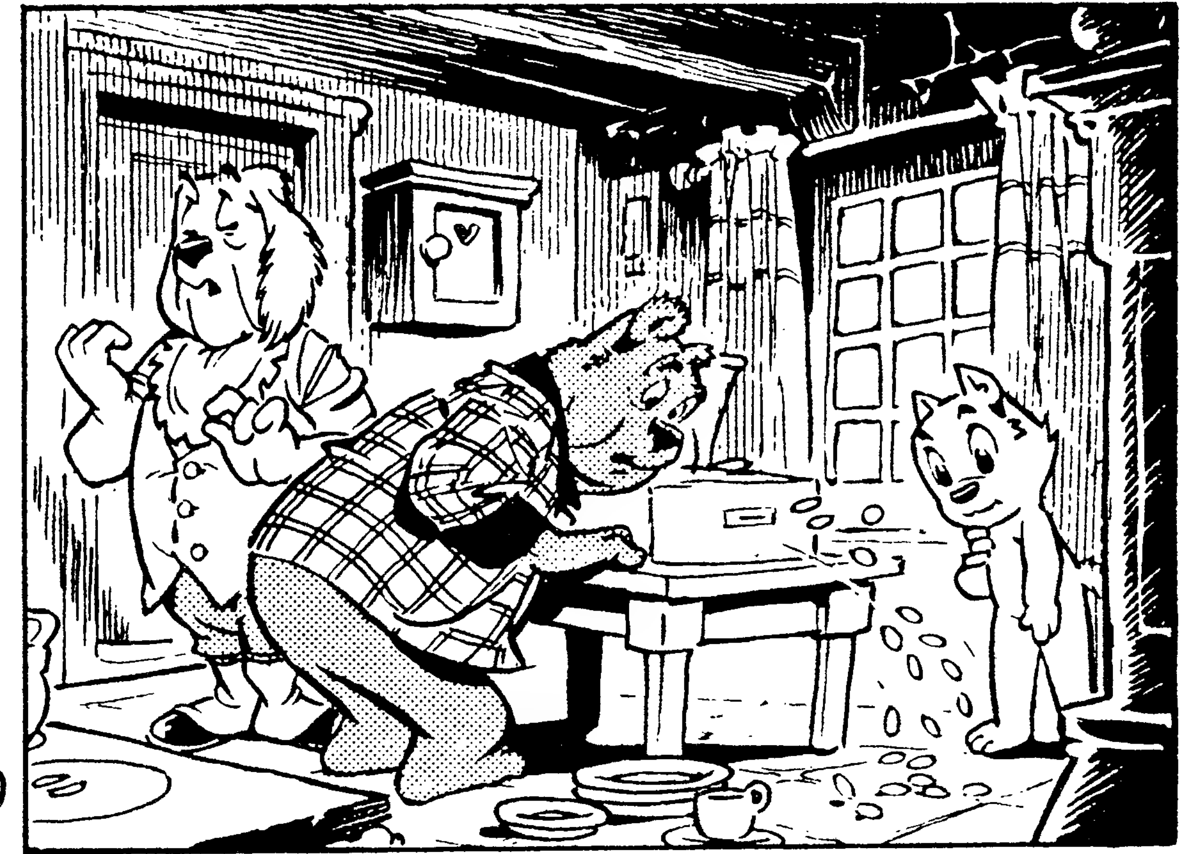
"Excuseer", sprak de knecht die oplettend had toegekeken. Hij zette zijn mandje neer en begaf zich naar de pan op het fornuis. Daar stak hij onderzoekend een lepel in en vervolgde: "Het groeien en rooien van dit gewas is maar voorbereiding, als ik mij zo mag uitdrukken. Zelfs het schillen is pas de eerste stap naar het eindprodukt dat de meesterhand verraadt met uw goedvinden. Als u de werkelijke waarde van de aardappel wilt weten, moet u het eindprodukt in dat doosje doen."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01537 — Heer Bommel schonk niet veel aandacht aan de werkzaamheden van zijn knecht. „Een cent", kon men hem horen mompelen. „Daar zitten toch geen zaken in voor een heer, die vooruit wil komen!"

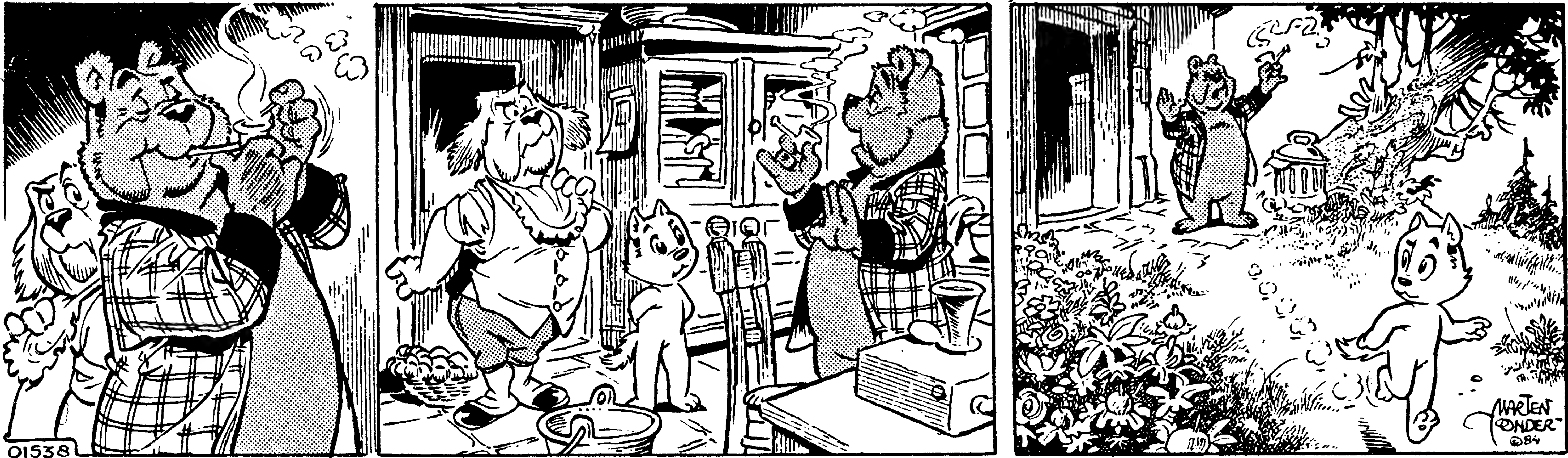
Het was duidelijk, dat hij aan de Vergelder begon te twijfelen, maar Joost was verdiept in zijn eigen bezigheden. Hij stond voor de walmende oliepan en hief met een verfijnd gebaar een in staafjes gesneden aardappel op. „Dezelfde soort", verklaarde hij met aandachtige stem. „Malta, met uw welnemen. Op verantwoorde wijze in partjes gedeeld, vochtvrij gemaakt, in hete olie van de juiste temperatuur gedompeld en tenslotte licht gezouten en gesausd."

Zo sprekende werkte hij ijverig voort en toen hij tot besluit een likje mayonaise had aangebracht, wierp hij de inhoud zwierig in de trechter van de Vergelder. Deze stelde zacht zoemend de waarde vast en reeds na drie seconden sprongen er twintig centen uit de gleuf.

„Hoe is het mogelijk!" riep heer Ollie uit. „Ach," sprak Joost peinzend, „een aardappel is niets; goede frites is het artikel waar het om gaat. En ik kan er niet genoeg de nadruk op leggen, dat de olie de juiste temperatuur moet hebben. U ziet het resultaat, als u zo goed wilt zijn. Dit toestel geeft zeer nauwkeurig de waarde van de dingen aan, heer Olivier. Dat moet ik toegeven, als u mij toestaat."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01538 — Heer Bommel had het optreden van Joost oplettend gevolgd en daarna stak hij glimlachend een pijp op. „Deze Vergelder doet meer dan alleen maar de waarde van dingen aangeven", sprak hij al paffend. „Hij betaalt en daar gaat het om in het zakenleven. We gaan dit groot aanpakken. Een kwestie van frieten bakken en in de trechter gooien en hoepla! Het einde van de geldzorgen!"

De bediende richtte zich op en trok zijn befje recht. „Begrijp ik goed, dat mijn professie voortaan uit frietenbakken bestaat?" vroeg hij met ingehouden stem. „Dan vrees ik, met uw goedvinden, dat ik moet overwegen om mijn..."

„Wacht even!" riep heer Ollie uit, „alleen maar een dagje of twee, drie. Dan heb ik het wel geleerd, zodat ik het kan overnemen. En de jonge vriend hier kan dan mooi het tellen van de centen doen. Een goeie zaak heeft een goeie boekhouding nodig, zeg nu zelf!"

„Hm," zei Tom Poes, „ik zie er niet veel in. Ergens klopt dit niet en bovendien houd ik niet van frieten. Ook niet van centen tellen, trouwens." Hij verdween door de achterdeur en heer Bommel keek hem verbouwereerd na, terwijl zijn gelaat bewolkte. Toen haastte ook hij zich naar buiten, maar bij de vuilnisbak bleef hij staan en zette een grote stem op.

„Schaam je je niet?" riep hij, „dat is nu de moderne jeugd! Niks doen en van andermans zuur verdiende centen leven. Maar bij mij hoef je niet aan te komen, jonge vriend! Ik zal alles wel weer alleen doen."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01539— Zo toog heer Ollie dus aan het werk en al gauw begonnen zijn zaken tot de omgeving door te dringen. De eerste, die er een vermoeden van kreeg was de markies de Canteclaer, die niet ver van daar een buiten bewoonde. De edelman verpoosde in zijn lusthof, en terwijl hij zijn oog genietend over de ontluikende bloesems liet glijden, voelde hij een gedicht opkomen.

"Zoete bloem aromen," prevelde hij. "Drijvend op de zomerwind / Gaan eh... gaan het winterweb verscheuren / Waarin mijn ziele zich bevindt..."

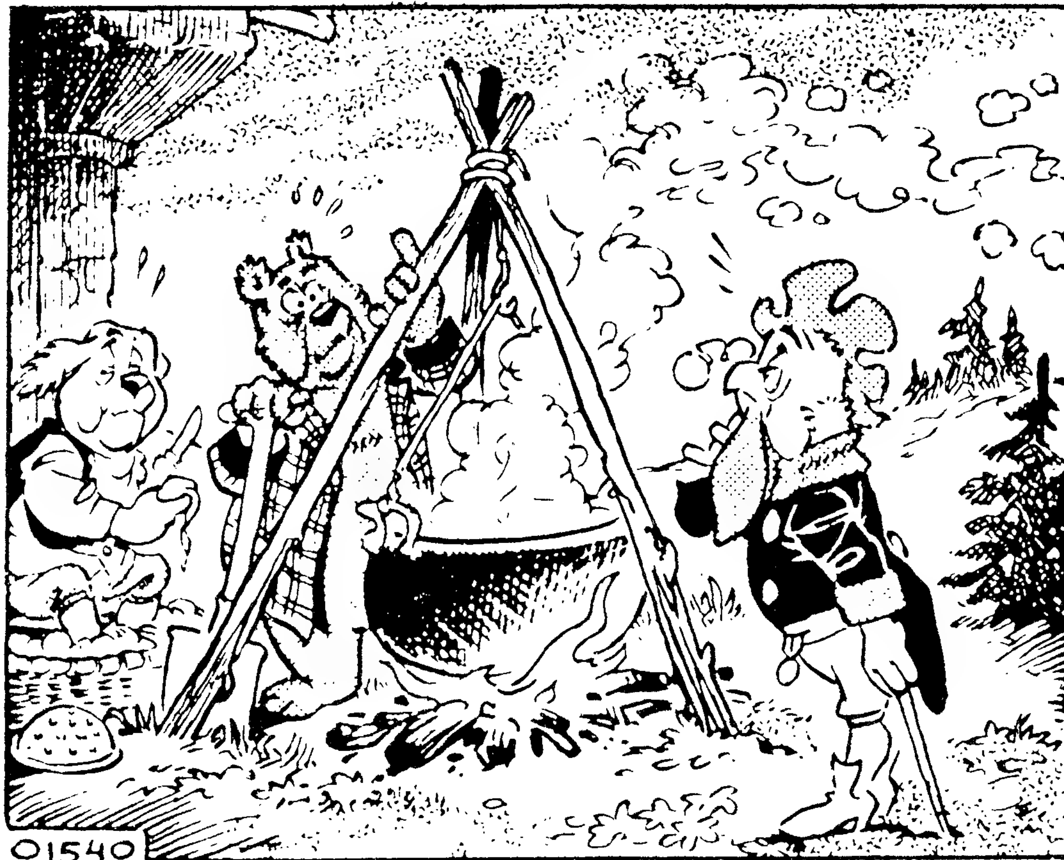
Hij zweeg even en ademde mijmerend de zoete geuren op, maar toen zijn gevoelige neus getroffen werd door een langsdrijvend wolkje, verstarde hij.

"Parbleu," mompelde hij, onaangenaam getroffen. "Patatten! In reuzel gebakken, wed ik! Adieu poésie. De omgeving gaat geurenderwijs achteruit. Waar vindt dit platte gebraad plaats? Tiens! Ik heb mijn vermoedens."

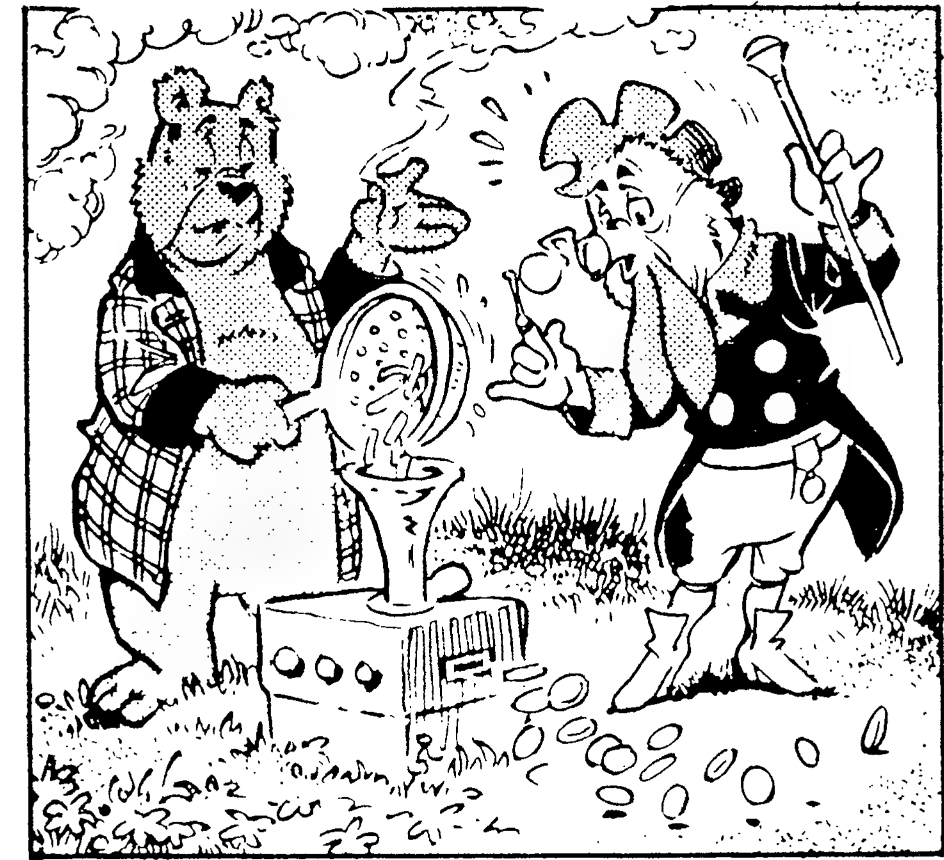
Hij verliet zijn hof en begaf zich met vastberaden tred naar slot Bommelstein, waar hij reeds van verre de kasteelheer ontwaarde, die staafjes aardappel in een pot schepte. De inhoud daarvan bestond echter uit olie, zodat de markies zijn weddenschap verloren had. Maar zijn vermoedens waren juist: heer Ollie was druk bezig frites te bereiden, onder het wakend oog van Joost, die koortsachtig aardappels schilde.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01540 De heer de Canteclaer bleef boven de wind bij de kookpot staan, terwijl hij een ijzige blik op de scheppende heer wierp. Deze werd er onverwacht door getroffen, en terwijl hij zijn gerei liet rusten, staarde hij verward terug.

''Ik eh... Goede morgen,'' stamelde hij.

''Parbleu!'' sprak de markies kil. ''Zijt ge uw diner aan het bereiden, amice? Ik moet er op aandringen, dat ge het binnenshuis doet. De walmen benevelen mijn inspiratie!''

''Dit is niet voor mijn diner!'' riep heer Bommel verontwaardigd. ''Ik doe zaken! Dit zijn ernstige tijden, waarin iedereen zijn steentje moet bijdragen. Om de nood te ledigen, als u begrijpt wat ik bedoel.''

Zo sprekende greep hij een groot vergiet dat achter hem stond, en viste een hoeveelheid aardappelstengels uit de olie.

''Zaken?'' herhaalde de edelman, zijn zakdoek aan de neus brengend. ''Hebt ge een patattent geopend? In dat geval zal ik mij...''

''Oho!'' zei heer Ollie. ''Niet dat soort zaken! Héél andere waarvan u nog raar zult opkijken. Ze zijn niet gewoon.''

Hij schoof de Vergelder, die tot twee maal de normale hoogte was gebracht, naar voren en ledigde het vergiet in de trechter. Er klonk een zacht gezoem, en daarop spoot er een straal munten uit de gleuf.

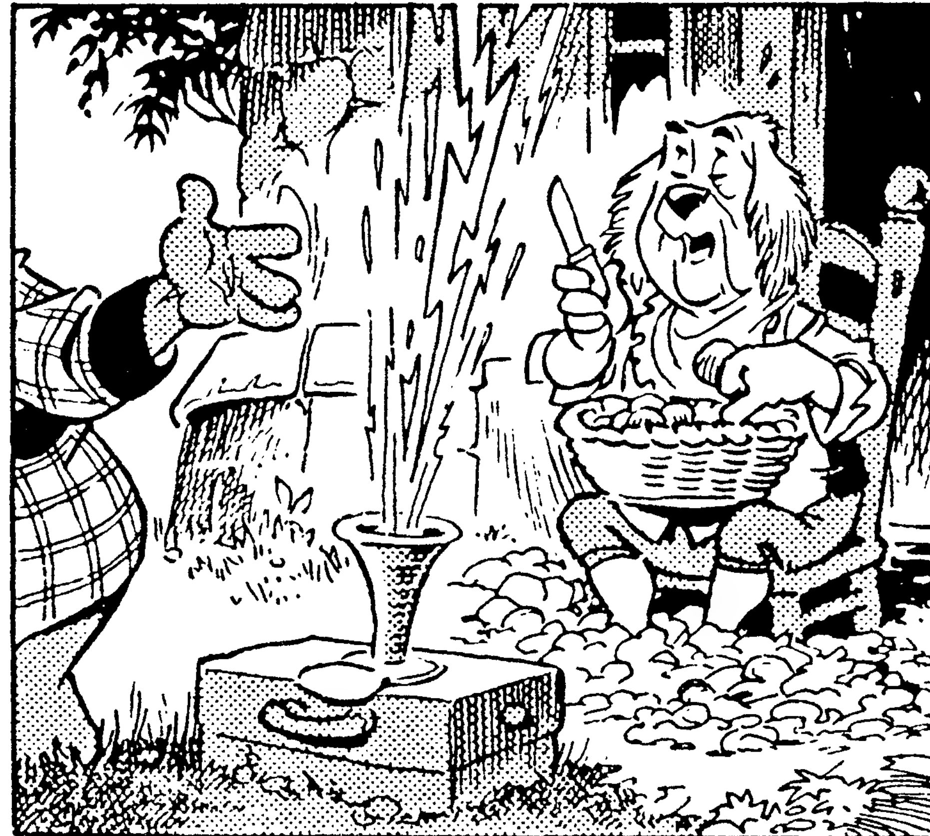
''Dit is een Vergelder,'' legde hij uit. ''Als men er iets in doet, komt de waarde er in geld uit. Heel eenvoudig. Men kan er van alles in doen: een pijp of een boekje met bekeuringen of een aardappel. Van alles, bedoel ik.''

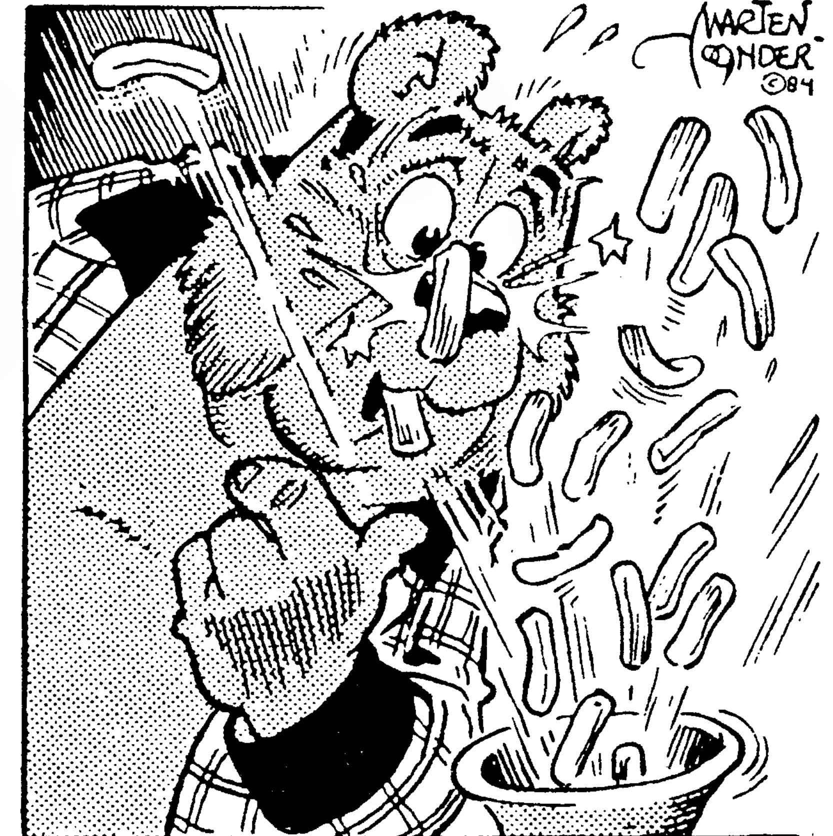
''Sapristi!'' mompelde de markies, die een vlug verstand had. ''Van alles? Frappant! Het is plat, wat ge hier verricht, maar toch... Met de lasten en verplichtingen die men heeft... Tiens!''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01541 — Het was duidelijk, dat de belangstelling van de markies gewekt was, en heer Bommel begon schik in zijn werk te krijgen.

”Dit toestel bepaalt de waarde van àlles,” verklaarde hij trots, terwijl hij de laatste patatten uit zijn vergiet liet glijden. ”En die waarde komt men door de Vergelder te weten.”

”Curieus,” mompelde de edelman peinzend. ”Zo zou ik tot zaken kunnen komen met de nieuwe roos die ik gekweekt heb. En ik zou zelfs mijn zeldzame Barcolesi ten gelde kunnen maken, wanneer de nood aan de man komt... Waar hebt ge deze doos gekocht, amice?”

Heer Bommel zocht naar een antwoord; en daar had hij het zo druk mee, dat hij niet merkte dat er geen geld meer uit de gleuf kwam, hoewel de laatste aardappelstengels nog niet verrekend waren. Ook het prettige gebrom waarmee de Vergelder zijn werk placht te verrichten, was opgehouden; inplaats daarvan klonk er plotseling een doordringende zoemtoon uit het inwendige.

”Excuseer, heer Olivier,” zei Joost, die al schillend goed had opgelet. ”Er schijnt een kleine storing te wezen, met uw goedvinden.”

Heer Ollie keerde zich geschrokken om en staarde in de trechter, toen het geluid ophield.

”Een kleine storing,” herhaalde hij. ”Zeker een kruimel in het verkeerde keelgat...”

Verder kwam hij niet. Ergens in de Vergelder was een tik hoorbaar, en daarop spoot een groot gedeelte van de ingeworpen voeding weer naar buiten, zodat heer Bommel onaangenaam getroffen achteruit deinsde.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

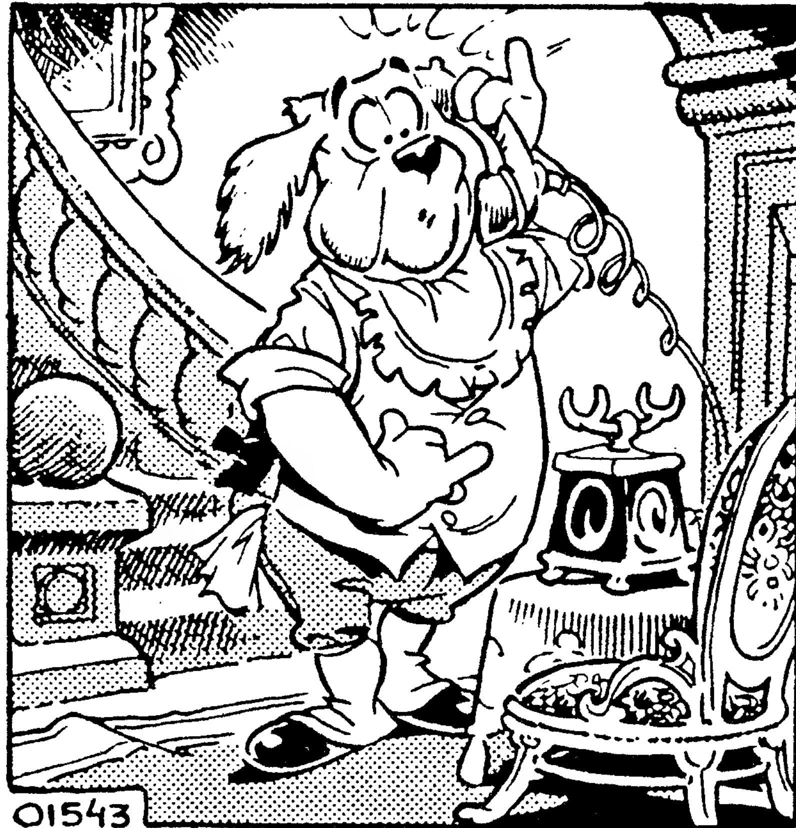

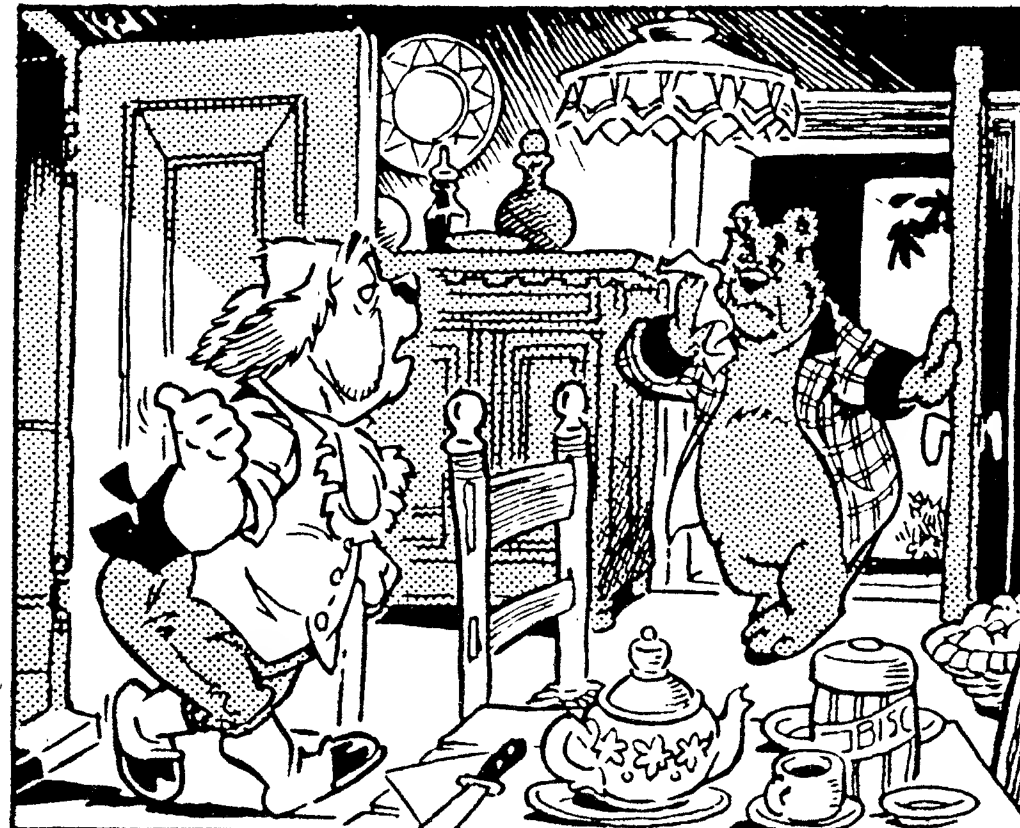

01542 — Verblind door patatten stortte heer Bommel ter aarde, en de markies de Canteclaer glimlachte vermaakt. „Parbleu," prevelde hij. „Ik wist wel, dat er platte boertigheid achter dit alles stak, maar ik was er toch bijna ingevlogen."
Hij verliet het terrein en Joost haastte zich ongerust naar zijn meester.
„Hebt u zich bezeerd, heer Olivier?" vroeg hij deelnemend. „Als ik zo vrij mag zijn zal ik een smeertje boter op de getroffen plaatsen aanbrengen; dat wil wel eens helpen. Het is zeer betreurenswaardig."
„Het is oplichterij!" riep heer Ollie uit. Hij bette het gelaat met zijn neusdoek, en vervolgde: „In goed vertrouwen sta ik daar de Vergelder te gebruiken, die ik van die zwerver gekregen heb om de stad aan wat geld te helpen in deze moeilijke tijden. Maar wat komt er uit? Getoeter, en geen cent! In bijzijn van een hoogstaande buurman worden mijn weldaden me zelfs in het gezicht geworpen. Stank voor dank! Ik háát frieten; denk daar voortaan aan, Joost!"
„Het leek me een kleine storing in het mekaniek," zei de bediende sussend. Maar omdat op dat moment de telefoon ging, haastte hij zich naar binnen, zodat heer Bommel alleen op het geurige grasveld bleef zitten.
„Het blijkt wel, dat ook een zakenheer alles alleen moet doen," sprak hij vol meegevoel tot zichzelf.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

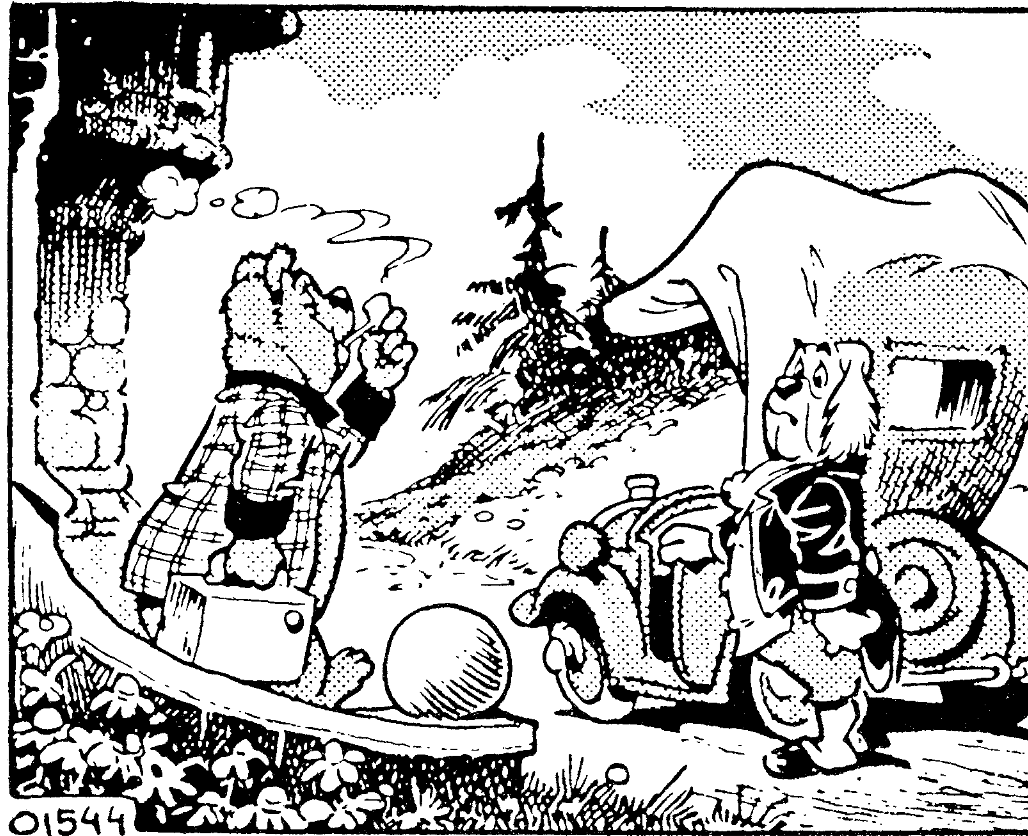

01543 — De bediende begaf zich naar de hall, waar de telefoon stond te rinkelen, en nam de hoorn op.
"We hebben het signaal ontvangen!" riep een vreemde stem uit het apparaat. Joost zette grote ogen op, en een koude rilling voer over zijn ruggegraat. Hij beheerste zich echter, zoals het hoort, en zei nerveus: "Met huize Bommelstein. Met wie spreek ik?"
"De Vergelder is dus leeg," hernam de stem. "Moet gevuld worden. Is hij al ingeschreven? Hoe staat het met de wettelijke bescherming? Is de houding van de overheid sympathiserend of afwijzend? Bestaat er belangstelling bij het grootbedrijf? Reageert de prozaal-spiriet bevredigend?"
"Niet zo zeer," zei Joost, terwijl het zweet hem uitbrak. "Met wie spreek ik?"
"Niet zo zeer?" herhaalde het toestel. "Dan zullen maatregelen genomen moeten worden."
De verbinding werd met een droge klik verbroken, en de knecht keerde verzenuwd terug naar zijn keuken, waar heer Bommel juist door de achterdeur binnenkwam.
"Met uw permissie, heer Olivier," zei de bediende. "Het bevalt me allemaal niet zo. Er is iets vreemds met die Vergelder. Hoe kon iemand die zoemtoon horen? Ik neem de vrijheid me af te vragen, wie er achter zit."
"Ik," zei heer Bommel. "Anders zou ik de patatten niet in mijn gezicht gekregen hebben, zeg nu zelf. Trouwens: dat ding werkt niet goed. Er zit een fout in de kassa-afdeling, als je begrijpt wat ik bedoel."

840731

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01544 — Na een kort overleg besloot heer Bommel om met de Vergelder naar een kundige horlogemaker te gaan, en hij gaf Joost opdracht de Oude Schicht voor te rijden.

"Er is een klein foutje in geslopen," sprak hij, terwijl hij de stoep afdaalde. "Heel gewoon. Niks om ons zo druk over te maken. Het zou zonde zijn het ding weg te gooien, zeg nu zelf!"

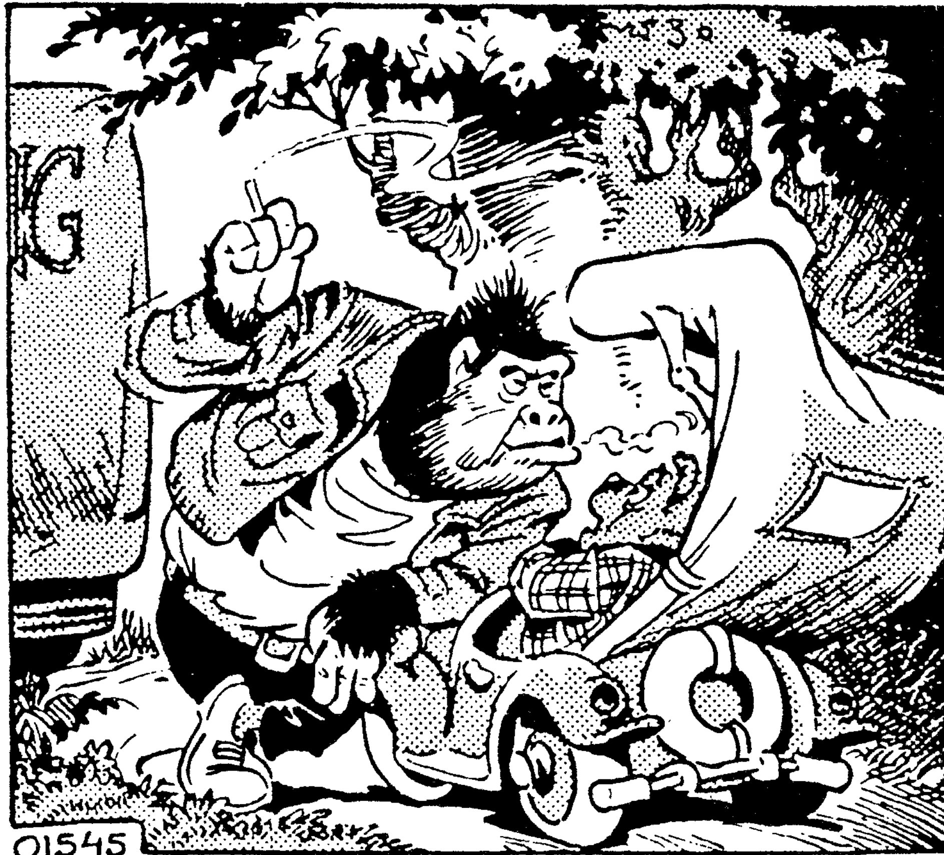
"Ik vertrouw het niet," zei de knecht, terwijl hij het portier opende. "Het lijkt me erg nieuwerwetsig in elkaar te zitten. Wie zegt, dat het niet steeds een gezoem uitzendt, met uw goedvinden! Wie weet waar het eigenlijk voor dient. Misschien wel om de hele aarde te vergelden, waar men tegenwoordig zoveel van hoort!"

"Joost heeft te veel fantasie," dacht heer Ollie toen hij even later over de smalle weg stadwaarts reed. "Hij zou me nog ongerust maken met zijn zoemtoon, terwijl ik alleen maar rustig zaken wil doen. En dat is nodig, want ik heb nu al meer aan benzine uitgegeven, dan ik aan frieten verdiend heb. Die auto voor me rijdt trouwens veel te langzaam. Dat kost een vermogen aan brandstof."

Op dat moment maakte de traag voortschommelende vrachtauto plotseling een scherpe bocht en kwam dwars over de weg tot stilstand, zodat de Oude Schicht gierend moest remmen.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01545 Heer Bommel maakte zich gereed om de vrachtwagenchauffeur krachtig de mantel te gaan uitvegen, maar voordat hij het portier geopend had, was de gezochte zelf al naar buiten gekomen. Hij leunde gemakkelijk op de motorkap van de Oude Schicht, en heer Ollie zag ijlings van zijn voornemen af.

”W-waarom eh...” stamelde hij. ”Uw auto s-staat d-daar niet zo g-goed, bed-doel ik...”

”Heel goed,” verbeterde de ander. ”Beter geen klachten maken. Beter even rustig meegaan, en gezellig even praten met baas. Beter even overstappen in vrachtwagen. Is groter en veiliger.”

”Ik denk er niet aan!” riep heer Bommel, terwijl het angstzweet hem uitbrak. ”W-waarom zou ik m-meegaan en overstappen? Ik wil helemaal niet praten met uw baas...

”Baas wil praten met jou,” gromde de vrachtvervoerder, en zo sprekende tilde hij heer Bommel voorzichtig uit diens voertuigje en geleidde hem naar zijn eigen wagen.

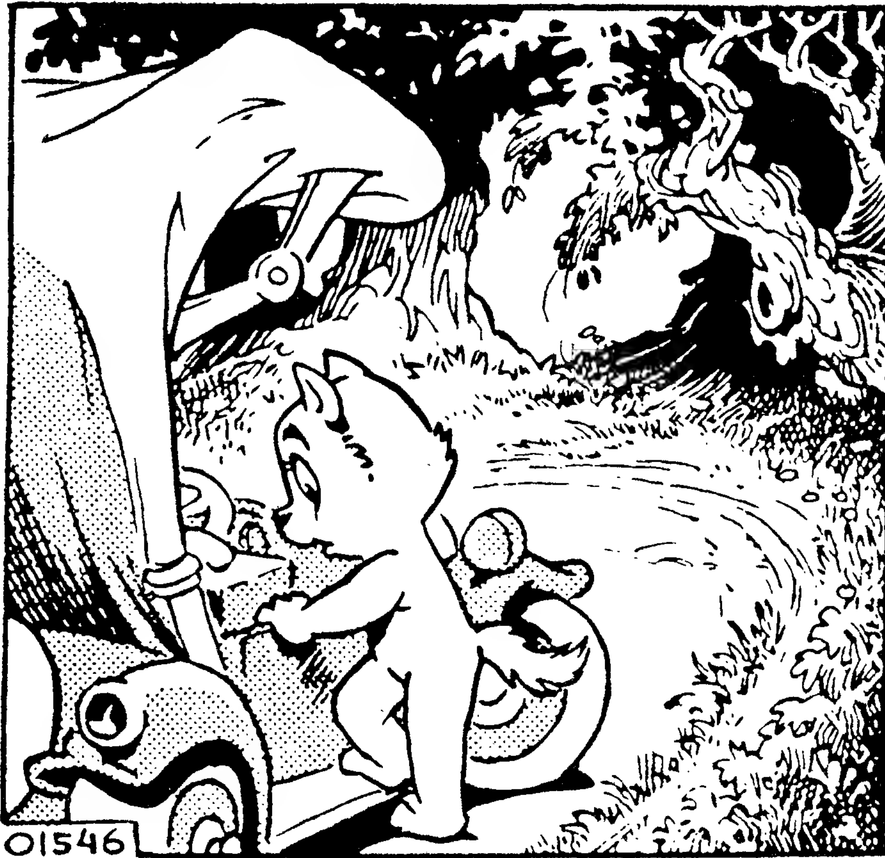
”Laat me los!” riep de ongelukkige al voorttrippelend uit. ”Dit mag niet, bedoel ik! Ik zal zorgen, dat uw rijbewijs wordt ingetrokken. Men kan een heer niet straffeloos ontvoeren, terwijl hij niets heeft gedaan...”

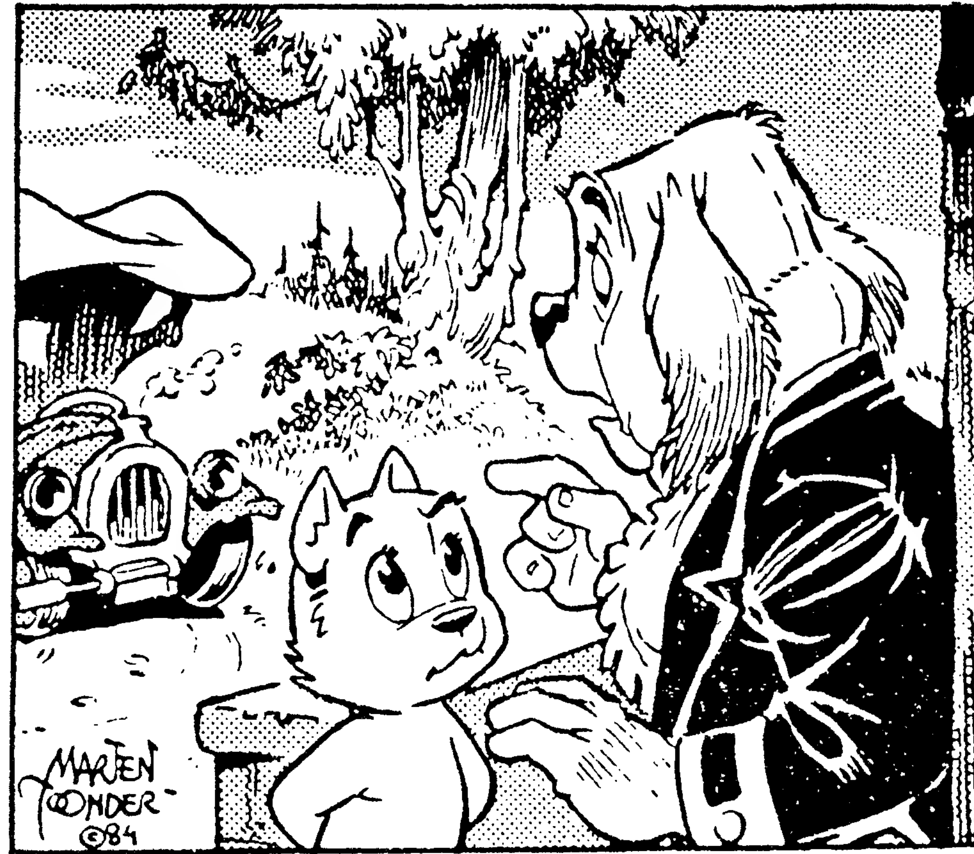
Zijn geroep verstierf in de kabine van de bestelwagen, en toen die verder was gereden, stond de Oude Schicht eenzaam op de landweg, als stille getuige van een stuitend toneel.

Tom Poes kwam er een poosje later toevallig in de buurt, en toen hij het verlaten voertuig zag, begreep hij direct dat er iets niet in orde was.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01546 Het was duidelijk dat de Oude Schicht al remmend geslipt was, en ook de bandsporen van een vrachtauto waren vreemd dwars over de weg te zien. Tom Poes boog zich over het portier, en toen hij op de bank de Vergelder zag staan, werden zijn vermoedens zekerheid.

"Er is iets met heer Ollie gebeurd." zei hij bij zichzelf. "Hij was met dit rare koffertje op weg, ergens naar toe — en toen is hij aangehouden. Hm, ik kan beter even naar Joost gaan; die weet natuurlijk meer."

Hij klom in de Schicht; en omdat de sleuteltjes er nog in zaten, was het niet moeilijk het trouwe voertuig terug te rijden naar Bommelstein.

Joost verbleekte, toen hij opendeed en Tom Poes hem vertelde, dat hij het voertuig onbeheerd op het pad had aangetroffen.

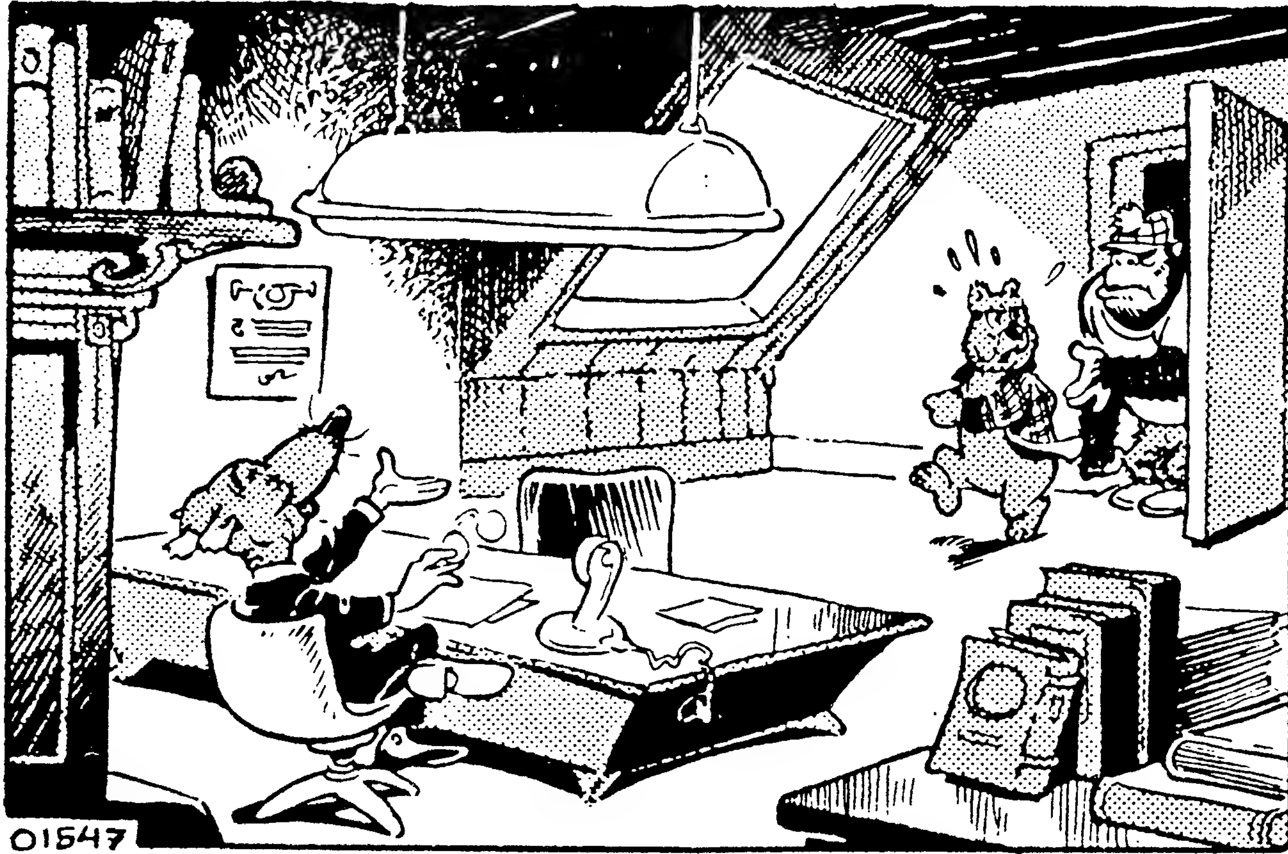
"Daar was ik al bang voor, met uw welnemen!" riep hij uit. "Ik vertrouw dat Vergelderskoffertje voor geen cent. Er kwam een heel akelig geluid uit; een fluitende zoemtoon waarover ik weel eens gelezen heb. Daardoor werd er opgebeld, en daar heb je het nu al: heer Olivier is verdwenen!"

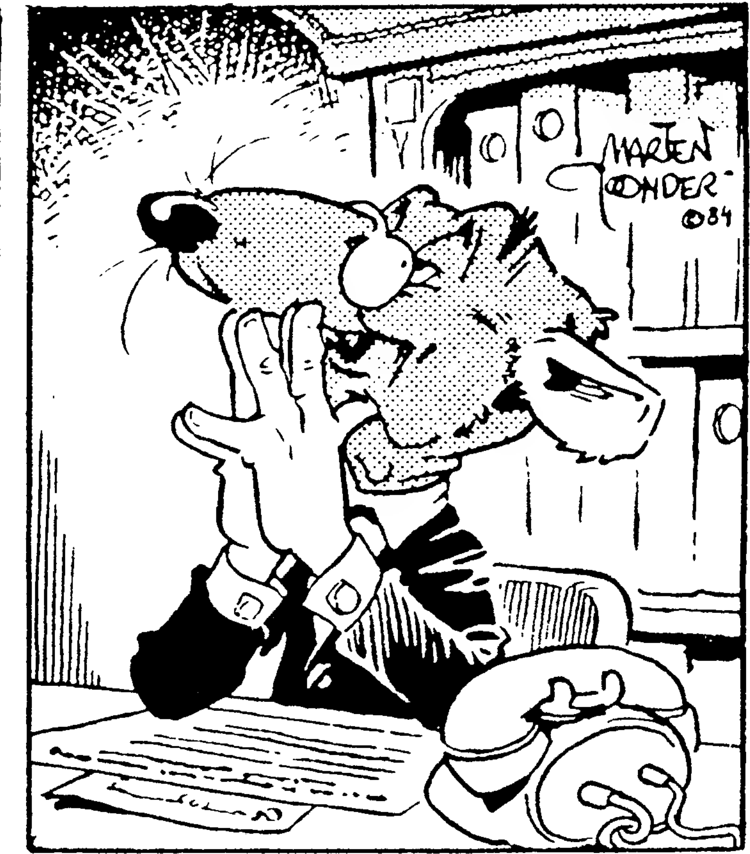
Heer Bommel was echter nog niet helemaal verdwenen. Hij was door de vrachtwagen naar een oude buurt van Rommeldam gebracht, en nu liep hij kleintjes tussen de chauffeur en de bijrijder een steeg in.

"Geen geroep of ander lawaai," waarschuwde de eerste. "Dit is een nette buurt."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01547

01547 Heer Ollie werd door zijn ontvoerders naar een vervallen pandje gebracht en de trappen opgeduwd, totdat hij op een keurig verbouwde zolder belandde. De bijrijder opende een deur en schoof hem naar binnen.

''Prettig, dat u zo vlug kon komen,'' sprak de heer, die aan het einde van de zolder achter een bureau zat. ''Mijn naam is Zedekia Zwederkoorn, en ik vertegenwoordig de buitenlandse uitvinder van de Vergelder, die onbekend moet blijven. Welnu; hebt u het patent al aangevraagd? Hebt u de financiering al geregeld, en zo ja: hoe?''

Heer Bommel ging zitten, zonder naar dit gepraat te luisteren.

''Het is een schande!'' riep hij met overslaande stem. ''Ontvoering op klaarlichte dag! Ik zal er werk van maken, geloof dat maar! Die zogenaamde Vergelder werkt trouwens niet eens. Het is een miskoop!''

''Hij werkt zeer nauwkeurig,'' verbeterde de heer Zwederkoorn. ''Geheel, zoals omschreven in dit contract, dat door u getekend is. Het apparaat werkt echter niet meer, omdat u het niet hebt bijgevoed, zoals voorgeschreven onder punt 34. Toen ik het waarschuwingssignaal ontving, heb ik daarom de firma 'Napping' ingeschakeld. Ik vond het beter even vertrouwelijk met u te praten, want u bent lelijk in gebreke.''

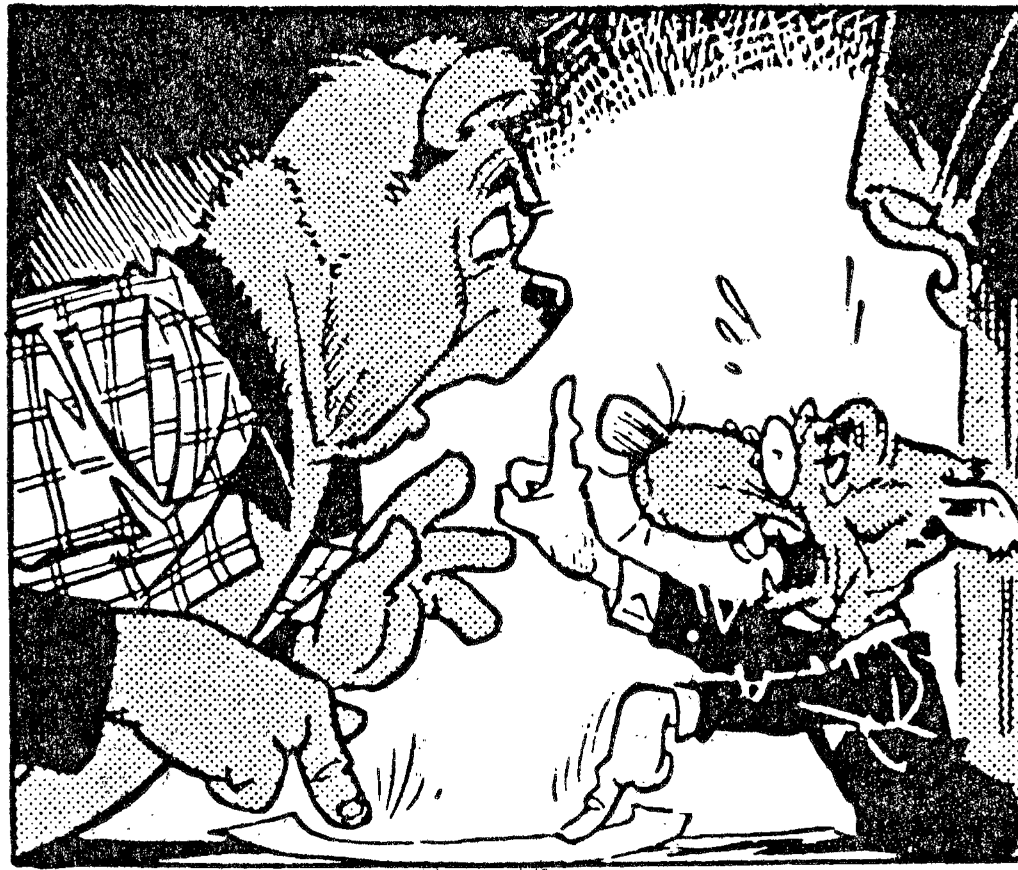
''O,'' zei heer Ollie uit het veld geslagen. ''Wat eh...Welke gebreken?''

''De Vergelder moet met geld gevoed worden door de verkooporganisatie, die u onder uw naam zou opzetten,'' verklaarde de rechtsgeleerde. ''Is dat geschied?''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01548

01548 "Dat is het gekste wat ik ooit gehoord heb," mompelde heer Bommel, verslagen in zijn stoel hangend. "Een Vergelder die met geld gevoed moet worden!"

"U heb een contract gesloten," sprak meester Zwederkoorn, op de papieren wijzend. "Daar staat alles duidelijk in; evenals in de gebruiksaanwijzing. U wist dus ook, dat hij de betrokkenen waarschuwt door een hoogfrekwentiesignaal als hij leeg is. En omdat ik de raadsman van de uitvinder ben, was ik wel genoodzaakt u met enig zacht geweld te ontbieden, om enige vragen te beantwoorden. Hebt u de zaak in laten schrijven? Hebt u de financiering geregeld?"

Nu werd het heer Ollie te veel. Hij stond op en boog zich over het bureau.

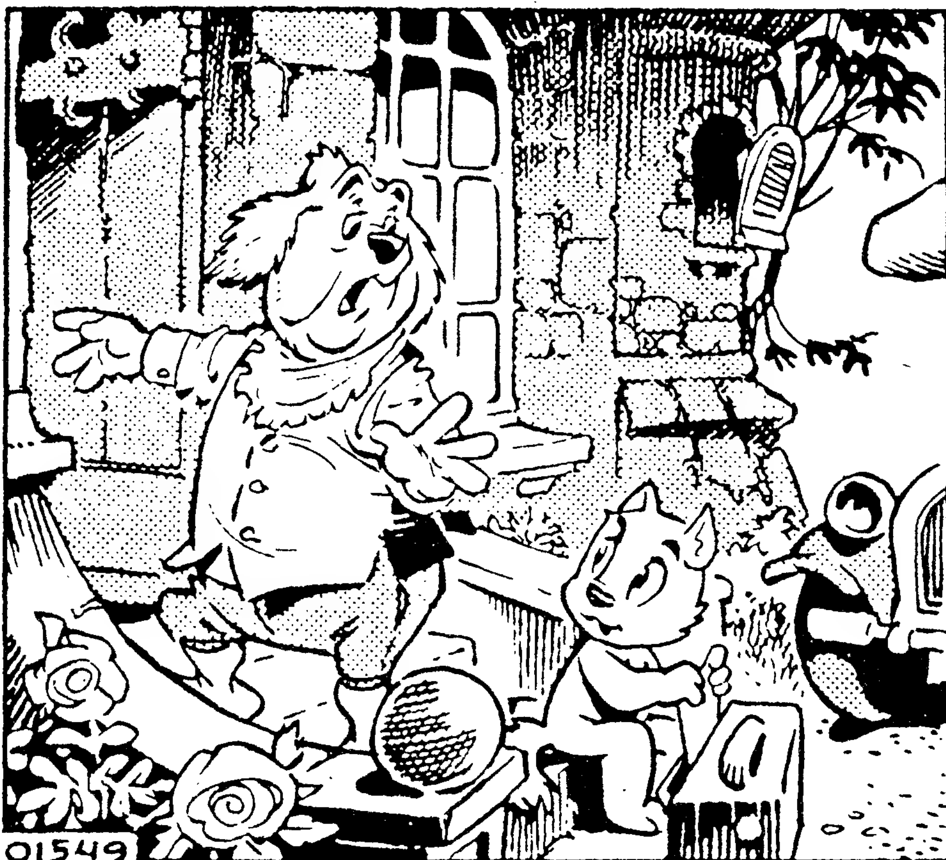
"Wat inschrijven!" riep hij uit. "Wat financiering? Dat ding werkt niet. Het is oplichterij van een ontvoerde heer die zaken wil doen, zodat hij steeds armer wordt omdat een kapotte Vergelder geen geld maakt."

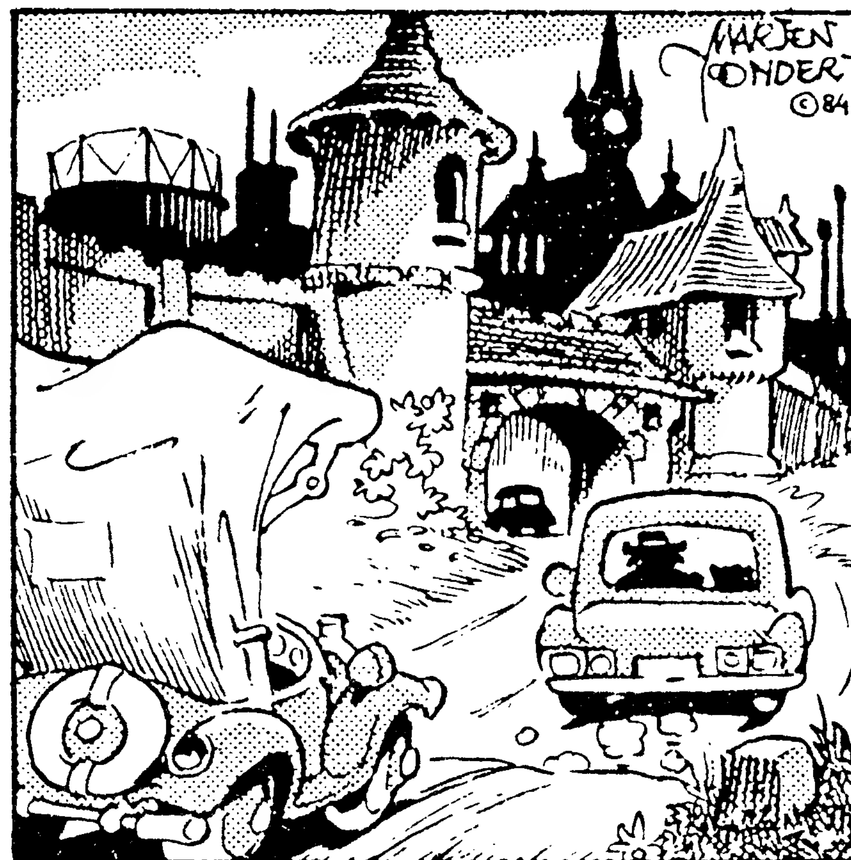
Nu rees ook de advocaat op met een kille uitdrukking op het gelaat.

"De Vergelder maakt geld door uitschakeling van de tussenhandel," zei hij. "Hij berekent de waarde van wat er in gaat zeer nauwkeurig, en betaalt uit. Maar hij moet gevoed worden door een verkoop-organisatie; dat sprekt. Ik raad u aan om uw papieren eens goed te lezen. U krijgt een week om uw zaken te regelen, want anders zult u worden aangepakt. Goede dag."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01549 — Intussen was Tom Poes op de stoep voor Bommelstein gaan zitten en onderzocht de Vergelder van alle kanten.

"Kijk," zei hij, "er zit een gleuf in de zijkant, en daar zit een gebruiksaanwijzing in."

"Daar zie ik het nut niet van, in deze betreurenswaardige omstandigheden," sprak Joost, zich omwendend. "Ik maak u er attent op, dat heer Olivier verdwenen is, en dat ik de politie ga opbellen, jonge heer!"

"Een goed idee," gaf Tom Poes toe. "Dan ga ik met dit koffertje naar de krant."

Hij klom met de Vergelder weer in de Oude Schicht en reed stadwaarts, om de journalist Argus op te zoeken.

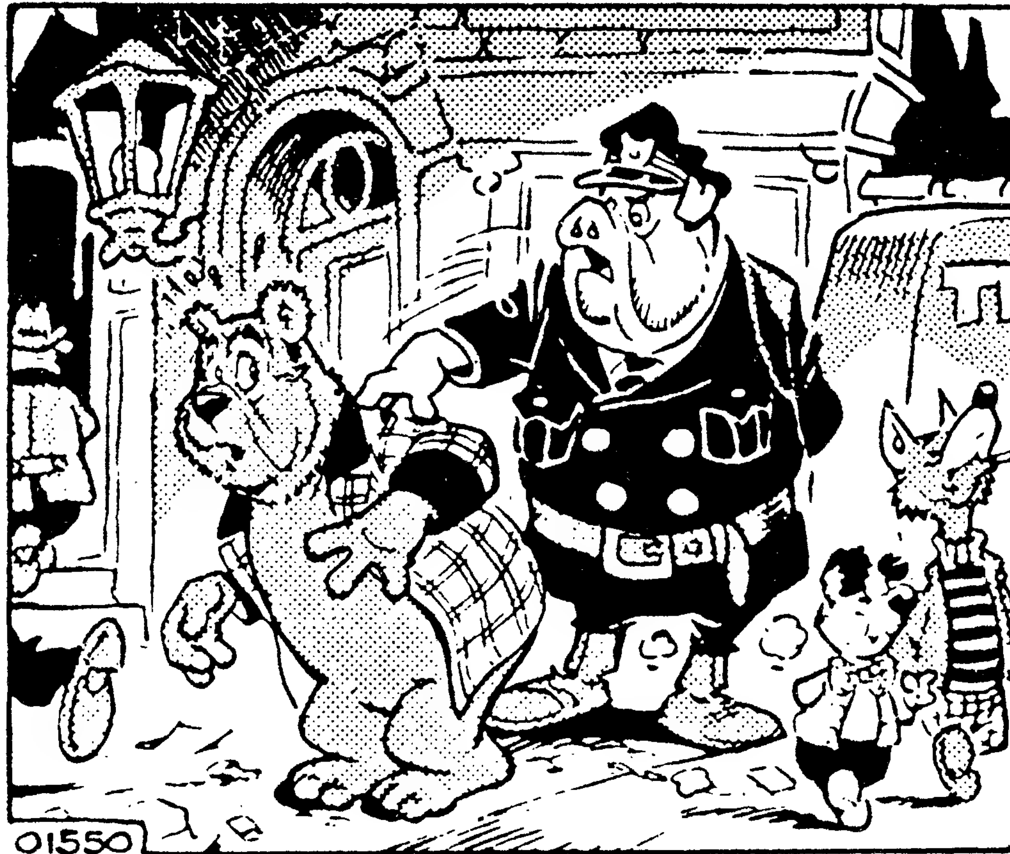
"Ik heb meer vertrouwen in de krant, dan in de politie," zei hij bij zichzelf. "Brigadier Snuf vertrouwde heer Ollie niet. Hij dacht, dat de Vergelder gesmokkeld was of zo. Er is iets verdachts aan deze machine, en heer Ollie komt van de ene moeilijkheid in de andere. Ik kan hem het beste helpen door zo veel mogelijk over het koffertje te weten te komen."

Heer Bommel liep op dat moment al weer op straat, maar hij voelde zich lang niet op zijn gemak. Hij had zijn kraag opgezet en keek uit zijn ooghoeken naar de voorbijgangers.

"Op klaarlichte dag ontvoerd," mompelde hij huiverend. "Een uitvinder, die onbekend wil blijven, zodat hij een eerlijke heer laat zorgen voor zijn akelig koffertje, dat met geld gevoed moet worden. Ik begin te vrezen, dat er iets verdachts is aan dat apparaat. Ik heb me in een wespennest vol haken en ogen gestoken, waar Tom Poes bij was, en nu ben ik zelfs bang voor de politie. Het is héél vreselijk.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01550 Na alles wat er gebeurd was, is het geen wonder dat heer Ollie's anders zo onverschrokken gemoed door angst geteisterd werd. Hij schrok dan ook vreselijk, toen hij op de schouder getikt werd door de agent Schenkel.

"Meneer Bommel?" vroeg deze. "U wordt gezocht wegens een ontvoering. U kunt beter even meegaan naar het bureau, lijkt me."

Heer Ollie gehoorzaamde, en zo stond hij even later voor commissaris Bas, die hem met lichte tegenzin opnam.

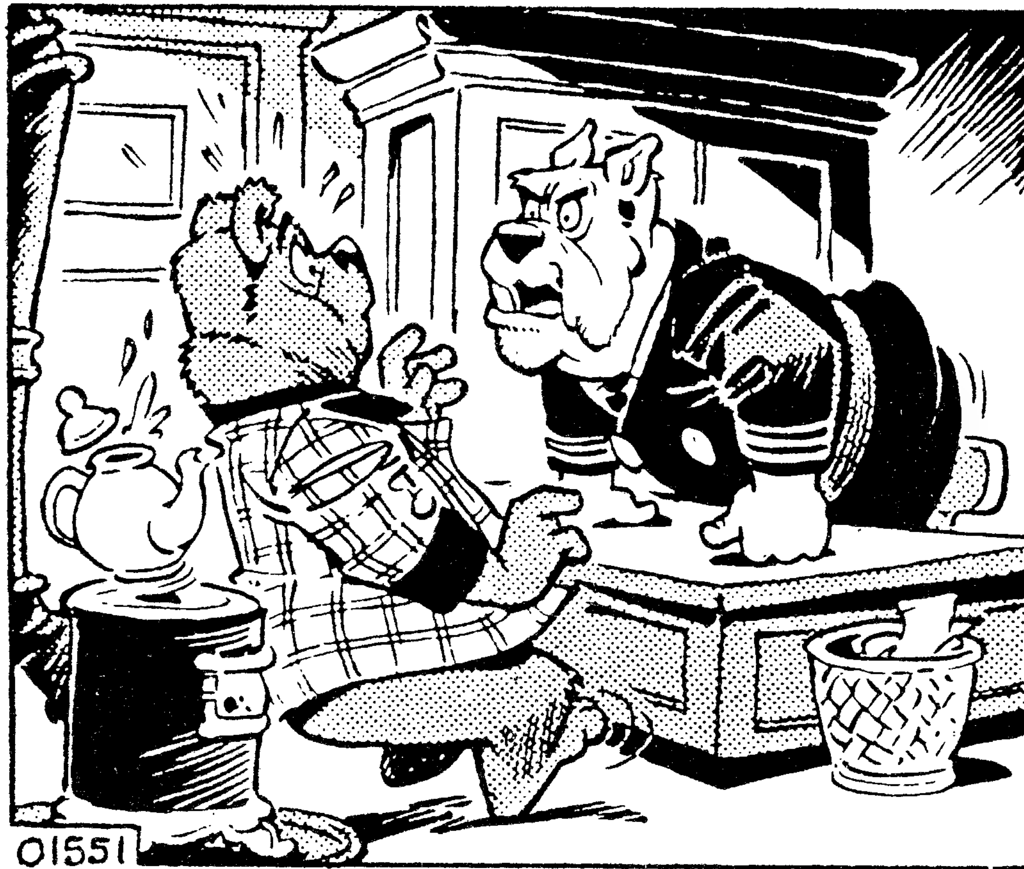
"Dat is sterk," sprak de politiechef. "Een half uur geleden kregen we een telefoontje, dat je ontvoerd was; en nu ben je al gevonden! Wat is dat voor onzin? Ben je nou ontvoerd of niet?"

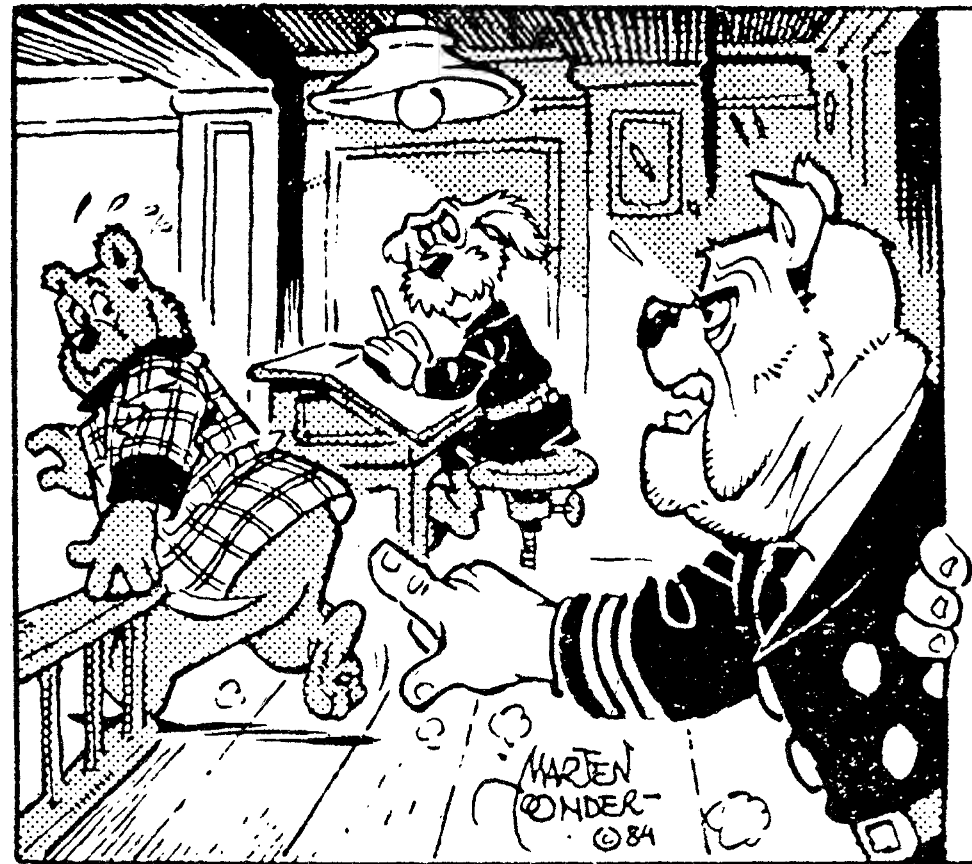
Heer Bommel begreep, dat hij zich in een netelige positie bevond, en er voeren vreemde zenuwtrekkingen over zijn gelaat.

"Ontvoerd?" herhaalde hij met aangeblazen stem. "Ja. Dat wil zeggen: nee, bedoel ik. Nee, nee. Helemaal niet. Het komt alleen maar, omdat ik bezig ben zaken te doen, die onbekend willen blijven. Zodoende ben ik even naar een advocaat gebracht... gegaan, als u begrijpt wat ik bedoel, terwijl ik de zaak niet begrijp. Maar ik heb een week de tijd om hem te regelen, voordat ik word aangepakt omdat er een addertje in het wespennest zit."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01551 Commissaris Bas verloor door heer Bommels uitleg zijn geduld.
''Waar heb je het over?'' snauwde hij. ''Wat is dat voor een zaak, die onbekend moet blijven? Er deugt iets niet, dat voel ik met mijn klompen. Je kunt beter opbiechten. Wat is er aan de hand, huh?''

''Niets,'' zei heer Ollie achteruitdeinzend. ''Niets aan de hand; heel gewoon. Een kwestie van bijvoeding. Wat geld; anders wordt er gewaarschuwd, zodat ik dat even moet regelen.''

De politiechef opende de deur van zijn kamer en wees naar de opening.

''Er uit,'' sprak hij hees. ''Je kunt mij geen oor aannaaien, Bommel. Er is iets mis, maar je kunt nu naar huis gaan. Als je maar weet, dat je in de gaten wordt gehouden!''

Heer Ollie haastte zich naar buiten en de heer Bas leunde met een zucht op de lessenaar van brigadier Snuf.

''Was hij nu ontvoerd of niet?'' vroeg deze nieuwsgierig.

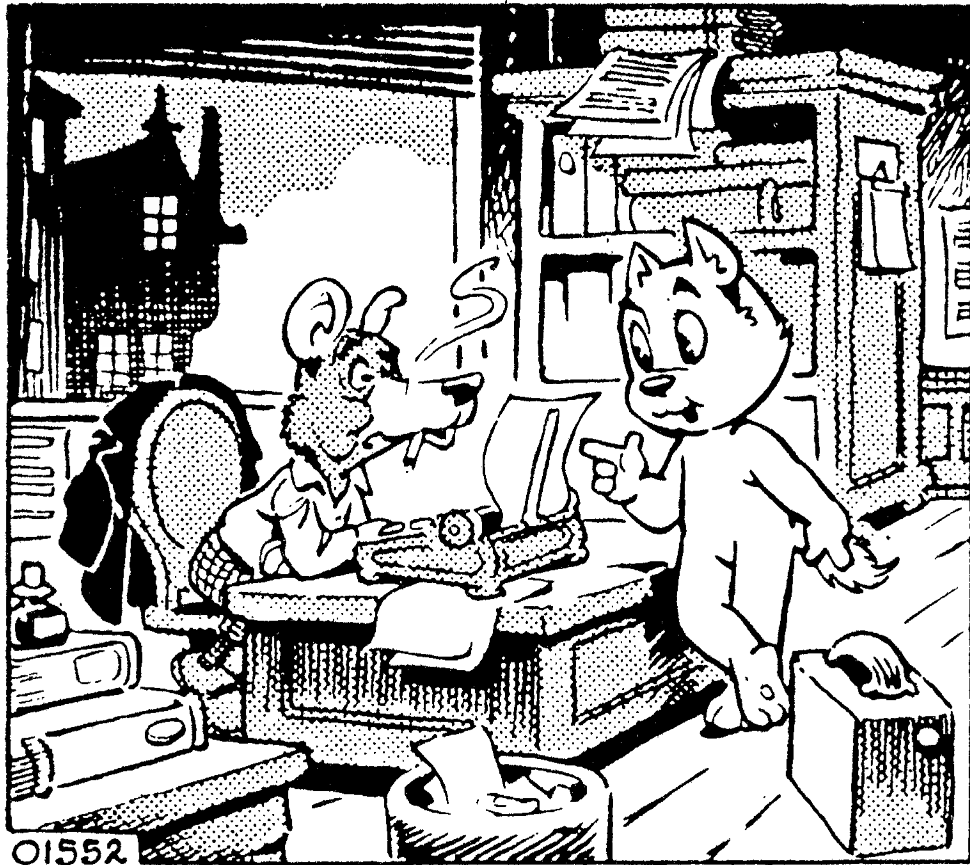
''Weet ik veel!'' zei zijn chef. ''Hij vertelde een raar verhaal zonder kop of staart; je kent dat. Maar er was een ding, dat me ergens aan herinnerde. Hij had het over een zaak die onbekend moet blijven, en die moet worden bijgevoed met geld...''

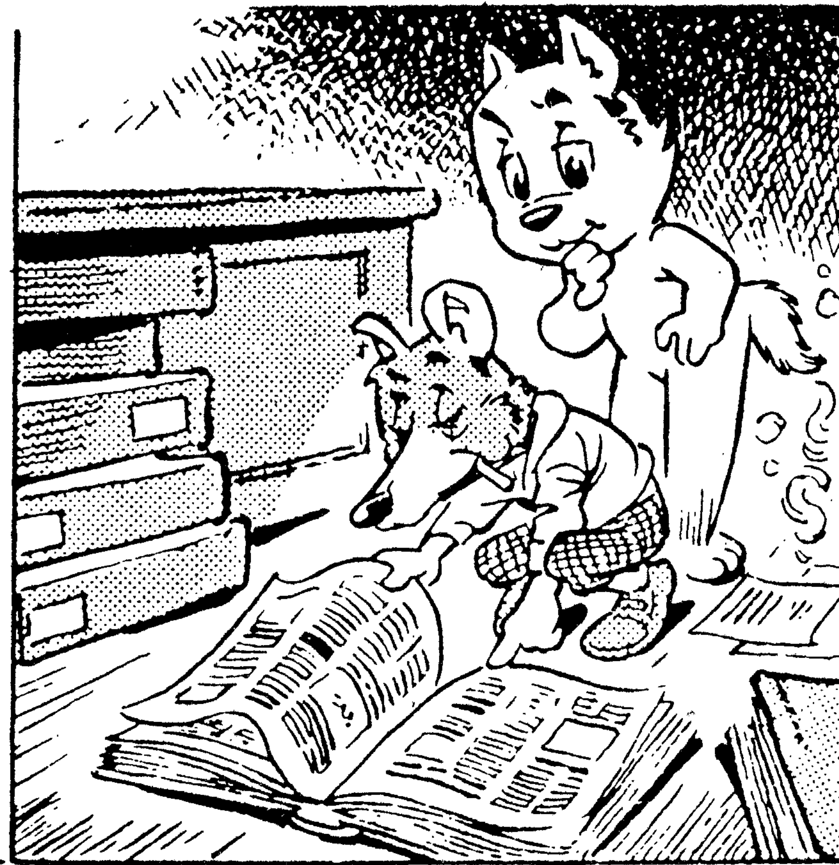
''Aha,'' zei Snuf met een slim lachje. ''Dat moet het apparaat zijn, dat ik gezien heb. En dat heeft iets met de gestolen uitvinding van professor Sickbock te maken, daar verwed ik mijn pen onder.''

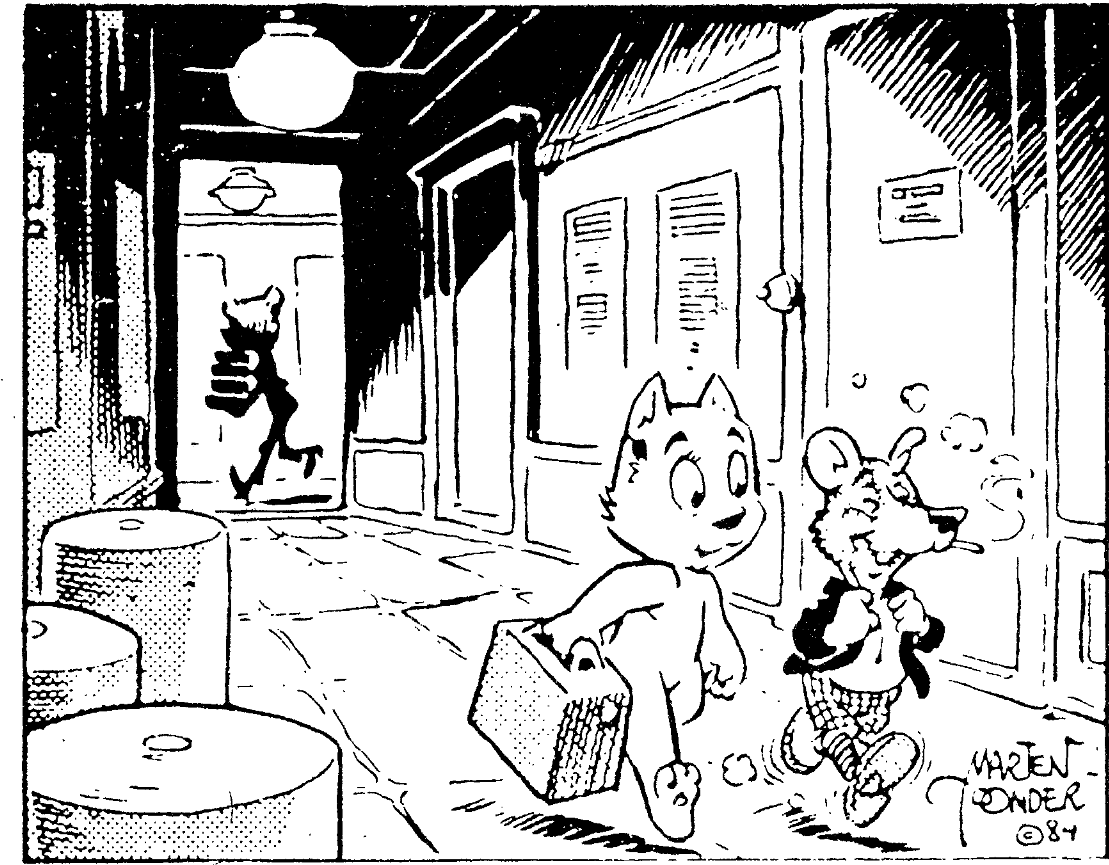
''Heb je daar bewijzen voor?'' vroeg Bulle Bas. ''Niet? Dan kan je beter een oogje in het zeil houden.''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

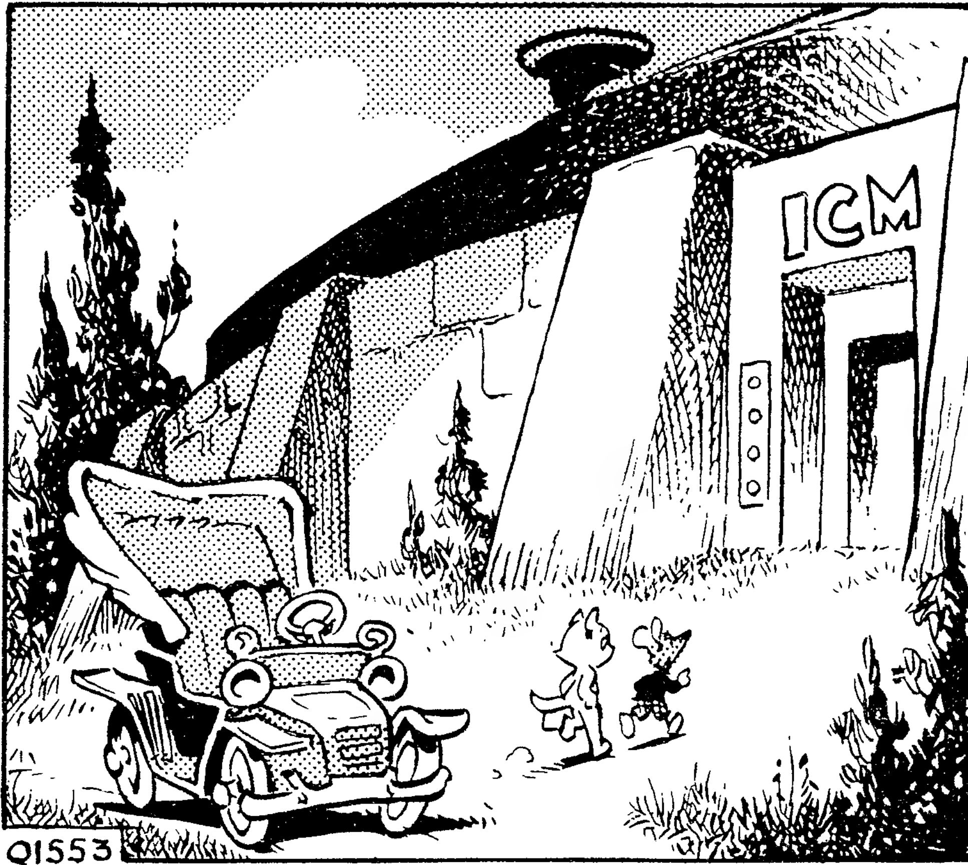

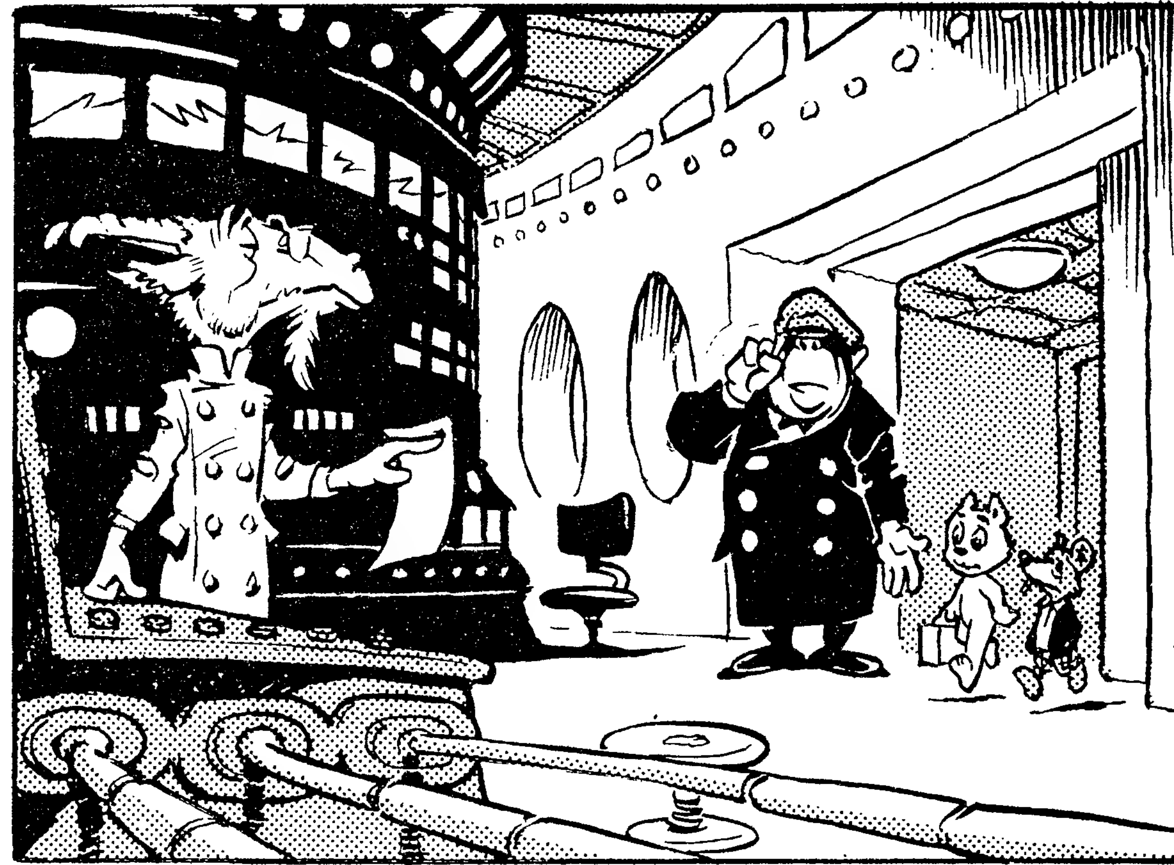
01552 Tom Poes had de verslaggever Argus opgezocht op de krant, en vertelde hem van heer Bommels verdwijning en wat hij wist over de Vergelder.
"Ik kan je niet zeggen, hoe heer Ollie er aan komt," zei hij. "Maar het is een vreemd koffertje. Je doet er iets in, en dan komt de waarde er in geld uit."
De journalist staarde een poosje peinzend naar zijn rook, en toen knikte hij bedachtzaam.
"Raar," gaf hij toe. "Maar het herinnert me ergens aan. Ik heb es een persconferentie bijgewoond, waar de een of andere geleerde over een gestolen uitvinding zeurde, die ook iets met geld te maken had. Dat moet ongeveer een jaartje geleden zijn. We zullen es kijken."
Hij begaf zich naar de zolder, waar de oude jaargangen van de krant bewaard werden, en begon te bladeren. Het was een heel werk, maar na een kwartiertje vond hij wat hij zocht.

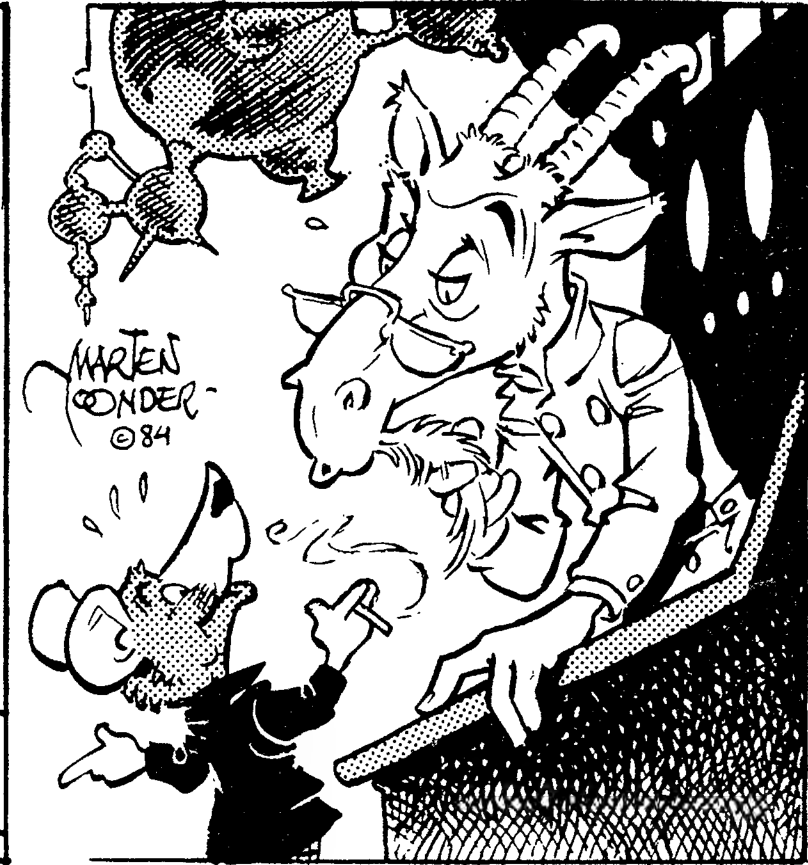
"Hier heb je het," zei hij. "Diefstal van een belangrijke uitvinding bij de ICM. Assistent verdwenen; grens wordt bewaakt. Juist, ja; nu weet ik het weer. Die uitvinding was een omwenteling van het geldwezen hier op aarde. Ik geloofde er toen niks van, maar nu ga ik toch eens kijken."
"Waar ga je naar toe?" vroeg Tom Poes, toen de ander zijn jasje aanschoot en het gebouw uitliep.
"Naar de prof, waar die diefstal gebeurd is," zei Argus. "Er zit nu een mooi artikel in. En van Bommels verdwijning maak ik een cursiefje."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01553 Een eindje buiten de stad was een doelmatig, eigentijds gebouw zonder ramen opgetrokken, waarvan niemand wist waarvoor het diende.

"Hier werkt die prof," zei Argus, terwijl hij zijn wagentje tot stilstand bracht. "Ik zal hem over zijn uitvinding laten praten, en jij vraagt, of hij je geldkoffertje kan repareren."

"Hm," zei Tom Poes, die eigenlijk meer belang had bij het terugvinden van heer Ollie. De verslaggever dacht daar echter anders over. Hij gaf de portier zijn kaartje, en niet lang daarna werden ze naar een grote ruimte vol flitsende lampjes en zoemende geluiden gebracht, waar de geleerde aan het werk was.

"Professor Sickbock!" riep Tom Poes verbaasd uit.

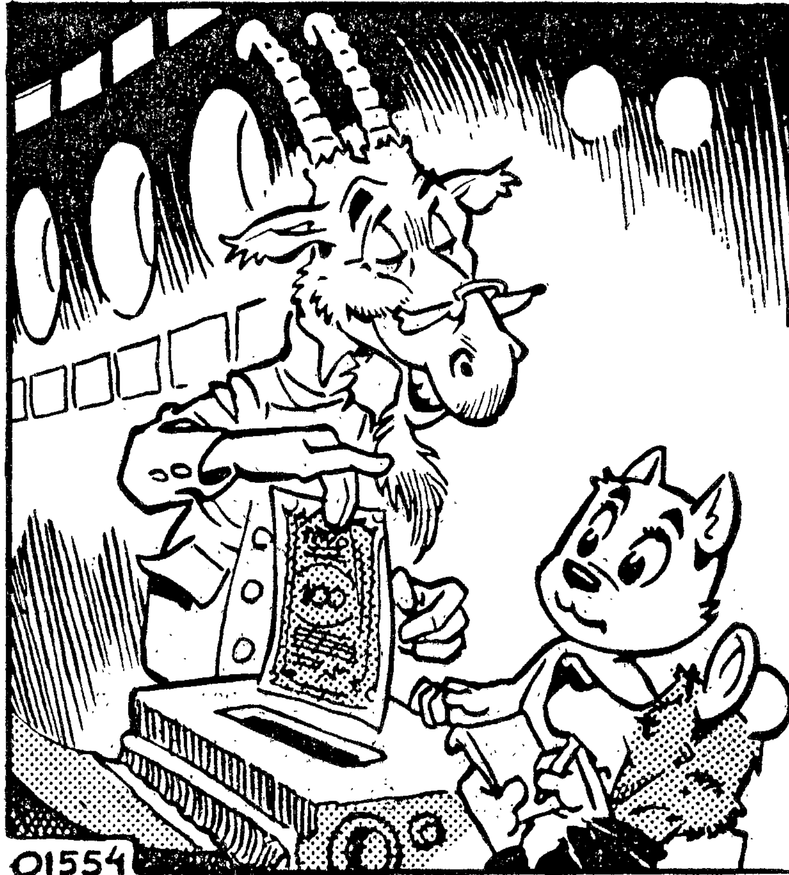
"Ei, ei," sprak de hoogleraar glimlachend. "Ge kent me dus, Och ja, enige bekendheid kan men mij niet ontzeggen. Ik ben dit jaar voorgedragen voor de Nobel-prijs. Maar goed; jullie zijn van de krant, begrijp ik."

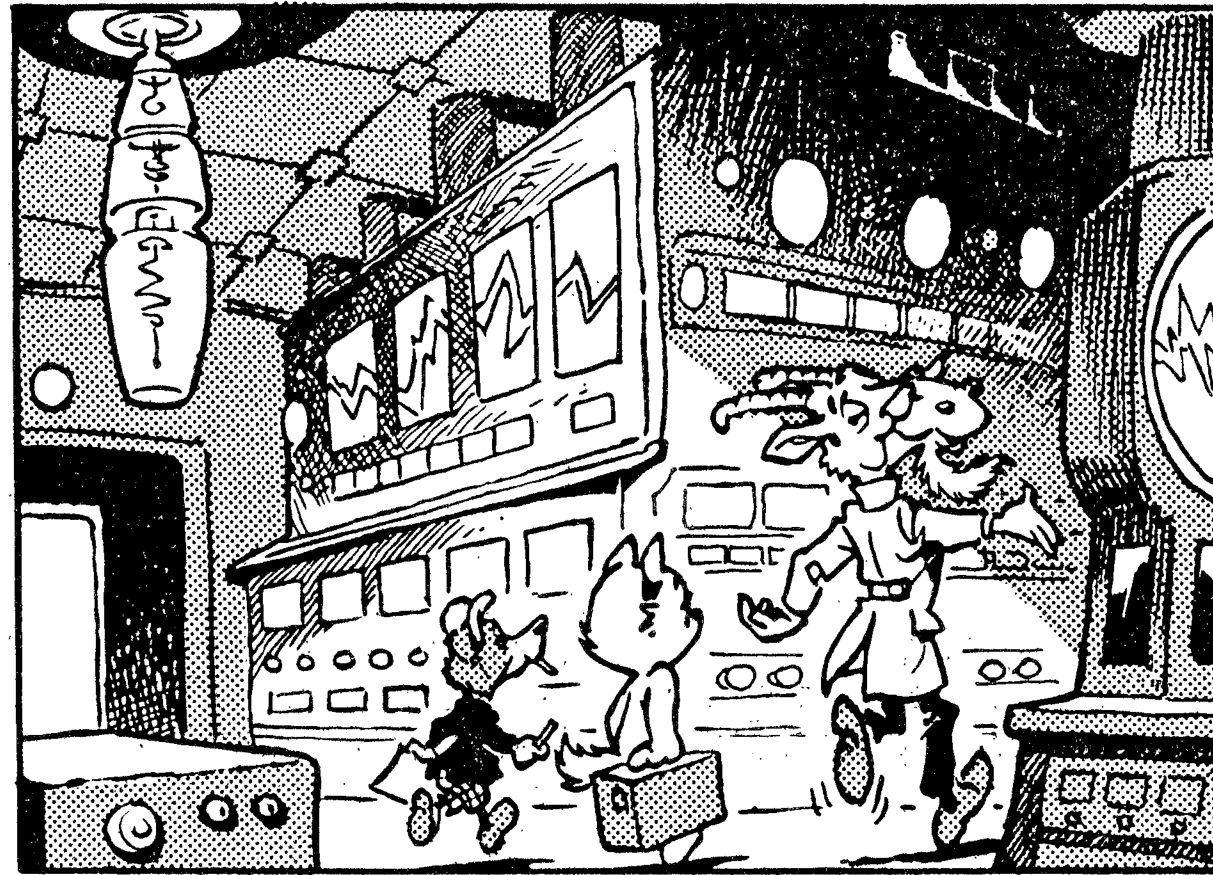
"Precies," zei Argus, haastig voorwaarts tredend. "Ik hoorde, dat de gestolen plannen van uw uitvinding nog steeds niet gevonden zijn. Dat interesseert onze lezers natuurlijk, want het gaat tenslotte om een belangrijke ontdekking die de wereld veranderen zal. Eh...waar gaat het eigenlijk over?"

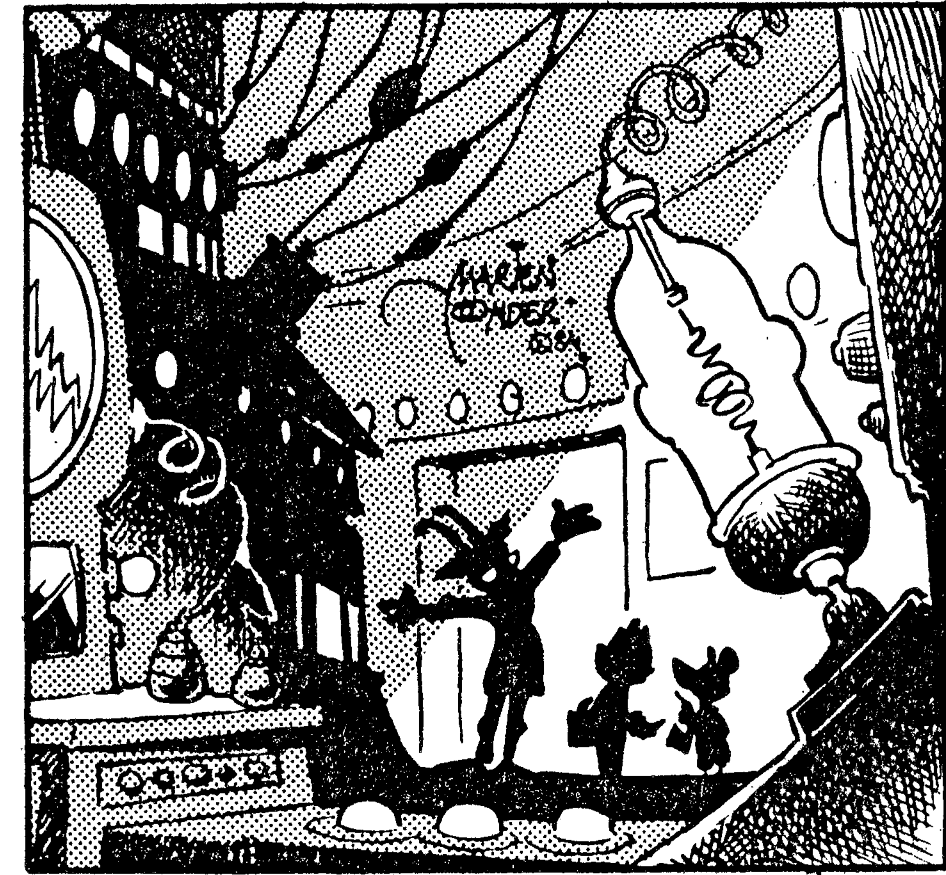
"Een verstandige vraag," prees de geleerde. "Ik kan hem natuurlijk niet in zijn geheel beantwoorden, want ik moet nog geheimhouding betrachten. Maar aan de andere kant is een weinig publiciteit wel op zijn plaats. Kom, ik zal u een kleine demonstratie geven."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

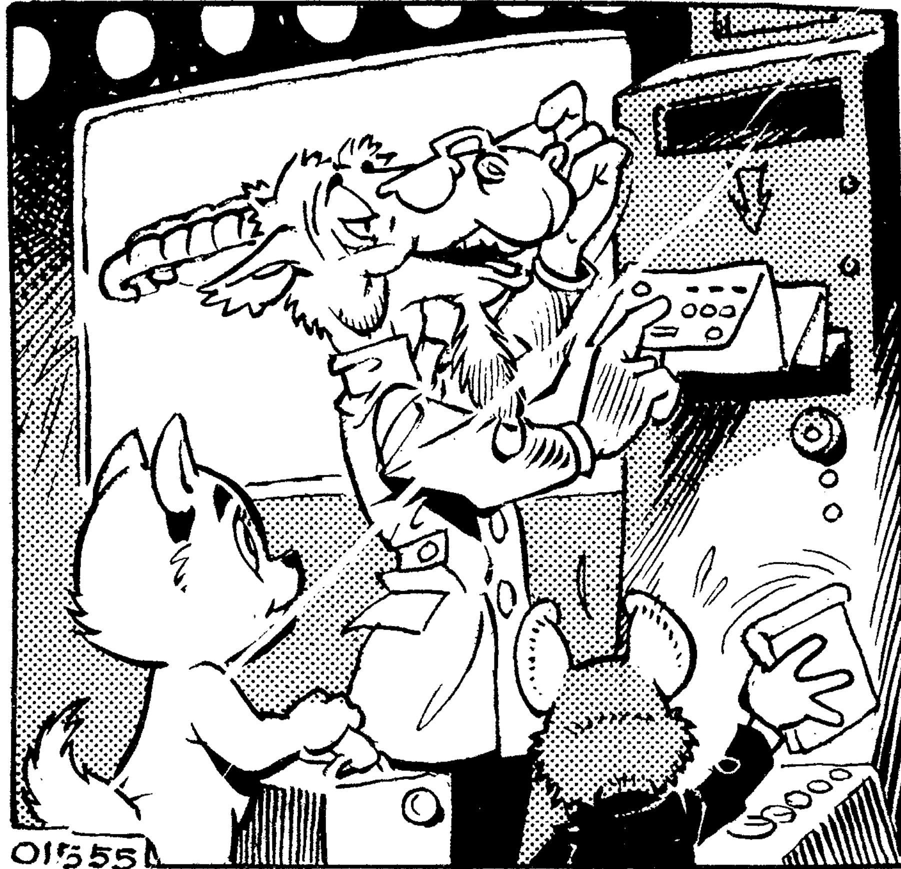

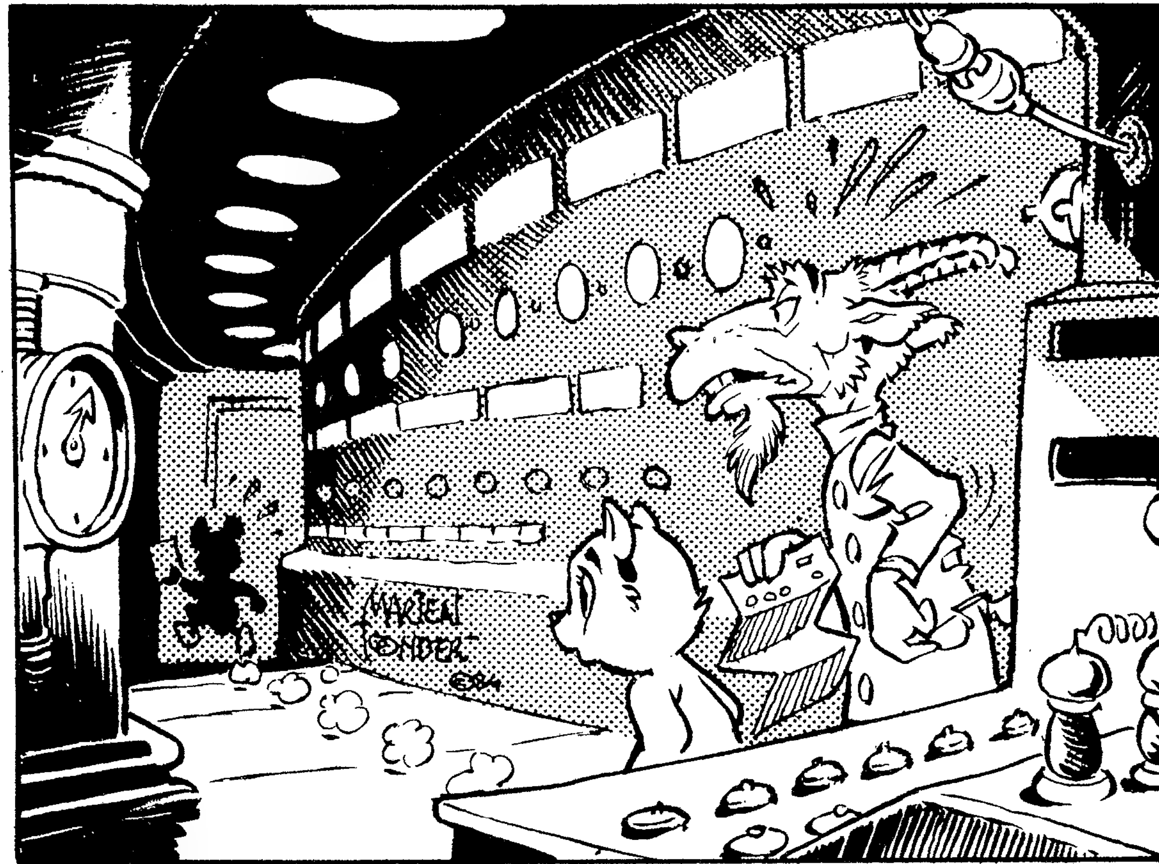

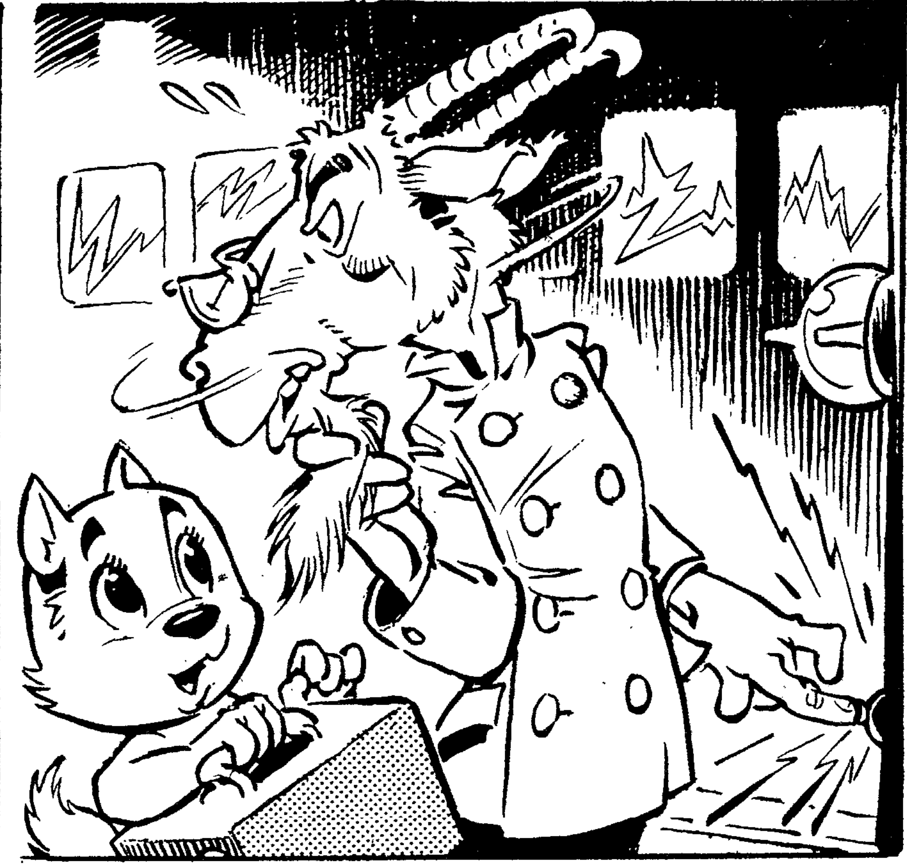
01554 De professor haalde een fraai gekleurd papier uit een kast, en hield het boven een van zijn toestellen.
"Kijk," sprak hij. "Hier heb ik een aandeelbewijs van de Rommeldamse Aardgasindustrie. De beurswaarde is 84 florijnen. Kunt ge me volgen? Goed. Maar nu is de vraag: wat is de wèrkelijke waarde? Om dat te weten, doe ik het aandeel in mijn computer."
Hij liet het papier in de gleuf vallen, en terwijl er een lamp aanflitste, lichtte er een rij venstertjes in een wand op.
"Thans wordt de vraag naar gas onderzocht," legde de geleerde uit. "Ja, ja, mijn computer is niet alleen maar een rekenmachine, mijne heren. Ik heb hem gecombineerd met slimme werktuigen, zoals robots. Daardoor kan ik analyses en voorspellingen doen. Zoals u hier ziet, is de vraag naar gas vrij groot. Maar de voorraad raakt natuurlijk op, en zoiets drukt de waarde van het aandeel, begrijpt u wel?"
Argus knikte zwijgend, terwijl hij druk aantekeningen maakte; maar Tom Poes deed niets omdat hij het eigenlijk zonde van de tijd vond.
"En hier," hernam Sickbock halt houdend, "wordt het aanbod getoond, met electronische informatie over aardlagen, druk en samenstelling. En u ziet, dat de voorraad veel minder snel afneemt, dan men weet. Aardig, niet waar?"
"Interessant," gaf de verslaggever toe. "Maar wat is nu de waarde van dat aandeel?"

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

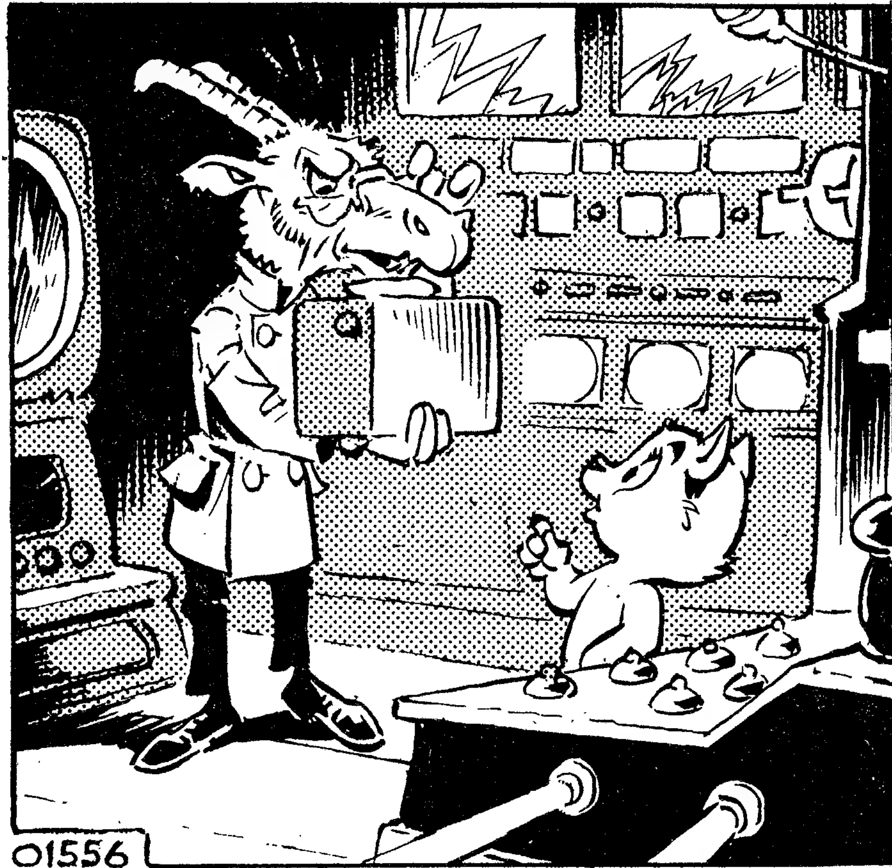

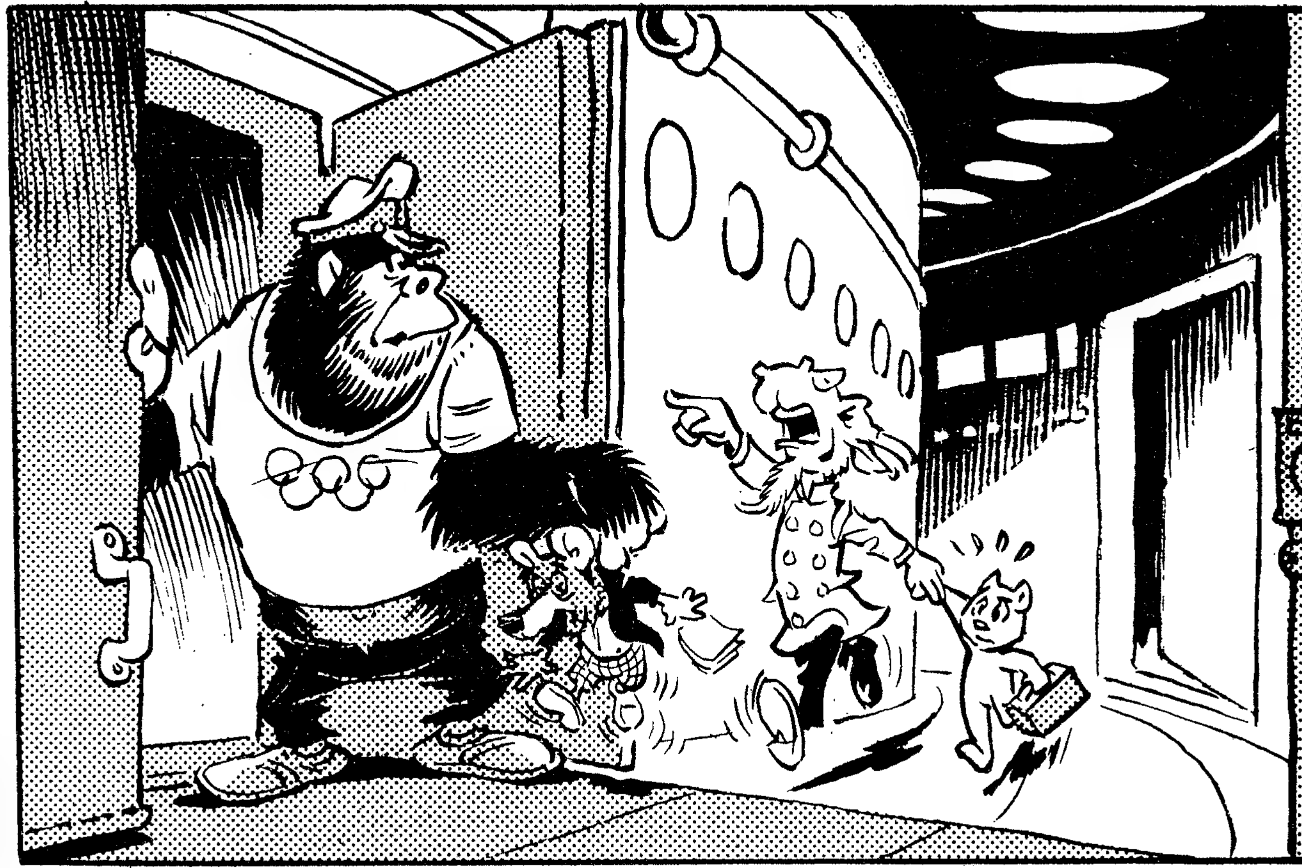

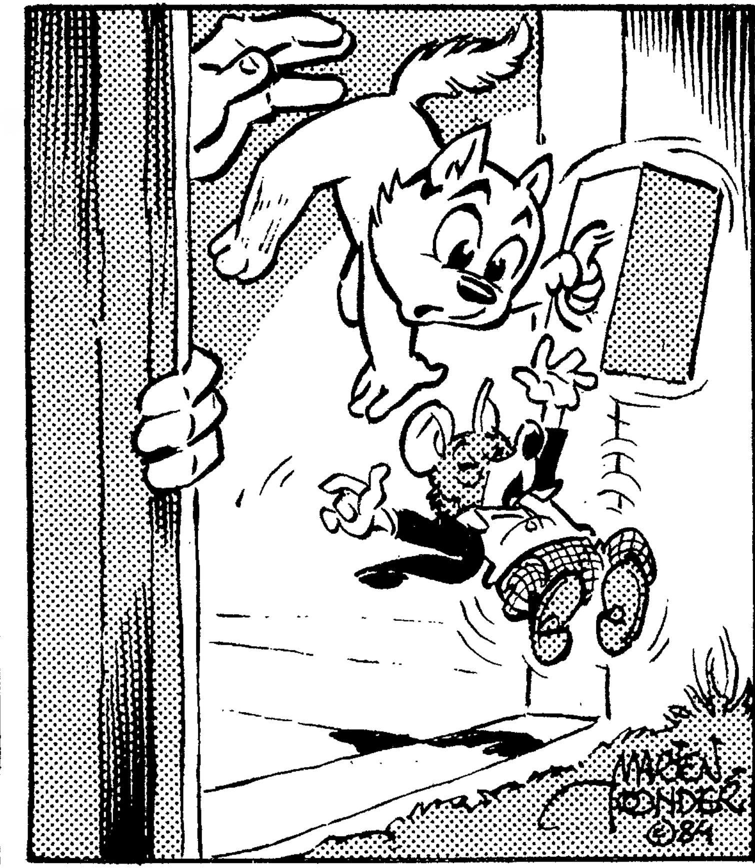
01555 "Aan het einde van deze gang kunt u de werkelijke waarde zien van het aandeel, dat op de beurs 84 florijnen waard is," zei de professor, op een knop drukkend. Er kwam een lang papier tevoorschijn, vol ronde en vierkante gaatjes, die hij aandachtig bekeek.
"De echte waarde is 412 florijnen," verklaarde hij met een prettige glimlach. "U begrijpt wel dat het veel waard is om dat te weten."
"Nou, en of!" riep Argus opgetogen. "Dat wordt een hoofdartikel!"
Met die woorden begaf hij zich dravend naar de uitgang, en de geleerde nam betrekkend zijn lorgnet af.
"Ei!" sprak hij ontdaan. "Daar heb ik te veel gezegd. Die krantenschrijver gaat misbruik maken van mijn demonstratie. Waar is de alarmschel!"
Hij haastte zich naar een zijpaneel en toen hij daar op een knop drukte, vulde een luid belgerinkel de ruimte.
"Dit wekt de portier en sluit alle deuren automatisch," mompelde hij. "Ik moet de aantekeningen van die schelm hebben. En jij? Wat doe jij hier nog, vent? Waar haal je de brutaliteit vandaan?"
"Ik hoor niet bij Argus," zei Tom Poes. "Ik ben niet van de krant. Maar heer Bommel is verdwenen. Die kent u toch nog wel? Ik ben bang, dat hij ontvoerd is omdat hij de Vergelder heeft."
"Vergelder?" herhaalde de hoogleraar bevreemd. "Wat bedoel je, kereltje?"
"ik bedoel dit koffertje," zei Tom Poes wijzend. "Als je er aan de ene kant iets in gooit, komt de waarde ervan er aan de andere kant uit. Maar het werkt niet meer."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

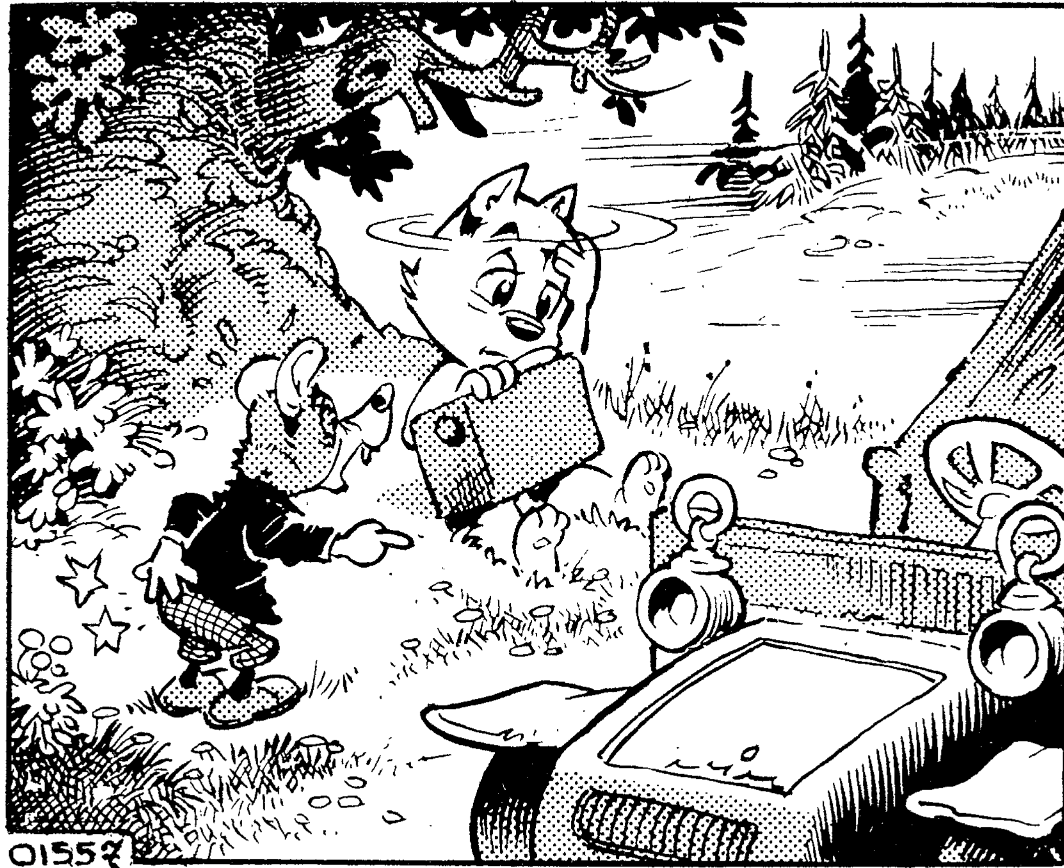

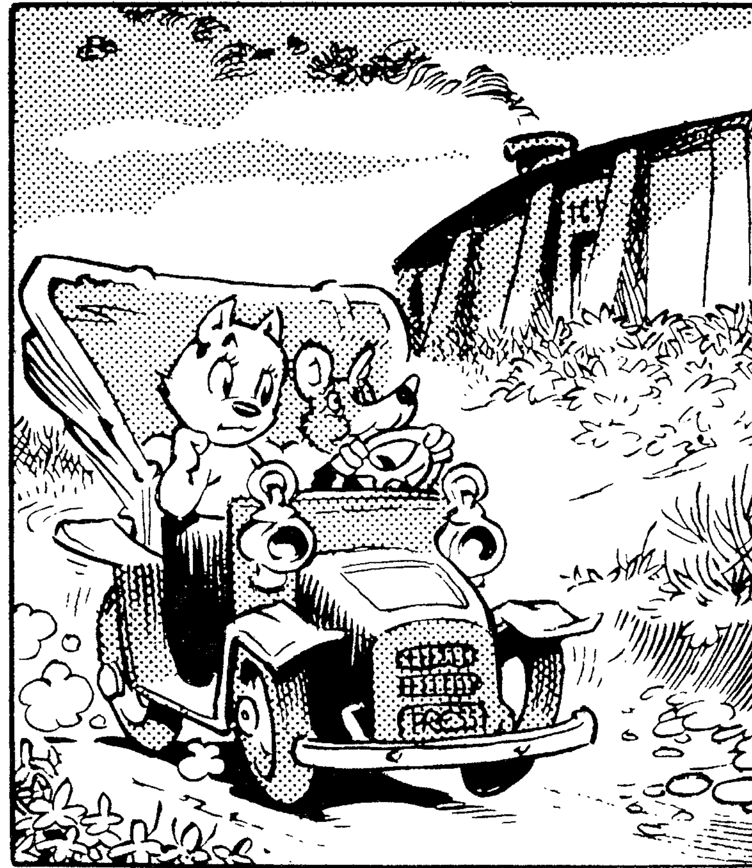

01556 Professor Sickbock nam de Vergelder aan en bekeek hen van alle kanten.
"Als men er iets in werpt, komt de waarde er aan de andere kant uit," prevelde hij. "Dat lijkt op... Maar kom, kom! Er geen in- en geen uitgang in deze aluminium doos. Het is een schertsartikel. Wat moet ik er mee?"
"Misschien kunt u hem repareren," zei Tom Poes. "Hij werkte erg goed, maar hij hield er ineens mee op en begon te zoemen. Daarna is heer Bommel verdwenen, en daarom dacht ik..."
"Het kan me niet schelen wat je dacht!" riep de geleerde uit. "Je bent een brutale vlegel. Denk je, dat ik de tijd heb jouw speelgoed te herstellen? Speelgoed uit Taipan nog wel? Uit mijn ogen! Er uit!"
Zo roepende greep hij Tom Poes bij de arm en trok hem mee de gang op, zodat ze al gauw bij de uitgang kwamen. Daar was de portier in hemdsmouwen bezig de door het alarm gesloten deuren weer te openen, terwijl hij Argus bij de kraag vasthield.
"Pak die verslaggever zijn boekje af!" riep de professor. "En wijs deze twee lummels dan de deur. Op grondige wijze, Adriaan! Ik wil ze niet meer zien."
De portier gehoorzaamde, en zo verlieten Tom Poes en Argus het ongastvrije gebouw op snelle wijze.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

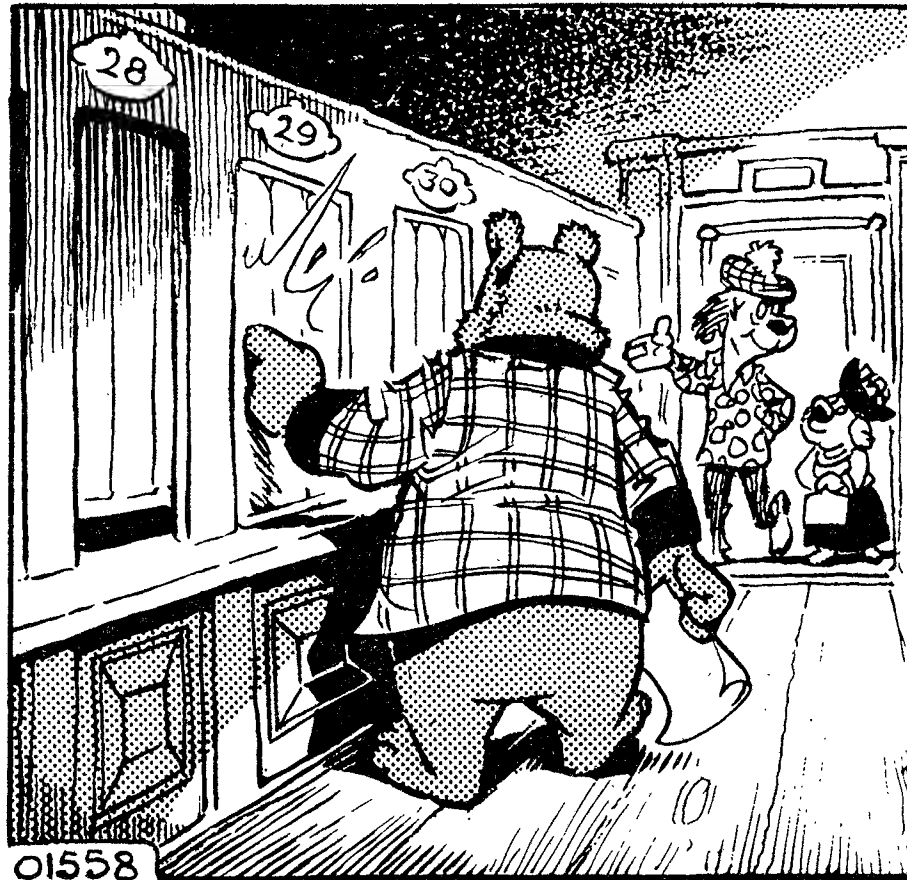

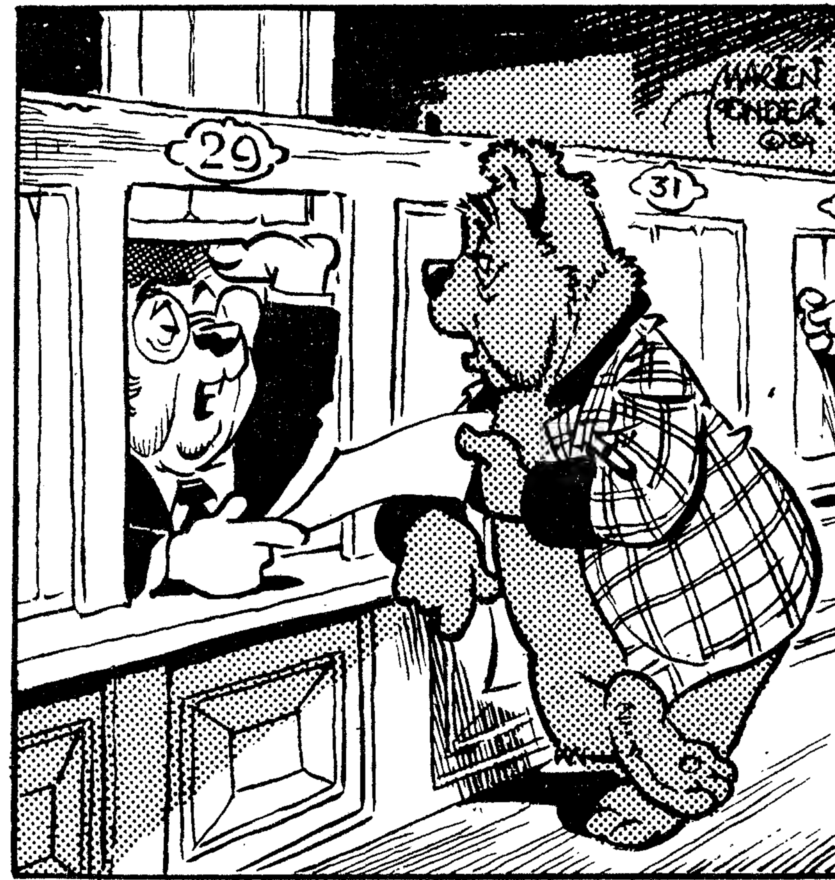

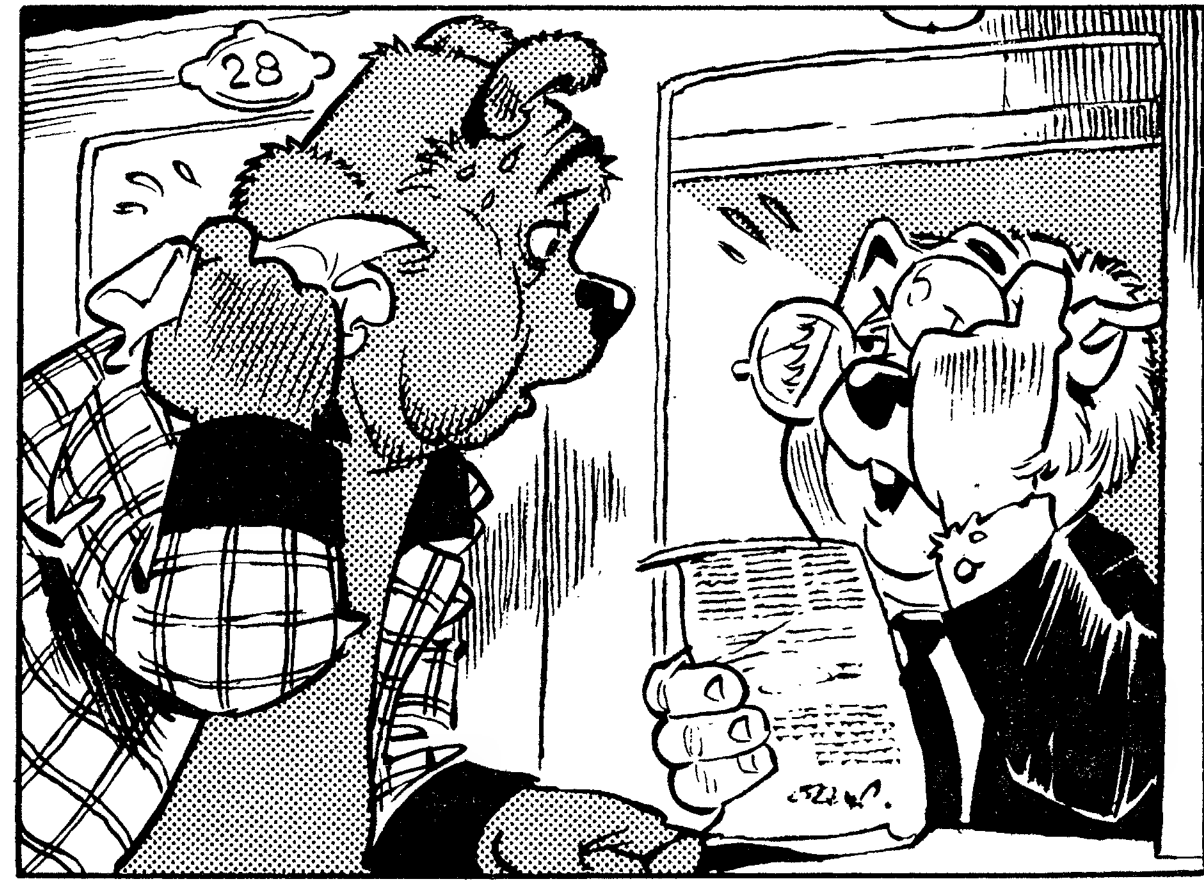
01557 De journalist Argus was de eerste, die overeind krabbelde nadat de portier hem de uitgang van het gebouw had gewezen.
''De professor was nogal uit zijn humeur,'' stelde hij vast. ''Hij wilde niet over zijn uitvinding praten, maar intussen heeft hij een interessante demonstratie gegeven. Die zal de lezers te denken geven. Aandelen, die 5 keer zo veel waard zijn als iedereen denkt! Een mooi stuk met grote koppen, je weet wel. Kom, stap in; ik moet gauw naar de krant.''
''Hm,''zei Tom Poes. ''Leuk voor jou, hoor. Maar heer Bommel is nog steeds zoek, en de Vergelder is nog steeds kapot. Het enige is, dat ik nu weet hoe het allemal in elkaar zit. En het kan best zijn, dat heel Ollie lelijk in de knoei zit.''
Gelukkig was dat niet het geval, want heer Bommels ontvoeringsmoeilijkheden waren alweer geweken. Ze hadden hem echter wel veel te denken gegeven, vooral nadat hij het contract nog eens had overgelezen.
''Zaak in laten schrijven,'' mompelde hij, terwijl hij zich naar het stadhuis haastte. ''Financiering regelen. Patent aanvragen. Het hooft loopt me om, terwijl ik nog haast niets verdiend heb, zodat ik nu wel begrijp waarom eerlijke zakenlieden zo vaak gaan staken. Maar gelukkig kunnen ze me op het gemeentehuis wel helpen.''
Dat viel echter tegen. Toen hij na veel gevraag bij loket 28 kwam en zijn zorgen uiteenzette, schudde de dienstdoende ambtenaar het hoofd.
''Zaak inschrijven?'' vroeg deze. ''Mitsgaders patentaanvrage? Dat is een geschuffeld geval met een breed complicatiepatroon. U moet hiernaast zijn, bij loket 29.''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

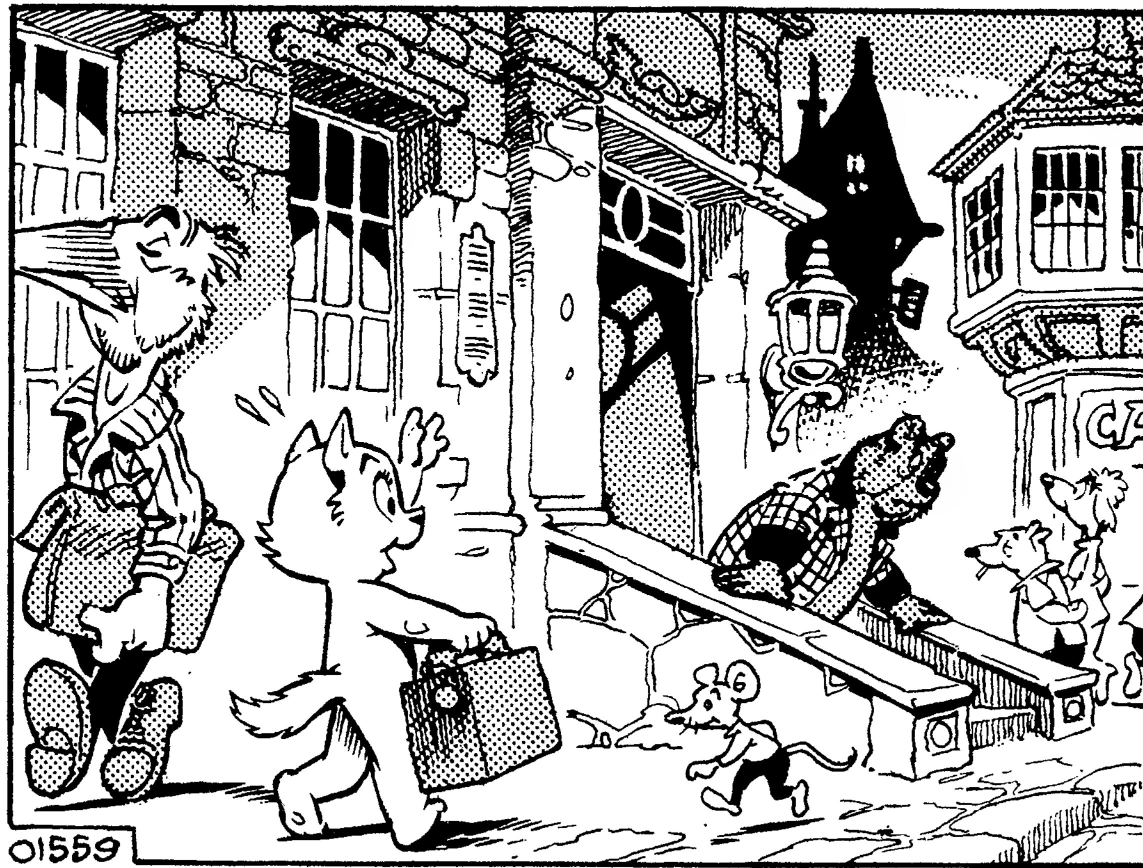

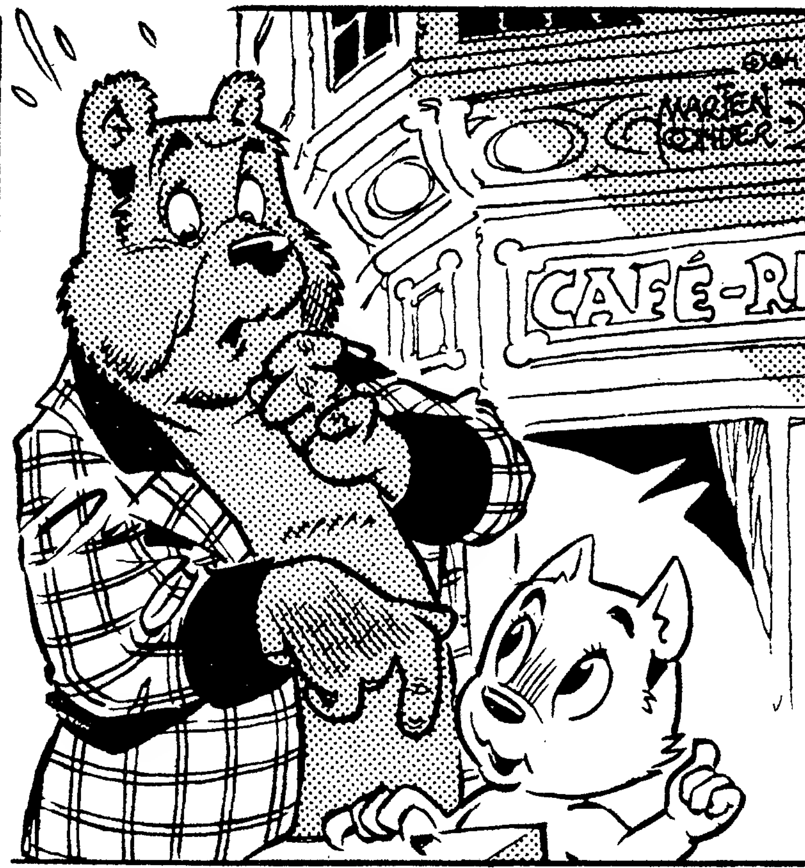

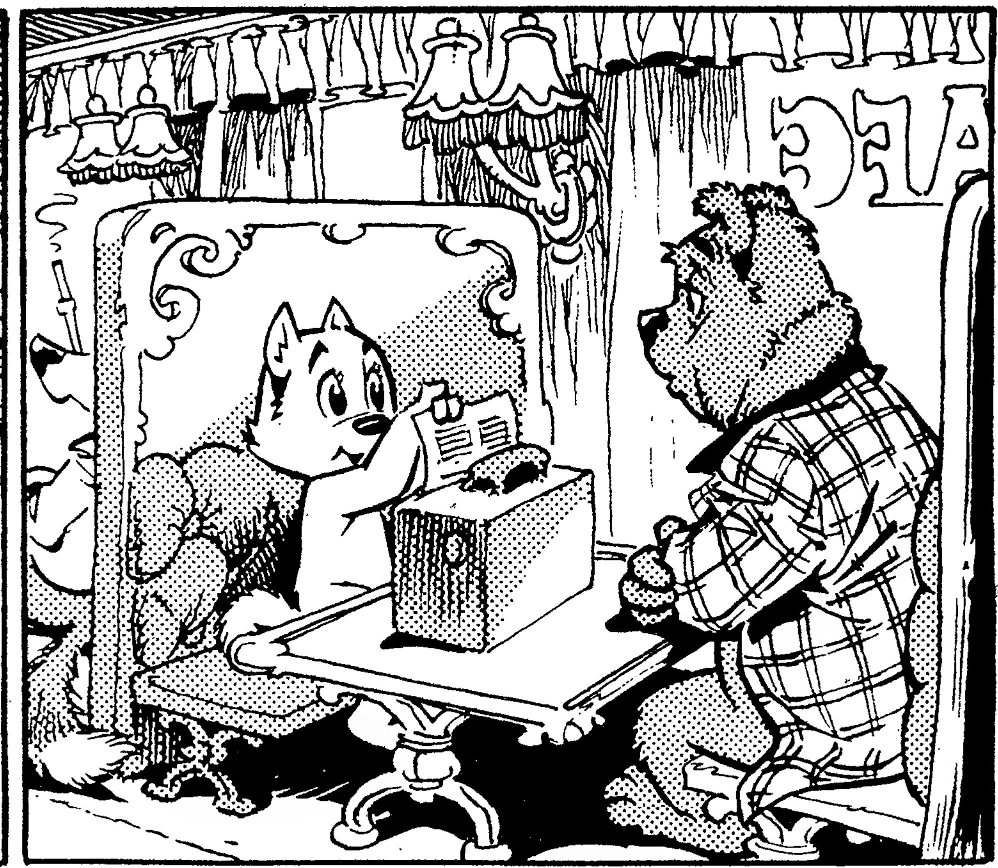
01558. Terwijl 28 achter hem gesloten werd, begaf heer Bommel zich zuchtend naar het volgende loket en klopte aan.
„Het gaat om het inschrijven van de zaak, die ik daarnet al heb uitgelegd", zei heer Ollie toen het luik werd opengeschoven. „En de machine die er bij hoort; u weet wel: de Vergelder."
De ambtenaar las het contract opnieuw aandachtig door, en schudde toen het hoofd. „Voor het inschrijven van een zaak moet u bij de Kamer van Koophandel zijn", sprak hij. „De patentaanvrage kan in behandeling genomen worden, maar dat vraagt wel een ruime inlevingstijd omdat de materie niet kleinschalig is. Bovendien..."
„Maar er is haast bij!" riep heer Bommel uit. „Ik heb maar een week!"
„Het zal enige tijd in beslag nemen", hernam de lokettist met nadruk. „Onderzocht zal moeten worden of er al een gelijksoortige uitvinding existeert. Eveneens zal moeten worden nagetrokken of de aanvrager bij de Kamer van Koophandel is ingeschreven, en zo ja: of zijn gedrag..."
„Ja, ja", onderbrak heer Ollie nerveus. „Maar het moet vlug, omdat het een zaak op leven en dood is, zodat ik last van de warmte heb, en niet meer slapen kan".
Er verscheen een schaduw van meegevoel op het gelaat van de beambte.
„Ik zal u noteren als spoedgeval", zei hij. „Wij ambtenaren zijn de kwaadsten niet, al wordt daar wel eens anders over gedacht. Dat is dan 1025 florijnen en vier en zeventig cents; contant te voldoen".

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01559. Om vijf minuten over vier kon men heer Bommel dodelijk vermoeid de Kamer van Koophandel zien verlaten. Hij had zich daar laten inschrijven, zoals hem was opgedragen, maar dat had hem niet opgelucht.

„Ik ben aan het einde van mijn krachten", sprak hij tot zichzelf. „En ook van mijn geld trouwens. Ik heb duizenden betaald; en voor wat? Ik heb alleen maar een kapotte Vergelder, die ik heb verloren, zodat ik hier met lege handen tussen de ontvoeringen loop..."

Zijn gedachtengang werd onderbroken door Tom Poes, die zijn naam riep.

„Bent u niet ontvoerd? vroeg die blij.

„N-nee", zei heer Ollie. „Of eigenlijk: een beetje, jonge vriend. Maar hoe kom jij aan mijn kostbare Vergelder waarvoor ik vreselijke gevaren heb doorstaan?"

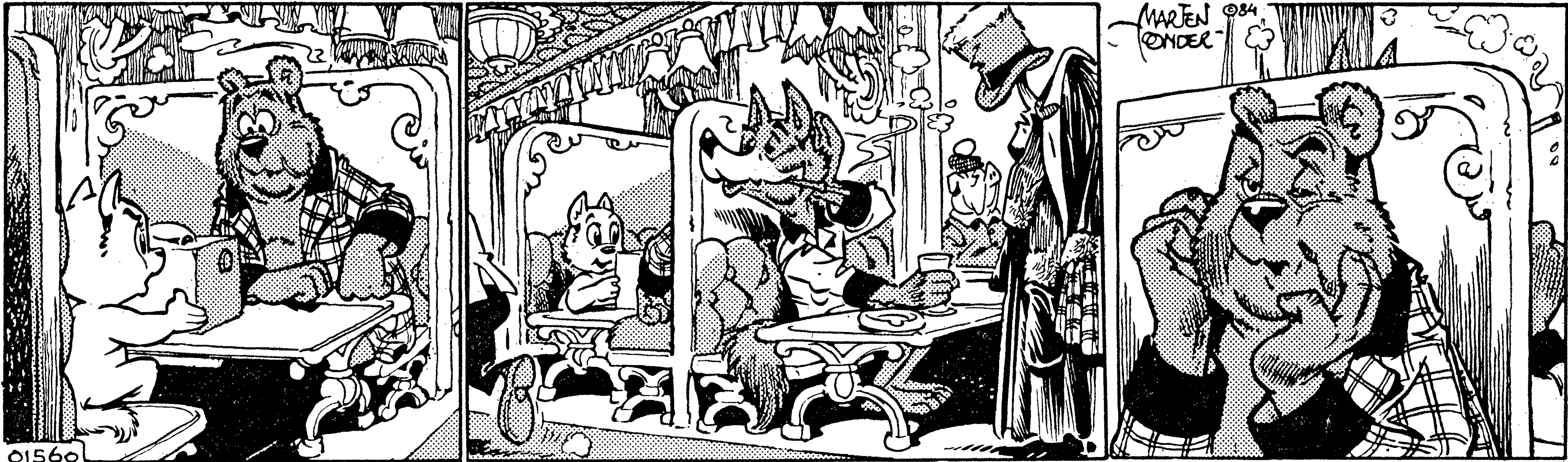
„Gevonden in de Oude Schicht", legde Tom Poes uit. „En die staat op de parkeerplaats om de hoek. Weet u wat? Laten we naar een rustig café gaan, dan kunnen we praten".

Dat deden ze. En toen ze eenmaal gezeten waren, beschreef heer Bommel zijn beproevingen, en vertelde Tom Poes wat hij gedaan had.

„Van die prof ben ik dus niet veel wijzer geworden", besloot hij. „Maar ik heb hier opzij de gebruiksaanwijzing ontdekt. Er staat in, dat je eerst geld in de Vergelder moet stoppen, en dan kan je zaken doen met leveranciers, die krijgen, wat hun zaken waard zijn".

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01560 "De Vergelder betaalt, wat iets werkelijk waard is," legde Tom Poes uit. "Hij betaalt dus weinig voor waardeloze spullen die er duur uitzien; en veel voor gewone dingen die echt waarde hebben. Dat is natuurlijk reuze handig als je in antiek handelt, of in auto's, of in schilderijen of zo."

"Ja, ja, reuze handig," gaf heer Bommel toe. "Maar wat moet je doen als hij kapot is, zoals nu? Hij kost me handenvol geld, met zijn inschrijvingen en de benzine, en hij werkt niet!"

"De Vergelder is leeg; en niet kapot," zei Tom Poes, langzaam en duidelijk sprekend. "U moet er geld in doen; dan werkt hij weer."

Deze woorden trokken de aandacht van een gast die een eindje verderop zat, en die nu wat ging verzitten om beter te kunnen luisteren.

"Wat u nodig hebt is een goeie verkoper," hoorde hij Tom Poes zeggen. Niet te weinig, want het gaat juist om de grote zaken. Hoe het precies werkt, heb ik nog niet gelezen; maar er is heel wat mee te verdienen."

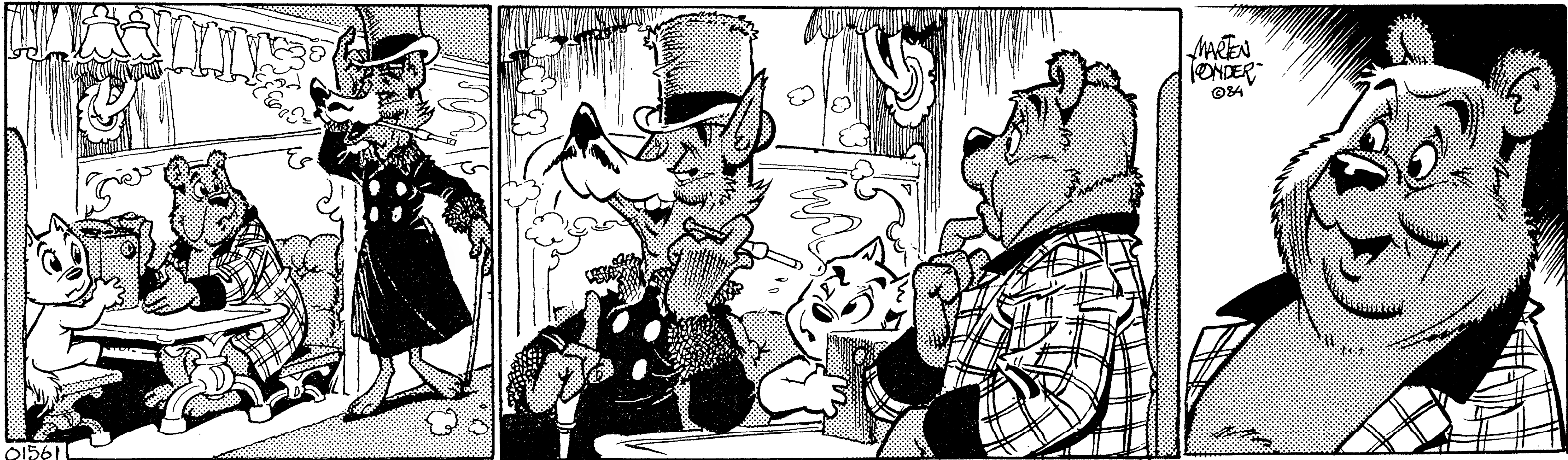
Het was een poosje stil aan de andere kant van het schotje, maar toen drong heer Ollie's stem gemoffeld tot de luisteraar door.

"Heel wat te verdienen," sprak: de stem. "Ja, ja, dat zal wel, al weet ik niet hoe, terwijl het me bedrukt, dat ik geld in dat ding moet doen, alsof het er aanzit! En die goeie verkoper ben ik natuurlijk zelf, terwijl ik bang ben voor mijn ijzeren gestel."

De gast had genoeg gehoord. Hij stond op en zocht bij de kapstok de meest geklede jas uit.

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01561 ”Wat ik niet begrijp,” zei heer Bommel bedrukt, ”is, hoe je iets verdienen kan als je alleen je eigen geld terugkrijgt. Dat zijn toch geen zaken?”

”Misschien kan ik helpen,” sprak een prettige stem, en toen hij opkeek zag hij een keurige vreemdelikng voor zijn tafeltje staan, die beleefd de hoed lichtte.

”Hoorde ik goed, dat u een verkoper zoekt?” vervolgde deze. ”Dat treft dan, want ik ben de beroemde verkoper Sjors Bigbus, die de frites, de hamburgers en de onverbiddelijke bestsellers op de markt heeft gebracht. Ik doe alleen grote zaken; en ik zie wel wat in deze Vergelder.”

”O,” zei heer Ollie oplevend. ”Dat is eh... dat is prettig; wat jij, jonge vriend' Gaat u toch zitten, heer Bikbus.”

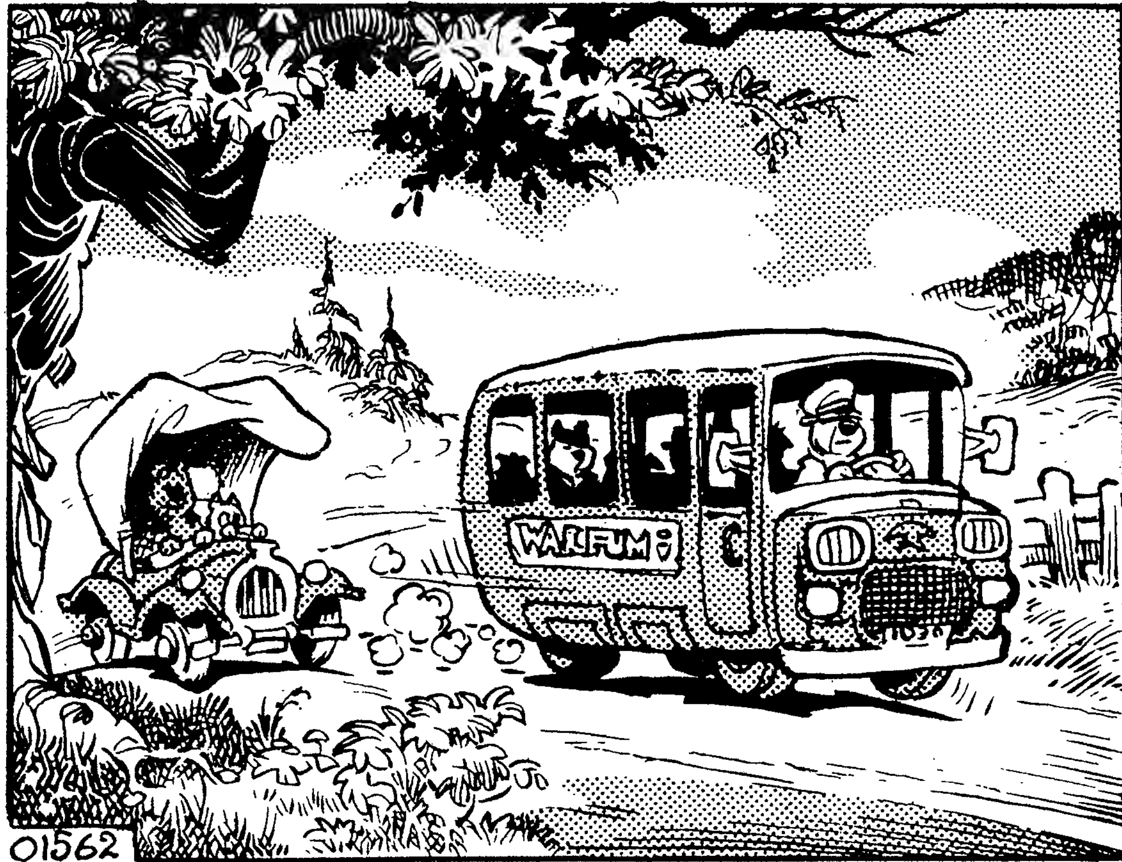
”Hm,” zei Tom Poes, toen de vreemdeling zich naast hem neerliet. ”Kent u de Vergelder dan? Ik dacht, dat het een nieuwe uitvinding was.”

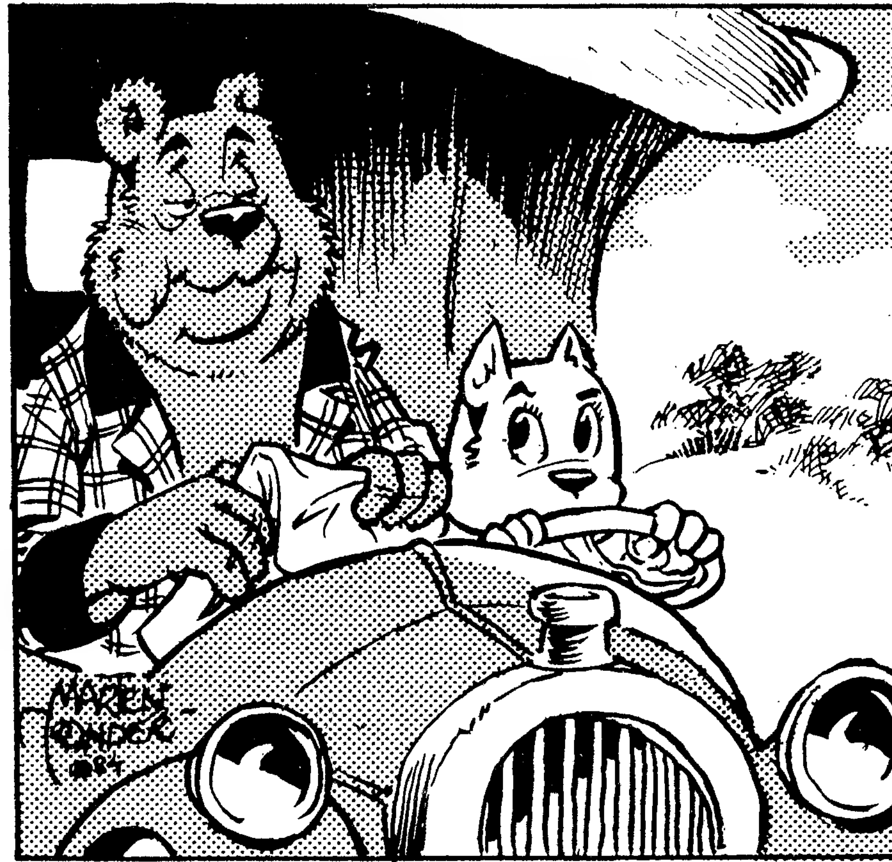
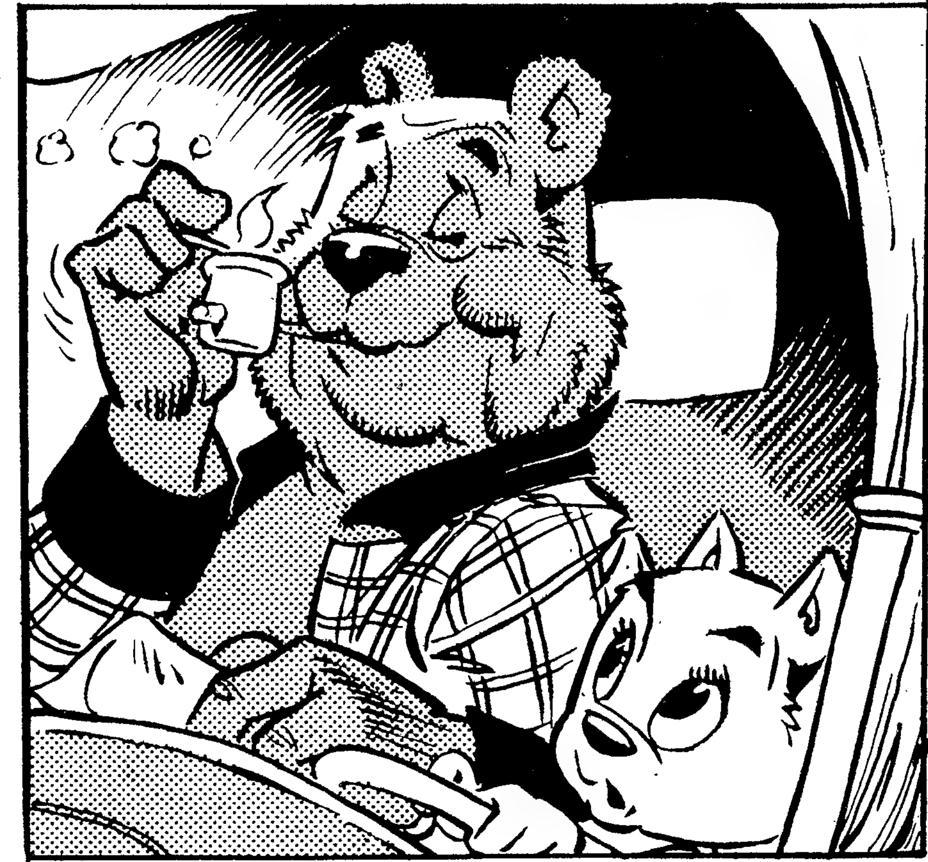
”Nieuw,” beaamde de gast. ”Zeer nieuw. Het kan mij niet nieuw genoeg zijn; dat is het geheim van mijn succes. Ik ruik iets nieuws, ik verdiep me er in totdat ik het van binnen en van binnen en van buiten ken, en dan gooi ik het op de markt. Op die manier regent het orders. Ik werk niet als ik per dag geen ton omzet, ziet u?”

”Tjonge!” sprak heer Bommel onder de indruk. ”Wat toevallig, dat ik u net tref! Dat is het geluk van de Bommels! Kom jonge vriend: we gaan nu naar de bank om de Vergelder te vullen. Als meneer Bikbus dan morgenochtend op Bomlmelstein komt, kunnen we zaken doen.”

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

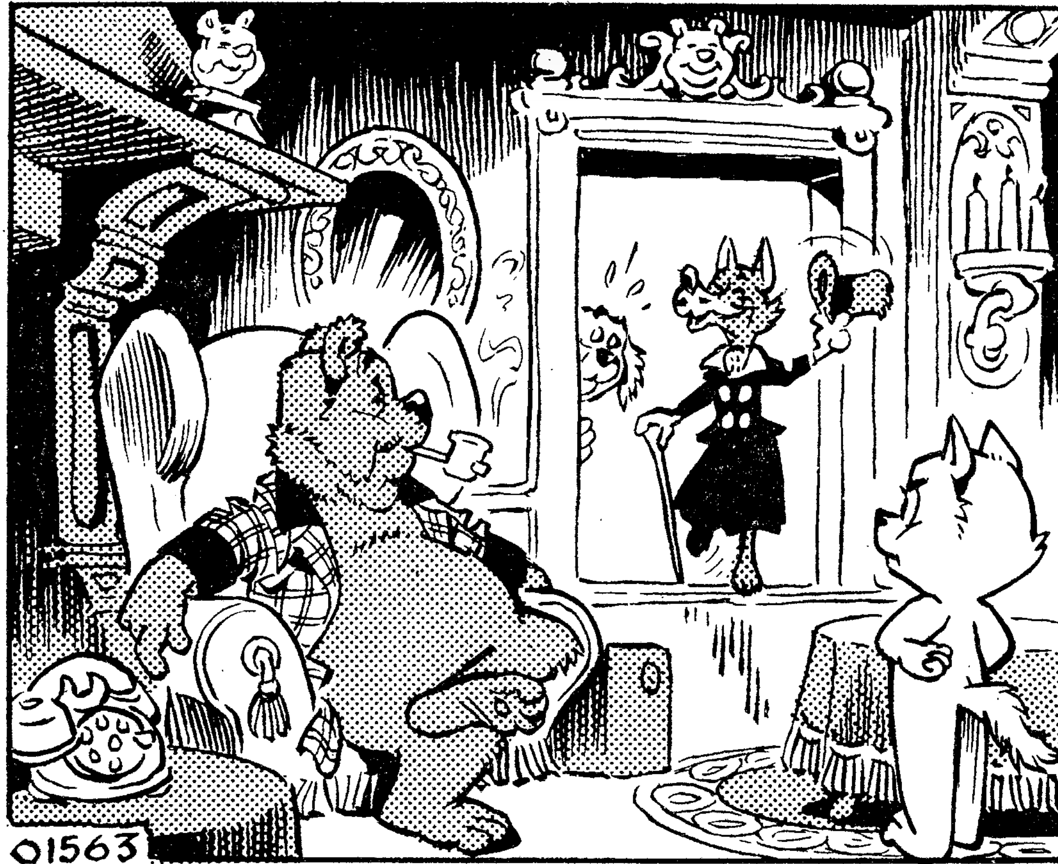

01562. Toen heer Bommel geld van de bank had gehaald, zochten ze de Oude Schicht op en reden de stad uit om naar huis te gaan.
"Ik begin nu weer wat in de Vergelder te zien," zei heer Ollie. "Allicht zou ik een foutje maken, als ik hem persoonlijk ging verkopen terwijl ik er niets van weet. Nu ja, ik weet er natuurlijk alles van, vooral als ik de gebruiksaanwijzing gelezen heb; maar daar heb ik eigenlijk geen tijd voor; zeg nu zelf, jonge vriend. Daarom is het prettig iemand te ontmoeten die er verstand van heeft."
"Hm," zei Tom Poes. "Ik vertrouw die verkoper niet zo erg. Hij lijkt op een oplichter, die we vroeger eens ontmoet hebben. Daarom begrijp ik niet, dat u al dat geld van de bank gehaald hebt."
"Onzin," zei heer Bommel. "Als zakenheer voel ik heel fijn aan, wie ik vertrouwen kan en wie niet. Jij bent heel anders; jij houdt niet van zaken doen. Dat merkte ik heus wel, toen ik je een mooie baan bij de frieten aanbood. Maar ik ben niet langer boos op je, nu je hebt uitgelegd, dat ik gewoon maar opnieuw geld in dat koffertje moet doen om het te laten werken. En nu ik een verkoper heb, die een ton per dag kan verdienen, kan mij niets meer gebeuren."

"Dat lijkt me anders nogal gemakkelijk," zei Tom Poes. "Als hij met uw geld op de loop gaat..."
"Oho!" onderbrak heer Ollie. "Ik heb een list bedacht om hem in de gaten te houden, zodat hij er niet vandoor kan gaan. Jij gaat met hem mee; als leerling-verkoper."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01563. Toen de beroemde verkoper Sjors Bigbus de volgende morgen door Joost werd binnengelaten zat heer Bommel al op hem te wachten, terwijl Tom Poes er humeurig bij stond.

"U bent mooi op tijd," prees heer Olie. "De Vergelder staat al klaar, want de jonge vriend hier heeft mij de knop gewezen waarop je moet drukken om hem met geld te vullen."

"Zoveel moeite had u niet hoeven doen," zei de meesterkoopman glimlachend. "Ik ken alle kuren van dat ding. Als u mij het koffertje gegeven had, zou ik het geld zonder enige moeite op de goede plek hebben opgeborgen."

"Dat zal wel," zei Tom Poes. "Op welke knop zou u dan hebben gedrukt?"

"Op de goede natuurlijk," hernam de ander. "Het is zaak om het knoppensysteem met gevoelige vingers te bedienen omdat men anders een storing in het plendium kan veroorzaken. O pecunia, o mores, zoals wij latinisten zeggen als wij ons geld opbergen. Maar waar bemoeit ge u eigenlijk mee, jongske?"

"Hij wil het vak graag leren," verklaarde heer Bommel. "Daarom gaat hij met u mee, als leerling."

De heer Bisbus verstarde; maar hij herstelde zich bliksemsnel, en glimlachte innemend.

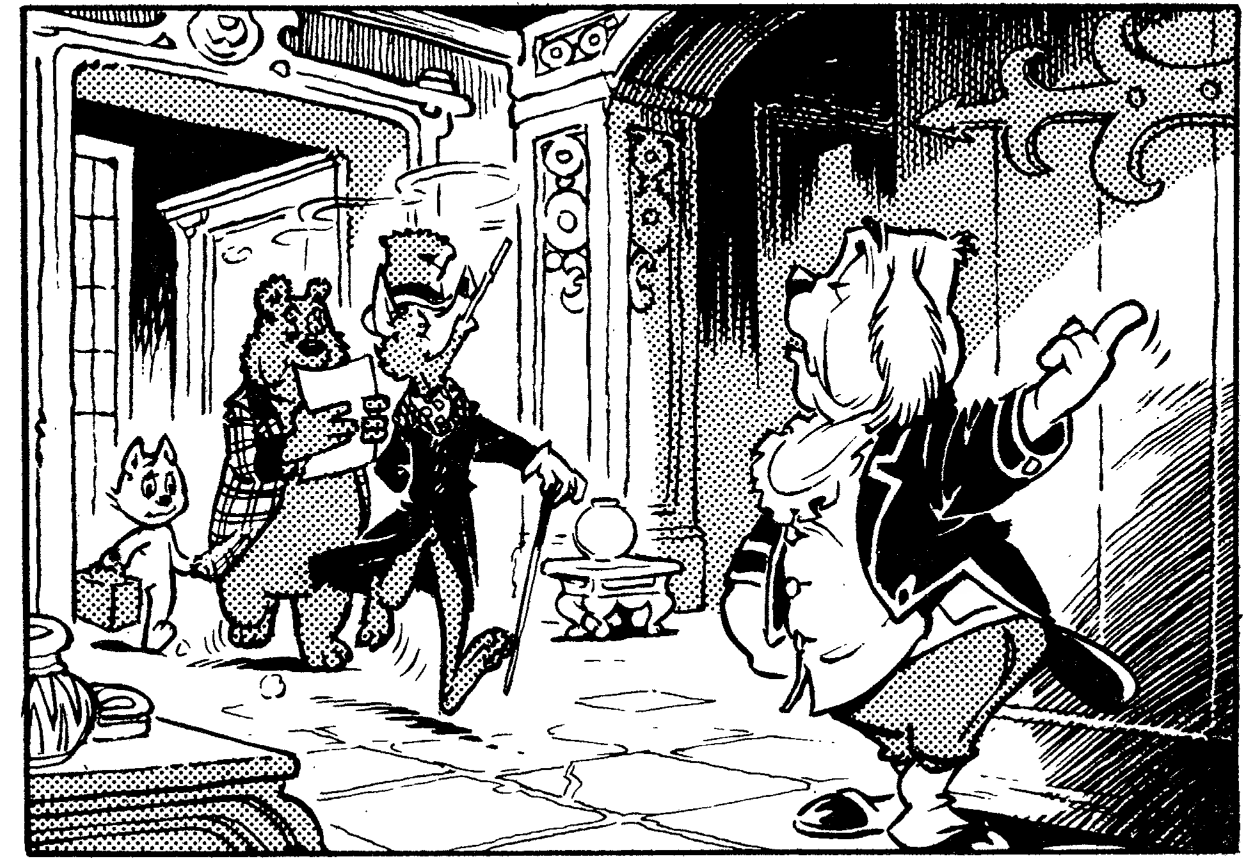
"Wat gezellig!" riep hij uit. "Dan kan hij mooi het koffertje dragen, zodat ik de handen vrij heb bij het verkopen."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01564 ''Wanneer gaat u beginnen met het verkopen van de Vergelder?'' vroeg heer Ollie. ''Er moet geld in het laadje komen, want de frambozen zijn alweer een kwartje opgeslagen.''

''Ik begin onmiddellijk,'' zei Bigbus, een papier te voorschijn halend. ''Als u hier even uw handtekening zet, word ik uw verkoper op een basis van 10%; mitsgaders een onkostenvergoeding natuurlijk. Ik had gedacht, eh... 1000 florijnen per dag, voor een passend voertuig, hotelkosten, maaltijden en dergelijke...''

''Zó veel?'' riep heer Bommel verschrikt uit.

''Het is weinig,'' suste de ander. ''U moet bedenken, dat ik dagelijks een ton pleeg om te zetten; anders begin ik er niet aan.'' Hij keek verveeld een rookwolkje na, en heer Ollie nam met een zucht de papieren aan.

''Een ton per dag,'' mompelde hij, zich aan de tafel zettend. ''Dat maakt natuurlijk veel goed. Maar ik vind 1000 veel geld.''

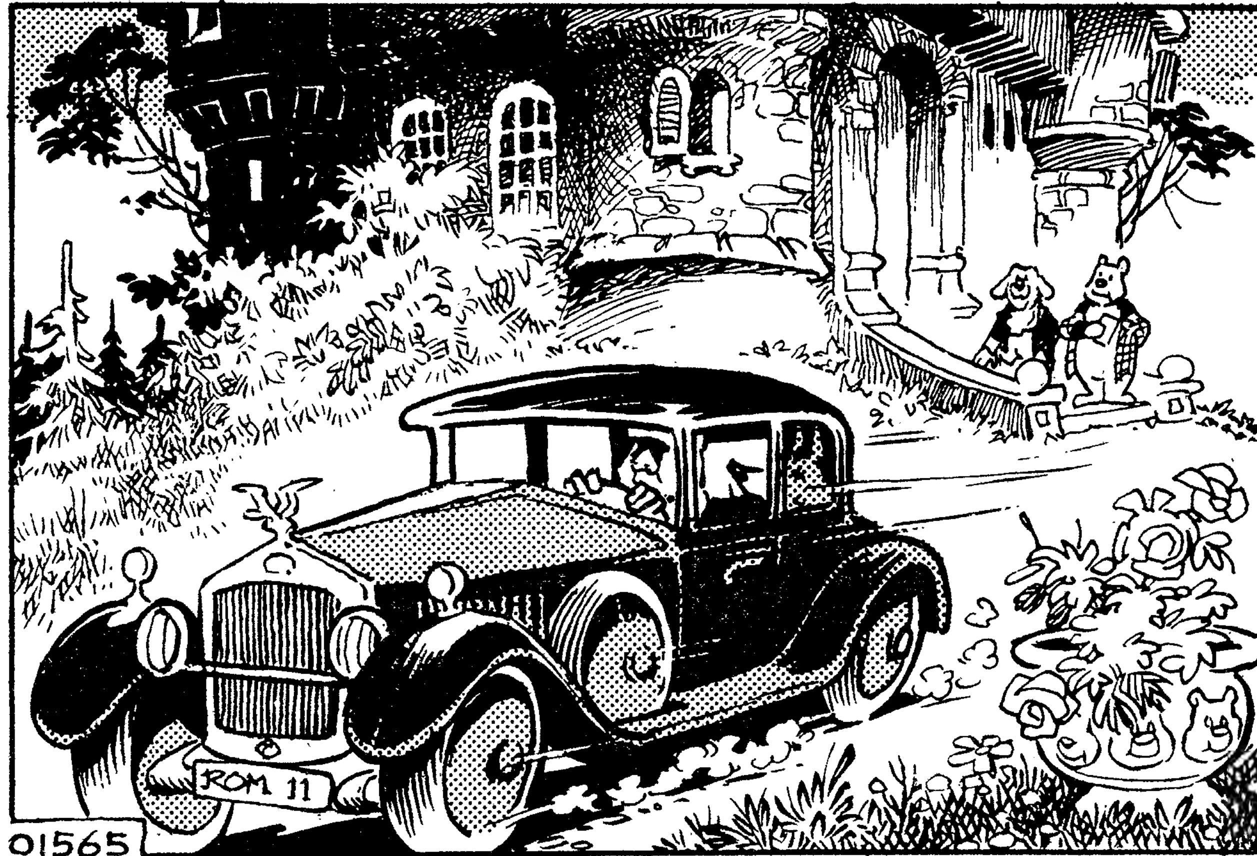
''Een week proeftijd,'' stelde de heer Bigbus voor. ''Als het u niet bevalt kunt u er altijd af. Daar onder tekenen; graag in tweevoud. Juist , dank u. Er wordt gebeld; dat zal de limousine zijn. Neem het koffertje, baaske; we gaan aan het werk.''

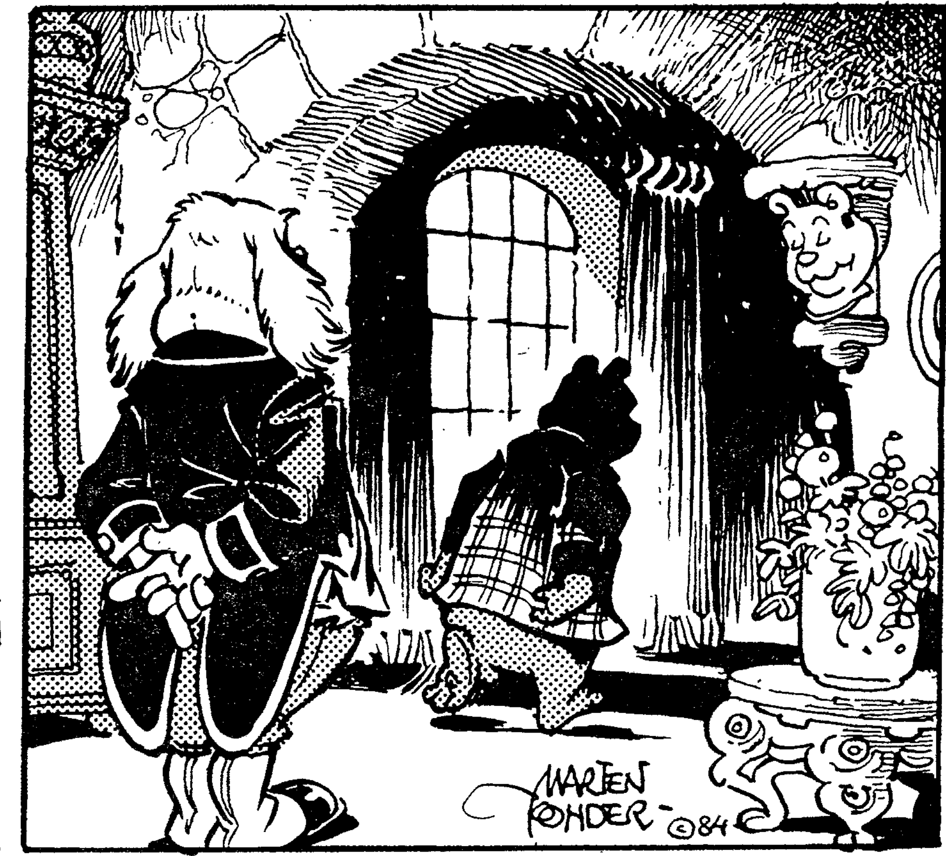
Zo sprekende zette hij zijn hoed op en schreed naar de hall, gevolgd door heer Ollie, die zorgelijk zijn exemplaar van het contract doorlas, en door Tom Poes die met tegenzin de Vergelder droeg.

''Excuseer, heer Olivier,'' zei Joost bij de geopende voordeur. ''Hier is een persoon met een huurauto. Het voertuig is hier besteld, zegt hij. En met uw goedvinden vraagt hij 10.000 florijnen als borgsom.''

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01565 De heer Bigbus nam achterin de automobiel plaats, en Tom Poes volgde hem met de Vergelder. De autoverhuurder regelde intussen de borgsom met heer Bommel, en daarop gleed het voertuig geruisloos de heuvel af.

"Het is vreselijk, wat een geld men moet uitgeven als men wil gaan werken," prevelde heer Ollie, die op het bordes met knijperige vingers zijn portefeuille betastte. "Stel je voor: nu ben ik al 11.000 florijnen kwijt, en nog steeds heb ik geen cent verdiend."

"Ik voor mij geloof niet in Vergelders, als u mij toestaat," zei Joost. "Eerst patatten, en nu dit. Als u werk zoekt, had u beter in de horeca kunnen gaan. Houdt u mij ten goede, maar ik zou niet geaarzeld hebben. Zo'n koffertje lijkt me maar een vreemde zaak."

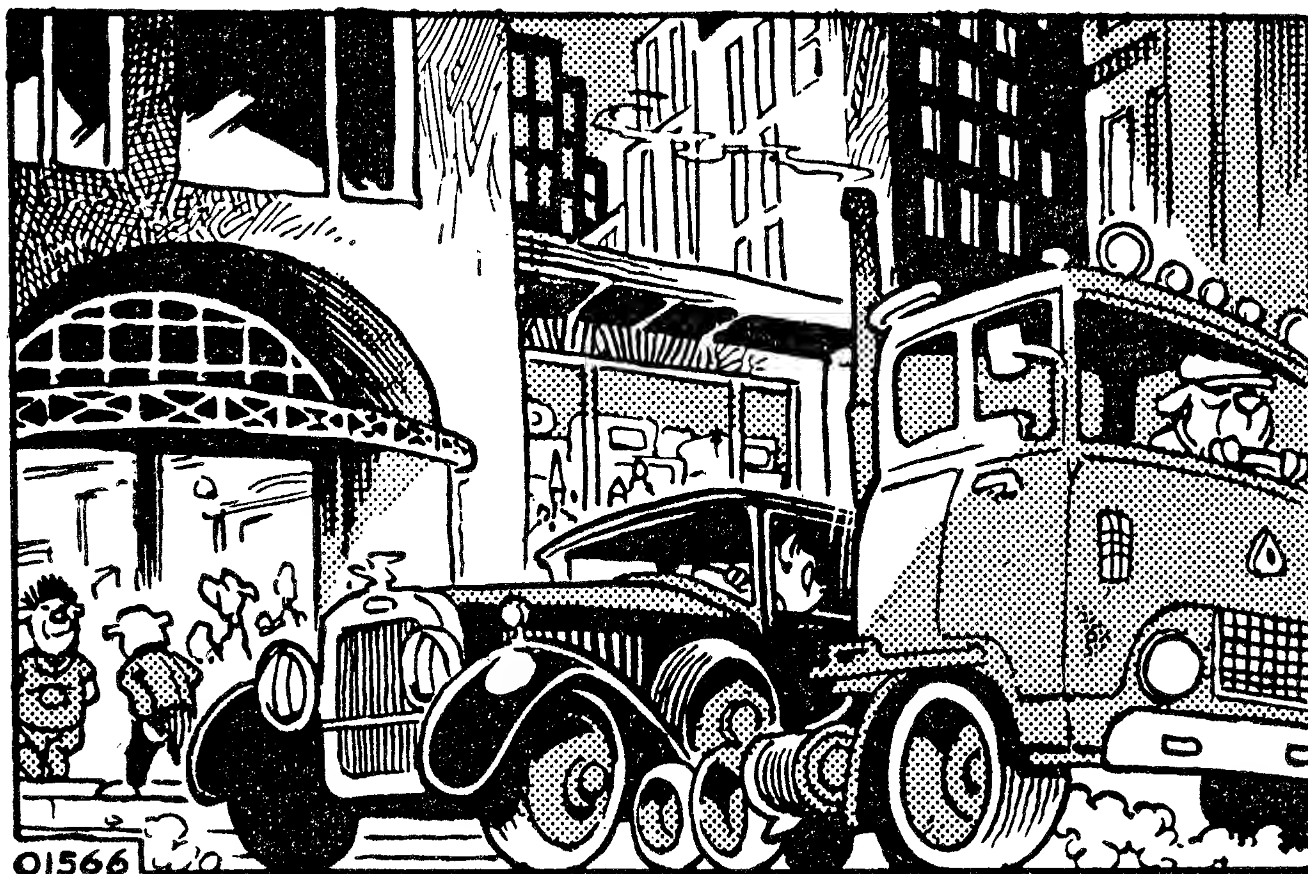
"Ach, hou op," mompelde heer Bommel gemelijk. "Vandaag verdien ik een ton, dat heeft heer Bikbus mij verzekerd. En ik heb een echt contract waar zijn naam op staat."

Hij klom de stoep op en liep de gang in, terwijl Joost hem hoofdschuddend naoogde.

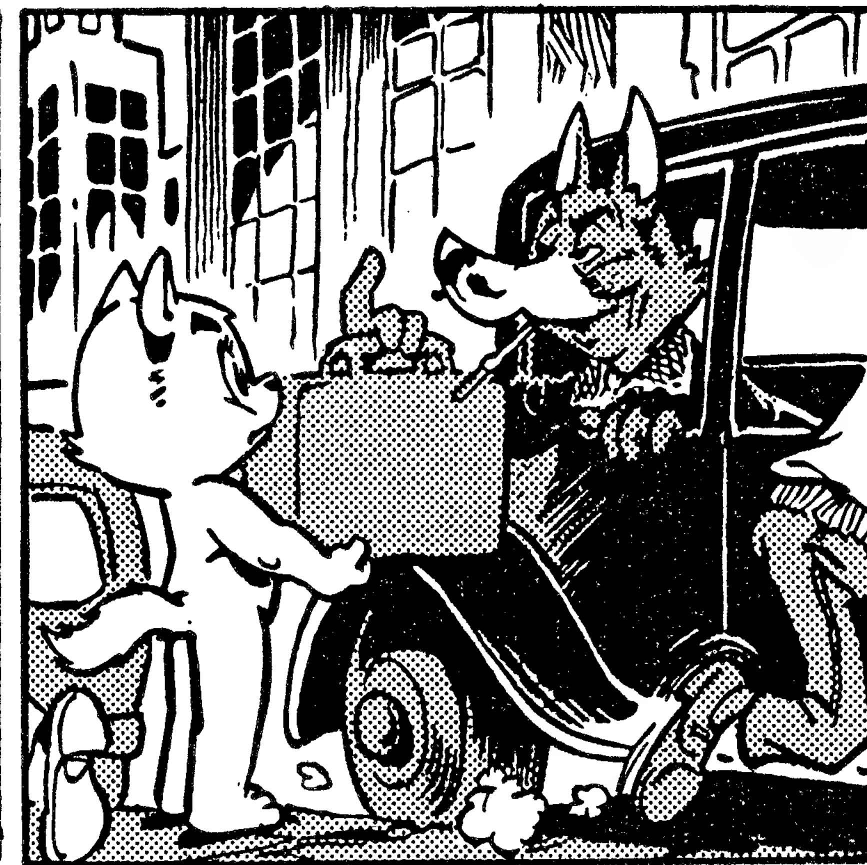
"Wat een zorgen," sprak de zakenheer tot zichzelf. "Men moet zich tegenover het personeel groot houden; maar dat ligt me zwaar op de maag, terwijl het zwaard van Zwederkoorn me boven het hoofd hangt. Het is maar goed, dat zo'n verkoper in die week een kapitaal gaat verdienen, anders zou het er slecht voor me uit zien. En het is een veilig idee, dat Tom Poes er een oogje op houdt."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01566 Nadat de Autoverhuurder naar huis was gebracht, gaf de beroemde verkoper Tom Poes opdracht om hem naar het Nieuwe Popkwartier te rijden.

"Daar zijn zaken te doen," verklaarde hij. "Platen en videotapes en al dat soort gerief, waar beschaafde jongelieden recht op hebben. Maar wat komt in de Toptien en wat is onverkoopbaar? Kijk, dat zullen alle verkopers graag willen weten, en daarom is onze Vergelder voor hen een uitkomst."

"Daar zit wat in," zei Tom Poes, terwijl hij de wagen voorzichtig door de drukte stuurde. "Maar hoe maak je dat die lieden duidelijk?"

"Dat zal ik u leren," hernam de heer Bigbus. "Stop hier maar, bij het Video Centrum. En ga mij dan even aandienen, wilt ge? Dan zal ik u laten zien hoe men een verkoop tot stand brengt."

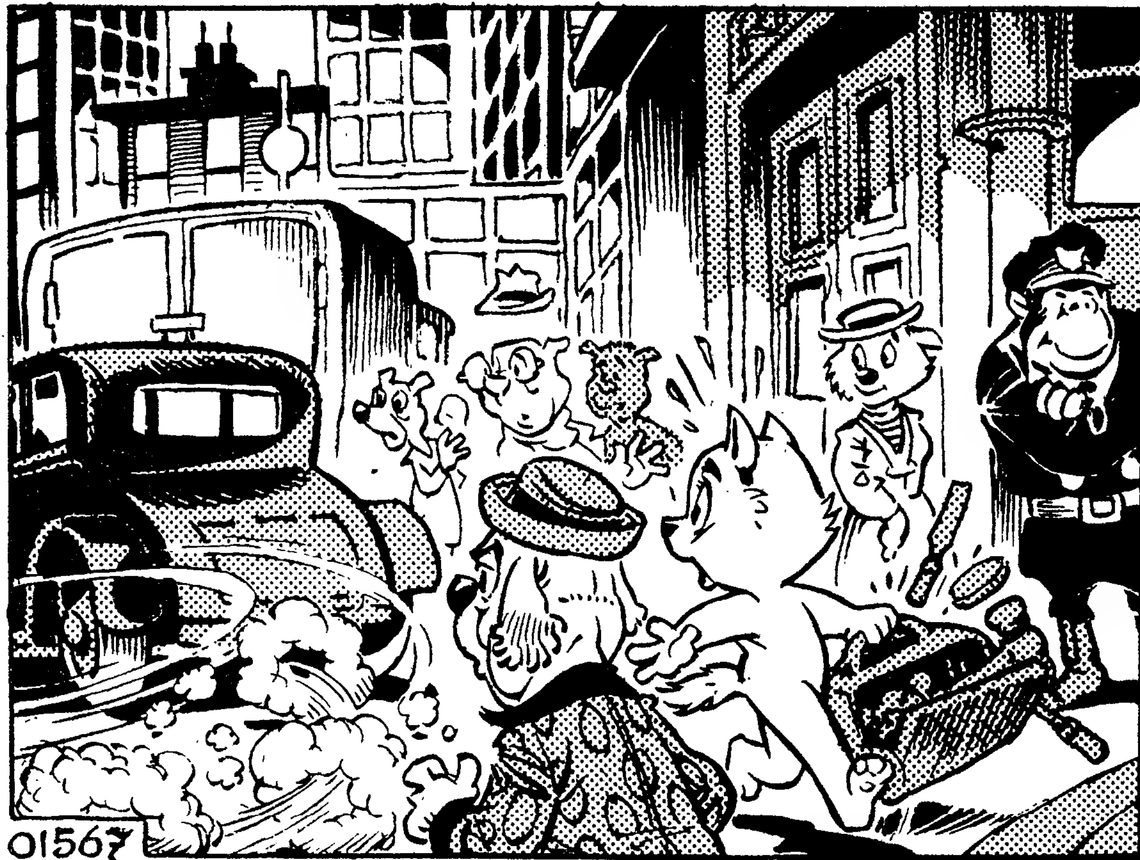
"Goed," zei Tom Poes. Hij opende het portier, maar plotseling bedacht hij zich. "Ik wil het koffertje voor alle veiligheid meenemen," zei hij. "Het staat nog achterin, op de grond naast u."

"Wat betekent dat?" vroeg zijn leermeester, terwijl hij de Vergelder bliksemsnel onder de bank schoof. "Vertrouwt ge me soms niet? Ik zal eh..."

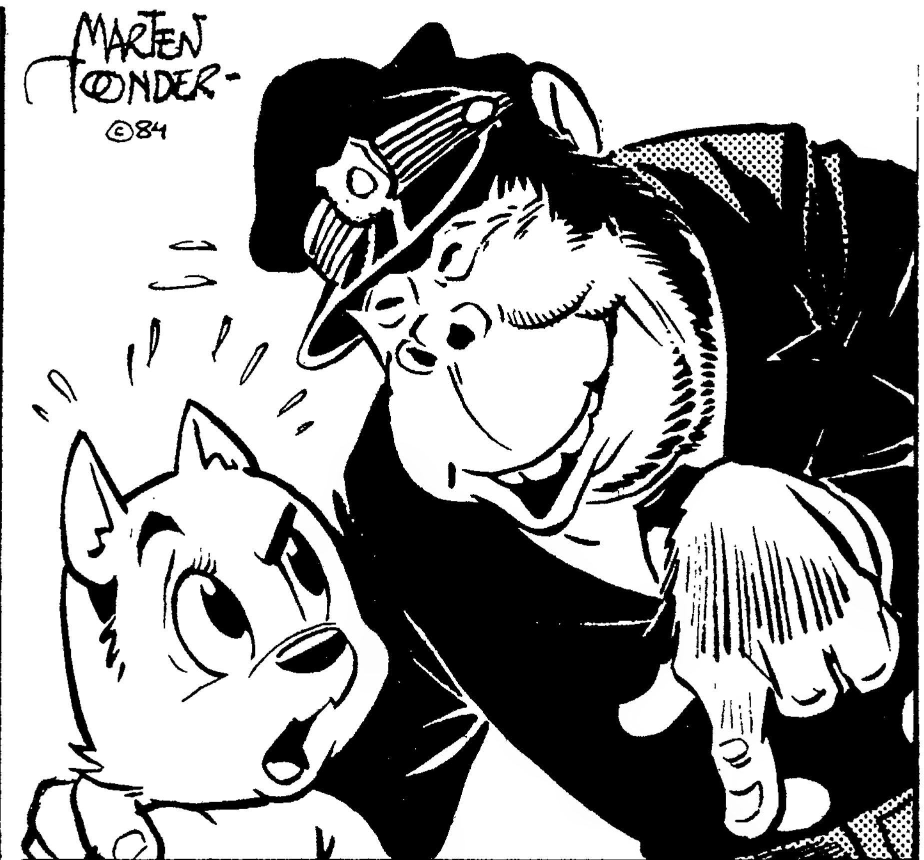
Tom Poes keek om en werd getroffen door de koude blik waarmee Bigbus hem dreigend aanstaarde. Wat hij echter niet zag, was dat deze intussen onder de voorbank een gelijkvormig koffertje te voorschijn trok, dat de autoverhuurder daar op zijn verzoek had neergelegd.

"Ik zal vanavond mijn beklag doen bij onze werkgever," vervolgde de verkoper, het valies door het open raampje naar buiten stekend. Tom Poes sprong op de grond en nam het koffertje aan. "Misschien ben ik wel te wantrouwig," dacht hij.

Heer Bommel en de Vergelder

01567 Tom Poes beklom de stoepen van het Video-Centrum, terwijl hij zich afvroeg hoe hij het bezoek van een meester-verkoper moest aankondigen. Maar voordat hij dat had bedacht hoorde hij achter zich een auto loeiend wegrijden; en toen hij verschrikt omkeek, zag hij dat het al niet meer hoefde. De heer Bigbus was achter het stuur van zijn fraaie huurauto gaan zitten en scheurde nu door het drukke verkeer zonder op veiligheid te letten, zodat hij al spoedig uit het gezicht verdwenen was.

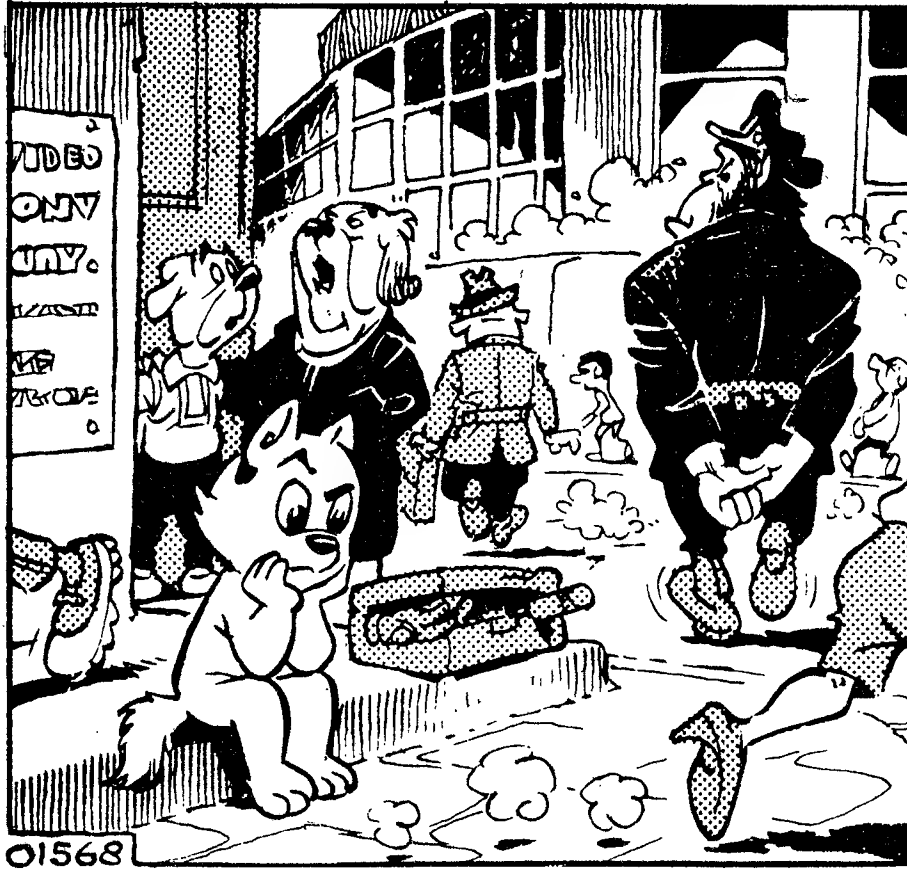
''Ho! Stop!'' riep Tom Poes, naar beneden springend. Maar dat hielp natuurlijk niet. het enige wat er gebeurde was, dat zijn koffertje door de wilde beweging open sprong en een regen van gereedschappen om zich heen verspreidde. Hij begreep met een schok, dat zijn leermeester hem een timmerdoos inplaats van de Vergelder in de handen had gedrukt, en woedend smakte hij het ding tegen de grond.

''Houd de dief.'' schreeuwde hij tegen de agent, die niet ver vandaar tegen een lantaarnpaal leunde. ''Doe dan wat!.'' ''Welke dief?'' vroeg de politiebeambte, behulpzaam naderkuierend. ''Bedoel je de meneer in die slee, die daarnet wegreed? Wat heeft die dan wel gestolen, huh? Je kauwgommetje soms?''

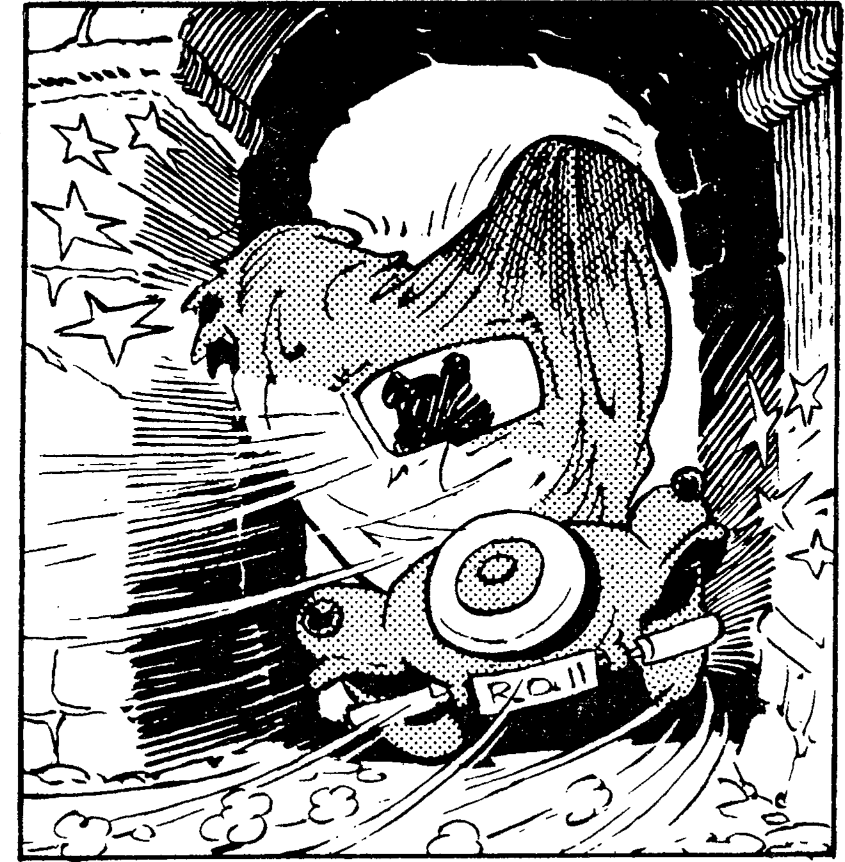
''Dat is geen meneer!'' riep Tom Poes kwaad. ''Dat is een dief en een oplichter. Die slee is een huurauto, en daarin ligt mijn koffertje. Hij heeft het gestolen.!''

''Tut, tut,'' maande de agent. ''Je koffertje ligt hier op straat. Je moet goed kijken, voordat je zulke lelijke dingen zegt.''

Heer Bommel en de Vergelder

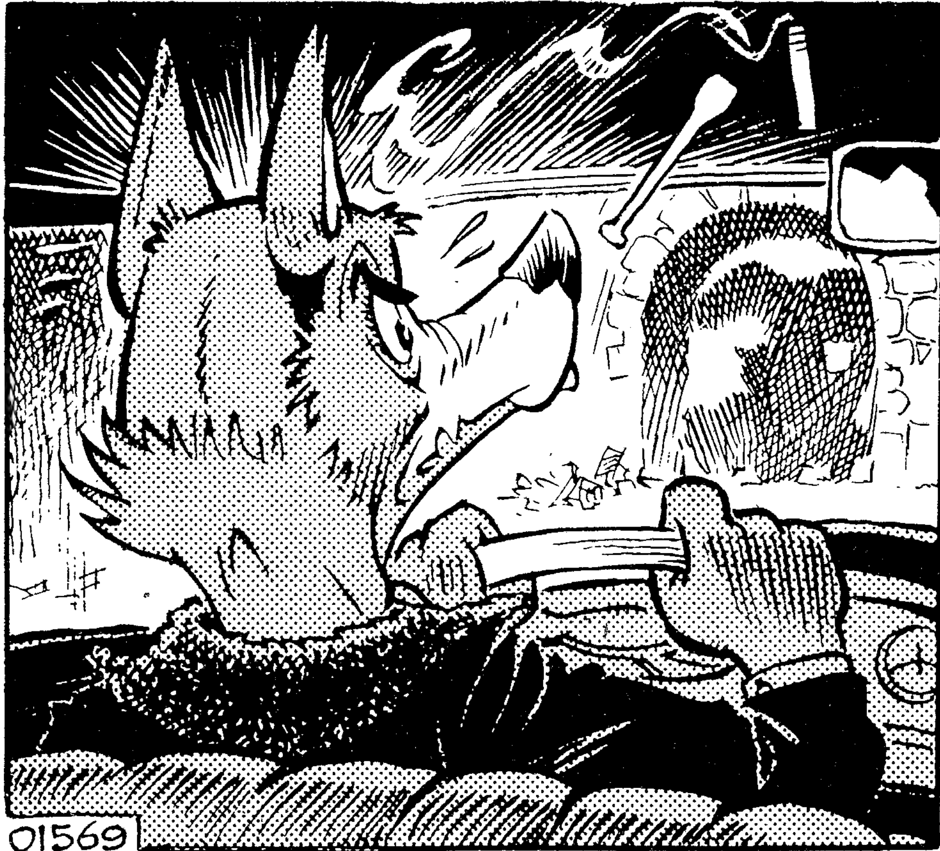

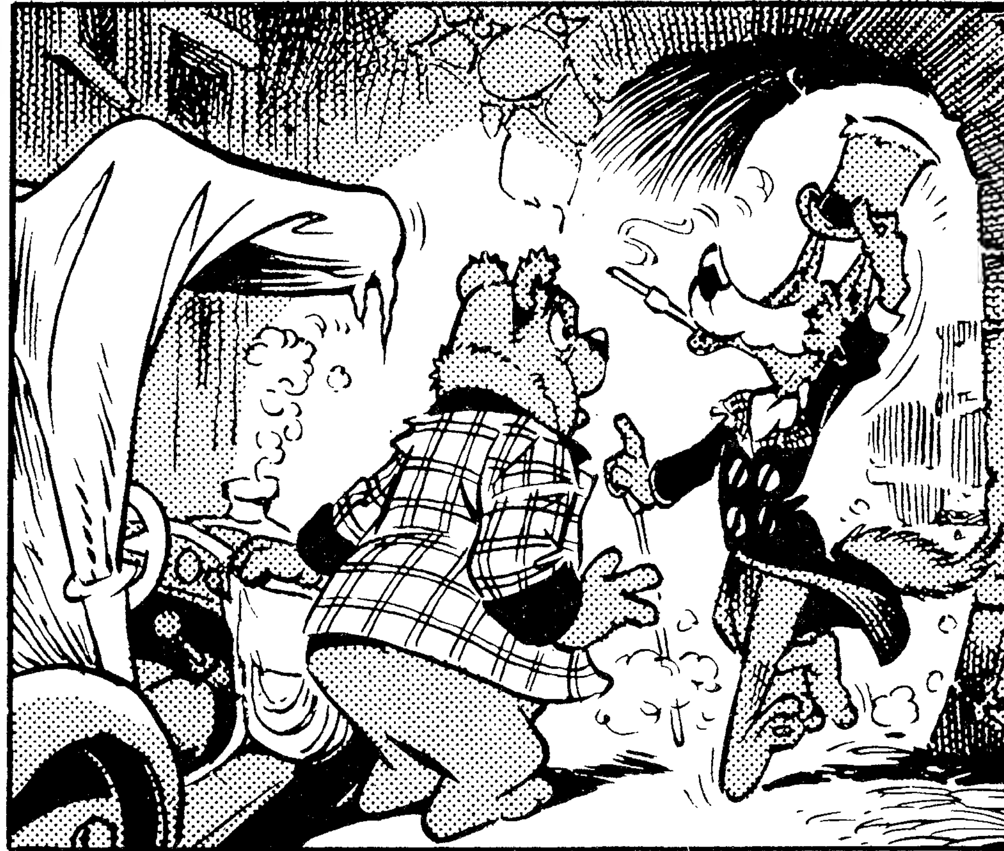

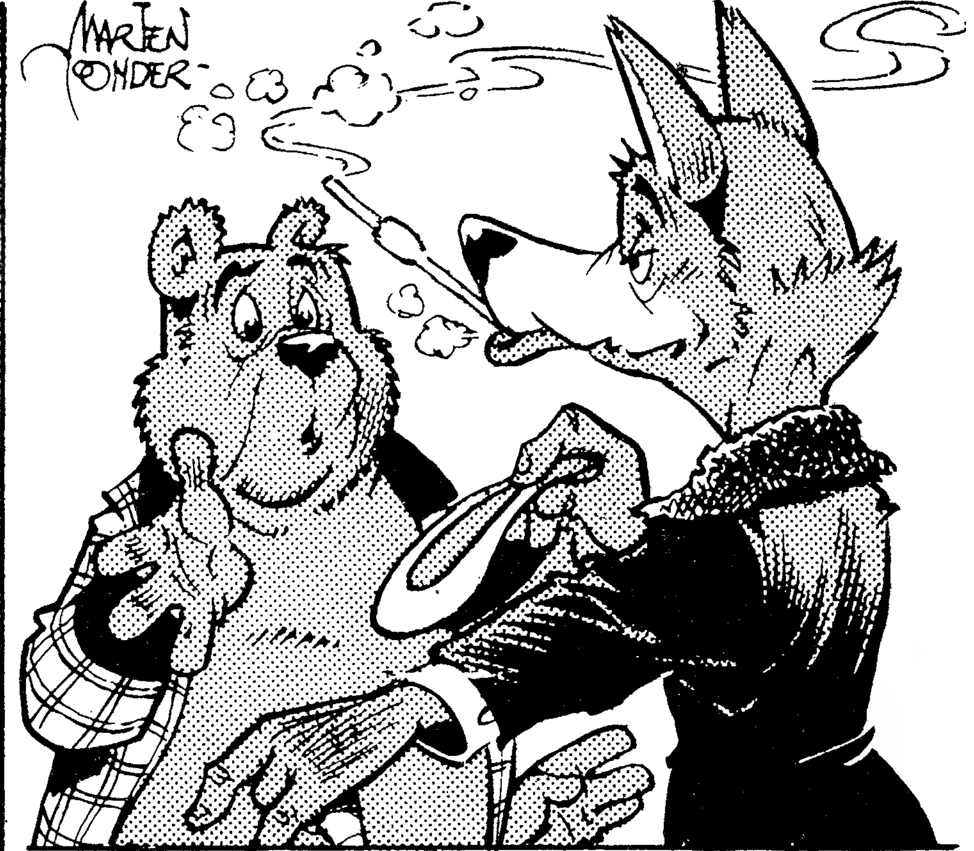

01568 De politieambtenaar drentelde met een lichte glimlach weg, en Tom Poes ging verslagen op de stoep van het Video-Centrum zitten.
''Ik ben een sufferd,'' mompelde hij, terwijl hij de gereedschappen lusteloos weer in het kistje stopte. ''Die schurk geeft me een timmerdoos en rijdt met de Vergelder weg, zonder dat ik er erg in heb. Ik dacht nog wel, dat ik slimmer was dan heer Ollie, maar ik ben haast even erg als hij. Het enige verschil is, dat ik het weet, en hij niet.''
Maar daar vergiste hij zich toch in. Over de Achterlandse Slingerweg kon men de Oude Schicht stadwaarts zien rijden, en een scherp opmerker zou het binnensmondse geprevel van de bestuurder hebben gehoord.
''Ik ben te goed,'' sprak deze tot zichzelf. ''Een kostbare uitvinding als de Vergelder kan men niet zo maar aan een onbekende meegeven. En Tom Poes is nog te jong om er toezicht op te houden, zodat ik dat persoonlijk moet gaan doen; dat voel ik heel fijn aan. Als ik maar wist waar hij is. Scherp uitkijken, en op het geluk van de Bommels vertrouwen, dan...''
Helaas; door zijn diepe gedachtengang lette hij niet op waar hij was, zodat hij de Slingerwegse Achterpoort inreed zonder scherp uit te kijken — en daardoor raakte de kap van zijn wagen lelijk beklemd.

Heer Bommel en de Vergelder

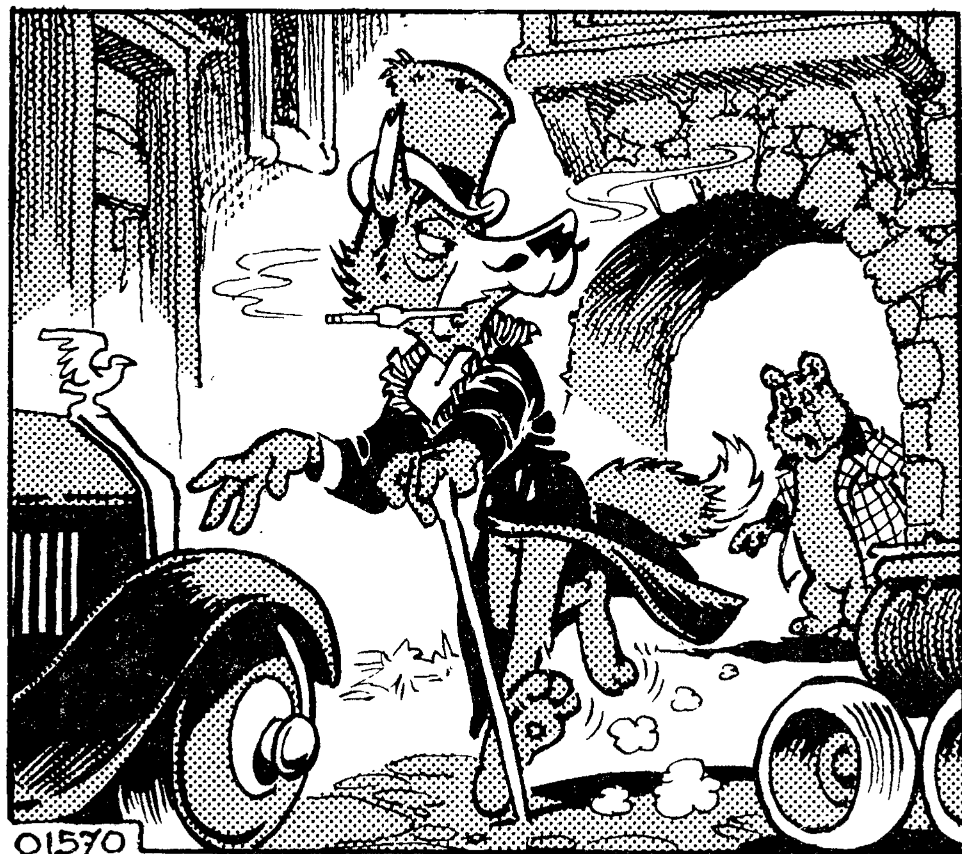

01569 De grote verkoper Bigbus stuurde zijn automobiel op snelle wijze door de stad, terwijl hij voldaan glimlachte.
''Een ochtend van bevredigend zakendoen'', stelde hij vast. ''Een eigenaardig valies vol geld verdiend, en een fraai voertuig om in te rijden. Lux emergo, zeiden de ouden reeds als ze keizer werden. En nu de stad uit, zonder op te vallen. Eens kijken; de Achterpoort lijkt me de aangewezen uitgang.''
Met deze gedachte rondde hij op gierende banden een bocht, zodat de bedoelde poort vlak voor hem opdoemde. Maar omdat hij zag, dat de doorgang verstopt was, remde hij scherp en stapte uit onder het mompelen van een antieke verwensing. De bestuurder van de klemgeraakte wagen slaagde er echter in om zonder zijn hulp vrij te komen, door krachtig achteruit te rijden.
''Nee, maar!'' riep hij uitstijgend uit. ''Heer Bikbus!''
''Dat is toevallig,'' gaf de ander toe, terwijl hij zich bliksemsnel van de schrik herstelde. Hij lichtte de hoed en hernam: ''Ik was juist op weg naar u toe, want ik heb vanmorgen zaken genoeg gedaan.''
''O eh... dat is vlug,'' zei heer Bommel. ''Hebt u nu die ton al verdiend?''
''Ton?'' herhaalde de meester-koopman onthutst. ''Wat bedoelt u?''
''Ik bedoel de ton, die u dagelijks omzet omdat u er anders niet aan begint,'' verduidelijkte heer Ollie. ''Dat zei u toch? Het zou mij wel goed uitkomen als u mij die even gaf, want Joost heeft om salarisverhoging gevraagd, en gisteren heb ik de Vergelder gevuld en zodoende gaat mijn bankrekening lelijk omlaag.''

Heer Bommel en de Vergelder

01570 ''Ik wil die ton wel graag hebben,'' zei heer Bommel. ''Ik moet mijn jas laten stomen, en vanochtend kreeg ik een kruideniersrekening die mij zuur op de maag ligt, als u begrijpt wat ik bedoel.''

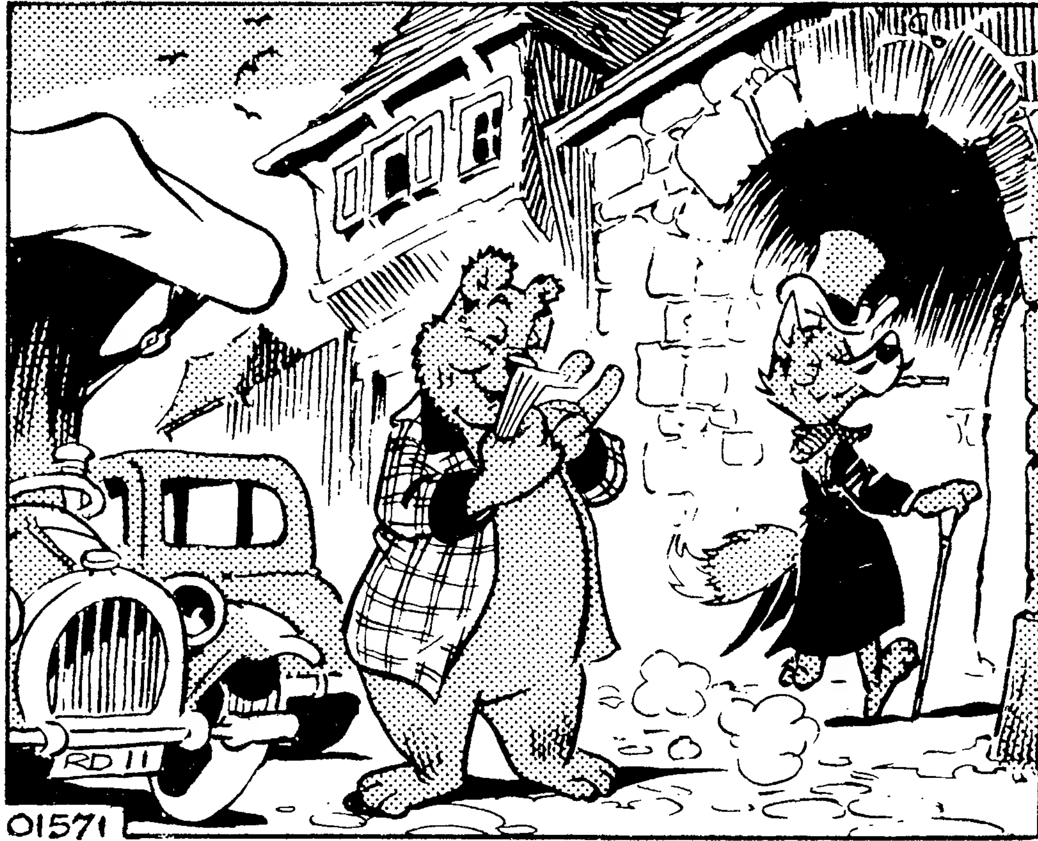
De beroemde verkoper luisterde niet meer. Hij was al op weg naar zijn limousine, terwijl donkere gedachten zijn blik verduisterden.

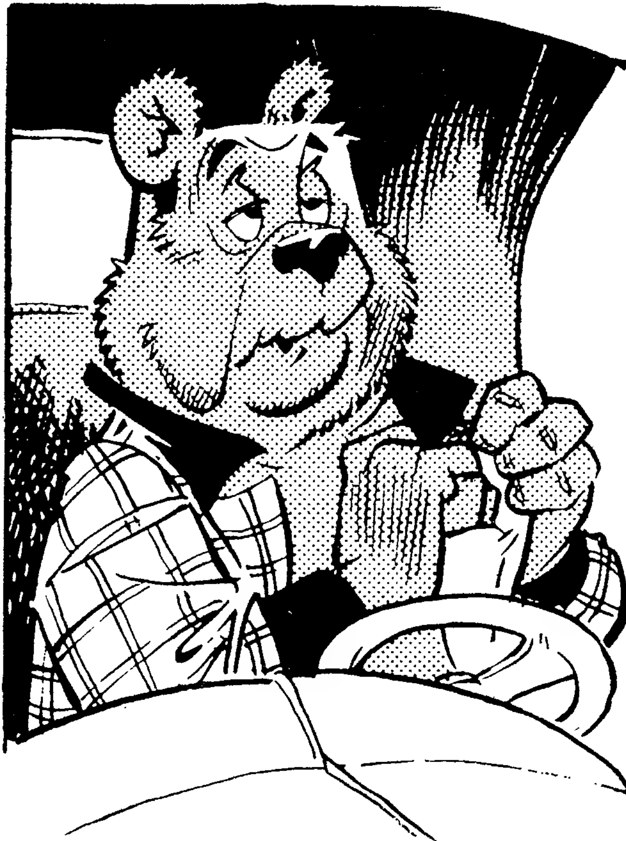
''Het is hier te smal om onopvallend te keren,'' sprak hij tot zichzelf. ''Dat zou ontaarden in de grove vlucht die mij in films altijd zo tegenstaat. Nee; hier wordt een streep door mijn rekening gehaald. Een ton!''

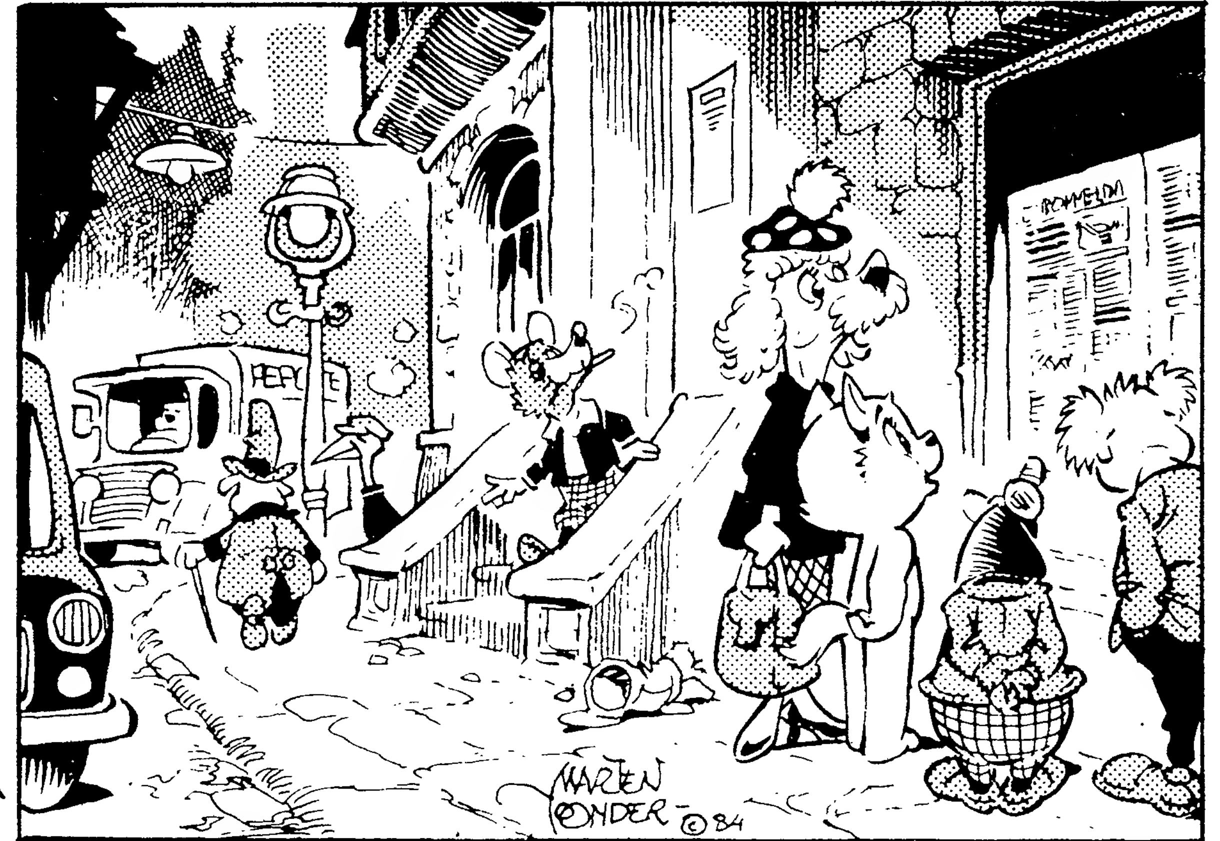
Hij klom ontstemd op de achterbank en nadat hij een poosje de gebruiksaanwijzing van de Vergelder had bestudeerd, keerde hij het koffertje ondersteboven en drukte op de knop, die zich in de bodem bevond. Nu klapte het luikje open waardoor het apparaat gevuld kon worden, en het geld dat heer Ollie er die ochtend in had gedaan, kwam naar buiten fladderen. De heer Bigbus deed er een greep in en begaf zich onder de poort door weer naar zijn opdrachtgever. Toen hij aan de andere kant in het gezicht kwam, was er niets te merken van de geweldige tegenzin die hem vervulde.

''Hier is mijn ochtendomzet,'' sprak hij met gulle stem. ''Slechts een halve ton, zoals u zult begrijpen, als u even de helft van een dag berekent. Verminderd met 10% voor mij, zoals afgesproken. De rest is voor u.''

Heer Bommel en de Vergelder

01571 Heer Bommel nam het bundeltje banknoten aan, en terwijl hij het doorbladerde klaarde zijn zorgelijk gelaat op.

"Het is niet helemaal wat ik verwacht had," sprak hij. "Maar het helpt mij even uit de brand, want ik moet ook nog zeep kopen, omdat Joost het vertikt om het oude stukje op het nieuwe te plakken, zodat het langer meekan, als u begrijpt wat ik bedoel."

"Het doet me genoegen, dat u tevreden bent," zei de heer Bigbus, die zich groetend verwijderde. "Morgen begint het èchte werk; u zult staan te kijken van de afrekening; morgenavond."

Heer Ollie stapte tevreden in de Oude Schicht, terwijl hij het geld in zijn zak stak. Maar omdat er weinig is wat hem ontgaat, werd hij plotseling getroffen door een invallende gedachte.

"Hé," mompelde hij. "Wat vreemd, dat ik Tom Poes helemaal niet heb gezien. Hij kwam niet even dag zeggen; en dat kon ook niet, want hij zat niet in die opgeblazen huurauto, die ik heb moeten betalen, nu ik er over nadenk. Waar zou hij zijn?"

Tom Poes stond op dat moment voor het gebouw van de Rommeldamse Courant, waar hij na een tobberige wandeling door de stad terecht was gekomen. Van Sjors Bigbus en zijn mooie wagen had hij geen spoor gevonden, en om zijn zinnen te verzetten stond hij nu het ochtendblad te lezen.

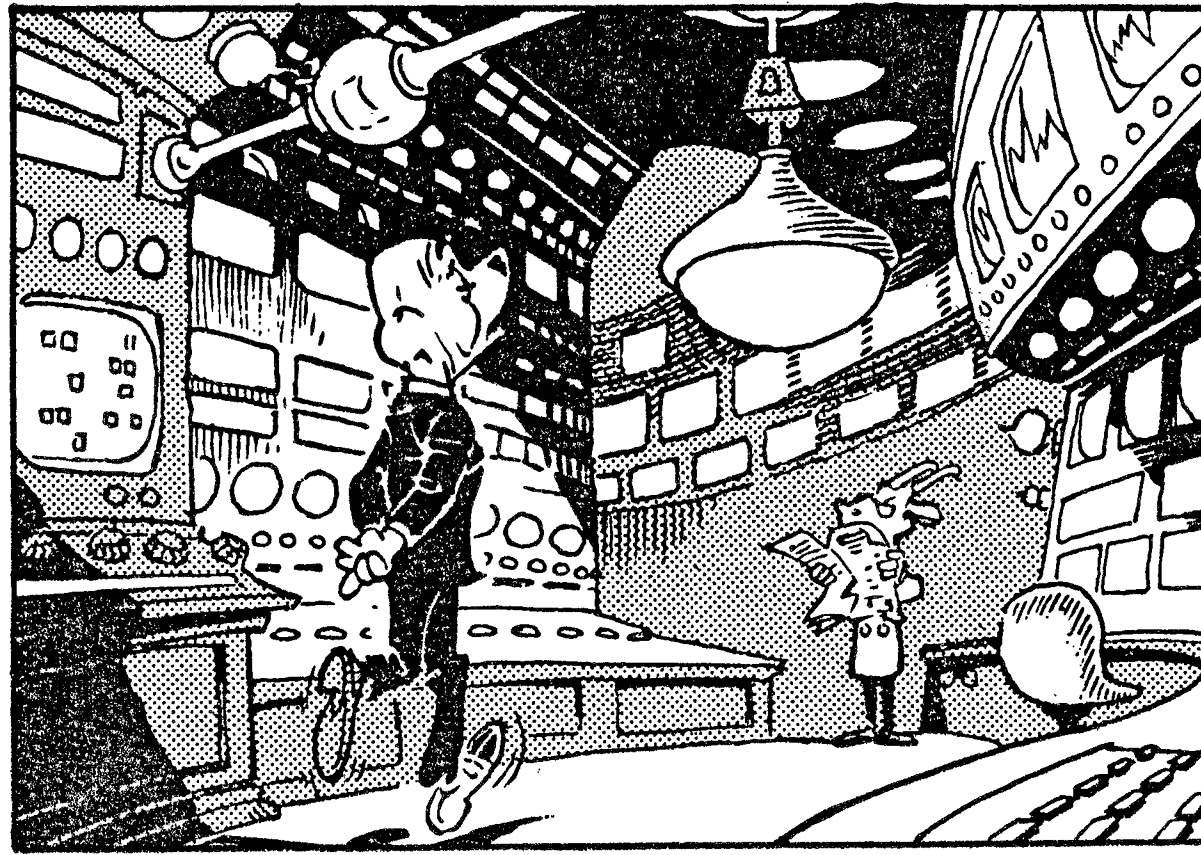
"Werkelijke Waarde van Gasaandelen is 5x zo hoog als Beurswaarde," las hij. "Onze Economische Medewerker is er in geslaagd een blik te slaan op de geheime apparaten waarmee de ICM werkt. Een run op de beurs wordt verwacht."

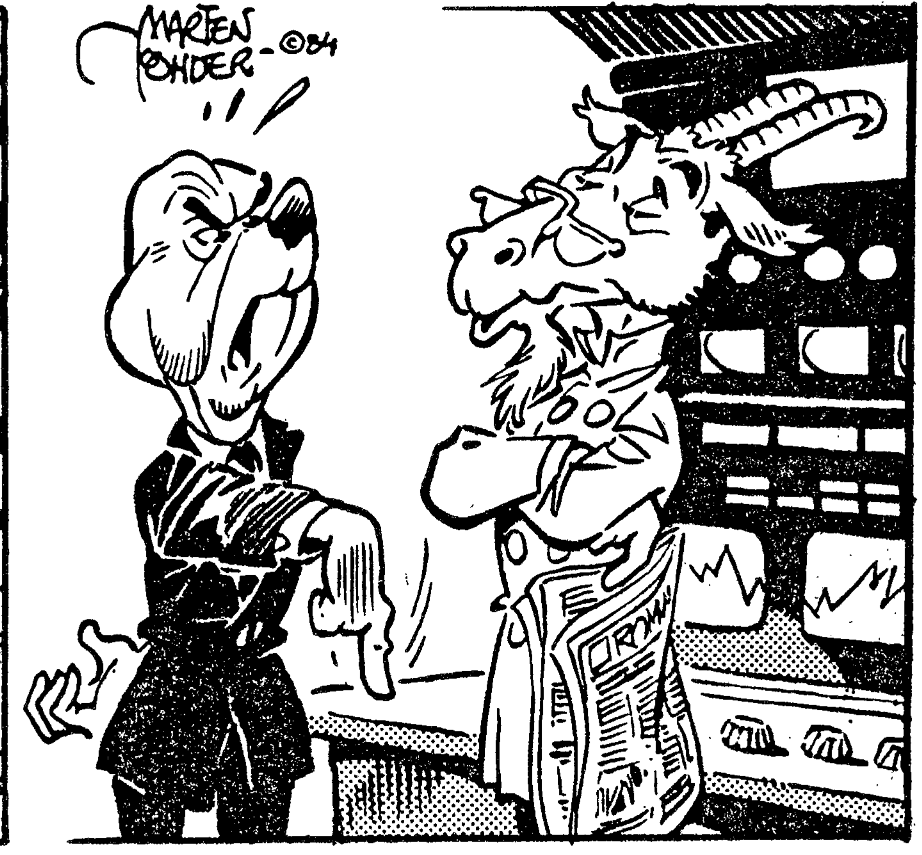
"Hm," mompelde Tom Poes. "Economische Medewerker? Het waren toch Argus en ik, die dat ontdekt hebben?"

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01572 Terwijl Tom Poes de krant stond te lezen, kwam de journalist Argus juist het gebouw uit.

"Hoi!" riep hij. "Wat zeg je van mijn artikeltje? Niet gek, hè?"

"Hm," zei Tom Poes. "Professor Sickbock zal het niet zo leuk vinden dat je zijn geheimen in de krant hebt gezet. Wat zei je baas ervan?"

"Fanth?" vroeg Argus. "O, toen die mijn stukje had gelezen, heeft hij op de beurs alle gasaandelen opgekocht; en daardoor staan ze nu op hun werkelijke waarde. En ik? Ik ben benoemd tot Economisch Medewerker; een mooie promotie, al is mijn salaris hetzelfde gebleven. Maar het aardigste vind ik toch, dat ik die prof te pakken heb kunnen nemen. Hij zal wel kwaad zijn."

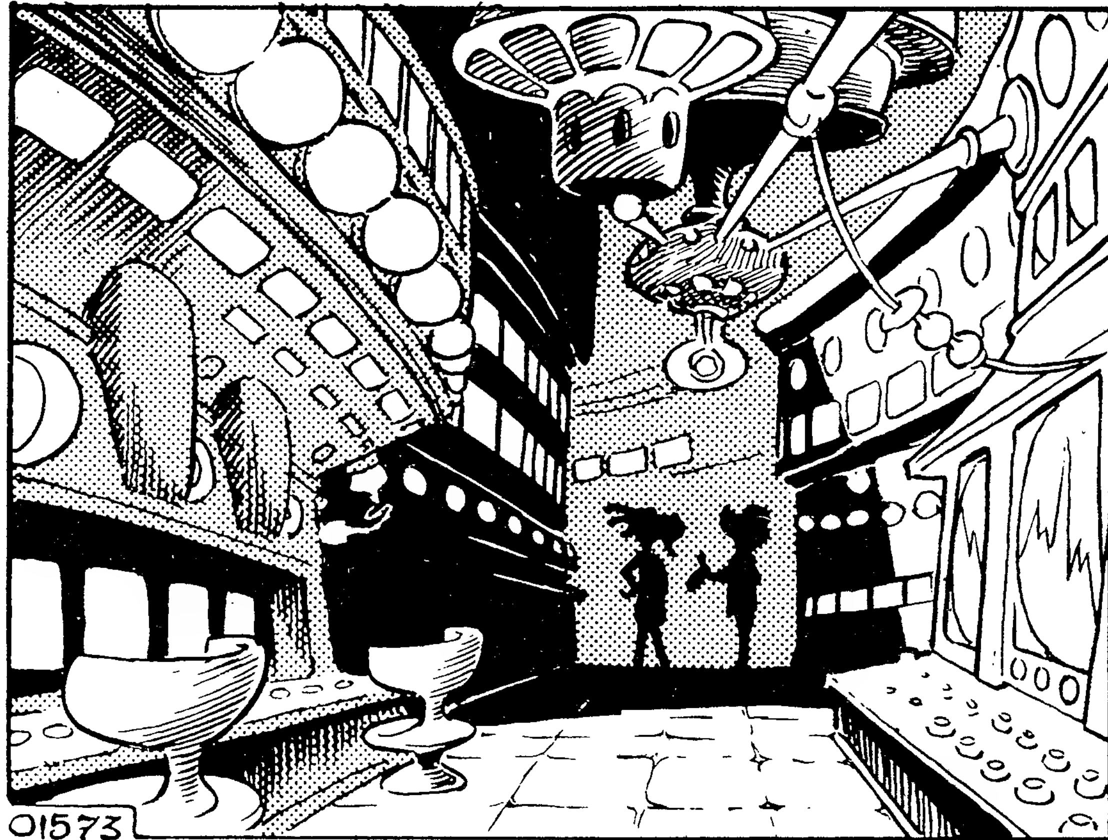
Het was echter niet Sickbock die kwaad was. De geleerde stond in zijn zacht zoemende werkruimte onbewogen de krant te lezen. Het was de ICM-directeur Steenbreek, die hem met ingehouden drift naderde.

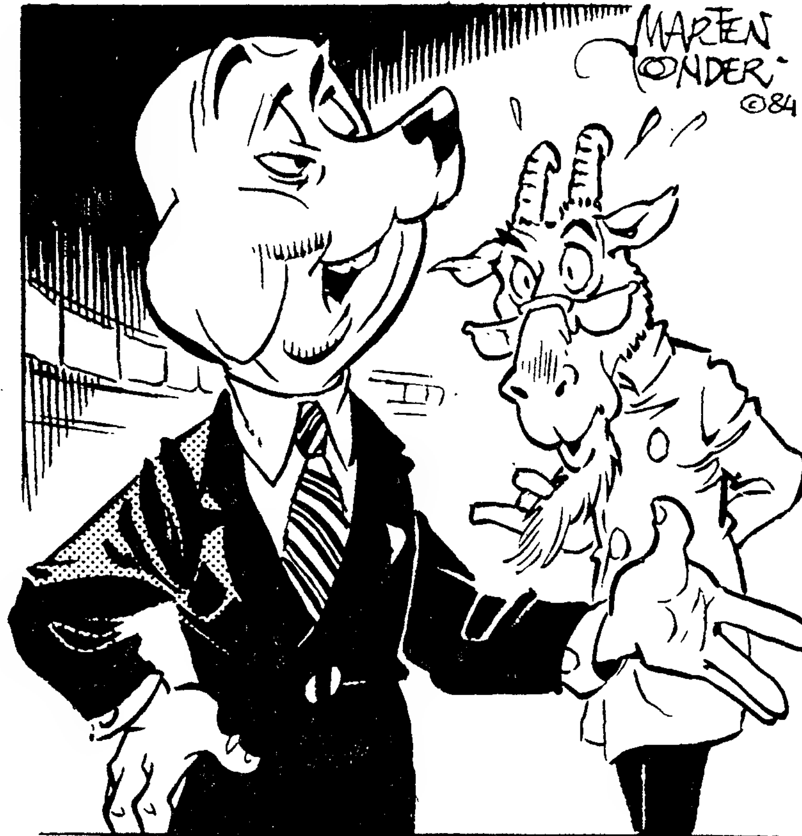
"Ik hoop dat u zich staat te schamen, professor," sprak deze verhit. "U hebt hier een gebouw ter beschikking gekregen, dat een vermogen heeft gekost; uw apparatuur is onbetaalbaar, en u kunt niet eens uw mond houden tegen de eerste de beste verslaggever. De ICM heeft daardoor een schade van millioenen geleden."

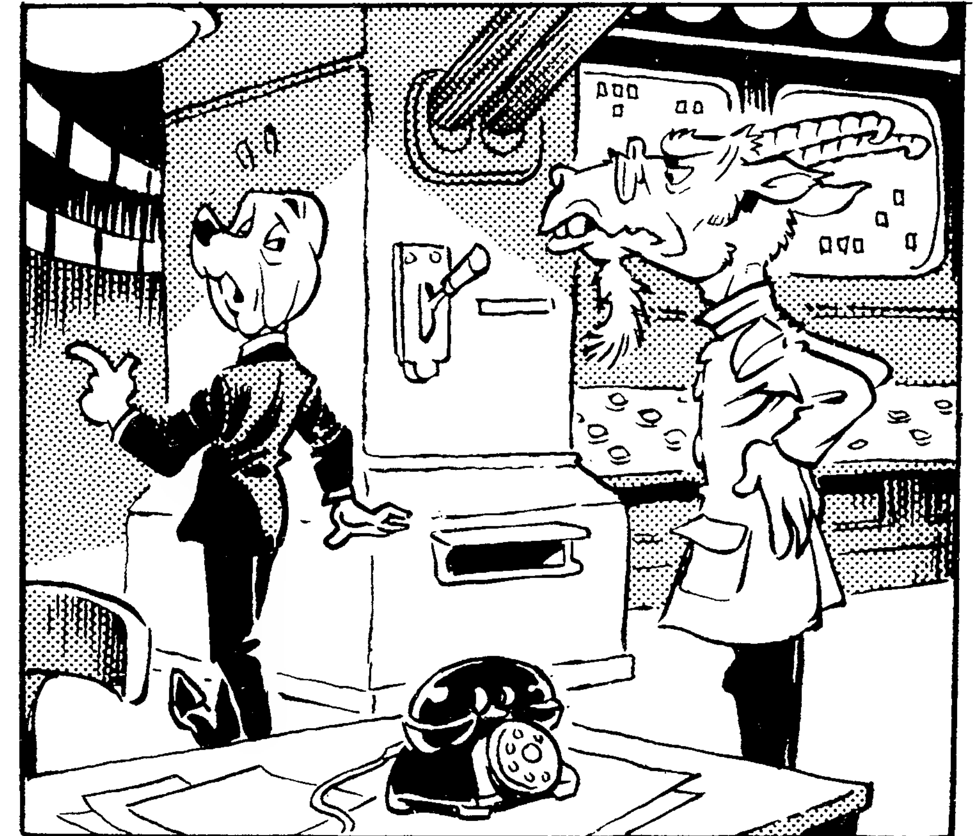
"Ei, ei," vermaande de hoogleraar, terwijl hij de krant liet zakken. "Val niet over een paar centen, waarde heer. Uw schade wordt vlug genoeg ingehaald als we hier kunnen gaan werken. Het begint me te vervelen, mijn uitvinding nog langer geheim te houden. Om kort te gaan, wanneer wordt de computer in gebruik genomen?"

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01573 "Ik ben niet gediend van uw bokkepruik," sprak de professor uit de hoogte. "Degene die schade lijdt, ben ik. Mijn plannen zijn gestolen en ik dool hier in ledigheid door mijn uitvinding. Wanneer gaan we beginnen? Dat wens ik te weten!"

De heer Steenbreek kalmeerde en legde een vriendelijke plooi in zijn trekken.

"Morgen al," verklaarde hij. "Vanavond nog wordt de aansluiting met Zurig tot stand gebracht. Daar ligt, zoals u weet, de vergelding van de beschaafde wereld in kluizen opgetast, zodat we voort kunnen. Maar er is een hinderlijke kleinigheid."

"Wat nu weer? vroeg de geleerde korzelig.

"Er is bij de overheid een patent-aanvraag gedaan voor een Vergelder," zei de directeur. "Een apparaat, dat hetzelfde beoogt als uw uitvinding. Dat moet op uw gestolen plannen berusten. En weet u, wat eigenaardig is? De aanvrage is gedaan door de heer Bommel! OBB, bedoel ik."

Een ogenblik was de hoogleraar sprakeloos, maar toen begon hij akelig met de tanden te knersen.

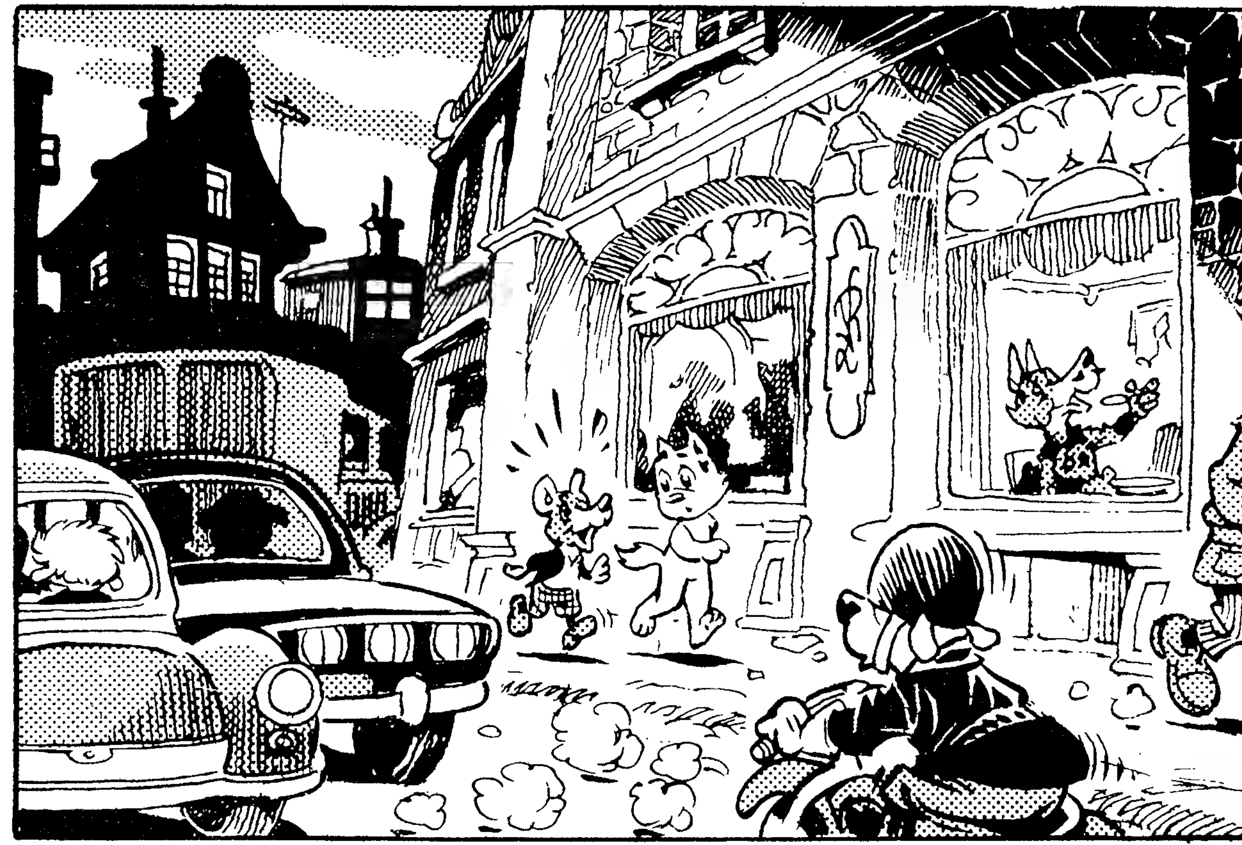
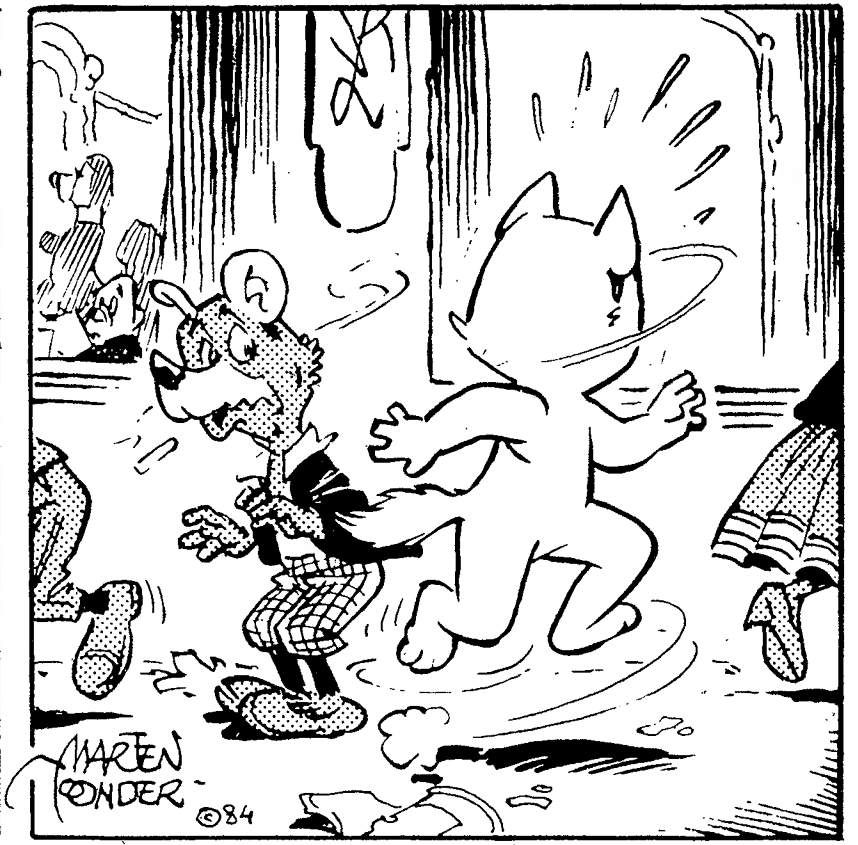
"Bommel?" riep hij uit. "Dan moet die onder één hoedje hebben gespeeld met de dief! Zijn de schurken gearresteerd?"

"Nog niet," zei de heer Steenbreek, terwijl hij zich omwendde om heen te gaan. "We kunnen OBB beter in de gaten houden, totdat hij contact heeft met uw voortvluchtige assistent. Hier zit meer achter; het moet een van de ragfijne spelen van OBB zijn."

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

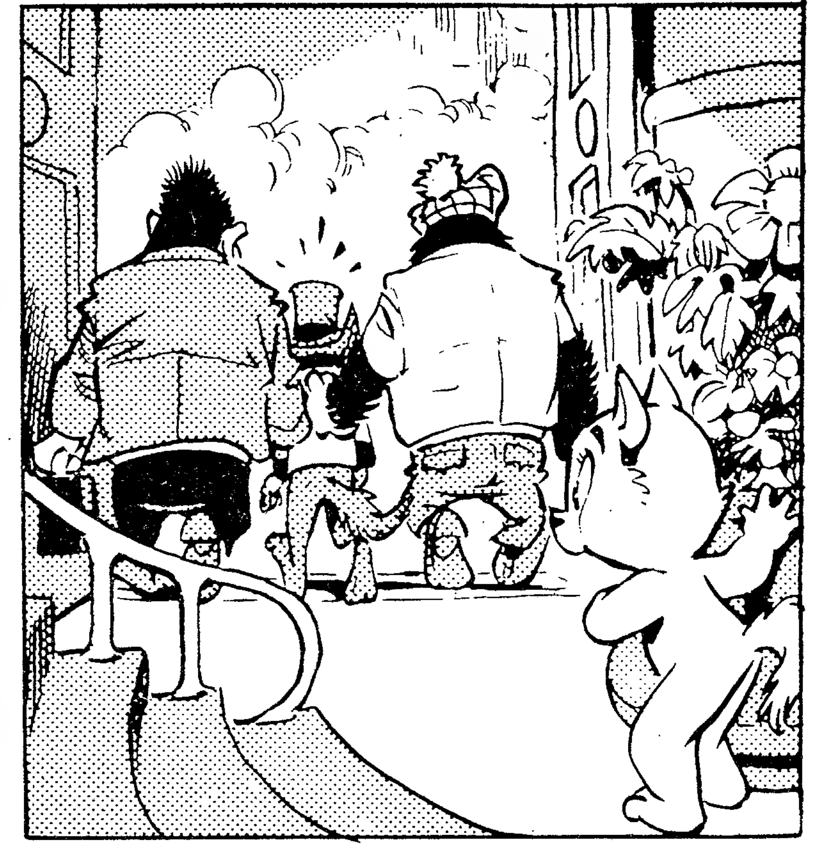
01574 Intussen liep Tom Poes een eindje mee met de journalist Argus.
"Hoe is het met dat rare koffertje van jou?" vroeg die. "Is het nog steeds stuk? Sickbock had er niet veel verstand van, hè?"
"Hm," zei Tom Poes. "Ik geloof, dat hij er meer verstand van heeft, dan hij zelf weet. Het was trouwens niet kapot; alleen maar leeg. En nadat heer Ollie het weer met geld gevuld had, is het gestolen door een oplichter die zich Sjors Bigbus noemt. Ik ben bezig die te zoeken."
"Wat een gedoe om zo'n snert-valiesje," zei de verslaggever hoofdschuddend. "Daar zit geen stof voor een artikel in. Dan heb ik toch de prof en zijn computer liever. Groter en duurder, hè? Daar houden onze lezers van. Morgen wordt er bijvoorbeeld een echte demonstratie van zijn machine gegeven, voor een paar internationale uitgevers en voor de pers. Reken maar, dat ik daar bij ben."
"Je kunt die fabriek van hem beter ook een Vergelder noemen," zei Tom Poes. "Net als het koffertje. Dat zal je morgen zien, als hij die demonstratie geeft. Het is allemaal wat groter, maar..."
Hij zweeg plotseling, want bij het passeren van een restaurant zag hij tot zijn verrassing de gezochte verkoper Bigbus achter een verzorgde maaltijd zitten.
"Hier moet ik wezen!" riep hij uit. "Mijn Vergelder is hier!"
En tot verbazing van Argus rende hij naar de ingang van het etablissement.

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01575 Tom Poes merkte dat hij niet de enige was, die de heer Bigbus zocht. Een paar zwaargebouwde figuren hadden net vóór hem de hall van het restaurant betreden, en bewogen zich met schommelende tred in de richting van de eetzaal. Ze droegen geen das, en ook overigens zagen ze er niet naar uit dat ze het avondmaal hier wilden gebruiken. Tom Poes hield zich dan ook wat op de achtergrond, waar hij een goed uitzicht op de tafelende meester-verkoper had. Deze had net afgerekend, en hij maakte zich gereed waardig op te staan, toen er twee zware handen op zijn schouders werden gelegd.

''W-wat betekent dat?'' stamelde hij, danig geschrokken. ''Laat me onmiddellijk los, of ik roep de maitre!''

''Beter even rustig meegaan,'' raadde een van de vreemde bezoekers aan.

''Vergelder zoemt raar,'' verduidelijkte de ander. ''Is leeg en werkt niet. Dat vindt baas niet prettig. Beter even meegaan en praatje maken.''

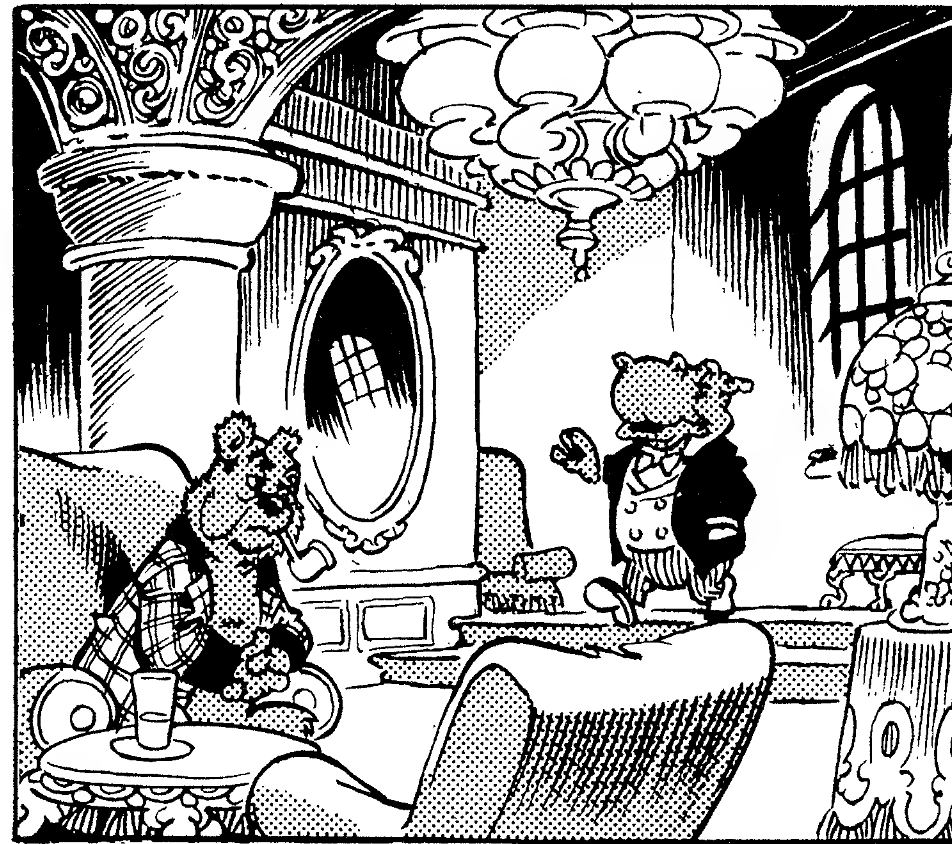
Zo sprekende had hij het koffertje opgeraapt, en nadat ze hun greep verstevigd hadden, geleidden ze de heer Bigbus naar buiten, zonder hem de gelegenheid te geven zijn fraaie, zwarte jas aan te trekken.

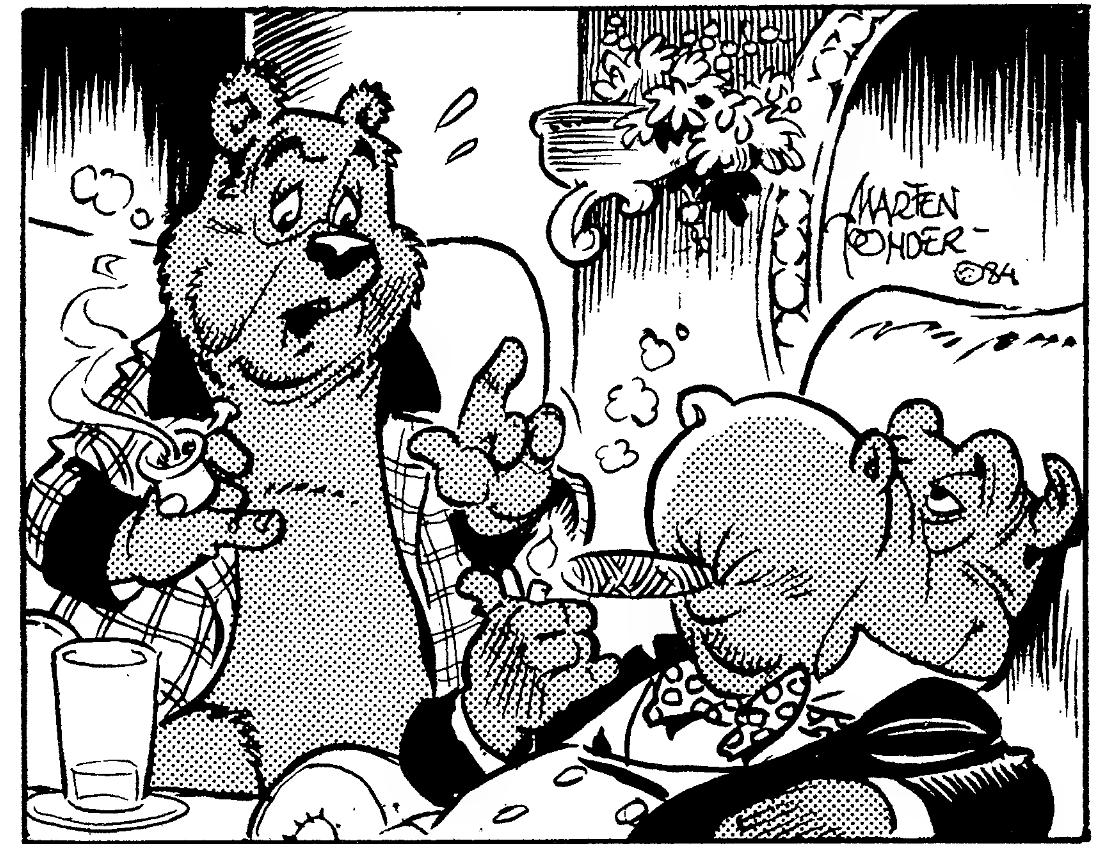
''Dat is brutaal,'' dacht Tom Poes. ''Een ontvoering op klaarlichte dag. En het gaat om de Vergelder! Dit is precies, wat er met heer Ollie gebeurd is. Ik moet zorgen, dat ik ze niet uit het oog verlies.''

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01576 De grote verkoper Bigbus werd door zijn ontvoerders in een auto geduwd, en het voertuig voegde zich in de verkeersstroom. Maar omdat het spitsuur was, kwam het niet snel vooruit; en dat was prettig voor Tom Poes. Want die had zich vast voorgenomen om de Vergelder niet uit het oog te verliezen en daarom was hij achter op de auto gesprongen, zoals zijn gewoonte is in dergelijke omstandigheden. Erg gemakkelijk stond hij daar niet, maar gelukkig was de bagageklep los, zodat hij zich vast kon houden.

Nee, dan had heer Bommel het minder moeilijk. Die zat in een van de lederen leunstoelen van de Kleine Club achter een verfrissend glas; maar toch was ook hij niet gelukkig. Nadat hij had vastgesteld dat Tom Poes geen toezicht meer hield op zijn verkoper, waren zijn gedachten steeds tobberiger geworden, zodat hij tenslotte eenzaam en te vroeg in de Club zat. Maar gelukkig kreeg hij gezelschap van de burgemeester, omdat de raadzitting vroeg was afgelopen.

”Navond,” sprak deze. ”Wat is er, Bommel? Ben je niet lekker?”

„Dat is het niet,” zei heer Ollie mat. ”Het is de toestand. Het verval, bedoel ik, waar ik, als zakenheer, hard in werk, terwijl ik tegengehouden word door trage ambtenaren, zodat ik niets kan doen. Op klaarlichte dag ben ik ontvoerd door wetteloze schurken, wist u dat? En ik heb het belang van de stad op het oog, waarvoor welvaart zweeft.”

”Het is toch wat,” mompelde de magistraat, ontspannen een sigaar opstekend.

”Kijk,” hernam heer Bommel. ”Ik heb een geweldige uitvinding gedaan. Gekregen, bedoel ik eigenlijk. Daar vloeit geld uit; maar ik ben er ongerust over omdat mijn verkoper er mee op stap is, zodat ik hem eigenlijk kwijt ben, als u begrijpt wat ik bedoel.”

Heer Bommel en de Vergelder

door Marten Toonder

01577 Terwijl Heer Bommel in de Kleine Club de vrees uitsprak, dat zijn verkoper er met de Vergelder vandoor was, had Tom Poes beiden goed in het oog gehouden. Dat was geen gemakkelijk werk, op de achterbumper van een auto zonder schokbrekers, en hij was blij toen het voertuig in een nauwe steeg tot stilstand kwam. Terwijl de beide ontvoerders met de heer Bigbus en het koffertje in een bouwvallige woning verdwenen, dook hij weg in de schaduw.

"Ze zijn vast naar boven gegaan" stelde hij vast. "Dat daar zijn de enige ramen die verlicht zijn. En tussen deze beide huizen is een brandtrap; dat treft mooi".

Tom Poes had gelijk. De beroemde verkoper was naar de zolderverdieping gebracht, waar de advocaat Zedekia Zwederkoorn kantoor hield.

"Prettig, dat u zo vlug kon komen", sprak deze. "Ik vertegenwoordig de buitenlandse uitvinder van dit koffertje, en ik ben niet tevreden. De zoemtoon die het uitzendt, duidt erop dat het leeg is. Waar is het geld, dat er om negen uur vijftien in zat, volgens mijn gegevens? En wie bent u?"

"Ik ben de vertegenwoordiger van de heer Bommel", zei Sjors Bigbus. "En die is verkoper van dit apparaat, als ik me niet vergis. Kijk, hier is het contract, dat ik met hem gesloten heb. Vandaag heb ik hard gewerkt aan het leggen van..."

"Waar is het geld, dat er vanmorgen in zat?", onderbrak de rechtsgeleerde. "Ik vrees dat er onregelmatigheden hebben plaatsgevonden, en ik wens een duidelijk antwoord!"

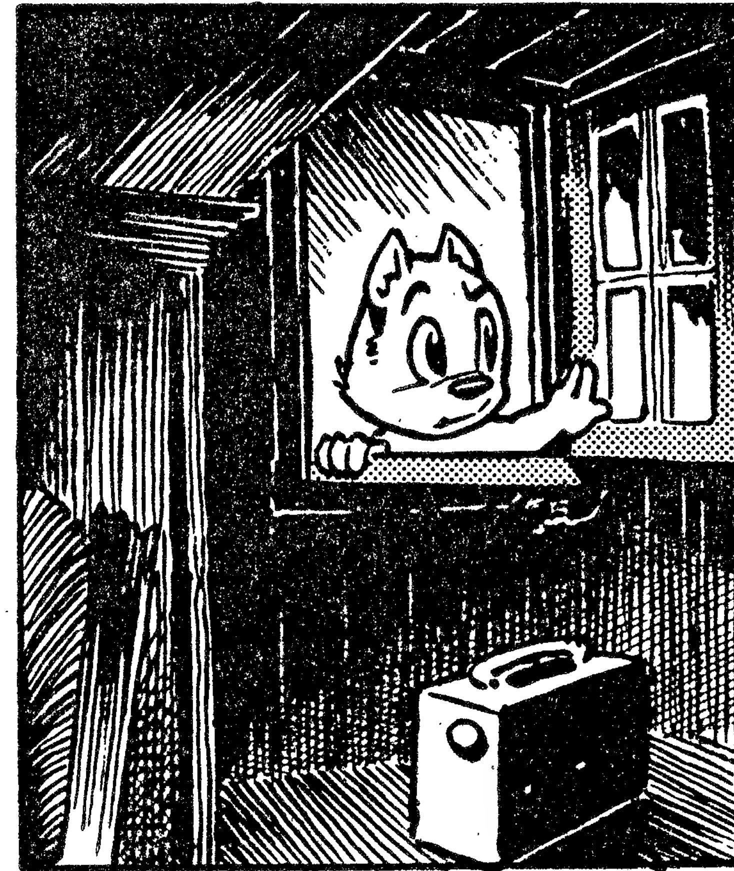
Deze strenge woorden waren te veel voor de gevoelige verkoper.

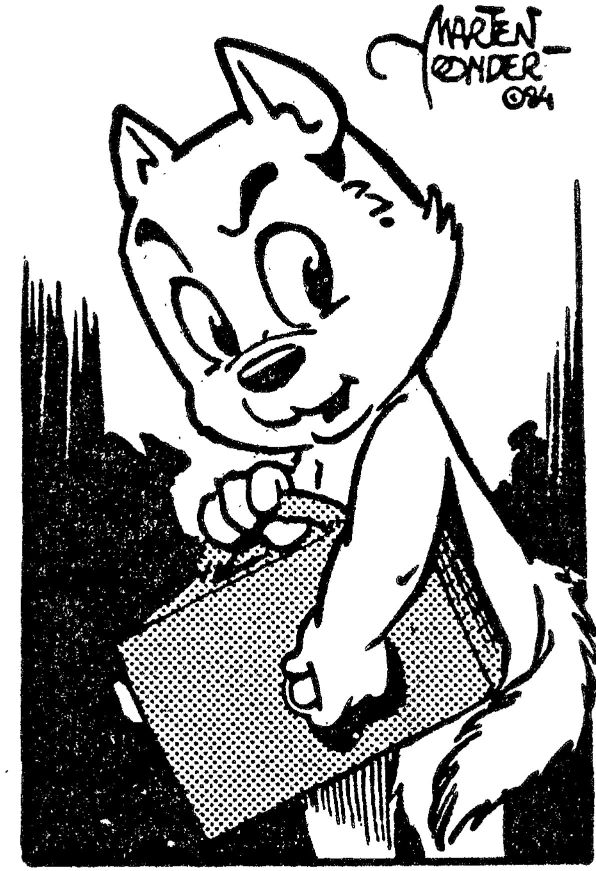
"Altijd d-d-die achterdocht", stamelde hij, een zakdoek aan de ogen brengend. "Vooral van dit soort apparaten. Z-ze zoemen en fluiten alsof ze slimmer zijn d-dan de kleine zakenman, die het toch al zo moeilijk heeft".

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01578 — "Het is dus zoals ik vreesde", zei meester Zwederkoorn. "Bommel heeft de Vergelder afgestaan aan een bedenkelijke figuur. Ik zal hem morgen onderhouden. En wat u betreft: eigenlijk zou ik u door het valluik in de rivier moeten spoelen. Maar men mag geen eigen rechter spelen; de wet is daar heel duidelijk in. Zorg dus, dat ik u niet meer zie. Verdwijn!"

Zo sprekende drukte hij op een belknopje, en toen zijn assistent verscheen wees hij op zijn bezoeker.

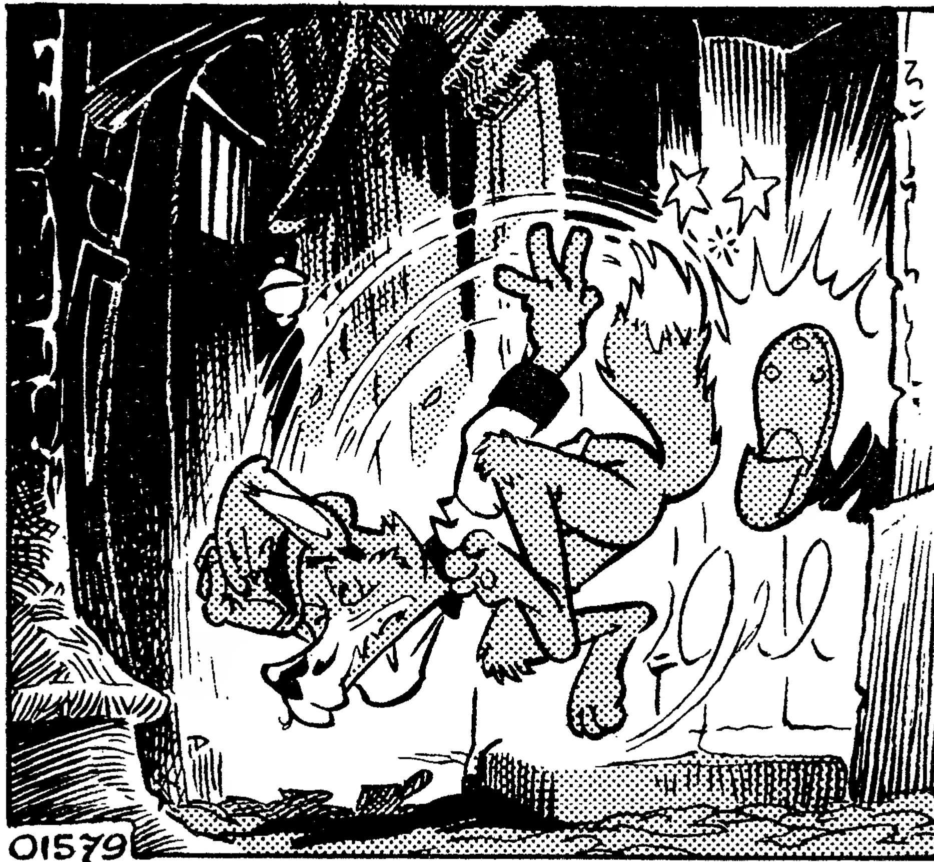
"Laat meneer even uit", sprak hij. "Ik ga naar huis. Bewaak de zaak hier goed, en houd het luisterapparaat afgestemd. De Vergelder blijft hier".

"Doe geem moeite", zie Bigbus haastig, maar reeds werd hij bij de kraag gevat en met zachte drang naar buiten geleid, terwijl zijn gastheer de lichten doofde en de twee volgde. Enige minuten lag het zoldervertrek donker en verlaten in het maanlicht, dat door een venster naar binnen scheen. Het raam werd echter open geduwd, en Tom Poes klom vanaf de brandtrap naar binnen. Zonder aarzelen liep hij op de Vergelder af, en omdat hij de gebruiksaanwijzing goed in het hoofd had, draaide hij de hoofdknop twee slagen om, en drukte vervolgens op knop U, die op de zijkant naar buiten sprong.

"Zo", mompelde hij. "Nu is hij helemaal stil, als ik me niet vergis. Gauw weg met dit koffertje, voordat die krachtfiguur komt kijken".

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01579 Sjors Bigbus werd uitgelaten, zoals meester Zwederkoorn had bevolen, en daar lag hij nu in de nauwe steeg, waar het maanlicht vreemde schaduwen wierp.

''Altijd die achterdocht'', prevelde hij verdrietig, terwijl hij op een stoep plaats nam om wat bij te komen. ''Ik, arme. Malus pessimus, zoals wij latinisten tegen miskende tobbers zeggen. Zelfs mijn belegen sigarettenpijpje ben ik in de malevolentia kwijt geraakt, en het enige wat me rest is mijn aandeel in het vergeldersgeld...''

Hij trok een stapeltje bankbiljetten uit zijn binnenzak en begon te tellen.

''Het is niet wat het had kunnen zijn'', hernam hij. ''Maar aan de andere kant, als het goed wordt aangewend...''

Hij schrok op, toen hij een geluid op de brandtrap naast zich hoorde, en hij propte haastig het geld weer in zijn zak.

''Als dat mijn leerling niet is!'', riep hij uit. ''Wat een verrassing! Ik had niet gedacht u weer te zien. Die gaat er met de Vergelder van door, dacht ik, toen ik u met het koffertje in de menigte zag verdwijnen. En kijk eens aan...''

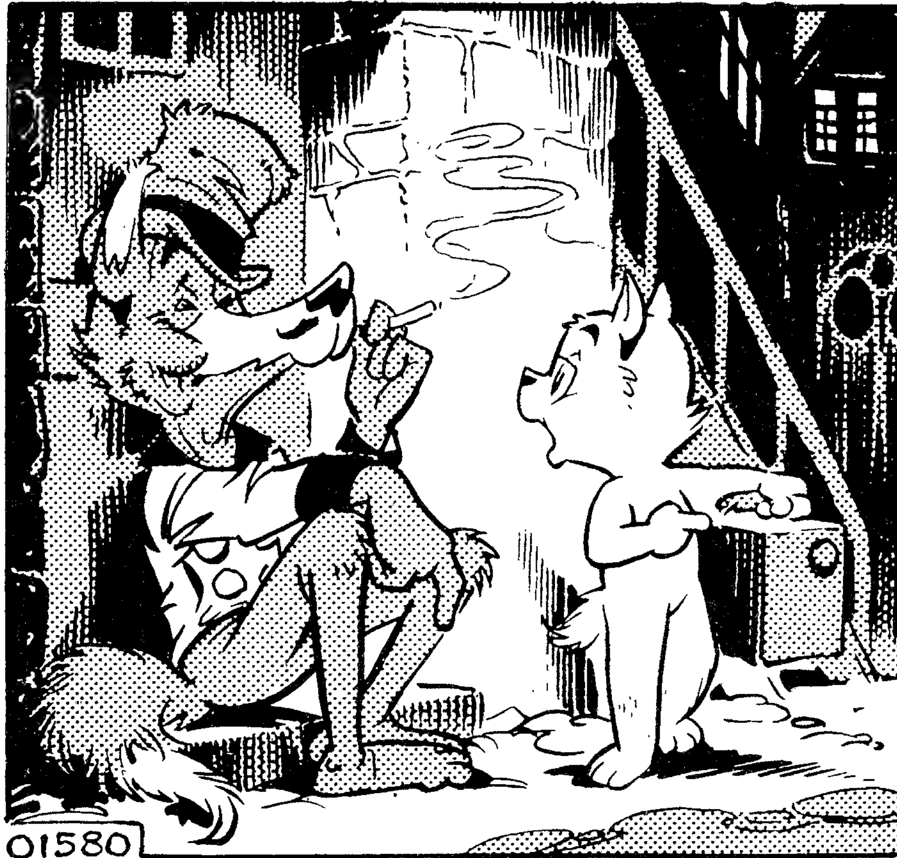
''Dat is het toppunt!'', riep Tom Poes, de laatste treden afdalend. ''Je hebt de Vergelder verwisseld met een timmerdoos, en daarna...''

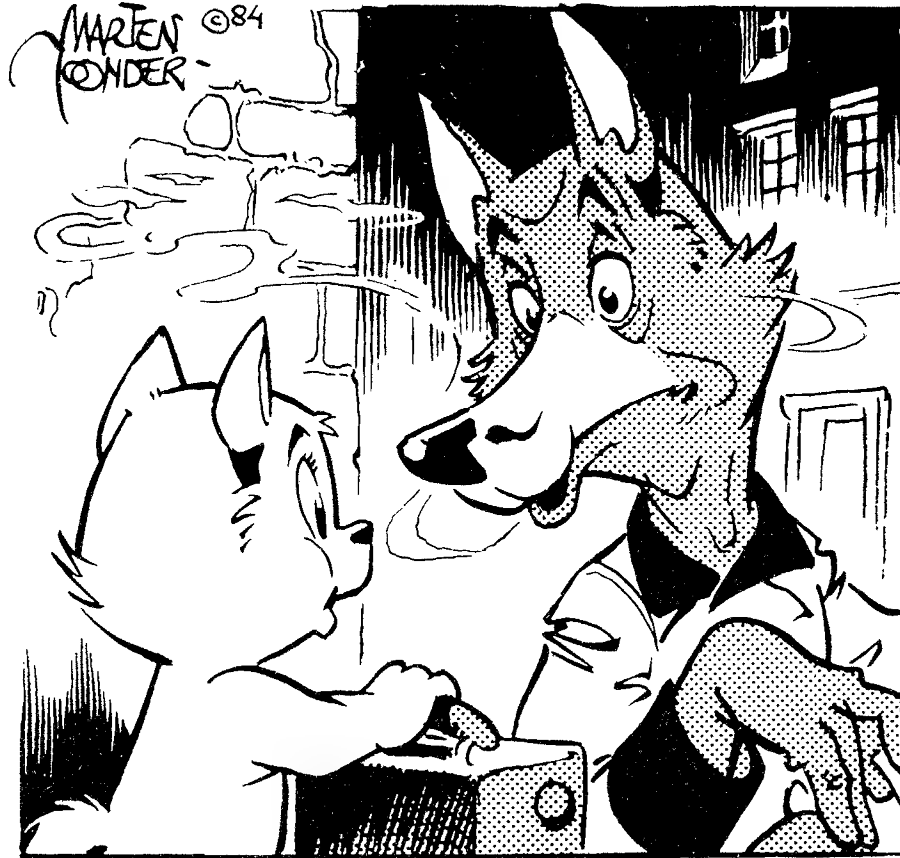
''Maar eerlijk duurt het langst'', onderbrak de verkoper, die zijn eigen gedachtengang volgde. ''En daarom komt ge me nu het koffertje terugbrengen, nietwaar manneke?''

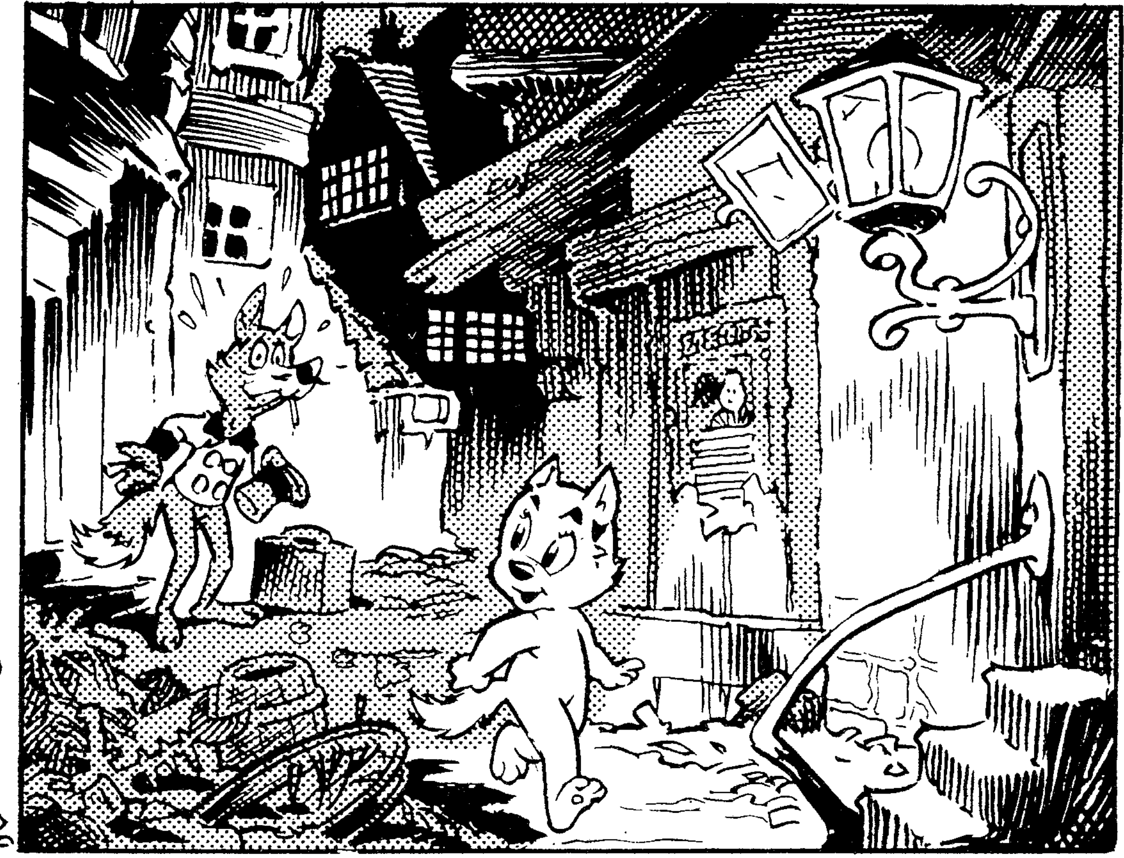
Welk antwoord hij verwacht had, weet ik niet, maar hij zette grote ogen op toen Tom Poes knikte.

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01580 De heer Bigbus keek verrast op, toen Tom Poes knikte; maar daarna glimlachte hij vermoeid.

''Ach'', sprak hij, ''laten we geen grapjes maken; hier zit ik, geheel berooid, terwijl . . .''

''Onzin!'', riep Tom Poes. ''Toen ik de brandtrap afkwam, zat je het geld te tellen dat je van heer Ollie gestolen hebt. Je denkt dat je slim bent, maar je bent veel dommer dan je zelf weet. Wat heb je aan die paar centen, terwijl je op een eerlijke manier heel veel had kunnen verdienen?''

De grote verkoper nam zijn hoed af, want hij kreeg het plotseling warm.

''Hoe kan men eerlijk iets verdienen?'', vroeg hij ongelovig. ''Met dat doosje nog wel?''

''Morgen'', zei Tom Poes, ''wordt er een demonstratie gegeven van Sickboscks computer. Je weet wel: dat grote gebouw dat vol met apparaten en machines staat, en dat de juiste waarde van de dingen berekent. Daar komen een paar internationale uitgevers, die er geld in gaan steken. En als jij nu echt slim was, zou je hebben begrepen, dat dat geweldige gebouw en dit kleine koffertje eigenlijk . . . eh, nu ja . . .''

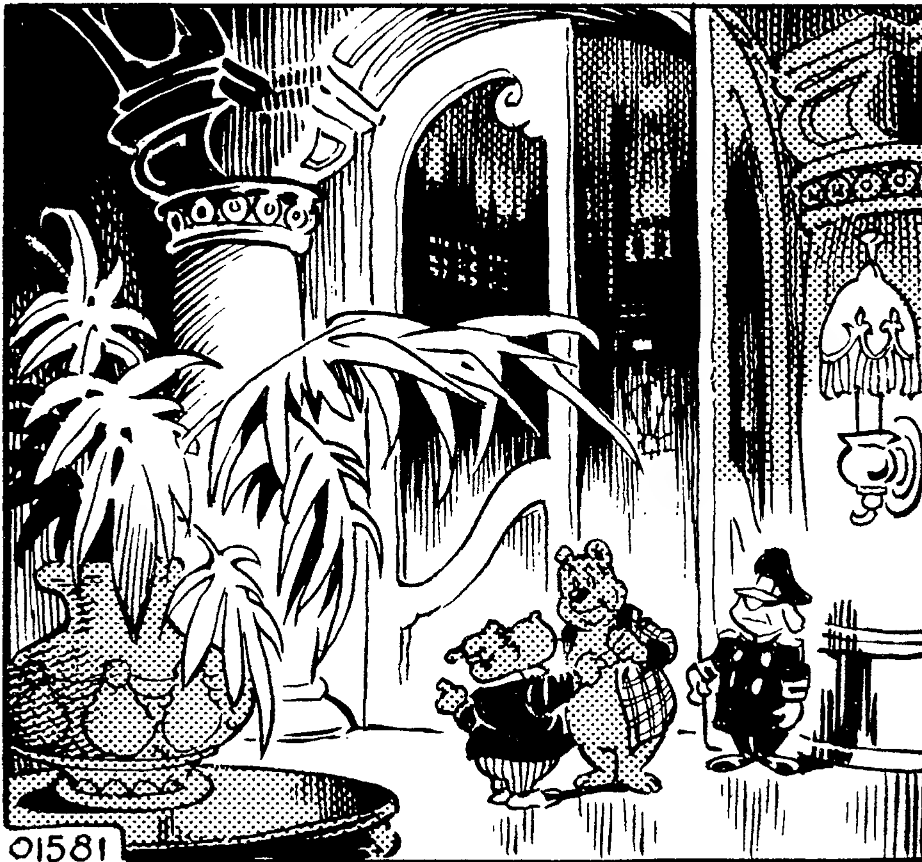
Sjors Bigbus sprong overeind met een verwilderde uitdrukking in de ogen.

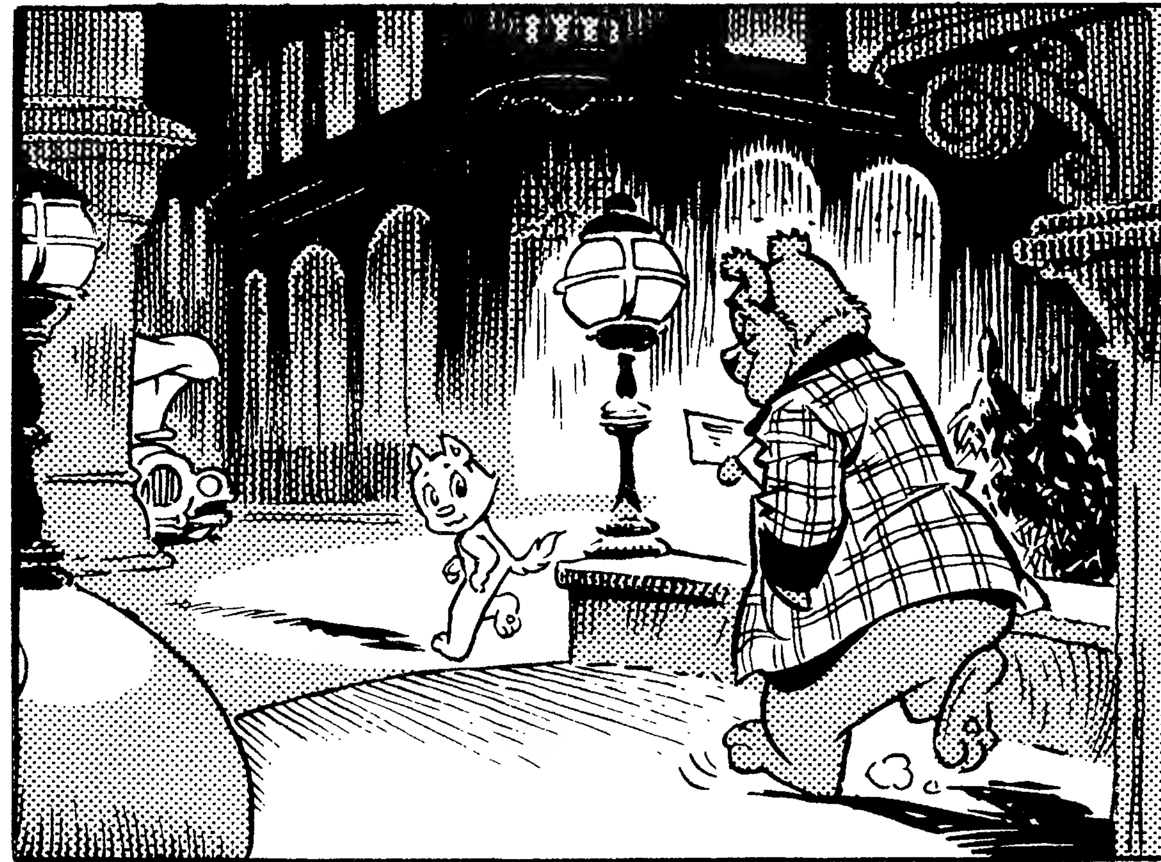
''Ik, sukkel!'', riep hij uit. ''Dementius absurdus! Dat ik dat niet eerder begrepen heb!''

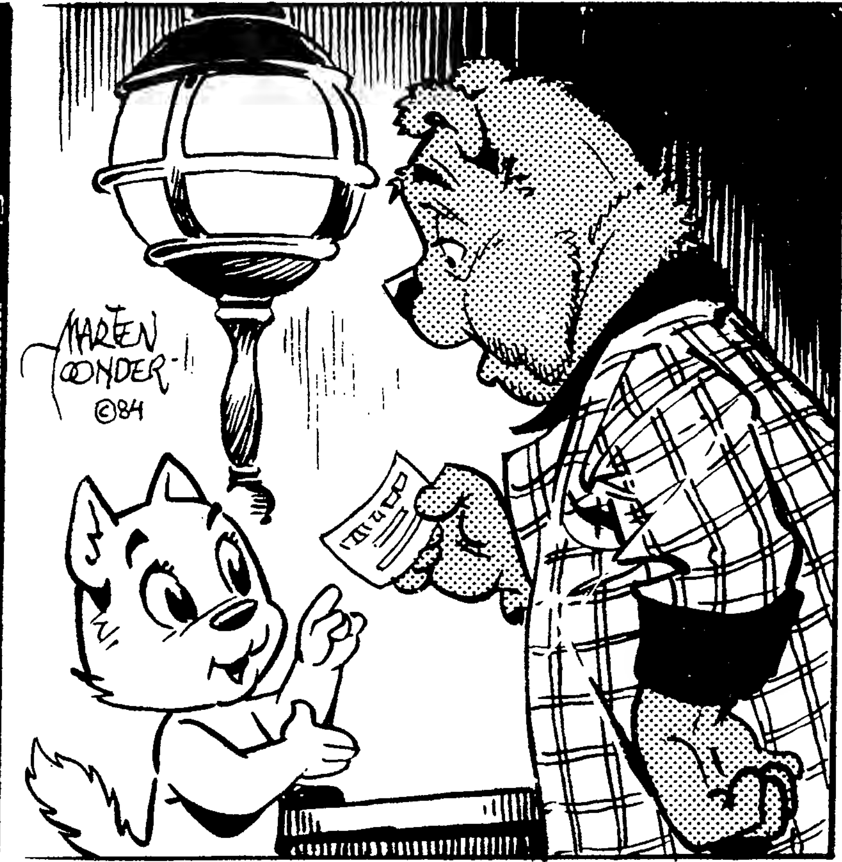
''Het is nog niet te laat'', zei Tom Poes terwijl hij wegliep en de Vergelder achterliet.

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

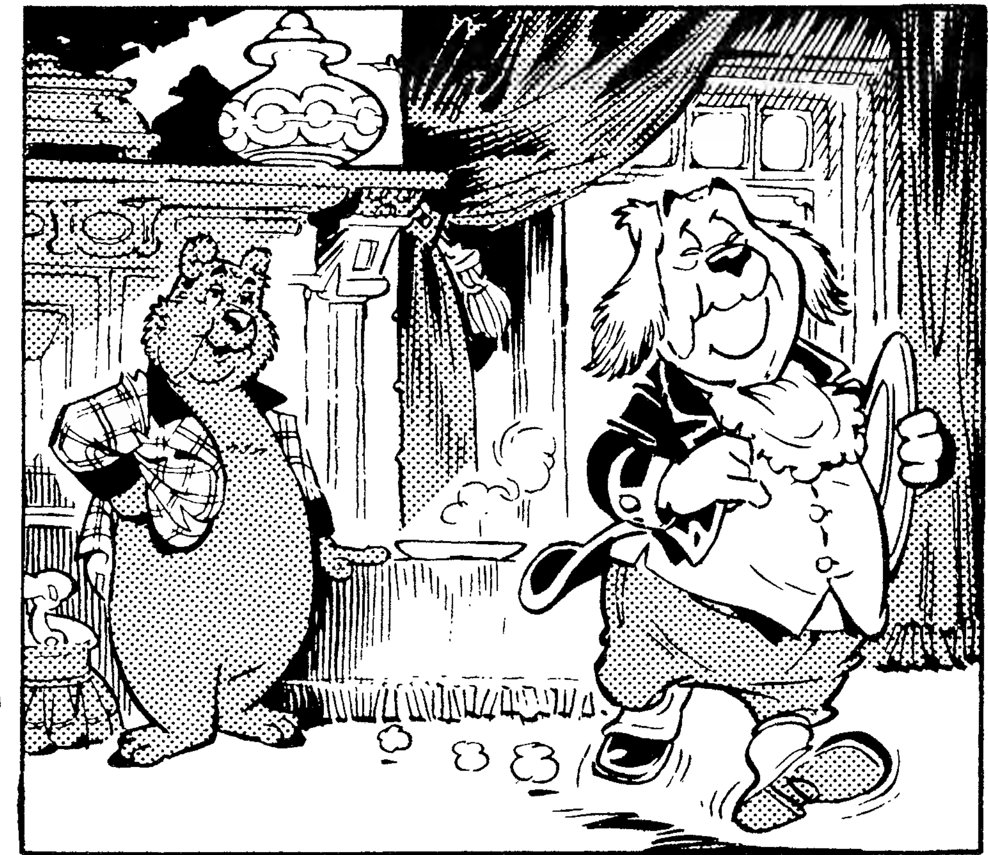
05181. Heer Bommel had met de burgemeester in de Kleine Club gegeten, en dat had hem de gelegenheid gegeven de moeilijkheden van een moderne zakenman grondig te behandelen. Het had hem erg opgelucht, maar de magistraat maakte een vermoeide indruk.
,,Morgen een beetje uitslapen'', mompelde deze bij het afscheidnemen. ,,Dat herinnert mij eraan: ik heb een uitnodiging voor de een of andere computerdemonstratie morgenochtend. Hier heb je het kaartje, Bommel. Net iets voor jou. Zal je zinnen verzetten''.
Heer Ollie mompelde een dankwoord en begaf zich naar buiten, terwijl hij de uitnodiging bekeek.
,,Alweer een computer'', zei hij bij zichzelf. ,,Voor een druk bezet zakenheer is het duidelijk, dat de hele wereld uit die dingen bestaat, zodat overal narigheid is, als men begrijpt wat ik bedoel''.
Op dat moment zag hij voor zich een eenzame figuur het stille plein oversteken, en hij bleef verrast staan.
,,Tom Poes!'', riep hij uit. ,,Ik heb me erg ongerust over je gemaakt. Waar was je toch? En waar is heer Bikbus? En de Vergelder?
,,Alles is in orde'', zei Tom Poes sussend. ,,Er waren een paar moeilijkheden, maar die zijn opgelost. Bigbus heeft de Vergelder, en hij gaat er morgen hard mee werken. Maar het zou wel goed zijn, als u er een oogje op hield. Als we morgen in het computercentrum van Sickbock zouden kunnen komen...''
,,Dat kan'', zei heer Bommel. ,,Ik heb net een uitnodiging voor dat centrum gehad. Ik heb er niet veel zin in, terwijl ik mijn plicht als harde werker ken, zodat ik met je mee zal gaan om mijn verkoper in het oog te houden''.

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01582 — De volgende morgen zat heer Ollie aan zijn ochtendpap wat bedrukt aan zijn zaken te denken, toen Joost de post binnenbracht.

,,Een brief van het stadhuis, met uw welnemen'', sprak de trouwe knecht.

''Ja'', gaf heer Bommel na enig lezen toe. ,,Van Dorknoper. Het patent voor mij Vergelder is in orde, schrijft hij. Of ik maar wil betalen. Ja, ja; dat patent is natuurlijk prettig, met het oog op heer Zwederkoorn, die mij laat ontvoeren waar ik bij sta, zodat ik in angst door het leven ga zo lang ik geen patent heb. Het zakenleven is vreselijk, Joost. Overal loeren gevaren, en het is vreselijk duur, zodat ik mijn hele tegoed bij de bank opgeteerd heb en we nodig moeten bezuinigen. Geen port meer, Joost...''

''Hier is nòg een brief'', onderbrak de bediende verbleekt. ''Van de Bank''.

Heer Ollie opende de enveloppe met een bekommerd gemoed, maar toen hij een blik op de inhoud sloeg, veerde hij glunderend overeind.

''Nee maar!'', riep hij uit. ,,Wat is dat nu toch aardig. Daar schrijft me die bankheer, dat mijn tegoed door verstandige beleggingen in de laatste drie maanden verdubbeld is! Wat zeg je daar van?''

,,Mijn gelukwensen, heer Olivier'', mompelde Joost. ,,Och ja, geld speelt geen rol als men het heeft, maar voor een eenvoudig iemand... Mag ik zo vrijmoedig zijn, op de opslag te wijzen, die u mij beloofd heeft, nu we toch over geld spreken?''

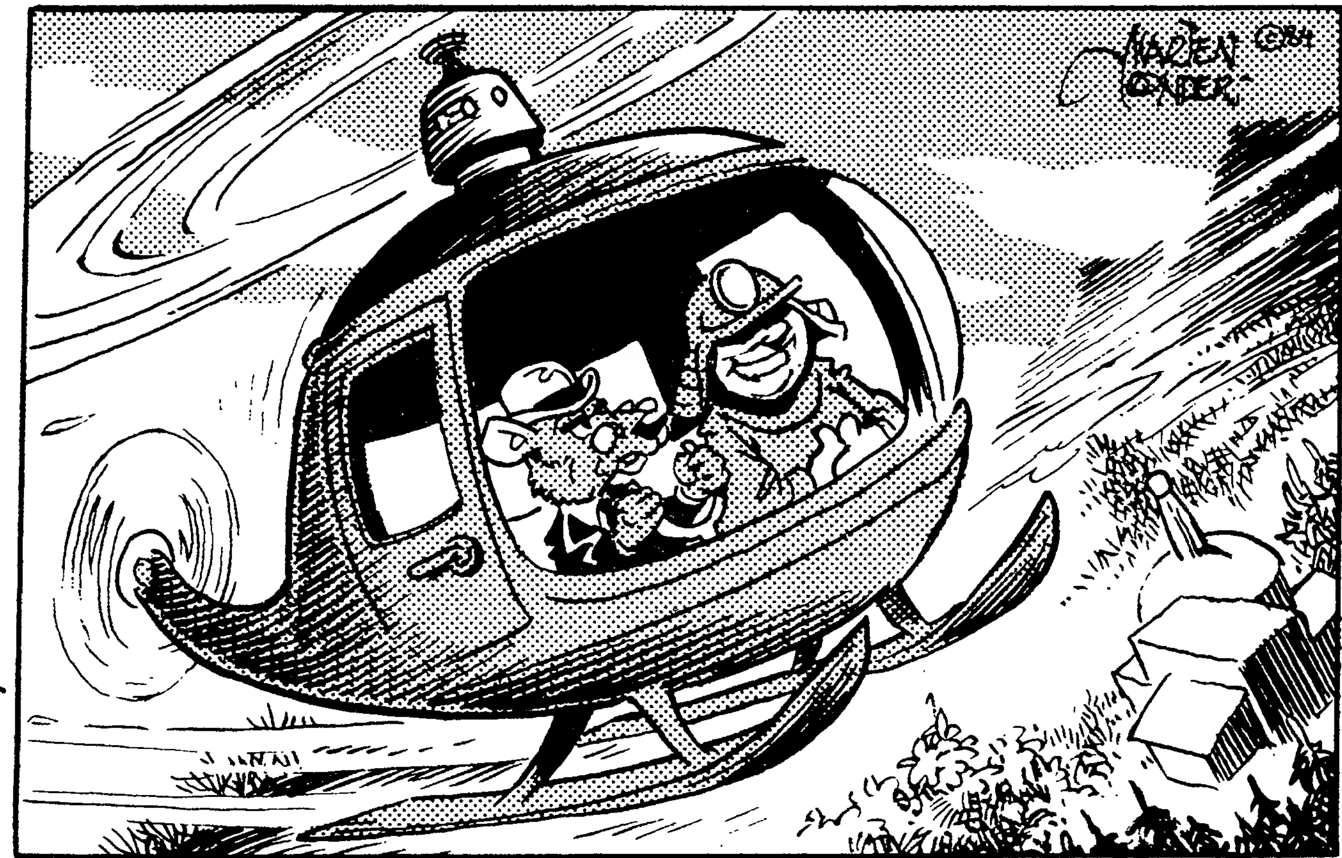
,,Maar natuurlijk'', zei heer Bommel. ,,Vanmiddag, als ik terug kom van het zakendoen, dat me de spuigaten uitloopt na mijn verstandig beleg''.

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01583 Na het ontbijt kwam Tom Poes heer Ollie halen voor het bezoek aan het computercentrum.

''Als Bigbus slim is, kan hij daar zaken doen'', zei Tom Poes toen ze stadwaarts reden. ''Maar we moeten goed opletten, dat hij er niet mee vandoor gaat''.

''Och'', zei heer Bommel, ''opletten is goed, maar toen ik vannacht van de zorgen niet kon slapen, dacht ik ineens, dat werken heel slecht is voor iemand die beter in stilte goed kan doen. En nadat de bankheer me schreef over de aardige rente die hij bij mijn tegoed geschreven heeft, wist ik zeker dat mijn goede vader al dit zaken doen niet zou goedkeuren''.

''Nee, dat zal wel niet'', gaf Tom Poes toe. ''Maar u hebt een contract gesloten, dat u moet nakomen; anders...''

''Ik kom mijn afspraken altijd na!'', riep heer Ollie uit. ''Vooral als ik aan heer Zwederkoorn denk, zodat ik in grote gevaren verkeer. Maar gelukkig heb ik vanmorgen bericht gekregen dat de Vergelder is goedgekeurd. Een patent, als je begrijpt wat ik bedoel. En dat helpt natuurlijk, omdat hij daardoor wat minder boven mijn hoofd hangt''.

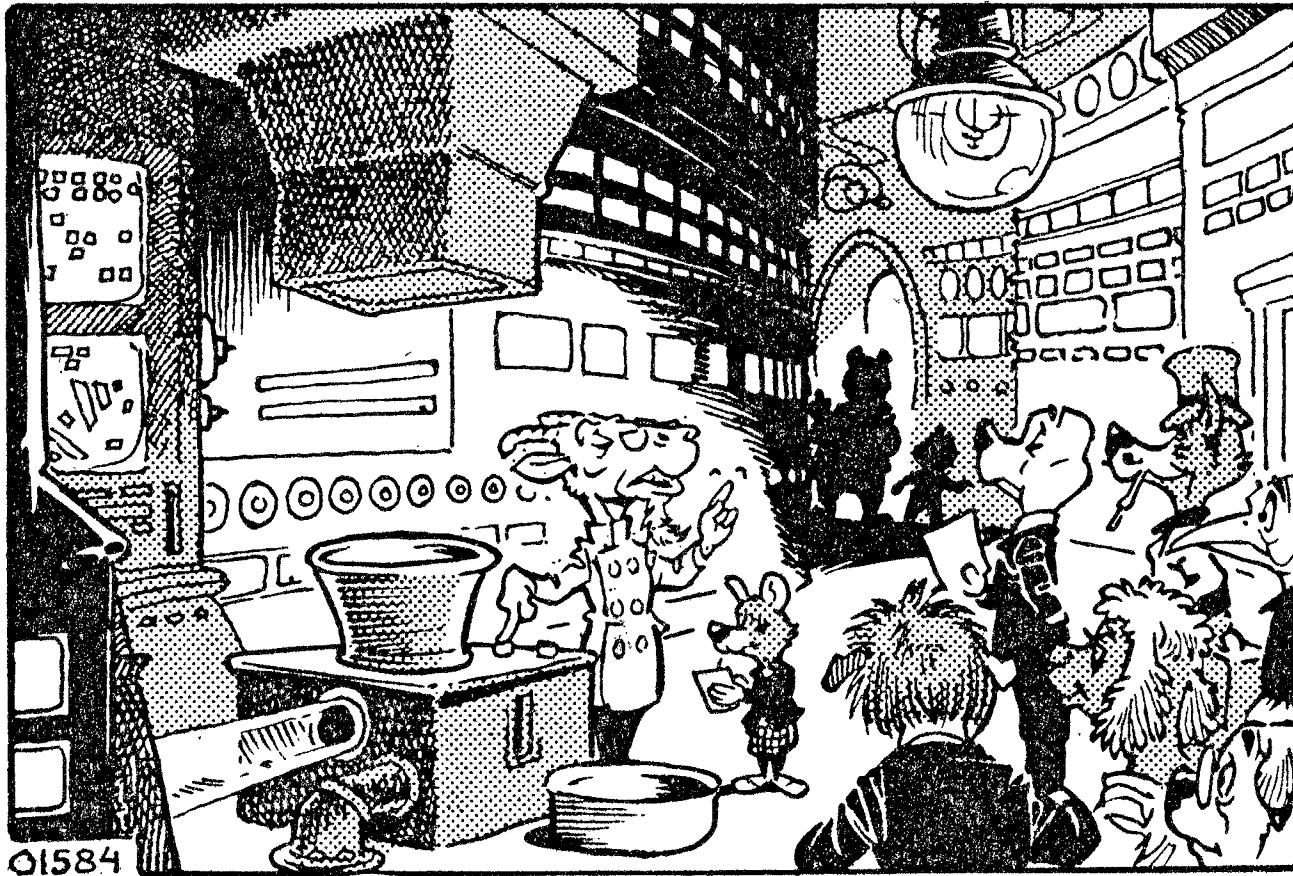
Het geratel van een overvliegende helikopter overstemde zijn laatste woorden, en hij zweeg; niet wetend dat meester Zwederkoorn boven zijn hoofd passeerde, nadat deze zijn klant Hitoto Gisoe van het vliegveld had gehaald.

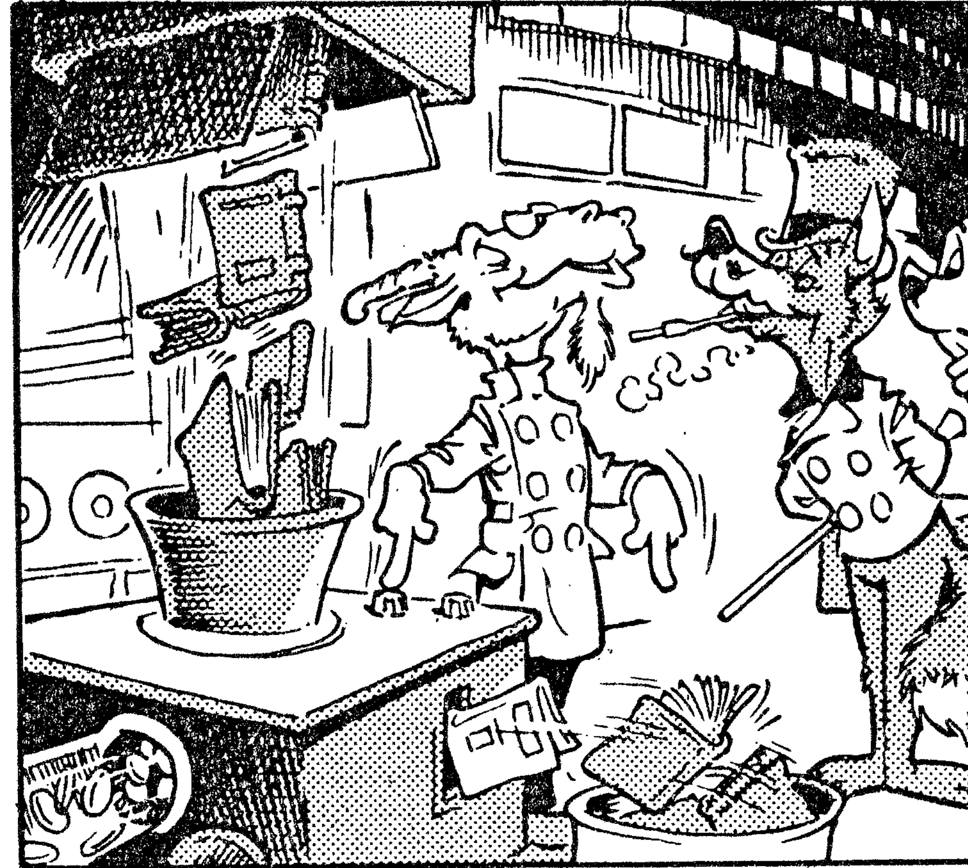
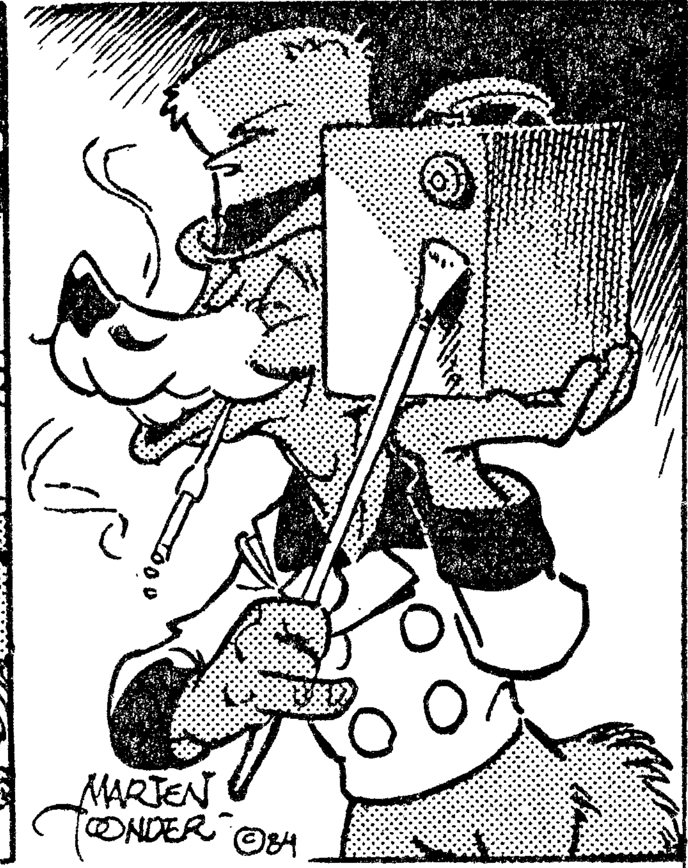
''Het is een beetje gevaarlijk, dat u gekomen bent'', sprak de rechtsgeleerde. ''Zolang de papieren niet in orde zijn loopt u gevaar. Ik heb de heer Bommel weliswaar op zijn plicht gewezen, maar...''

''Ik moest komen'', verklaarde zijn cliënt glimlachend. ''De Vergelder zwijgt sinds gisteravond, en geeft alleen nog chiru-trillingen. Moet in verkeerde handen zijn. Maar we zijn op koers; trilling is hier dichtbij''.

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01584 Toen heer Bommel en Tom Poes het computercentrum binnenkwamen, was professor Sickbock net bezig met het hoogtepunt van zijn betoog.

"Uitgevers hebben het moeilijk", sprak hij. "Het is onmogelijk voor hen te weten wat het publiek aardig vindt en wat niet, en daarom moeten ze afgaan op hun eigen smaak. Als ze zich vergissen, blijven ze met hun voorraad zitten onder het lijden van onwetenschappelijke verliezen die hun einde kunnen betekenen. Welnu: achter de wanden van mijn vinding wordt alles doorgelicht op kwaliteit, vraag en aanbod, zodat er een verantwoorde schifting plaatsvindt. Kijk: ik druk op deze toetst, en alle uitgaven van dit najaar komen aan het licht..."

Hij voegde de daad bij het woord. Boven zijn hoofd klapte een luikje open en een stroom boeken stortte in de trechter die zijn apparaat sierde.

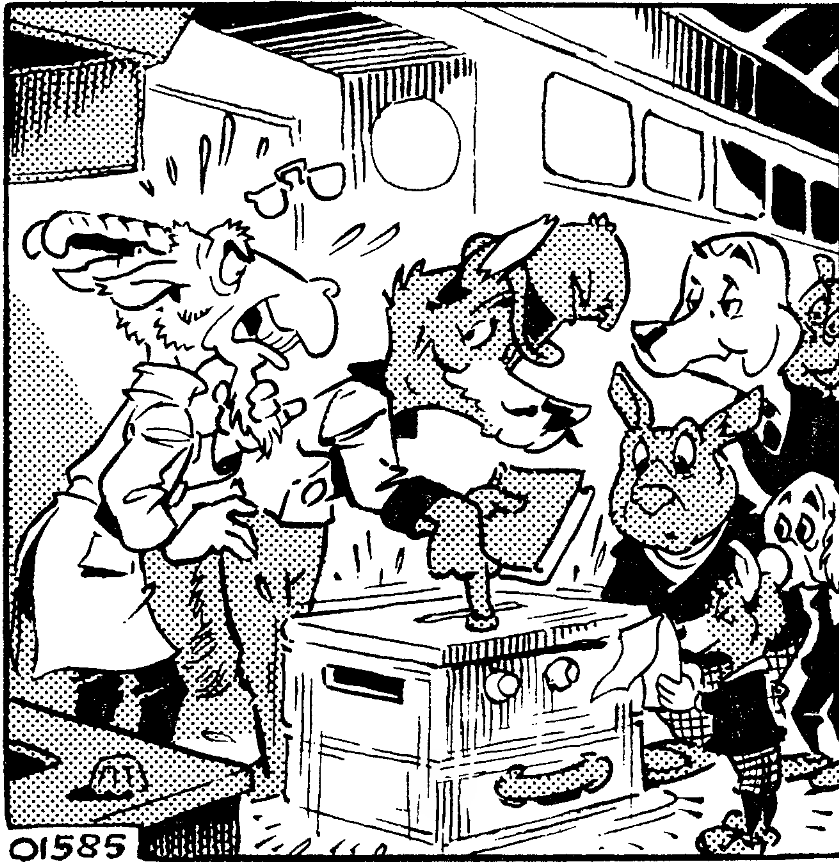
"De verkoopbare werken worden afgevoerd en op de markt geworpen, terwijl de geldwaarde bij voorbaat wordt afgedragen", vervolgde hij. "Hier links, zoals u ziet. Nietverkoopbare werken, zoals gedichten, literatuur en beginnerswerk vallen hier opzij uit. Ze verdwijnen ondergronds automatisch in de pulpmachine, zodat er geen omkijken meer naar is. Alleen best-sellers komen in aanmerking, zodat uitgevers geen onnodige verliezen meer lijden. Maar mijn uitvinding is natuurlijk ook voor andere zaken te gebruiken; vanaf mode-ontwerpen tot dropsoorten..."

Op dat moment werd hij in de rede gevallen door de verkoper Bigbus.

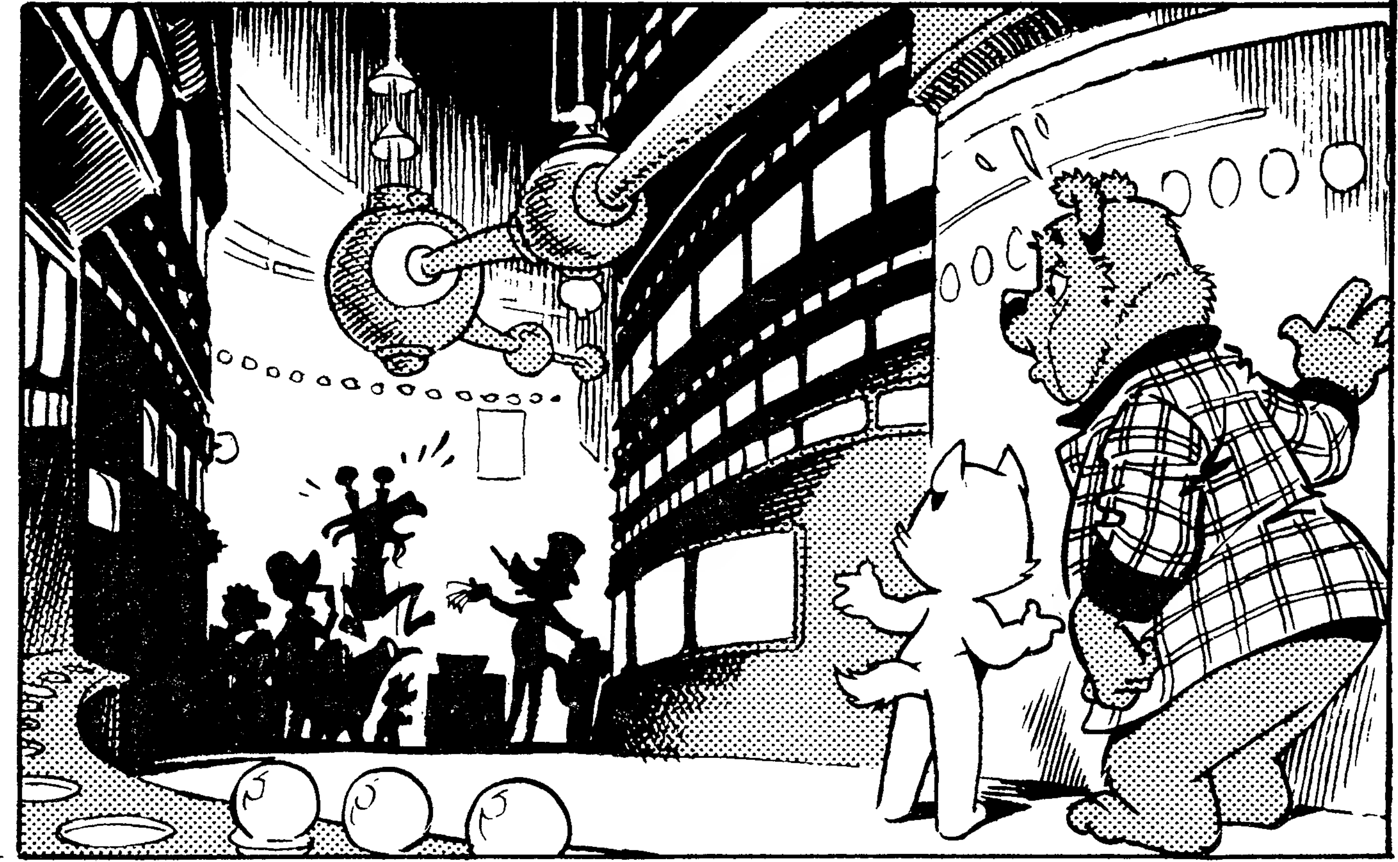
"Heel aardig", sprak deze. "Maar verouderd, vrees ik. Waarom hebt u een heel gebouw nodig, als hetzelfde in dit koffertje kan gebeuren?"

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01585 Sjors Bigbus legde het koffertje op de grond en draaide de hoofdknop drie slagen om, zodat er aan alle kanten knopjes en gleuven verschenen. Ook de omvang van het valiesje verdubbelde en verbreedde zodat er een zacht gemompel uit de multinationale uitgevers opsteeg.

,,Deze Vergelder'', sprak de meester-verkoper, ,,kan naar behoefte iedere vorm aannemen. Het bevat een combinatie van miniconen-pipesters; alles in hypermicro-elektronica. Het aardige is, dat hij hetzelfde doet als deze hooggeleerde in zijn onbetaalbaar super-macro laboratorium. Kijk: als ik nu dit boek neem, en ik werp het in deze gleuf...''

Hij liet het drukwerk met een sierlijke handbeweging in de trechter glijden, en met een zacht gezoem fladderden er enige bankbiljetten naar buiten.

,,Dit is maar een kleine demonstratie,'' hernam hij. ,,Het toestel is nu slechts gevoed uit eigen middelen. Maar als het aangesloten wordt op de kluizen te Zurig, waar de vergelding van de beschaafde wereld is opgetast, is het einde niet te zien. En de kosten van dit Vergeldertje zijn gering.''

Op dat moment kwam er een einde aan het geduld van professor Sickbock. Hij stiet een rauwe kreet uit en sprong met gebalde vuisten op Bigbus af.

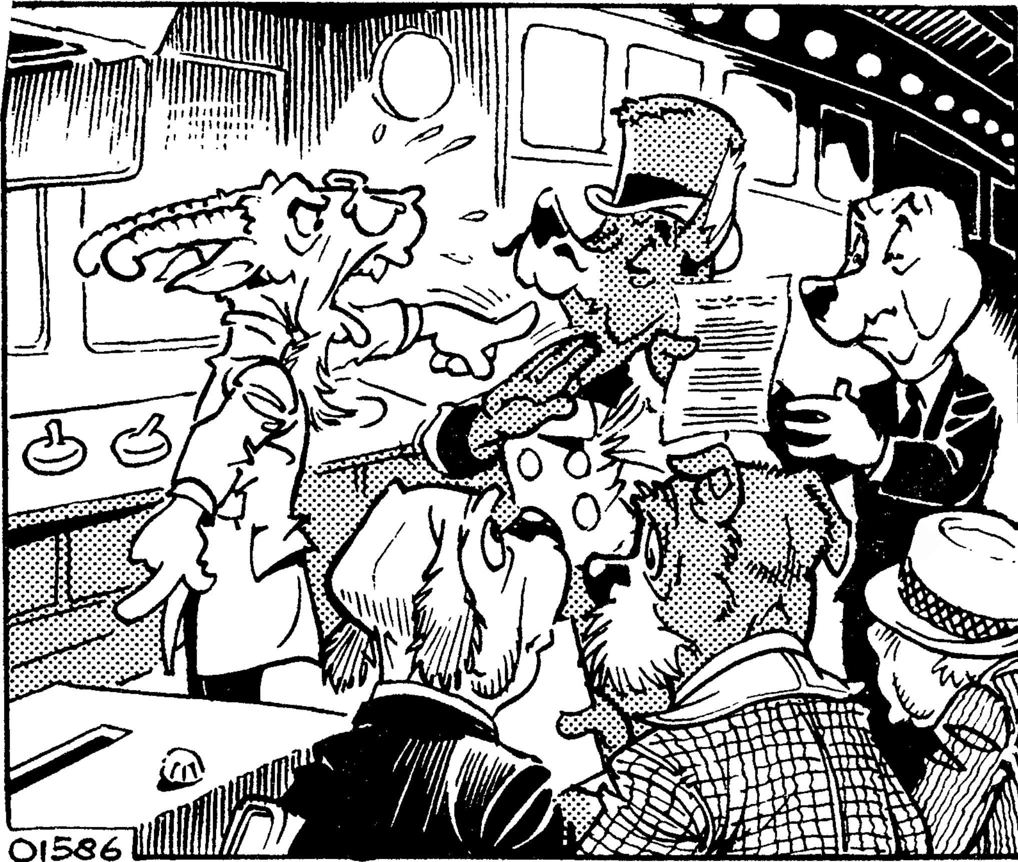
,,Eruit!'' tierde hij. ,,Schurk! Ik zal... Mijn plannen! Diefstal!''

,,Wat gebeurt er toch?'', vroeg heer Bommel, die op enige afstand onthutst toekeek.

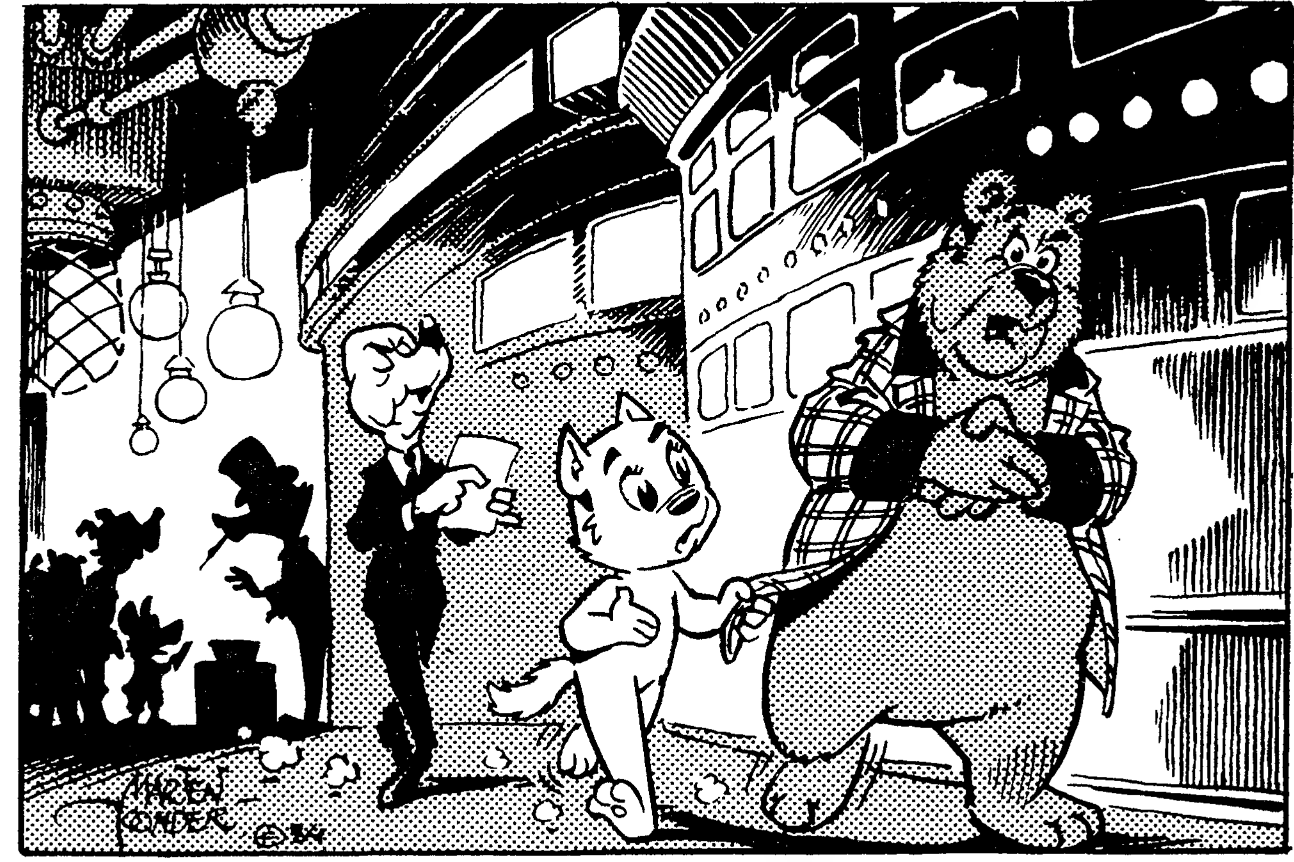
,,Uw verkoper verkoopt daar uw Vergelder'', legde Tom Poes uit. ,,Sickbock heeft in de gaten, dat het een kopie is van de zijne. Maar u hebt de papieren van Dorknoper gekregen, en de Vergelder heeft dus ook patent''.

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01586. "Ei!" kreet Sickbock met overslaande stem. "Uw misselijk koffertje is plagiaat! Namaak! Diefstal! Het is gemaakt naar mijn plannen, die gestolen zijn. Ik zal u voor het gerecht slepen."

"Kalm, mijn waarde," sprak de heer Bigbus sussend. "Ik ben alleen maar de verkoper van dit prachtige apparaat, en ik weet van niets. Dat ziet u in dit contract, dat ik gesloten heb met de bezitter."

Hij haalde een papier uit zijn zak, maar voordat de geleerde het had kunnen grijpen, nam de heer Steenbreek het aan.

"Juist, ja," mompelde hij, al lezend. "Hier zit Bommel achter. OBB; net als ik dacht, toen ik hem hier achter me in de gang zag staan."

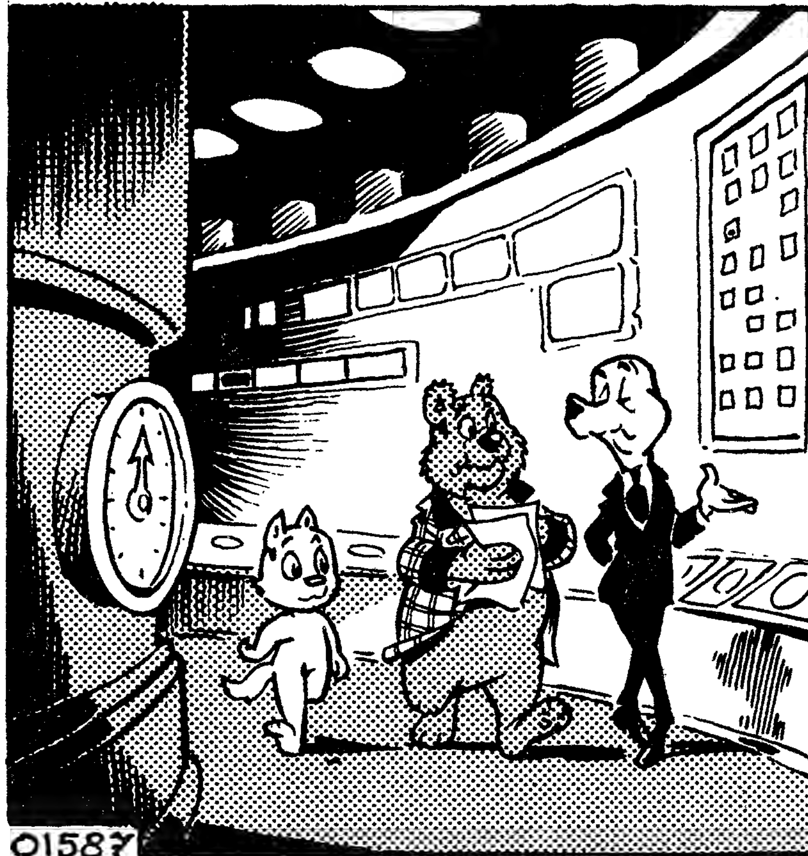
Hij verliet het luidruchtige toneeltje en liep op heer Ollie af; maar die had zich in grote tweestrijd omgewend.

"Dat komt nu van al dat zaken doen," sprak hij wroegend voor zich heen. "Ruzie en getier; misschien wordt het wel vechten! Ik kan daar niet tegen, jonge vriend. Ik kan beter stilletjes weggaan en me uit het vergelden terugtrekken."

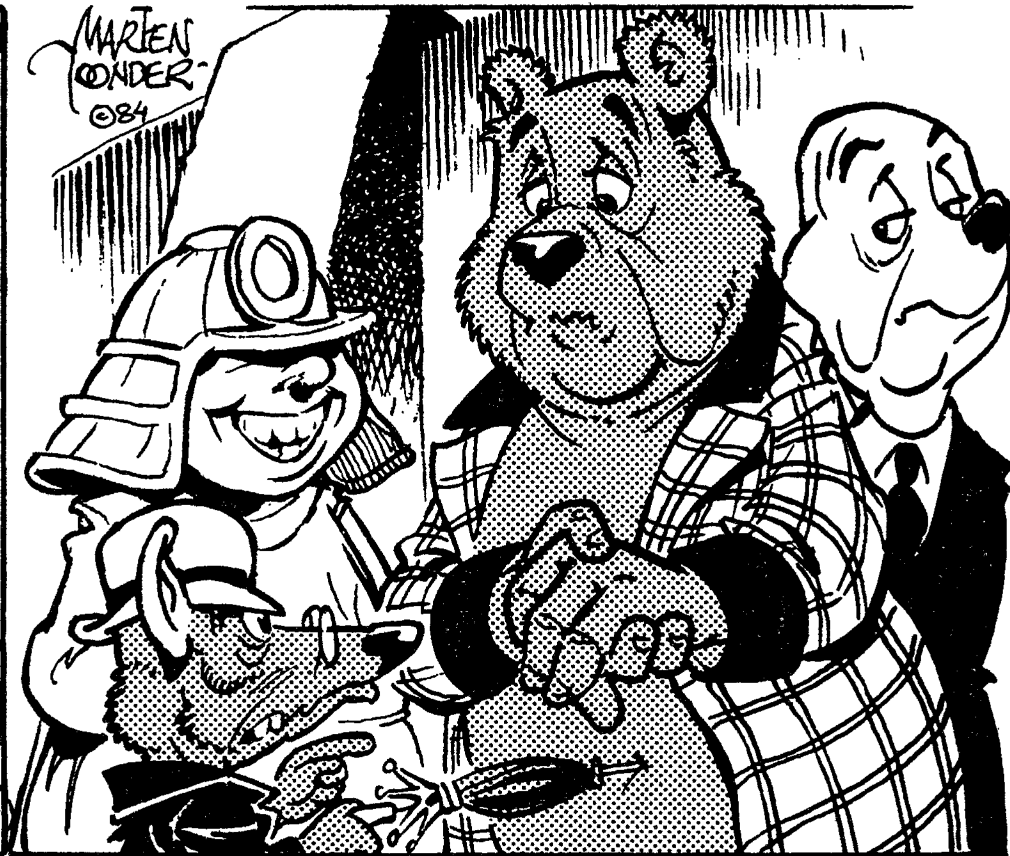
"Dat kunt u niet doen," zei Tom Poes, hem aan de jas trekkend. "U moet aan uw contract denken, want Zwederkoorn zit achter u aan. Trouwens: u hebt toch de papieren van Dorknoper?"

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01587 Heer Bommel was op weg naar de uitgang, toen hij werd ingehaald door Steenbreek.

"Ik begrijp," zo sprak deze, "dat u de eigenaar bent van het koffertje, dat men de Vergelder noemt. Is dat juist?"

Heer Ollie tastte haastig in zijn zakken en haalde zijn papieren te voorschijn.

"Het patent en zo," zei hij. "Van de heer Dorknoper gekregen, u weet wel, zodat ik de baas ben. Ik ben de verkoper van de Vergelder, bedoel ik; hoewel heer Bigbus eigenlijk mijn verkoper is, die er niets aan doen kan."

"Juist; net wat ik dacht," hernam de heer Steenbreek. "Ik wil zaken met u doen, OBB. Uw patent is nieuwer dan dat van Sickbock en het berust op andere elementen, hoewel het idee afgekeken is van het zijne. Jammer; het eerste idee heeft ons miljoenen gekost. Maar ja, zaken zijn zaken. Ik wil uw Vergelder kopen. Hoeveel?"

Heer Bommel zweeg. In de eerste plaats wist hij niet zo gauw een getal te bedenken, en in de tweede plaats was zijn oog op de helicopter gevallen, die voor de ingang stond. Het was echter niet het toestel, maar de uitgestegen inzittenden, die hem sprakeloos maakten. Het waren de heren Gisoe en Zwederkoorn, en hoewel de eerste glimlachte, was het toch duidelijk dat ze niet vrolijk waren.

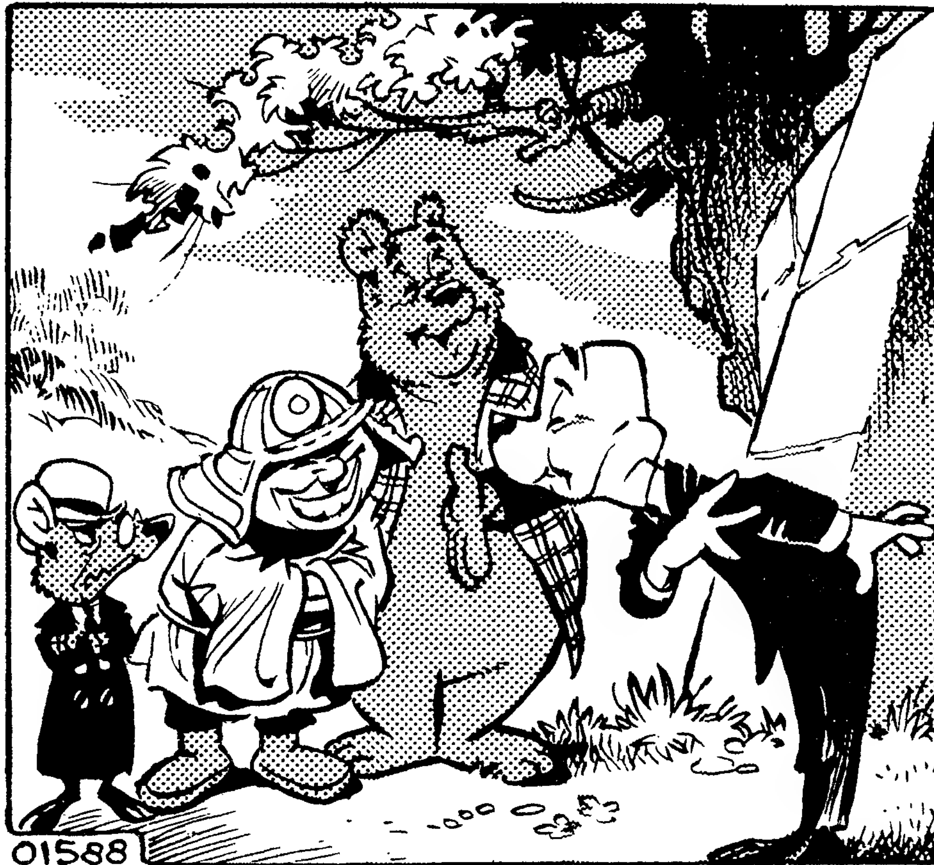
"Hoeveel?" drong Steenbreek aan, maar omdat hij een geoefend zakenman was, zweeg hij en trok zich een weinig terug toen hij de naderende vreemdelingen zag.

"Verontschuldiging," sprak Hitoto Gisoe. "Heeft de heer Bommels het nietswaardige artikel laten inschrijven onder zijn eerwaarde naam? Het werkte niet, en ik, buitenlander, vraag me af waarom het niet gevoed is."

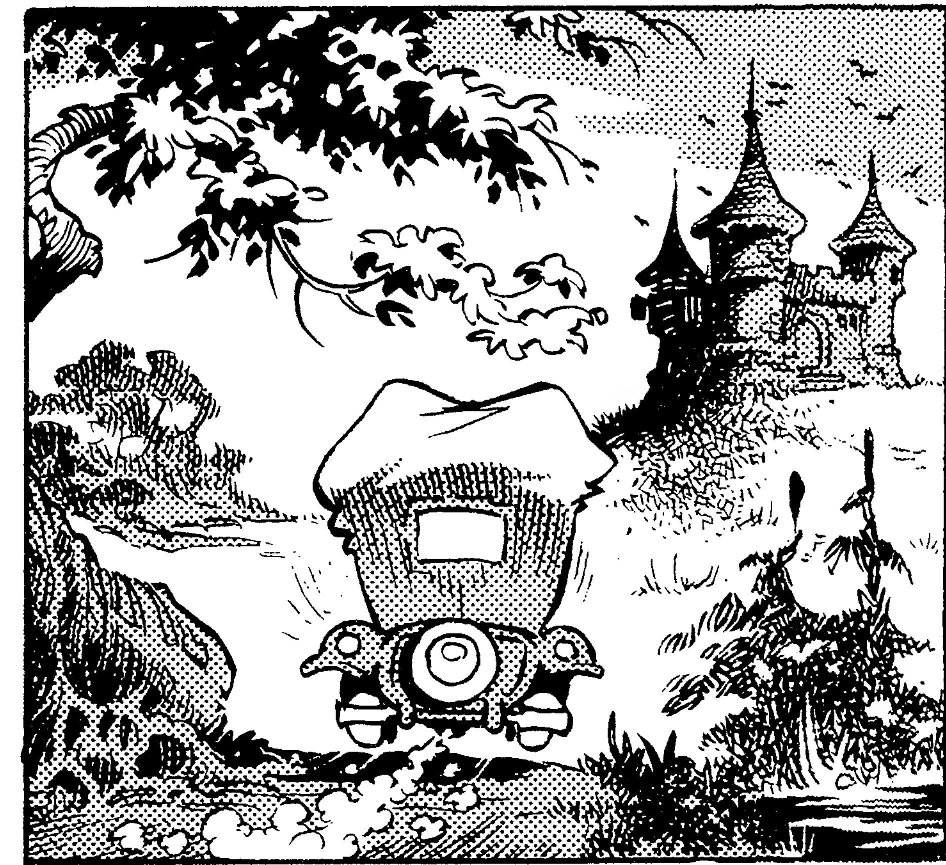
"Zijn de papieren in orde?" snauwde meester Zwederkoorn. "Ons geduld is op."

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01588 De onverwachte ontmoeting met Gisoe en zijn advocaat sloeg heer Ollie met stomheid; maar gelukkig verbrak de heer Steenbreek de stilte.

"Wie is nu eigenlijk de eigenaar van de Vergelder?" vroeg hij. "Ik wil zaken doen, en ik eis duidelijkheid".

Deze woorden gaven heer Bommel zijn gewone tegenwoordigheid van geest terug, en hij stelde de heren aan elkaar voor.

"Heer Hitotogisoe is de uitvinder", voegde hij er aan toe. "De eh... de eigenaar, bedoel ik. Heb even zijn papieren in orde gemaakt... Ik bedoel ik wil er verder niets mee te maken hebben..."

"Zijn de papieren in orde?" vroeg de rechtsgeleerde verrast, en een glimlach ontvouwde zijn perkamenten trekken toen heer Ollie de brieven te voorschijn haalde.

"Patent, en inschrijving en zo", mompelde deze, ze aan Gisoe gevend. "Mag u hebben. Ik kan er niet meer tegen. Kom mee, Tom Poes".

"Maar dit is een janboel!" zei Tom Poes verontwaardigd. "U kunt dit toch zo niet achterlaten? Wat gebeurt er nu met de Vergelder en de uitgevers en de boeken en zo?"

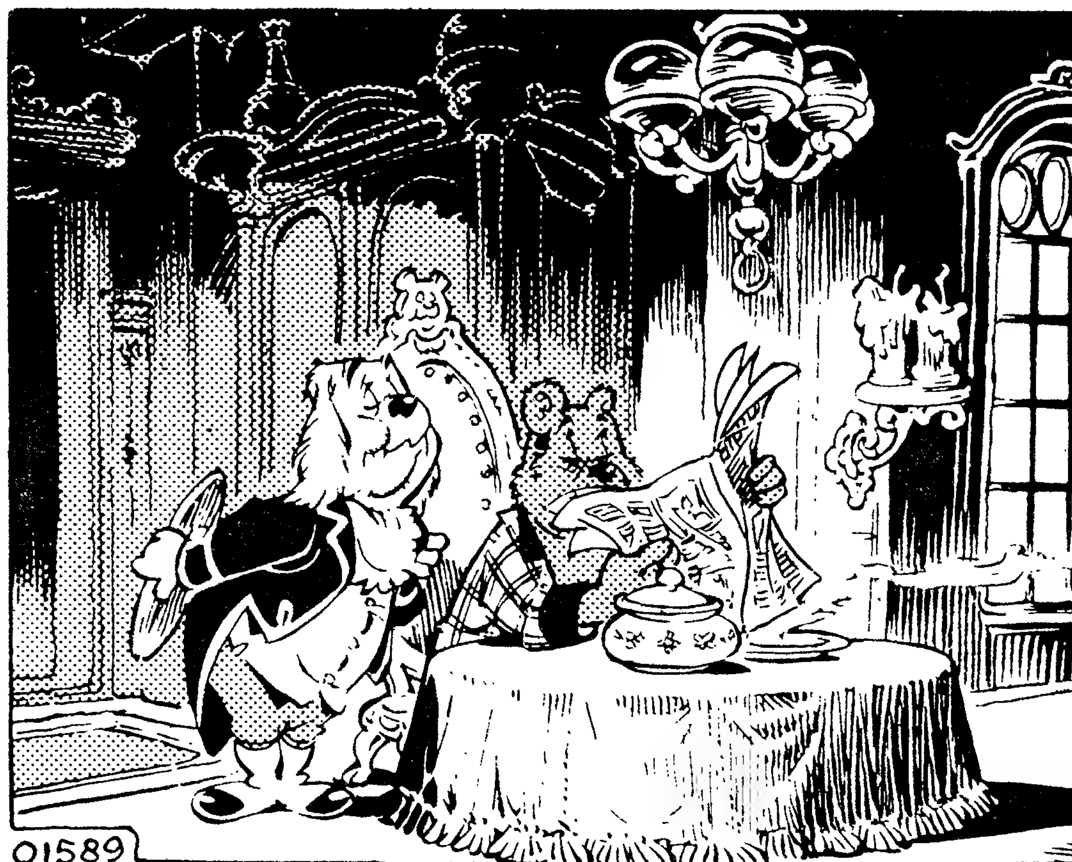
"Laat alles maar aan mij over", sprak meester Zwederkoorn sussend. "Er is niets, wat niet wettelijk geregeld kan worden door sluitende contracten. Gaat u maar rustig naar huis".

Dat deed heer Bommel, en hij slaakte een zucht van verlichting toen Bommelstein in het zicht kwam.

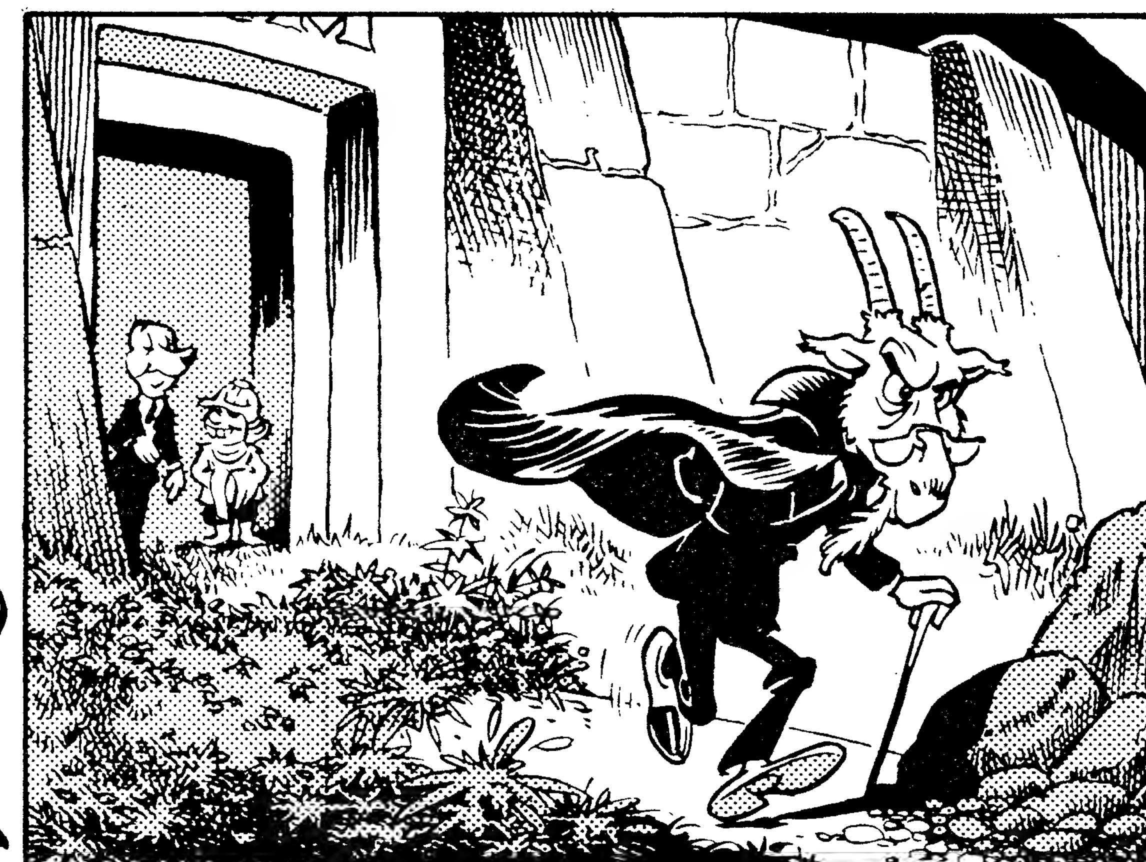
"Ik laat die Vergelder achter", zei hij. "En dat is me een pak van het hart omdat die me erg tegen de borst begon te stuiten. Zo'n ding is niets voor een heer, die van goede boeken houdt, ook als hij ze niet leest".

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01589 Toen Joost de volgende morgen de pap binnenbracht, zat heer Bommel reeds het ochtendblad te lezen.

”Het is toch aardig om in de krant te staan”, zei hij. ”Luister maar: ”De ICM heeft de hand weten te leggen op een verbetering van de Vergelder, door gebruik te maken van micro-minichips. Deze grote vooruitgang is mede te danken aan onze bekende stadgenoot Olivier B. Bommel, die geheel belangeloos...’ Nu ja, je hoort het, Joost!”

”Zegt u dat wel”, gaf de bediende toe. ”Het is een mirakel, als ik mij verstouten mag. Zal ik de pap weer even opwarmen, heer Olivier?”

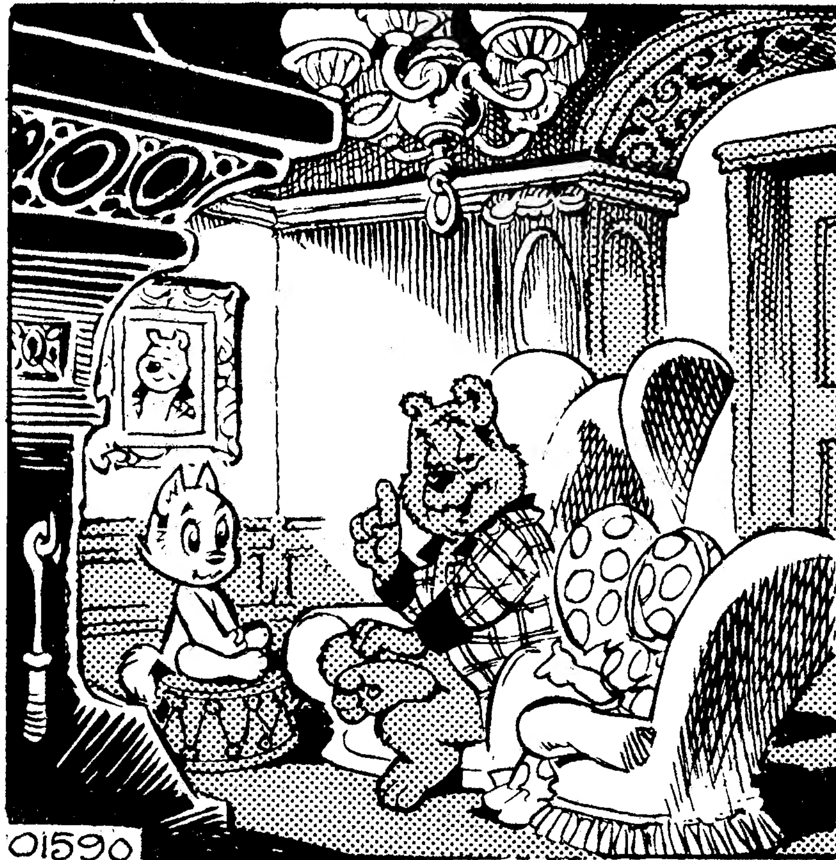
”Een mirakel”, zei heer Bommel met stille stem. ”Laat de pap maar, Joost. Ik voel me werkelijk een andere heer, nu ik eindelijk niet meer onder het juk van een vergelder loop, zodat ik de handen vrij heb. Maar het bedrukt me dat de zaken niet door mij, maar door die ongunstige advocaat Zwederkoorn zijn afgewerkt”.

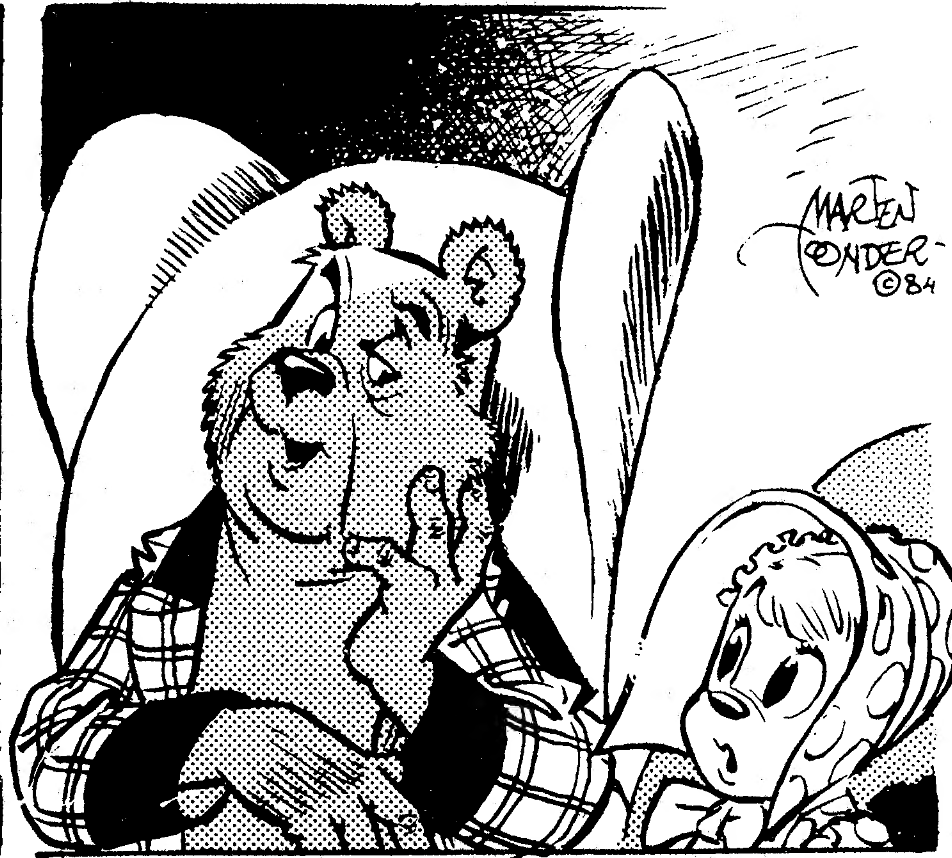
”De achtenswaardige heer Bommels heeft deze zaak heel prachtig afgewerkt”, zei de heer Gisoe op dat moment. Hij stond Sickbock na te kijken, en zag er recht tevreden uit. De heer Steenbreek knikte vaag. Zich afvragende welk ragfijn spel heer Bommel gespeeld had, had hij de vertrekkende professor een gouden handdruk gegeven. Maar deze was daar niet vrolijker van geworden.

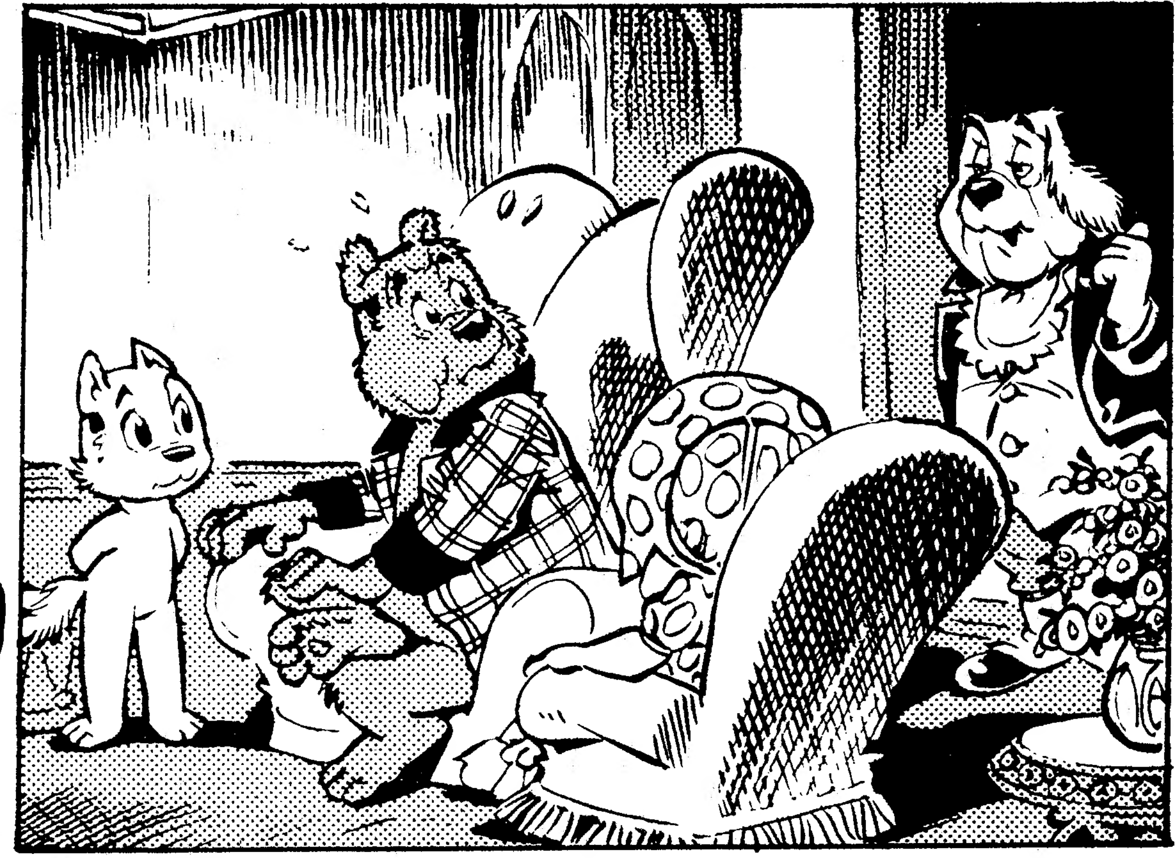
”Wat een wereld”, mompelde hij, terwijl hij zwartgallig door de natuur liep. ”Hitoto, mijn diefachtige assistent, gaat met de eer strijken omdat hij mijn uitvinding verkleind heeft! Maar men zal nog van mij horen!”

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01590 Heer Bommel had zijn buurvrouw en Tom Poes voor een maaltijd uitgenodigd, om zijn afscheid van het zakenleven te vieren.

"Door u ben ik hard aan het werk gegaan, mevrouw," sprak hij toen ze die avond bij de haard op het etensuur wachtten. "Zo hard, dat ik steeds meer verhardde, zonder dat ik het merkte. Zodoende heb ik gezorgd, dat de dief van de uitvinding het geld kreeg, waar de uitvinder recht op had, doordat ik gezorgd had dat de dief geen dief was, omdat hij patent op de diefstal gekregen had. Ach ja; als ik eenmaal bezig ben, sta ik nergens voor, zodat ik door muren ga, als het moet!"

"Wat erg!" riep Doddeltje uit. "Dat is toch niks voor jou, met je gevoelige natuur!"

Heer Ollie's door zaken verharde gelaat verzachtte, en hij knikte.

"Dat is waar," gaf hij toe. "Het zit me bijvoorbeeld dwars, dat ik mijn verkoper Bikbus in de steek heb moeten laten, omdat hij eigenlijk niet deugde. Maar hij heeft de Vergelder verkocht, en niet ik, omdat het me allemaal te veel werd. Ik moet tenslotte op mijn tere gezondheid letten, en daarom heb ik hem mijn werk laten doen, terwijl Tom Poes op hem lette. Wat jij, jonge vriend?"

"Hm," zei Tom Poes opstaande. Het was duidelijk, dat hij iets wilde zeggen, maar op dat moment werd de deur geopend en Joost verscheen op de drempel.

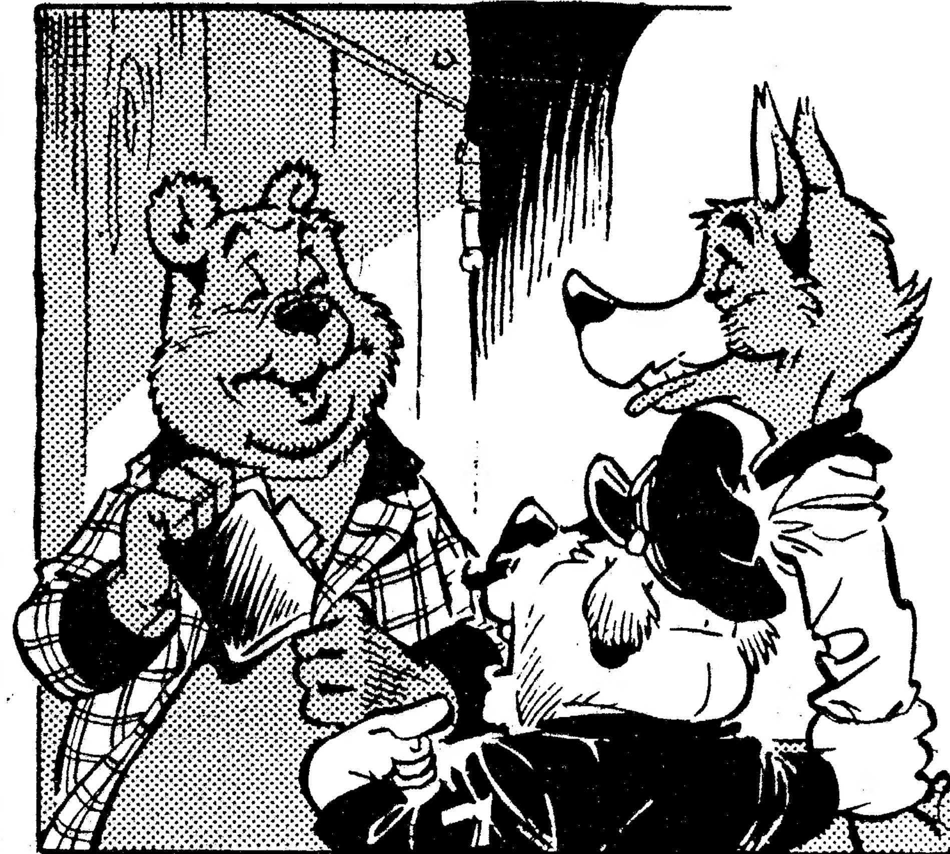
"Excuseer, heer Olivier," zei hij. "De politie is aan de deur om u te spreken over uw verkoper. Hij is gearresteerd, met uw welnemen."

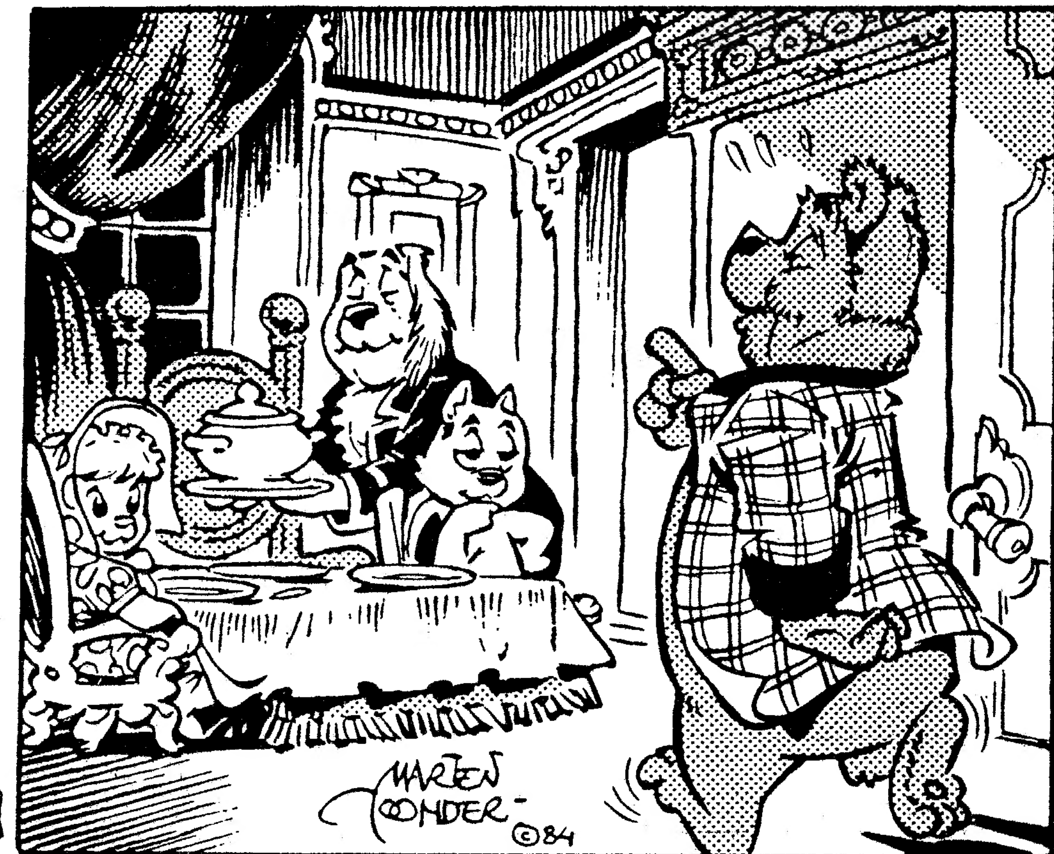
"Ziet u wat ik bedoel?" riep heer Bommel uit. "Zo is nu het leven van een zakenman."

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01591 Toen heer Ollie de hall betrad lichtte Sjors Bigbus met een verdrietig gezicht de hoed.

"Kent u deze persoon?" vroeg de agent die hem vast hield. "Ik betrapte hem bij het verkopen van een huurauto, en omdat hij een papier van u bij zich had..."

"Het verkopen zit me in het bloed," onderbrak de verkoper. "Het is sterker dan ik zelf. Vooral als ik geen geld voor voedsel meer heb, omdat mijn werkgever vergeten heeft mij te belonen voor mijn belangrijke diensten."

"Maar ik dacht..." sprak heer Bommel, terwijl hij haastig naderde. "Heer Zwederkoorn zou alles regelen. Of eigenlijk bedoel ik dat heer Gisoe de baas van de Vergelder was. Ik bedoel eh... U was de verkoper van heer Gisoe!"

"O, nee," zei Bigbus met een droevig lachje. "Die wilde niets met mij te maken hebben. Hij had een contract met u, zei hij. En daarin staat, dat het aanstellen van onder-verkopers verboden is."

"Kent u deze persoon?" herhaalde de politiebeambte ongeduldig. "zijn naam is Joris Goedbloed, en hij wordt in het buitenland gezocht wegens oplichting."

"Natuurlijk ken ik hem!" riep heer Ollie uit, met een gul gebaar zijn portefeuille trekkend. "Dat is mijn verkoper, die ik even vergeten heb te betalen. Laat hem maar gaan, agent; hij zal het nooit meer doen."

In een prettige sfeer regelde hij de kwestie, en daarop haastte hij zich naar de eetkamer, waar Joost juist de kaviaar opdiende.

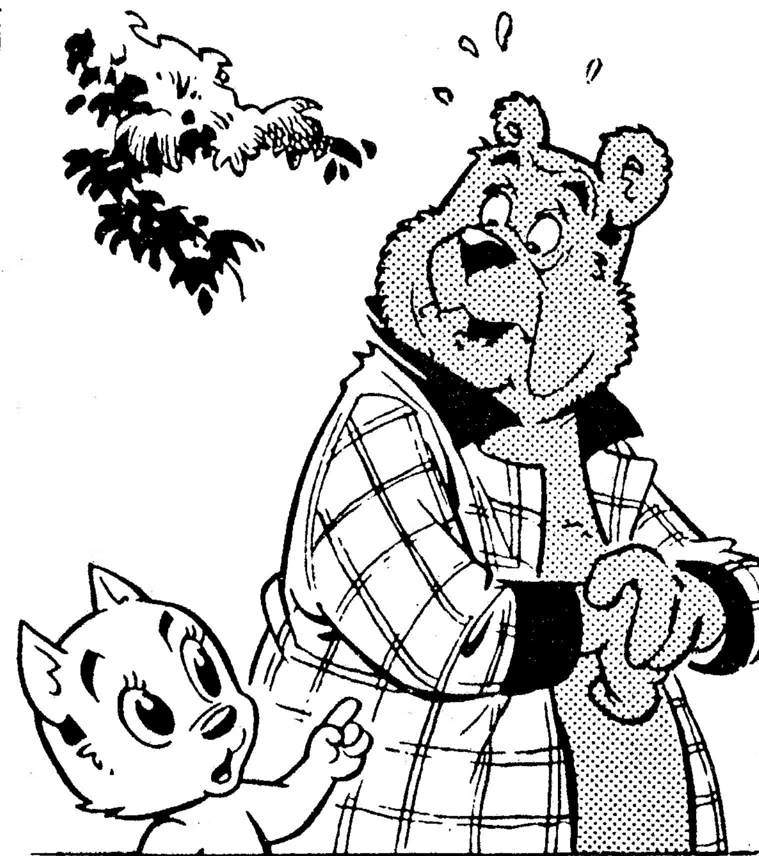
"Neem me niet kwalijk," zei hij. "Ik moest even een zaak afhandelen, zodat er nu niets meer te vergelden is. Men kan als heer veel beter in stilte goed doen."

84 09 25

Heer Bommel en de Vergelder

Door Marten Toonder

01592 Heer Bommel dacht, dat hij nu helemaal van de Vergelder af was; maar hij vergiste zich. Toen bij een paar weken later door de herfstige dreven wandelde ontmoette hij de markies De Cantecler, en die hield hem met een kort gebaar staande. "Parbleu!" sprak de edelman. "Crapule! Ik aarzel zelfs niet u een panurg te noemen. Ge hebt de tere vaderlandse cultuur in de knop gebroken door het invoeren van een afzichtelijke apparatuur. Ik neem dit hoog op. Tiens! De uitgave van mijn poëzie-bundel 'IJle Mijmeringen' is geweigerd, en waardeloos genoemd. En door wie? Door uw platte Vergelder! Maar ik zal de minister van WC verwittigen, zodat die een einde kan maken aan u en uw stuitend tuig. Bonjour."

Tom Poes, die toevallig juist langs kwam, hoorde de laatste woorden, en toen de markies zich verwijderde haastte hij zich naar heer Ollie.

„Het is héél vreselijk," mompelde deze. „Met die vergelder heb ik niets meer te maken, zeg nu zelf. En toch... En toch word ik door de nek aangekeken, zodat ik een gebroken heer ben..."

„Dat lijkt me overdreven," zei Tom Poes. „Zijn de ijle mijmeringen van Cantecler soms zo waardevol? Ik weet nog heel goed, dat de markies een min-kukel had."

"Een wat?" vroeg heer Bommel verbaasd. "Wat is een kukel?" Tom Poes legde het uit, en hij herinnerde zijn vriend er aan, dat zijn rol met het kukel heel belangrijk was, zodat hij er trots op kon zijn.

"Ik zal het u nog eens laten lezen," besloot hij. „Dat zal u vast opkikkeren." En omdat het kukel thans door de geneeskunde wetenschappelijk erkend is als 'Het Kukel-fenomeen' heeft de redactie besloten het verhaal nog eens te plaatsen, zodat leergierige lezertjes het met heer Ollie kunnen doornemen. Morgen begint dus de geschiedenis van "Tom Poes en het Kukel."

84 09 26

Een nieuw Bommel-verhaal

Het Watergeest-verhaal uit Heer Bommel's jeugd is ten einde. Maar terwijl het nog liep heeft zich in Heer Bommel een grote verandering voltrokken, en geen wonder. Door alles wat hij heeft meegemaakt in "De Zelfkant" is zijn kijk op het leven geheel veranderd en dat heeft onvoorziene gevolgen.
Uit het op dinsdag 26 juni beginnende verhaal "Heer Bommel en de Vergelder" zal blijken, hoe die gevolgen het aanzien van de wereld dreigen te veranderen.

Marten Toonder

840623